3926

दी नॅशनल

इंग्लिश टीचर

[घरबसल्या हंसत—खेळत इंग्रजी शिकविणारा आत्मशिक्षक.]

भाग १।२।३.

P152:4k
111F5

किंमत १॥ रुपया.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

P152:4R 2142
111F5
Joshi, Lakshman Narayan
Rashtriya english
shikshak.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

P152:4k
111F5
SHRI JAGADGURU VISHWARADHYA JNANAMANDIR
(LIBRARY)
JANGAMAWADIMATH, VARANASI
2142

*****

Please return this volume on or before the date last stamped
Overdue volume will be charged 1/- per day.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

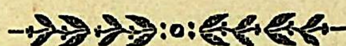
CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

THE NATIONAL ENGLISH TEACHER.

दी नॅशनल इंग्लिश टीचर

अर्थात्

राष्ट्रीय इंग्रजी शिक्षक.

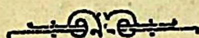

(भाग १, २, ३.)

लेखक,

लक्ष्मण नारायण जोशी.

प्रकाशक,

रा. रा. लक्ष्मण नारायण गोडबोले, बुकसेलर ॲण्ड पब्लिशर,

लक्ष्मी-रोड, पुणें शहर.

(सर्व हक्क प्रकाशकानें स्वाधीन ठेविले आहेत.)

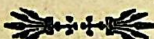
आवृत्ती तिसरी.

सन १९२५.

किंमत १॥ रुपया.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

P152:4R
111F5

प्रकाशक,
रा. लक्ष्मण नारायण गोडबोले, बुकसेलर ॲण्ड पाब्लिशर, लक्ष्मी रोड,
पुणें शहर.

मुद्रक,
रा. लक्ष्मण भाऊराव कोकाटे, " हनुमान " छापखाना,
सदाशिव पेठ, घर. नं. ३०० पुणें शहर.

SRI JAGADGURU VISHWARADHYA
JNANA SIMHASAN JNANAMANDIR
LIBRARY.
Jangamwadi Math, VARANASI,
Acc. No. 3926

2142

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

प्रस्तावना.

हिंदुस्तानांत इंग्रजांचें राज्य सुरू झाल्यापासून इंग्रजी ही राजभाषा प्रचारांत आली. हिंदुस्तानचा व्यापार युरोपियन राष्ट्रांशीं गेल्या शेंदीडशें वर्षांत बराच वाढल्यामुळें या भाषेला जास्तच महत्व आलें. 'राजा कालस्य कारणम्' या न्यायानें ती भाषा प्रत्येकास शिकणें आवश्यक होऊन बसलें आहे. ज्यांचें शिक्षण मराठीच झाल्यानें ज्यांना इंग्रजी भाषेचा गंधहि लागला नाहीं व त्यामुळें ज्यांना व्यापारादि व्यवहारांत अडचण पडते, अशा लोकांकरितांच हें "दी न्याशनल इंग्लिश टीचर" या नांवाचें पुस्तक लिहिलेलें आहे. हें इतक्या सोप्या व साध्या भाषेंत लिहिलें आहे कीं, शिक्षणेच्छूला दुसऱ्याची मदत न घेतां व्यवहारोपयोगी इंग्रजी शिक्षण २।३ महिन्यांत सहज येऊं शकेल.

या पुस्तकाचे एकंदर तीन भाग केलेले आहेत. पहिल्या भागांत प्रथमतः इंग्रजी वर्णमाला, बाराखड्या, वार, महिने वगैरे माहिती दिली असून, इंग्रजी येण्याला ज्याची अत्यंत आवश्यकता आहे त्या व्याकरणाची माहिती सहज रीतीनें ध्यानांत येईल अशा सोप्या भाषेंत देऊन, प्रत्येक धड्याचे शेवटीं शब्दसंग्रह व त्याला अनुसरूनच वाक्यसंग्रह जोडलेला आहे. याप्रमाणें पहिल्या भागांत माहिती देऊन, दुसऱ्या भागांत बोलण्यांतील विशिष्ट वाक्यें, इंग्रजी भाषेंतील म्हणी, व्यावहारिक भाषेंतील वस्तूंच्या नांवांचा शब्दसंग्रह व निरनिराळ्या नित्युपयोगी वाक्यांचा संग्रह केलेला आहे. तिसऱ्या भागांत पत्रव्यवहार, पत्ते लिहिण्याचे नमुने व तारा वगैरे गोष्टी थोडक्यांत दिल्या असून, शेवटीं वर्णानुक्रमाचा शब्दसंग्रह देऊन, त्याच्या आधीं पदव्यादिकांचे अपभ्रंश देऊन तो भाग पुरा केला आहे.

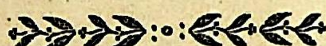
CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

ज्यांना इंग्रजी येत नाहीं अशा लोकांकरितां 'दी न्याशनल इंग्लिश टीचर' या नांवाचा एक ग्रंथ लिहून काढावा असें माझ्या मनांत बरेच दिवस घोळत होतें. तो माझा हेतु पूर्ण करण्याचे कामीं, येथील सुप्रसिद्ध बुकसेलर व माझे परम प्रिय मित्र रा. रा. लक्ष्मण नारायण गोडबोले यांनीं मदत केली म्हणून माझ्या हातून पार पडतो आहे याबद्दल मी त्यांचा ऋणी आहे. इतकेंच सांगून, ही प्रस्तावना पुरी करतों.

पुणें.
ता. १ जानेवारी १९२२.

पुस्तक-लेखक,
ल. ना. जोशी.

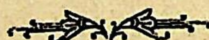
तिसऱ्या आवृत्तीची प्रस्तावना.

दोन्ही आवृत्त्या फारच अल्पावधींत संपल्या, हेंच या पुस्तकाच्या उपयुक्ततेचें स्पष्ट लक्षण होय. या आवृत्तींत—पूर्वींच्या दोन्ही आवृत्तींतल्या बहुतेक चुका दुरुस्त केल्या असून, रचनेंतहि जागोजागीं फरक केलेला आहे. परमेश्वरकृपेनें या आवृत्तीचाहि पूर्वींच्या दोन्ही आवृत्त्यांप्रमाणें माझ्या देशबांधवांस सदुपयोग होवो.

पुणें.
ता. १ मे सन १९२५.

ल. ना. जोशी.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

विषयानुक्रमाणिका.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

भाग २ रा.

भाग ३ रा.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

॥ श्रीसरस्वति प्रसन्नोस्तु ॥

THE NATIONAL ENGLISH TEACHER.

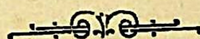

दी नॅशनल इंग्लिश टीचर.

अर्थात्

राष्ट्रीय इंग्रजी शिक्षक.

भाग पहिला.

उपोद्घात.

कोणतेंहि राष्ट्र असो, त्या राष्ट्रावर राज्य करणारी संस्था ज्या भाषेत आपला राज्य-व्यवहार चालवते, ती भाषा त्या राष्ट्रांत व्यवहार करणाऱ्याला येणें अत्यंत आवश्यक असतें. नाहीं तर त्याचा अनेक प्रकारचा व्यवहार लंगडा पडतो. आपली कोणचीहि बाजू कमी अथवा व्यंग असावी असें कोणासहि वाटत नाहीं. आणि म्हणूनच ज्या भाषेच्या योगानें आपला राष्ट्रांतला व्यवहार सुरळीत चालेल ती भाषा शिकण्याचा तो प्रयत्न करतो. हिंदुस्तानांत सध्यां इंग्रज राज्य करीत असल्यानें, बहुतेक सर्व व्यापारधंदे त्यांच्या इंग्रजी भाषेंतच चालतात. ज्याला इंग्रजी भाषा येत नाहीं व हिंदुस्तानांत राहून धंदा करायचा आहे त्यानें ती भाषा शिकणें जरूर आहे. व्यापारधंद्याला पुरेशी भाषा शिकायची आहे आणि विद्यालयांत जाण्यास तर सवड नाहीं, अशांनीं ती भाषा व्यवहारापुरती तरी निदान हस्तगत करून घेणें इष्ट असल्यानेंच तशा प्रकारच्या जनांची प्रवृत्ति, साहजिकपणेंच ती भाषा शिकण्याकडे होते.

जगांतली कोणचीहि भाषा कोणास शिकायची इच्छा झाल्यास त्यास प्रथम त्या भाषेच्या व्याकरणाच्या मुख्य नियमांची माहिती करून घेणें अवश्य असतें. व्याकरणाचे

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

मुख्य नियम समजल्यावांचून, आपण लिहिलेली अथवा बोलतों ती भाषा–शुद्ध आहे कीं अशुद्ध आहे–तें समजणें शक्य नसतें; यास्तव–व्याकरण म्हणजे जें भाषेचें शास्त्र त्याच्या मुख्य मुख्य नियमांची तरी प्रथम माहिती करून घेतली पाहिजे.

या पुस्तकांत. मराठींतून इंग्रजी कसें बोलावें अथवा लिहावें हें स्पष्ट करून सांगितलें आहे. ज्याला मराठी भाषा मुळांतच शुद्ध येणार नाहीं त्याला या पुस्तकावरून तरी तें कसें कळणार ? यास्तव, त्या दोन्ही भाषांची सांगड ज्या व्याकरणाच्या नियमांनीं उत्कृष्टपणें घालतां येईल, ते नियम प्रथम शिकले पाहिजेत. ते व्याकरणाचे म्हणजे भाषाशास्त्राचे नियम काय आहेत, त्याचीच माहिती आतां यापुढें दिली आहे.

वर्णविचार, शब्दविचार आणि वाक्यरचना हे जसे मराठी भाषेच्या व्याकरणाच मुख्य तीन भाग आहेत, तसेच इंग्रजी व्याकरणाचे जरी मुख्य चार भाग आहेत, तरी चौथ्या भागाची म्हणजे काव्यविचाराची (Prosody–प्रासोडी) आमच्या या पुस्तकांत फोड केलेली नाहीं. म्हणून—

(१) वर्णविचार (Orthography–) ऑर्थॉग्रफी,
(२) शब्दविचार (Etymology–इटिमॉलोजी) आणि
(३) वाक्यरचना (Syntax–सिन्टॅक्स)

या तिहींच्या फक्त येथें मराठीप्रमाणें इंग्रजी व्याकरणाच्या मुख्य भागांची माहिती दिली आहे.

वर्णविचार,

[Orthography–ऑर्थॉग्रफी.]

मराठी भाषेंत जसे एकंदर बावन वर्ण आहेत, तसेच इंग्रजींत सव्वीस वर्ण (अल्फबेट्स–Alphabets) आहेत. या अवघ्या सव्वीस वर्णांनींच मराठींतल्या बावन वर्णांचें कार्य केलें जातें.

मराठी बावन वर्णांत जसे स्वर आणि व्यंजनें असे वर्णांचें दोन भेद आहे, तसेच इंग्रजींतहि [व्हॉवेल्स–Vowels] स्वर आणि [कॉन्सोनन्टस–Consonants] व्यंजनें असे दोन भेद आहेत.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

ज्यांच्या साहाय्यानें एखादें अक्षर पूर्ण होतें ते स्वर होत. हे स्वर इंग्रजींत पांच आहेत. ते येणेंप्रमाणें:—

ए A. ई E. आय् I. ओ O आणि यू U.

स्वरांवाचून ज्यांचा पूर्ण उच्चार होत नाहीं, तीं व्यंजनें होत. इंग्रजी भाषेंत हीं जीं एकंदर अठरा आहेत, तीं येणेंप्रमाणें:--

बी B. सी C. डी D. एफ् F. जी G. एच् H. जे J. के K. एल् L.
एम् M. एन् N. पी P. क्यू Q. आर R. एस् S. टी T. व्ही V.
डब्ल्यु W. एक्स X. वाय् Y. झेड् Z.

ह्या एकवीस व्यंजनांपैकीं--डब्ल्यु W आणि वाय् Y हीं व्यंजनें कधीं कधीं स्वर या नात्यानेंहि उपयोगांत आणिलीं जातात. शब्दाच्या किंवा शब्दाच्या अवयवांच्या आरंभीं हीं असल्यावांचून मात्र यांचा स्वरासारखा उपयोग होत नाहीं. याप्रमाणें इंग्रजी भाषेंत एकंदर स्वर आणि व्यंजनें मिळून सव्वीस मूळवर्ण झाले.

इंग्रजी भाषेच्या लिपींत मोठीं [क्यापिटल–Capital] आणि लहान [स्मॉल Small] अशीं अक्षरें असतात. मराठी भाषेंत जसे लिहिण्याचे बालबोध व मोडी असे दोन प्रकार आहेत, तसेच इंग्रजींतहि रोमन (Roman) आणि लहान [Italix] असे जरी दोन प्रकार आहेत, तरी पण त्यांत फरक एवढाच आहे कीं, मराठींमध्यें मोडी लिपी ज्याला येत नाहीं तो जसें बालबोध लिहितो, तसा इंग्रजींत रोमन किंवा इटॅलिक लिपी लिहिण्याचा प्रघात नाहीं. मोडी (स्क्रिप्ट) म्हणून जो तिसरा एक फक्त लिहिण्याचाच इटॅलिकच्या धरतीचा प्रकार आहे, त्याचा लिहिण्याच्या कामांत उपयोग करितात.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

इंग्रजी मूळाक्षरें व त्यांचे उच्चार.

रोमन् बालबोध.		इटॅलिक.		मोडी–स्क्रिप्ट.		मराठी	उच्चार.
मोठीं अक्षरें	लहान अक्षरें	मोठीं अक्षरें	लहान अक्षरें	मोठीं अक्षरें	लहान अक्षरें	नांव.	
A	a	*A*	*a*	*A*	*a*	ए	अ, आ. अॅ, ए
B	b	*B*	*b*	*B*	*b*	बी	ब्
C	c	*C*	*c*	*C*	*c*	सी	क्, स्
D	d	*D*	*d*	*D*	*d*	डी	ड्, द्
E	e	*E*	*e*	*E*	*e*	ई	ए, इ, ई, अ
F	f	*F*	*f*	*F*	*f*	एफ्	फ्
G	g	*G*	*g*	*G*	*g*	जी	ग्, ज्
H	h	*H*	*h*	*H*	*h*	एच्	ह्
I	i	*I*	*i*	*I*	*i*	आय	इ, आइ
J	j	*J*	*j*	*J*	*j*	जे	ज्
K	k	*K*	*k*	*K*	*k*	के	क्
L	l	*L*	*l*	*L*	*l*	एल्	ल्
M	m	*M*	*m*	*M*	*m*	एम्	म्

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

रोमन् बालबोध.		इटॅलिक.		मोडी–स्क्रिप्ट.		मराठीं नांव	उच्चार.
मोठीं अक्षरें	लहान अक्षरें	मोठीं अक्षरें	लहान अक्षरें	मोठीं अक्षरें	लहान अक्षरें		
N	n	*N*	*n*	*N*	*n*	एन्	न्
O	o	*O*	*o*	*O*	*o*	ओ	ओ, ऑ, अव्
P	p	*P*	*p*	*P*	*p*	पी	प्
Q	q	*Q*	*q*	*Q*	*q*	क्यु	क
R	r	*R*	*r*	*R*	*r*	आर	र्
S	s	*S*	*s*	*S*	*s*	एस्	स्, ज्
T	t	*T*	*t*	*T*	*t*	टी	ट्
U	u	*U*	*u*	*U*	*u*	यू	अ, ऊ
V	v	*V*	*v*	*V*	*v*	व्ही	व्
W	w	*W*	*w*	*W*	*w*	डब्ल्यु	उ, व्
X	x	*X*	*x*	*X*	*x*	एक्स्	क्स्
Y	y	*Y*	*y*	*Y*	*y*	वाय	य्, इ
Z	z	*Z*	*z*	*Z*	*z*	झेड्	झ

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

याप्रमाणें इंग्रजींत एकंदर—बालबोध (रोमन) मोठें व लहान आणि मोडी (स्क्रिप्ट) मोठें व लहान—अशीं चार प्रकारांचे वर्ण लिहिण्याची पद्धति आहे.

इंग्रजी लिपींत मोठीं अक्षरें पुढें लिहिल्याप्रमाणें लिहिण्याचा प्रघात आहे:—

(१) प्रत्येक पूर्ण वाक्याच्या सुरुवातीच्या शब्दाचें पहिलें अक्षर.

(२) कवितेच्या प्रत्येक ओळीच्या आरंभींच्या शब्दाचें पहिलें अक्षर.

(३) ईश्वरवाचक शब्दाचें पहिलें अक्षर.

(४) विशेषनामें व त्यांपासून झालेलीं विशेषणें यांच्या आरंभींचीं अक्षरें.

(५) महिने व वार यांच्या शब्दांतलें आरंभींचें अक्षर.

(६) (आय) I (मी) व (ओ) O (अरे) हे एकाक्षरी शब्द नेहमीं मोठ्याच अक्षरांत लिहितात.

(७) एकाद्या लेखांत बाहेरचा एकादा उतारा घ्यावयाचा असल्यास किंवा कोणाच्या तोंडचे शब्द अथवा वाक्य जसाचें तसेंच घ्यावयाचें असल्यास त्याचा प्रारंभ मोठ्या अक्षरानेंच करतात.

(८) वाक्यांतला एखादा महत्वाचा शब्द सुचविणें असल्यास त्याचें आरंभींचें अक्षर मोठेंच लिहितात.

इंग्रजींत इटालिक म्हणून जी एक लिपी आहे तिचीं अक्षरें तिरपीं असतात. त्यांचा फारसा कोठें उपयोग करण्यांत येत नाहीं. ज्यावेळीं एकाद्या वाक्यावर अथवा शब्दावर जोर द्यायचा अथवा लक्ष्य वेधवावयाचें असेल, तेव्हां त्या इटॅलिक लिपीचा उपयोग करतात. त्या लिप्यांचा नमुना मागें तक्त्यावर दिलेलाच आहे.

मागें जो इंग्रजी लिप्यांचा तक्ता दिला आहे, त्यांत प्रत्येक अक्षराचे जे निरनिराळे उच्चार दिले आहेत ते लक्ष्यपूर्वक पाहिले असतां, असें आढळून येईल कीं, इंग्रजी भाषेंतल्या अक्षरांचे उच्चार, एकापेक्षां अधिक होतात. मराठी बावन अक्षरांचें काम इंग्रजी सव्वीस अक्षरें जीं करतात, त्याचें हेंच कारण होय.

मराठी स्वर व त्यांची इंग्रजी मांडणी.

अ a, आ a, इ i, ई ee, उ u, ऊ oo, ऋ ri, ॠ ri, ऌ li, ॡ li, ए a, ऐ ai, ओ o, औ ou, अं am, अः ah.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

मराठी व्यंजनें व त्यांची इंग्रजी मांडणी.

क् k, ख् kh, ग् g, घ् gh, ङ् n, च् ch, छ् chh, ज् j, झ् jh, ञ n, ट् t, ठ् th, ड् d, ढ् dh, ण् n, त् t, थ् th, द् d, ध् dh, न् n, प् p, फ् ph, ब् b, भ् bh, म् m, य् y, र् r, ल् l, व् v, श् sh, ष् sh, स् s, ह् h, ळ् l, क्ष् ksh, ज्ञ् dna.

हीं वर सांगितल्याप्रमाणें मराठी अक्षरांच्या ऐवजीं इंग्रजी अक्षरें व त्यांची मांडणी एकदां चांगली पाठ झाली, म्हणजे कोणताहि मराठी शब्द इंग्रजी मांडणींत लिहावयाला सोपा जातो.

मराठीप्रमाणेंच इंग्रजींत स्वरांच्या साह्यावांचून व्यंजनें लंगडीं असतात; पण त्यांत फरक इतकाच असतो कीं, मराठींत तीं त्यांचे पाय मोडून लिहितात आणि इंग्रजींत तशी लिहिण्याची पद्धत नाहीं. उदाहरणार्थ व् या मराठी व्यंजनांत अ हा स्वर मिळवला म्हणजे जसें व हें पूर्ण अक्षर बनतें, तसेंच इंग्रजींतहि B व् या व्यंजनांत a अ हा स्वर मिळविला म्हणजे B a व असें पूर्ण उच्चाराचें अक्षर होतें. त्यांतच i आय् मिळवला म्हणजे बि असें अक्षर बनतें. याप्रमाणेंच सर्व व्यंजनांत सर्व स्वर मिळविले म्हणजे इंग्रजी पूर्ण अक्षरें—मराठी बाराखड्या तयार होतात.

मराठी व इंग्रजी बाराखड्या.

क	का	कि	की	कु	कू	के	कै	को	कौ	कं	कः
ka	ka	ki	kee	ku	koo	ke	kai	ko	kau	kam	kah
ख	खा	खि	खी	खु	खू	खे	खै	खो	खौ	खं	खः
kha	kha	khi	khee	khu	khoo	khe	khai	kho	khau	kham	khah
ग	गा	गि	गी	गु	गू	गे	गै	गो	गौ	गं	गः
ga	ga	gi	gee	gu	goo	ge	gai	go	gau	gam	gah

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

घ घा घि घी घु घू घे घै घो घौ घं घः
gha gha ghi ghee ghu ghoo ghe ghai gho ghau gham ghah
ङ ङा ङि ङी ङु ङू ङे ङै ङो ङौ ङं ङः
na na ni nee nu noo ne nai no nau nam nah
च चा चि ची चु चू चे चै चो चौ चं चः
cha cha chi chee chu choo che chai cho chau cham chah
छ छा छि छी छु छू छे छै
chha chha chhi chhee chhu chhoo chhe chhai
छो छौ छं छः
chho chhau chham chhah
ज जा जि जी जु जू जे जै जो जौ जं जः
ja ja ji jee ju joo je jai jo jau jam jah
झ झा झि झी झु झू झे झै झो झौ झं झः
jha jha jhi jhee jhu jhoo jhe jhai jho jhau jham jhah
ञ ञा ञि ञी ञु ञू ञे ञै ञो
yana yana yani yanee yanu yoon yen yein yon
ञौ ञं ञः
yaun yamn yanha
ट टा टि टी टु टू टे टै टो टौ टं टः
ta ta ti tee tu too te tai to tau tam tah
ठ ठा ठि ठी ठु ठू ठे ठै ठो ठौ ठं ठः
tha tha thi thee thu thoo the thai tho thau tham thah
ड डा डि डी डु डू डे डै डो डौ डं डः
da da di dee du doo de dai do dau dam dah
ढ ढा ढि ढी ढु ढू ढे ढै ढो ढौ ढं ढः
dha dha dhi dhee dhu dhoo dhe dhai dho dhau dham dhah

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

ण	णा	णि	णी	णु	णू	णे	णै	णो	णौ	णं	णः
na	na	ni	nee	nu	noo	ne	nai	no	nau	nam	nah
त	ता	ति	ती	तु	तू	ते	तै	तो	तौ	तं	तः
ta	ta	ti	tee	tu	too	te	tai	to	tau	tam	tah
थ	था	थि	थी	थु	थू	थे	थै	थो	थौ	थं	थः
tha	tha	thi	thee	thu	thoo	the	thai	tho	thau	tham	thah
द	दा	दि	दी	दु	दू	दे	दै	दो	दौ	दं	दः
da	da	di	dee	du	doo	de	dai	do	dau	dam	dah
ध	धा	धि	धी	धु	धू	धे	धै	धो	धौ	धं	धः
dha	dha	dhi	dhee	dhu	dhoo	dhe	dhai	dho	dhau	dham	dhah
न	ना	नि	नी	नु	नू	ने	नै	नो	नौ	नं	नः
na	na	ni	nee	nu	noo	ne	nai	no	nau	nam	nah
प	पा	पि	पी	पु	पू	पे	पै	पो	पौ	पं	पः
pa	pa	pi	pee	pu	poo	pe	pai	po	pau	pam	pah
फ	फा	फि	फी	फु	फू	फे	फै	फो	फौ	फं	फः
pha	pha	phi	phee	phu	phoo	phe	phai	pho	phau	pham	pha
ब	बा	बि	बी	बु	बू	बे	बै	बो	बौ	बं	बः
ba	ba	bi	bee	bu	boo	be	bai	bo	bau	bam	bah
भ	भा	भि	भी	भु	भू	भे	भै	भो	भौ	भं	भः
bha	bha	bhi	bhee	bhu	bhoo	bhe	bhai	bho	bhau	bham	bhah
म	मा	मि	मी	मु	मू	मे	मै	मो	मौ	मं	मः
ma	ma	mi	mee	mu	moo	me	mai	mo	mau	mam	mah
य	या	यि	यी	यु	यू	ये	यै	यो	यौ	यं	यः
ya	ya	yi	yee	yu	yoo	ye	yai	yo	yau	yam	yah
र	रा	रि	री	रु	रू	रे	रै	रो	रौ	रं	रः
ra	ra	ri	ree	ru	roo	re	rai	ro	rau	ram	rah
ळ	ळा	ळि	ळी	ळु	ळू	ळे	ळै	ळो	ळौ	ळं	ळः
la	la	li	lee	lu	loo	le	lai	lo	lau	lam	lah

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

व	वा	वि	वी	वु	वू	वे	वै	वो	वौ	वं	वः
wa	wa	wi	wee	wu	woo	we	wai	wo	wau	wam	wah
श	शा	शि	शी	शु	शू	शे	शै	शो	शौ	शं	शः
sha	sha	shi	shee	shu	shoo	she	shai	sho	shau	sham	shah

श प्रमाणेंच षची बाराखडी जाणावी.

स	सा	सि	सी	सु	सू	से	सै	सो	सौ	सं	सः
sa	sa	si	see	su	soo	se	sai	so	sau	sam	sah
ह	हा	हि	ही	हु	हू	हे	है	हो	हौ	हं	हः
ha	ha	hi	hee	hu	hoo	he	hai	ho	hau	ham	hah

ळची बाराखडीच लप्रमाणेंच होते.

क्ष	क्षा	क्षि	क्षी	क्षु	क्षू	क्षे	क्षै
ksha	ksha	kshi	kshee	kshu	kshoo	kshe	kshai
क्षो	क्षौ	क्षं	क्षः				
ksho	kshau	ksham	kshah				
ज्ञ	ज्ञा	ज्ञि	ज्ञी	ज्ञु	ज्ञू	ज्ञे	ज्ञै	ज्ञो
dnya	dnya	dnyi	dnyee	dnyu	dnyoo	dnye	dnyai	dnyo
ज्ञौ	ज्ञं	ज्ञः					
dnyau	dnyam	dnyah					

इंग्रजी संख्याविचार.

इंग्रजी अंक.

१ एक-वन्-One 1
२ दोन-टू-Two 2
३ तीन-थ्री-Three 3
४ चार-फोर-Four 4
५ पांच-फाइव्ह-Five 5
६ सहा-सिक्स-Six 6
७ सात-सेव्हन-Seven 7
८ आठ-ऐट-Eight 8
९ नऊ-नाइन-Nine 9
१० दहा-टेन-Ten 10
११ अकरा-इलेव्हन-Elaven 11
१२ बारा-ट्वेल्व्ह-Twelve 12
१३ तेरा-थर्टीन-Thirteen 13
१४ चौदा-फोर्टीन-Forteen 14
१५ पंधरा-फिफ्टीन-Fifteen 15
१६ सोळा-सिक्स्टीन-Sixteen 16
१७ सतरा-सेव्हंटीन-Seventeen 17
१८ अठरा-एटीन-Eighteen 18
१९ एकोणिस-नाइन्टीन-Nineteen 1
२० वीस-ट्वेन्टी-Twenty 20

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

या वीस संख्येपुढील संख्या एकवीसपासून कशी तयार करावी, ती रीति अशी आहे.कीं, प्रत्येक आंकड्याचा दशक घ्यावा व त्याला वर सांगितलेली एकपासून नऊपर्यंत संख्या जोडावी, म्हणजे आपल्याला पाहिजे असेल ती संख्या तयार करून घेतां येते. जसें:--आपल्याला सव्वीस ही संख्या हवी आहे, तर तिचा ट्वेन्टी म्हणजे वीस हा दशक घेऊन त्याला सिक्स म्हणजे सहा ही संख्या जोडली असतां, आपल्याला ट्वेन्टी सिक्स म्हणजे सव्वीस ही संख्या मिळेल. याचप्रमाणें ट्वेन्टी वन् (२१), ट्वेन्टी टू (२२), ट्वेन्टी थ्री (२३), ट्वेन्टी फोर (२४), वगैरे संख्या तयार कराव्या.

शंभरांपर्यंतचे दशक.

१० दहा–टेन–Ten 10
२० वीस–ट्वेन्टी–Twenty 20
३० तीस–थर्टी–Thirty 30
४० चाळीस–फॉर्टी–Forty 40
५० पन्नास–फिफ्टी–Fifty 50
६० साठ–सिक्स्टी–Sixty 60
७० सत्तर–सेव्हन्टी–Seventy 70
८० ऐंशी–एटी–Eighty 80
९० नव्वद–नाइन्टी–Ninety 90
१०० शंभर–हन्ड्रेड–Hundred 100

यापुढील संख्या वर सांगितल्याप्रमाणेंच करावी.

१०१ एकशें एक–हंड्रेड ॲन्ड वन–Hundred and one 101
११० एकशें दहा–हंड्रेड ॲन्ड टेन–Hundred and ten 110
२०० दोनशें–टू हंड्रेड–Two hundred 200
३०० तीनशें–थ्री हंड्रेड–Thiree hundred 300
४०० चारशें–फोर हंड्रेड–Four hundred 400
५०० पांचशें–फाइव्ह हंड्रेड–Five hundred 500
१००० हजार–थाउजन्ड–Thousand 1000
२००० दोन हजार–टू थाउजन्ड–Two thousand 2000
१००००० लक्ष–हंड्रेडस ऑफ थाउजन्ड–Hundreds of thousand 100000
१०००००० दशलक्ष–मिलियन्स–Millions 1000000
१००००००० कोटि–क्रोअर–Crore 10000000

सध्यांचें चालू साल १९२५आहे. हें इंग्रजींत नाइन्टीन हंड्रेड ॲन्ड ट्वेन्टी फाइव्ह अथवा वन् थाउजन्ड नाइन हंड्रेड ॲन्ड ट्वेन्टी फाइव्ह असें म्हणावयाचें असतें.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

क्रमवाचक संख्या.

पहिला--फर्स्ट--First
दुसरा--सेकंड--Second
तिसरा--थर्ड-Third
चौथा--फोर्थ--Fourth
पांचवा--फिफ्थ--Fifth
सहावा--सिक्स्थ--Sixth
सातवा--सेव्हन्थ--Seventh
आठवा--एट्थ--Eighth
नववा--नाइन्थ--Nineth
दहावा--टेन्थ--Tenth
अकरावा--इलेव्हन्थ--Eleventh
बारावा--ट्वेल्ह्थ--Twelth
तेरावा--थर्टीन्थ--Thirteenth
चौदावा--फोर्टीन्थ--Fourteenth
पंधरावा--फिफ्टीन्थ--Fifteenth
सोळावा--सिक्स्टीन्थ--Sixteenth
सतरावा--सेव्हन्टीन्थ--Seventeenth
अठरावा--एटीन्थ Eighteenth
एकोणिसावा--नाइन्टीन्थ--Nineteenth
विसावा--ट्वेन्टीएथ--Twentyeth
तिसावा--थर्टीएथ--Thirtyeth
एकतिसावा--थर्टीफर्स्ट--Thirty first

¼ एक चतुर्थांश--ए क्वार्टर अथवा वन फोर्थ--A quarter or one fourth ¼
½ एक द्वितीयांश--ए हाफ--On ehalf ½
¾ तीनचतुर्थांश--थ्री फोर्थ--Three fourth ¾
⅔ दोन तृतीयांश--टू थर्ड्स्--Two thirds ⅔
१। सव्वा--वन् ॲन्ड ए क्वार्टर--One and a quarter 1¼
१॥ दीड--वन् ॲन्ड ए हाफ--One and a half 1½
२॥। पावणे तीन्--टू ॲन्ड थ्री फोर्थ--Two and three fourth 2¾

इंग्रजी संख्या.

एकं--यूनिटस--Units
दहं--टेन्स--Tens
शतं--हंड्रेड्स्--Hundreds
सहस्र--थाउजन्डस्--Thousands
दससहस्र--टेन्स ऑफ थाउजन्डस्--Tens of thousands
लक्ष--हन्ड्रेड्स् ऑफ थाउजन्डस्--Hundreds of thousands

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

दशलक्ष–मिलियन्स–Millions
कोटि–टेन्स ऑफ मिलियन्स–Tens of millions
दशकोटि–हन्ड्रेड्स् ऑफ मिलियन्स–Hundreds of millions
अब्ज–थाउजन्डस् ऑफ मिलियन्स–Thousands of millions
खर्व– टेन्स ऑफ् थाउजन्डस ऑफ् मिलियन्स–Tens of Thousands of millions.
निखर्व–बिलियन्स–Billions
महापद्म–टेन्स ऑफ बिलियन्स–Tens of billions
शंकु–हन्ड्रेडस ऑफ बिलियन्स–Hundreds of billions
जलधि–थाउजडन्स ऑफ बिलियन्स–Thousands of billions
अन्त्य-टेंस ऑफ थाउजन्डस ऑफ बिलियन्स-Tens of thousands of billions
मध्य–हंड्रेडस ऑफ थाउजन्डस ऑफ बिलियन्स–Hundreds of thousands of billions.
परार्ध–ट्रिलियन्स–Trillions.

रोमन आंकडे.

I एक	XII बारा	L पन्नास
II दोन	XIII तेरा	XC नव्वद
III तीन	XIV चौदा	C शंभर
IV चार	XV पंधरा	D पांचशें
V पांच	XVI सोळा	M हजार
VI सहा	XVII सतरा	
VII सात	XVIII अठरा	
VII आठ	XIV एकोणीस	
IX नऊ	XX वीस	
X दहा	XXX तीस	
XI अकरा	XL चाळीस	

यांतील १ते१२पर्यंतचे आंकडे घड्याळाच्या तबकडीवर लिहिलेले सर्वांनीं पाहिलेलेच असतात. इंग्रजी पुस्तकांतील धडे याच आंकड्यांनीं दाखवितात. इंग्रजी इतिहासांतील

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

राजेहि याच आंकड्यांनीं दाखविण्याची वहिवाट आहे. जसें–आठवा हेन्री–Henery VIII. पांचवा जॉर्ज–George V. दुसरा बाजीराव–Bajirao II.

इंग्रजी महिन्यांचीं नांवें व दिवस.

जॅन्युअॅरी–January	दिवस	days		३१–31
फेब्रुएॅरी–February	,,	,,		२८–२९.–28–29
मार्च–March	,,	,,	,,	३१–31
एप्रिल–April	,,	,,	,,	३०–30
मे–May	,,	,,	,,	३१–31
ज्यून–June	,,	,,	,,	३०–30
ज्युलै–July	,,	,,	,,	३१–31
ऑगस्ट–August	;,	,,	;,	३१–31
सेप्टेंबर–September	,,	,,	,,	३०–30
ऑक्टोबर–October	,,	,,	,,	३१–31
नोव्हेंबर–November	,,	,,	,,	३०–30
डिसेंबर–December	,,	,,	,,	३१–31

ज्या वर्षी फेब्रुएॅरी महिन्याचे दिवस २९ येतात, त्या वर्षास लीप इयर (Leap year) असें म्हणतात. हें वर्ष ओळखण्याची अशी रीति आहे कीं, कोणत्याही सनाच्या शेवटच्या दोन आंकड्यांस चार या संख्येनें भागिलें असतां, शून्य उरल्यास तें लीप इयर असें समजावें.

इंग्रजी महिन्यांची कविता.

सेप्टेंबरीं एप्रिलिं जूनिं पाहीं ॥
नोव्हेंबरीं तीस दिनांस त्याही ॥
वैसे दिनीं मासाचि एक्तिसांचा ॥
अणीक सातां सम मासिकांचा ॥ १ ॥

लीप ईयर फेब्रुएॅरिचें ॥ वसत संतत साच त्रिवार्षिचें ॥
म्हणुनि एकुणतीसचि ते दिन ॥ पडति अष्टविशीं तर्धिं येउन ॥ २ ॥

थर्टी डेज हॅव सेप्टेंबर–Thirty days have September
एप्रिल जून ॲन्ड नोव्हेंबर–April June and November.
ऑल दि रेस्ट हॅव थर्टीवन–All the rest have thirty-one.
एक्सेप्ट फेब्रुएॅरी अलोन–Except February alone.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

वेळ व काळ.

(टाइम्स ॲन्ड सीझन्स–Times and Seasons.)

सकाळ	मॉर्निंग	Morning
दुपार	नून	Noon
संध्याकाळ	ईव्हिनिंग	Evening
रात्र	नाइट	Night
मध्यरात्र	मिड-नाइट	Mid-night
दिवस	डे	Day
मध्यान्ह	मिड्डे	Mid-day
आठवडा	वुइक	Week
पंधरवडा	फॉर्ट-नाइट	Fort-night
महिना	मन्थ	Month
वर्ष	इयर	Year
दररोज	एव्हरी डे	Every day
वेळ	टाइम	Time
वक्तशीर	टाइम्ली	Timely
,,	इन टाइम	In time
,,	पंक्चुअल	Punctual
वार्षिक	इयर्लि	Yearly
मासिक	मन्थलि	Monthly
साप्ताहिक	वुइकली	Weekly
दरमहा	पर मन्थ	Per Month
द्वि साप्ताहिक	बाय वुइक्ली	By weekly
दर वर्षी	पर इयर	Per year
पंधरवड्याचें	फॉर्टनाइटली	Fortnightly
त्रिसाप्ताहिक	ट्रायवुइक्ली	Tryweekly
आज	टुडे	Today

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

कालच्या परवां	डे बिफोर यस्टर्डे	Day before yesterday
उद्यांच्या परवां	डे आफ्टर टुमॉरो	Day after tomorrow
तास	अवर	Hour
मिनिट	मिन्युट	Minute
पळ	सेकंड	Second
शेवटचा	लास्ट	Last
शेवटाकडून दुसरा	लास्ट बट वन	Last but one
गतवर्षी	लास्ट इयर	Last year
पुढच्या साली	नेक्स्ट इयर	Next year
काल	यस्टर्डे	Yesterday
ऋतु	सीझन	Season
वसंत ऋतु	दि स्प्रिंग	The Spring
हिंवाळा	दि वुइन्टर	The Winter
उन्हाळा	दि समर	The Summer
पावसाळा	दि ऑटम	The Autumn
पर्जन्यकाळ	दि रेनी सीझन	The Rainy Season
उद्यां	टुमॉरो	Tomorrow
दिशा	क्वार्टर्स अथवा साइड्स्	Quarters or sides
पूर्व	दि ईस्ट	The East
पश्चिम	दि वेस्ट	The West
दक्षिण	दि साउथ	The south
उत्तर	दि नॉर्थ	The North
नैर्ऋत्य	दि साउथ वेस्ट	The South West
वायव्य	दि नॉर्थ वेस्ट	The North West

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

आग्नेयी	दि साउथ-ईस्ट	The south-east
ईशान्य	दि नॉर्थ-ईस्ट	The North-east
फुरसत	लीझर	Leasure
रिकामा वेळ	लीझर अवर	Leasure hour
शतक	सेंचुरी	Century
अर्धशतक	हाफ सेंचुरी	Half Century
पाव शतक	क्वार्टर सेंचुरी	Quarter Century

मराठी व इंग्रजी वारांचीं नांवें.

रविवार	सन्डे	Sunday
सोमवार	मन्डे	Monday
मंगळवार	टयूस्डे अथवा च्यूस्डे	Tuesday
बुधवार	वेन्स्डे अथवा वेड्नस्डे	Wednesday
गुरुवार अथवा बृहस्पतिवार	थर्स्डे	Thursday
शुक्रवार	फ्रायडे	Friday
शनिवार	सॅटर्डे	Saturday

वाक्यरचना.

(सिन्टॅक्स–Syntax)

मागील पानांत इंग्रजी भाषेंत एकंदर वर्ण किती आहेत, त्यांच्या जाती किती आहेत, त्यांच्या लिपींचे प्रकार कसे आहेत, त्यांतील मोठ्या व लहान अक्षरांचा उपयोग केव्हां व कसा करण्याचा परिपाठ आहे, मराठीच्या इंग्रजी बाराखड्या कशा करतां येतात वगैरे गोष्टींची माहिती इंग्रजी शिकूं इच्छिणारांस थोडक्यांत सुबसूद समजलीच आहे. आतां

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

येथें मराठींतील ऋ, ॠ व ऌ, ॡ यांचीं इंग्रजी अक्षरें कशीं बनवितां येतात तें स्पष्ट करून, वर दिलेल्या वाक्यरचना या मथळ्यासंबंधानें माहिती करून देतों.

ऋ, ॠ व ऌ, ॡ हे स्वर संस्कृत भाषेतल्या शब्दांत, स्वर आणि व्यंजनें मिळून जी सोळाखडी (षोडशाक्षरी) व्हावयाची, तिच्या ऐवजीं मराठींत बाराखडी (द्वादशाक्षरी) शिकवण्याचा परिपाठ आहे; आणि त्यालाच अनुसरून मागें मराठीची इंग्रजी बाराखडी कशी होते तें दाखविलें आहे.

आतां ऋ, ॠ व ऌ, ॡ यांची चौखडी (चतुराक्षरी) इंग्रजींत कशी करतां येते ती पाहा—

ऋ, ॠ व ऌ, ॡ—या चारी स्वरांची इंग्रजी चौखडी मराठी रु, रू व लृ Ru, Roo & Lu Loo
लु, लु याप्रमाणेंच होत असल्यानें, ती मागील प्रत्येक अक्षरांच्या बाराखडींत देऊन,प्रत्येक बाराखडीला सोळाखडीचें रूप देण्याचा प्रयत्न केला नाहीं, हें यावरून सहजच कळेल.

आतां यापुढें इंग्रजी भाषेंत वाक्यरचना म्हणजे जी वाक्याची जुळणी ती कशी करतात त्याचा विचार करूं. वास्तविक पाहिलें असतां, मराठी व इंग्रजी या दोन भाषांतील वाक्यरचनेंत पुष्कळच फरक आहे आणि तोच आतां प्रथम समजावून घेणें इष्ट आहे. तो फरक जर समजणार नाहीं, तर यापुढील धड्यांतून वाक्यांची जी जुळणी दिली आहे,ती समजणें अशक्य होईल. इंग्रजी वाक्य (इंग्लिश सेन्टेन्स–English Sentence) म्हणजे काय ? याचा अर्थ समजण्यासाठीं प्रथम वाक्य म्हणजे काय तें समजणें अवश्य आहे. वाक्य म्हणजे काय ? मराठींत जसें वाक्य पुरें होण्यास कर्ता व क्रियापद यांची जरूरी असते, तशीच इंग्रजींतही असते. कर्ता व क्रियापद हीं वाक्याचीं मुख्य दोन अंगें असतात. तीं जर नसतील, तर वाक्याचा पूर्ण अर्थ कळावयाचा नाहीं. उदाहरणार्थः– जाणें [गो–Go] हें नुसतें क्रियापद उच्चारलें, तर कोणी जाणें ? असा सहजीं प्रश्न उद्भवतो. यास्तव, मी जातों [आय गो–I go] असें म्हटलें म्हणजे पुरा अर्थ ध्यानांत येतो. याचप्रमाणें—तूं नेतोस [यू क्यारी–You Carry], तो करतो [ही डझ–He does], ती गेली [शी वेन्ट–She went] इत्यादि.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

या उदाहरणांवरून कोणाच्याहि हें लक्षांत येईल कीं, कोणतेंहि वाक्य पुरें होण्यास नुसता कर्ता [मी, आय–I, तो, ही–He, ती, शी–She] किंवा नुसतें क्रियापद जाणें [गो–Go], नेणें [क्यारी–Carry] आणि गेली [वेन्ट–Went] हीं क्रियापदें स्वतंत्रपणें वाक्याचा पूर्ण अर्थ समजण्यास उपयोगीं पडत नाहींत. यांस्तव कोणचेंहि वाक्य पुरें होण्यास कर्ता व क्रियापद यांची मुख्यत्वें जरूरी असते.

याप्रमाणें मराठींत आणि इंग्रजींत जेथें एकच कर्ता व एकच क्रियापद असतें अशा दोनच शब्दांच्या वाक्यरचनेंत फरक दिसून येत नाहीं. क्रियापद अकर्मक असल्यास, त्या वाक्यांत क्रियापदाचें कर्म येत नाहीं, पण क्रियापद जर सकर्मक असेल, तर मात्र क्रियापदाला कर्म असणें जरूर असतें. हें कर्म इंग्रजी वाक्यरचनेंत सकर्मक क्रियापदाच्या मागून येतें. जसें:—गजानन दूध पितो [गजानन ड्रिंक्स मिल्क Gajanan drinks milkl]. या वाक्यांत ‘ पितो ’ [ड्रिंक्स–Drinks] हें क्रियापद असून, त्याचा कर्ता गजानन हा आहे. गजानन काय पितो? दूध पितो. म्हणून, दूध [मिल्क–milk] हें–पितो–या क्रियापदाचें कर्म आहे. दूध [मिल्क–milk] हा शब्द मराठींत पितो या क्रियापदाच्या आधीं आहे, पण तोच इंग्रजींत क्रियापदानंतर आला आहे. ही मांडणी यापेक्षां अधिक सुलभ रीतीनें समजावी म्हणून, पुढें जें याचें जास्त स्पष्टीकरण केलें आहे त्याकडे नीट लक्ष देणें जरूर आहे.

मराठींत	कर्ता गजानन	कर्म दूध	क्रियापद पितो
इंग्रजींत	कर्ता गजानन Gajauan	क्रियापद पितो drinks [ड्रिंक्स]	कर्म दूध milk [मिल्क]

हीच रचना पुढच्या अधिक उदाहरणांनीं चांगली लक्ष्यांत येईल.

कर्ता	कर्म	क्रियापद	कर्ता	क्रियापद	कर्म
मी	शाळा	बघतों—	आय (I)	सी (see)	स्कूल (school)

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

तो	पुस्तक	घेतो—	ही (He)	टेक्स (takes)	बुक (book)
ती	घरीं	गेली—	शी (She)	वेन्ट (went)	होम (home)
तें	पळून	गेलें—	इट (It)	रॅन (ran)	अवे (away)
त्यानें	रुपये	घेतले—	ही (He)	टुक (took)	रुपीज (Rupees)
त्यांनीं	आंबे	खाल्ले	दे (They)	एट (ate)	म्यांगोज (Mangoes)
ते	नाटक	वाचतात	दे (They)	रीड (read)	ड्रामा (drama)
तीं	गाणीं	गातात	दे (They)	सिंग (sing)	सॉंग्ज् (Songs)

हीं वरील वाक्यें मननपूर्वक वाचलीं असतां मराठी व इंग्रजी भाषांच्या वाक्यरचनांच्या पद्धतींत कोणचे फरक आहेत तें लक्षांत येईल. वाक्यरचनेसंबंधानें पुढील मुख्य आठ नियम शिक्षणेच्छूनें अवश्य ध्यानांत ठेवावेत.

(१) प्रत्येक वाक्य—कर्ता व कर्म यांवांचून पुरें होत नाहीं. असेंच केवळ नाहीं.

(२) वाक्यांतलें क्रियापद अकर्मक असल्यास, त्याला कर्माची जरूर नसते.

(३) वाक्यांतलें क्रियापद सकर्मक असल्यास, कर्म लागतेंच असें नाहीं. नसल्यासहि काम भागतें.

(४) मराठी वाक्यांत क्रियापद जसें कर्त्यांच्या मागून येतें तसेंच इंग्रजींतहि तें कर्त्यांच्या मागूनच येतें.

(५) मराठी वाक्यांत क्रियापदाच्या आधीं कर्म येतें, परंतु इंग्रजी वाक्यांत तें क्रियापदाच्या मागून येतें.

(६) कर्त्याचें विशेषण कर्त्यांच्या आधीं त्याच्या जवळच येतें.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

(७) कर्माचें विशेषण म्हणजे जें क्रियाविशेषण तें क्रियापदाच्या आधीं अथवा नंतर, कोठें तरी त्याच्या जवळच येतें.

(८) क्रियापदाचा कर्ता, क्रियापदाजवळच नेहमीं असतो.

या वर दिलेल्या मुख्य आठ नियमांचा मननपूर्वक अभ्यास केल्यास, नवीन शिकणारांना इंग्रजी भाषेतल्या वाक्यरचनेसंबंधानें मुळींच त्रास पडणार नाहीं आणि आपोआप संवयीच्या अभ्यासानेंच वाक्यें करण्याची मोड त्यांच्या अंगवळणीं पडेल.

शब्द–विचार.

(इटिमॉलोजी—Etymology).

शब्दविचार हा भाग वाक्यरचनेच्या आधींच देणें आवश्यक होतें असं जर कोणी म्हणेल, तर त्या बाबतींतला आमचें म्हणणें असें आहे कीं, आधीं झाड दाखवून, मग तें कसें उत्पन्न होतें, हें शिकविण्याची जी सोपी शिक्षणपद्धति, तिलाच अनुसरून, येथें आधीं वाक्यरचना कशी असते हें प्रथम दाखवून, नंतर तें वाक्य कशाचें व कसें बनलेलें असतें, हें दाखवण्याच्या सुलभ मार्गांचा स्वीकार केला आहे.

मराठी भाषेच्या व्याकरणांत शब्दाच्या जशा आठ जाती मानिल्या आहेत, तशाच इंग्रजी भाषेतहि ज्या आठच मानिल्या आहेत, त्या येणेंप्रमाणें:—

१ नाम (नाउन–Noun), २ सर्वनाम (प्रोनाउन–Pronoun), ३ विशेषण (ॲड्जेक्टिव्ह–Adjective), ४ क्रियापद (व्हर्ब–Verb), ५ क्रियाविशेषण (ॲड्व्हर्ब–Adverb), ६ शब्दयोगी अव्यय (प्रेपोझिशन–Preposition), ७ उभयान्वयी अव्यय (कन्जंक्शन–Conjuction), आणि ८ केवलप्रायोगी अव्यय (इन्टर्जेक्शन–Interjection).

आतां वरील या आठ जातींपैकीं, एकेक निराळी घेऊन तिचा विचार करूं.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

नामविचार.

(दी नाउन–The Noun)

घोडा, मनुष्य, पारवा, मासा, झाड, देश, रमा, हात, वगैरे दृश्य अथवा अदृश्य, सजीव अथवा निर्जीव–कसेहि पदार्थ असोत, त्यांच्या ठराविक नांवांप्रमाणें त्यांना जी आपण संज्ञा देतों, त्याला नाम (नाउन–Noun) असें म्हणतात. याचा अर्थ असा कीं, वस्तु अथवा पदार्थ म्हणजे नाम नव्हे, तर त्याला ओळखण्यासाठीं ठेवले जो पारिभाषिक शब्द तें नाम होय, हें वर दिलेल्या उदाहरणांवरून समजेलच.

इंग्रजी व्याकरणांत नामाच्या ज्या एकंदर पांच जाती आहेत त्या:—

(१) विशेषनाम–(प्रॉपर नाउन–Proper Noun).
(२) सामान्यनाम–कॉमन नाऊन्–Common Noun).
(३) भाववाचकनाम–(ऍब्स्ट्रॅक्ट नाउन–Abstract Noun).
(४) समुदायवाचक नाम–(कलेक्टिव्ह नाउन–Collective Noun).
(५) पदार्थवाचक नाम–(मटीरियल् नाऊन–Material Noun).

विशेषनाम.

(प्रॉपर नाउन–Proper Noun).

सजीव अथवा निर्जीव कोणचीहि वस्तु असो ती नेमकी ओळखण्यासाठीं भाषेंत तिचें जें नांव–गुणावगुण लक्षांत न घेतां–ठेवतात,त्याला विशेषनाम असें म्हणतात.जसें:-

मनुष्यांचीं नांवें.

पुरुष.	स्त्री.
रामा–(Rama)	रमा–(Rama)
गजानन–(Gajanan)	सरस्वति–(Saraswati)
वामन–(Waman)	वेणु–(Venu)
विष्णु–(Vishnu)	लक्ष्मी–(Lakshmi)
हरि–(Hari)	गंगा–(Ganga)
सदाशिव–(Sadashiv)	पार्वती–(Parvati)

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

नारायण–(Narayan)
गोविंद–(Govind)
लक्ष्मण–(Lakshman)
मोरया–(Moraya)
चिंतामणी–(Chintamani)
माधव–(Madhav)

कमळा–(Kamala)
इंदिरा– (Indira)
उर्मिळा–(Urmila)
जानकी–(Janaki)
उमा–(Uma)
सावित्री–(Savitri)

नद्या.

यमुना (Yamuna)
सिंधु (The Sindhu)
नर्मदा (The Narmada)
तापी (The Tapi)
कावेरी (The Kaveri)
ब्रह्मपुत्रा (The Brahmaputra)

पर्वत.

हिमालय (The Himalya)
हाला (The Hala)
सुलेमान (The Suleman)
सह्याद्रि (The Sahyadri)
अबू (The Abu)
मैनाक (The Mainak)

देश

युरोप [Europe]
हिंदुस्तान [Hindustan]
अमेरिका [America]
आफ्रिका [Africa]
आशिया [Asia]

गांवें

मुंबई [Bombay]
लंडन [London]
मद्रास [Madras]
वॉशिंग्टन [Washington]
काबूल [Kabul]

वगैरे सर्व विशेषनामें होत.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

सामान्यनाम.

[कॉमन नाउन—Common Noun]

गाय [काउ–Cow], कावळा [क्रो–Crow], झाड [ट्री–Tree] वगैरे शब्द सामान्यनामें होत. सामान्यनाम याचा अर्थ असा कीं ज्याच्यामुळें जातिवाचक शब्द कळतो. पुढील प्रकारचे शब्द हीं सारीं सामन्यनामें होत:—

इंग्रजी सामान्यनामें

तुकडा [बिट–Bit]
मुलगा [बॉय–Boy]
पेटी [बॉक्स–Box]
मांजर [कॅट–Cat]
गाय [काउ–Cow]
कुत्रा [डॉग–Dog]
बैल [ऑक्स–Ox]
गाढव [ॲस–Ass]
लेखणी [पेन–Pen]
कोल्हा [फॉक्स–Fox]
कोंबडी [हेन–Hen]
विहीर [वेल–Well]
डुक्कर [पिग–Pig]
रस्ता [वे–Way]
खांच [पिट–Pit]
खुंटी [पेग–Peg]

चार अक्षरी इंग्रजी सामान्यनामें.

कावळा [क्रो–Crow]
बकरा [गोट–Goat]
मुलगी [गर्ल–Girl]
जहाज [शिप–Ship]
सिंह [लायन–Lion]
हात [हॅन्ड–Hand]
वेळ [टाइम–Time]
पाउस [रेन–Rain]
वर्ष [इयर–Year]
अंगरखा [कोट–Coat]
झाड [ट्री–Tree]
पक्षी [बर्ड–Bird]
गाणें [सॉंग–Song]
मन [माइन्ड–Mind]
तंबू [टेन्ट–Tent]
खोली [रूम–Room]
आठवडा [वुइक–Week]
लांकूड [वुड–Wood]

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

वांसरूं [काफ–Calf]
बायको [वाइफ–Wife]
तारा [स्टार–Star]
तूप [घी–Ghee]

पांच अक्षरी इंग्रजी सामान्यनामें.

बांक [बेंच–Bench]
पशु [बीस्ट–Beast]
न्यायाधीश [जज्ज–Judge]
मोतीं [पर्ल–Pearl]
ऊ [लाउस–Louse]
मूल [चाइल्ड–Child]
वस्तु [थिंग–Thing]
चोर [थिफ–Thief]
काठी [स्टिक–Stick]
उंदीर [माउस–Mouse]
विद्यार्थी [प्यूपिल–Pupil]
मुकुट [क्राऊन–Crown]
राणी [क्वुइन–Queen]
कोंपर [एल्बो–Elbow]
मनगट [रिस्ट–Wrist]
गाल [चीक–Cheek]
तोंड [माऊथ–Mouth]
खुर्ची [चेअर–Chair]
घर [हाऊस–House]
मेज [टेबल–Table]
दगड [स्टोन–Stone]
नाच [डॅन्स–Dance]
रात्र [नाइट–Night]
उजेड [लाइट–Light]
सुरी [नाइफ–Knife]
घोडा [हॉर्स–Horse]

सहा अक्षरी इंग्रजी सामान्यनामें.

पत्र [लेटर–Letter]
माकड [मंकी–Monkey]
राजपुत्र [प्रिन्स–Prince]
राजवाडा [पॅलेस–Palace]
हाताचें बोट [फिंगर–Finger]
धडा [लेसन–Lesson]
रंग [कलर–Colour]
सिंहासन [थ्रोन–Throne]
बगीचा [गार्डन–Garden]
जीभ [टंग–Tongue]

सात अक्षरी इंग्रजी सामान्यनामें.

आवृत्ति [इडिशन–Edition]
गुरुत्वाकर्षण [ग्रॅव्हिटि–Gravity]
अत्यानंद [एक्स्टसी–Ecstacy]
व्याकरण [ग्रॅमर–Grammer]

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

ग्रहण [इक्लिप्स–Eclipse] अभाव [डीफॉल्ट–Default]
मूर्तिपूजक [हीथन–Heathen] कुल्ला [बटक–Buttock]
मगरूरी [होटर–Houteur] राहणारा [डेनिझन–Denizen]
शेवट [एक्स्ट्रीम–Extreme] चाकरी [सर्व्हिस–Service]
फळी–तट [फॅक्शन–Faction] दुःख [ट्रबल–Trouble]

याप्रमाणें तेरा चौदा अक्षरांचींही सामान्यनामें इंग्रजींत असूं शकतात.

भाववाचक नामें.

(ऍब्स्ट्रॅक्ट नाउन्स–Abstract Nouns.)

जीं नामें पदार्थांची स्थिति; गुण आणि कृति दाखवितात तीं सारीं भाववाचक नामें (ऍब्स्ट्रॅक्ट नाउन्स–Abstract Nouns) होत. उदहरणार्थ:—

मूर्खपणा [स्टुपिडिटि–Stupidity] प्रामाणिकपणा [ऑनेस्टी–Honesty]
सौंदर्य [ब्यूटि–Beauty] भित्रेपणा [टिमिडिटि–Timidity]
दयाळूपणा [काइन्डनेस Kindness] निर्दयता [क्रुएल्टी–Cruelty]
निष्काळजीपणा [केअर्लेसनेस–Carelessness] सत्यता [ट्रुथ–Truth]
चांगुलपणा [गुडनेस–Goodness] वेडेपणा [मॅडनेस–Madness]

समुदायवाचक नामें.

(कलेक्टिव्ह नाउन्स–Collective Nouns.)

ज्यांत अनेक वस्तूंचा अथवा प्राण्यांचा समुदाय असतो, तीं सारीं समुदायवाचक नामें होत. उदाहरणार्थ:—

कळप [फ्लॉक–Flock] पंचायत [ज्यूरी- Jury]
फळें [फ्रूट–Fruit] कचेरी [कोर्ट–Court]
सभा [मीटिंग–Meetting] कुटुंब [फॅमिली–Family]
सैन्य [आर्मी–Army] आरमार [फ्लीट–Fleet]
मंडळी [कंपनी–Company] समुदाय [कॉंग्रिगेशन–Congreigation]

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

पदार्थवाचक नामें.

[मटीरियल नाउन्स–material Nouns]

ज्या वस्तु म्हणजे जे पदार्थ संख्येनें सांगतां येत नाहींत, तीं सारीं पदार्थवाचक नामें (मटीरियल नाउन्स–Material Nouns) होत. जसें:—

वाळू (सॅन्ड–Sand)
पाणी (वॉटर–Water)
लोखंड (आयर्न–Iron)
मीठ (सॉल्ट–Salt)
अन्न (फूड–Food)
धान्य (कॉर्न–Corn)
जमीन (लॅन्ड–Land)
कोंडा (हस्क–Husk)
भुसकट (चाफ–Chalf)
माति (क्ले–Clay)

क्रियापदें.

[व्हर्बस्–Verbs.]

वाक्यांतील एखादी व्यक्ति अगर पदार्थ यांविषयीं जो शब्द जो कांहीं बोध करतो त्या शब्दाला क्रियापद [व्हर्ब–Verb] असें म्हणतात. क्रियापदें दोन प्रकारचीं असतात. सकर्मक आणि अकर्मक. ज्याला वाक्यांत कर्म नसतें तें अकर्मक आणि ज्याला वाक्यांत कर्म योजिलेलें असतें तें सकर्मक. पुढें जीं कांहीं क्रियापदें दिलीं आहेत, तीं व्यवहारांत बहुतेक हमेशा फार उपयोगी पडतात, म्हणून तावडतोब इंग्रजी शिकणाऱ्यांनीं तीं पाठ करणें बरें.

करणें	(टु डू)	To Do
देणें	(टु गिव्ह)	,, Give
घेणें	(टु टेक)	,, Take.
पकडणें	(टु कॅच)	,, Catch.
वाचणें	(टु रीड)	,, Read.
आवडणें	(टु लाइक)	,, Like.
नेणें	(टु कॅरी)	,, Carry.
गाणें	(टु सिंग)	,, Sing.
अंग धुणें	(टु बेद)	,, Bathe.
दिसणें	(टु सीम्)	,, Seem.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

पाहणें	(टु सी)	,, See.
येणें	(टु कम)	,, Come.
चालणें	(टु वॉक)	;, Walk.
सांगणें	(टु टेल)	,, Tell.
आणणें	(टु ब्रिंग)	,, Bring.
जाऊन आणणें	(टु फेच)	,, Fetch.
मरणें	(टु डाय)	,, Die.
रंगवणें	(टु डाय)	,, Dye.
असणें	(टु बी)	,, Be.
मारणें	(टु बीट)	,, Beat.
ठार मारणें.	(टु किल)	,, Kill.
विकणें	(टु सेल)	,, Sell.
विकत घेणें	(टु बाय)	,, Buy.
खरीद करणें	(टु पर्चेस)	,, Purchase.
सांगणें	(टु टेल)	,, Tell.
शिकवणें	(टु टीच)	,, Teach.
शिकणें	(टु लर्न)	,, Learn.
म्हणणें	(टु से)	,, Say.
जवळ असणें	(टु हॅव)	,, Have.
सुकणें, वाळणें	(टु ड्राय)	,, Dry.
थांबणें	(टु वेट)	,, Wait.
भांडणें	(टु क्वारल)	,, Quarrel.
उसनें देणें	(टु लेन्ड)	,, Lend.
उसनें घेणें	(टु बॉरो)	,, Borrow.
सुरू करणें	(टु बिगिन)	,, Begin.
दाखविणें	(टु शो)	,, Show.
रडणें	(टु क्राय)	,, Cry.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

काळविचार.

(टेन्स—Tense.)

मराठी व्याकरणांत जसे मुख्य तीन काळ आहेत, तसेच इंग्रजी व्याकरणांतहि वर्तमान (प्रेझेन्ट–Present), भूत (पास्ट–Past) आणि भविष्यत् (फ्यूचर–Future) हे तीन मुख्य काळ (टेन्सेस–Tenses) आहेत. मराठी भाषेप्रमाणेंच इंग्रजी भाषेंतहि या मुख्य तीन काळांचे जे पोटभेद आहेत,ते पुढें योग्य स्थळीं सांगण्यांत येतीलच. आतां पहिला जो वर्तमान काळ (प्रेझेन्ट टेन्स—Present Tense) त्याबद्दल प्रथम विचार करूं.

वर्तमान काळ (प्रेझेन्ट टेन्स–Present Tense).

काळ हा क्रियापदाच्या रूपावरूनच मुख्यत्वें ओळखायचा असतो. इंग्रजी भाषेंतलें कोणतेंहि क्रियापदाचें मूलरूप कर्त्यांच्या पुढें ठेवलें असतां वर्तमान काळ सिद्ध होतो.

वर्तमानकाळाच्या प्रथम पुरुषाच्या एकवचन आणि अनेकवचन यांच्या रूपांतील मूळ क्रियापदांत बदल होत नाहीं. जसें:—

एक वचन—मी येतों (आय कम्) I come.

अनेकवचन—आम्ही येतों (वुइ कम्) We come.

इंग्रजींतील मूळ क्रियापदाला (एस्ट-est) हा प्रत्यय लाविला असतां, वर्तमान-काळाच्या द्वितीय पुरुषाचें एकवचन सिद्ध होतें. अनेक वचनांत क्रियापदाचें मूलरूपच कायम राहतें. जसें:—मारणें (टु बीट–To beat) याचें तूं मारतोस (दौ बीटेस्ट—Thou beatest) एकवचन, तुम्हीं मारतां (यु बीट–You beat).

मूळ क्रियापदाच्या शेवटीं e हें अक्षर असलें तर वर्तमानकाळीं द्वितिय पुरुषीं नुसता st हाच प्रत्यय लागतो. जसें:—येणें (टु कम्–To come) याचें तूं येतोस (दौ कमेस्ट–Thou comest) एक वचन, तुम्हीं येतां (यु कम्-You come) अनेक वचन. मूळ क्रियापद एकावयवी असून त्याच्या शेवटीं जर एकच व्यंजन व त्या व्यंजनाच्या पूर्वी जर एकच स्वर असेल, तर est हा प्रत्यय लागतांना शेवटचें व्यंजन द्वित्त होतें. जसें:—धांवणें (टु रन्–To run) याचें–तूं धांवतोस (दौ रनेस्ट—Thou runnest.)

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

एकाहून अधिक अवयवांच्या क्रियापदाच्या शेवटीं व्यंजन असून, त्या व्यंजनाच्या आधीं जर एकच स्वर असेल व शब्दाच्या शेवटच्या अवयवावर जर जोर पडत असेल, तर est हा प्रत्यय लागतांना शेवटचें व्यंजन द्वित्त होतें. जसें:—परवानगी देणें (टु परमिट् To permit) याचें—तूं परवानगी देतोस(दौ परमिटेस्ट–Thou permittest).

मूळ क्रियापदाला s हा प्रत्यय लाविला असतां, वर्तमानकाळाचें तृतीय पुरुषाचें एकवचन सिद्ध होतें. जसें:—मिळणें (टु गेट्–To get) याचें—त्याला मिळतें (ही गेट्स् He gets.) विचारणें (टु आस्क–To ask) ती विचारत्ये (शी आस्क्स्–She asks), उडणें (टु फ्लाये To fly) तें उडतें (इट् फ्लाइज्–It flies). तृतीय पुरुषी अनेकवचनांत क्रियापदाचें मूळचें रूप बदलत नाहीं.जसें:—ते येतात (दे कम्–They come), त्या जातात (दे गो They go), तीं पळतात (दे रन्–They run)

क्रियापदाच्या शेवटीं s, sh, ch, x, z अथवा o यांपैकीं वर्ण असल्यास,तृतीय पुरुषीं एकवचनीं es हा प्रत्यय लागतो. जसें:—तो शिकवितो (ही टीचेस्–He teaches) ती धुत्ये (शी वॉशेस्–She washes), तें त्रास देतें (इट टॅक्सेस् –It taxes) तें जातें (इट गोज–It goes), तो–ती–तें गुंततो–त्ये–तें (ही,शी, इट–बझेस्–He, she, it buzzes).

क्रियापदाच्या शेवटीं y हा वर्ण असून त्याच्या मागें जर व्यंजन असेल, तर तृतीय पुरुषीं एकवचनीं es हा प्रत्यय लागतांना Y च्या जागीं I हा वर्ण होतो. जसें-तळणें (टु फ्राय–To fry) याचें—ती तळत्ये (शी फ्राइज–She fries), सुकविणें (टु ड्राय–To dry) तो सुकवितो (ही ड्राइज–He dries), प्रयत्न करणें (टु ट्राय–To try), तें प्रयत्न करतें (इट ट्राइज–It tries).

हे वर सांगितलेलें नियम नीट ध्यानांत आणून, क्रियापदाचा काळ चालवावा. याच्या अधिक खुलाशासाठीं पुढें जीं क्रियापदें चालवून दाखविलीं आहेत,तीं नीट पाहावींत.

करणें (टु मेक--To make.)

एकवचन—मी करतों	(आय् मेक–I make)	प्रथम पुरुष.
अनेकवचन आम्हीं करतों	(वुइ मेक–We make)	

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

ए. व. तूं करतोस	(दौ मेकेस्ट–Thou makest)	द्वितीय पुरुष
अ. व. तुम्हीं करतां	(यू मेक्–You make)	
ए. व. तो करतो	(ही मेक्स्–He makes)	तृतीय पुरुष
अ. व. तें, त्या, तीं करतात	(दे मेक्–They make)	

सुकणें (टु ड्राय—To dry)

ए. व. मी सुकतों	(आय ड्राय्–I dry)	प्रथम पुरुष
अ. व. आम्हीं सुकतों	(वुइ ड्राय–we dry)	
ए. व. तूं वाळतोस	(दौ ड्राएस्ट–Thou driest)	द्वितीय पुरुष
अ. व. तुम्ही वाळतां	(यू ड्राय–You dry)	
ए. व. तो वाळतो	(ही ड्राइज–He dries)	तृतीय पुरुष
अ. व. ते, त्या, तीं वाळतात	(दे ड्राय–They dry)	

इच्छिणें (टु वुइश–To wish)

ए. व. मीं इच्छितों	(आय वुइश्–I wish)	प्रथम पुरुष
अ. व. आम्हीं इच्छितों	(वुइ वुइश्–We wish)	
ए. व. तूं इच्छितोस	(दौ वुइशेस्ट–Thou wishest)	द्वितीय पुरुष
अ. व. तुम्ही इच्छितां	(यू वुइश्–You wish)	
ए. व. तो इच्छितो	(ही वुइशेस्–He wishes)	तृतीय पुरुष
अ. व. ते, त्या, तीं इच्छितात	(दे वुइश्–they wish)	

शब्दसंग्रह (ग्लॉसरी–Glossary)

दूध	(मिल्क्)	Milk.
तूप	(घी)	Ghee.
चक्का	(चीज्)	Cheese.
साखर	(शुगर)	Sugar.
चहा	(टी)	tea
चमचा	(स्पून्)	Spoon.
बशी	(सॉसर)	Saucer.
प्याला	(कप्)	Cup.
तांदूळ	(राइस्)	Rice.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

डाळ	(पल्स्)	Pulse.
भाजीपाला	(व्हिजिटेबल्)	Vegetable.
मीठ	(सॉल्ट्)	Salt.
लोणी	(बटर)	Butter.
ताक	(बटर-मिल्क्)	Butter-milk.
भाकर	(ब्रेड)	Bred.
तुकडा	(पीस)	Piece.
घांस	(मॉर्सेल)	Morsel.
भांडें	(पॉट)	Pot.
बाजार	(मार्केट्)	Market.
धान्य	(कॉर्न्)	Corn.
बुंद	(कॉफी)	Coffee.
लिंबू	(लेमन्)	Lemon.
पातीचा चहा	(लेमन-ग्रास)	Lemon-grass.
आलें	(जिंजर)	Ginger.
चटई	(मॅट्)	Mat.
केळें	(प्लॅन्टेन्)	Plantain.
पाणी	(वॉटर)	Water.
झरा	(स्प्रिंग्)	Spring.
विहीर	(वेल्)	Well.
फळावळ	(फ्रूट्)	Fruit.
गाय	(काऊ)	Cow.
म्हैस	(शी बफेलो)	She Buffellow.
खिशांतलें घड्याळ	(वॉच)	Watch.
चाकर	(सर्व्हंट)	Servant.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

मेंढी	(शीप्)	Sheep.
बिछाना	(बेड्)	Bed.
सतरंजी	(कार्पेट्)	Carpet.
घोंगडी	(ब्लॅकेट)	Blanket.
भिंत	(वॉल्)	Wall.
कागद	(पेपर)	Paper.
शाई	(इंक्)	Ink.
लेखणी	(पेन्)	Pen.
टांचणी	(पिन्)	Pin.
दऊत	(इंक्—स्टॅन्ड)	Ink-stand.
मोठें घड्याळ	(क्लॉक)	Clock.
झगा	(क्लोक)	Cloak.
विद्यार्थी	(स्टूडंट)	Student.
अभ्यास	(स्टडी)	Study.
शहर	(सिटी)	City.
राजधानी	(क्यापिटल)	Capital.
खांदा	(शोल्डर)	Shoulder.
हात	(हॅन्ड)	Hand.
हा-ही-हें	(धिस्)	This.
आहे	(ईज)	Is.
स-ला-ना-तें	(टु)	To.
तो-ती-तें	(दी)	The.
पितो	(ड्रिंक्स)	Drinks.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

नीट करणें	[मेंड]	Mend.
जवळ असतात (टु हॅव याचा वर्तमान काळ)	[ह्यॅज]	Has.
खांदी	[ब्रँच]	Branch.

वाक्यें [सेन्टेन्सेस्—Sentences]

हा चहा आहे (धिस् इज टी) This is tea.
तो बाजारांत जातो (ही गोज टु मार्केट) He goes to market.
नाना केळें देतो (नाना गिव्हज् ए प्लॅन्टेन) Nana gives a plantain.
ही सतरंजी आहे (धिस इज ए कार्पेट) This is a carpet.
सदू दूध पितो (सदू ड्रिंक्स मिल्क) Sadu dirnks milk.
रामा मुंबईस जातो (रामा गोज् टु बॉम्बे) Rama goes to Bombay.
गंगू लेखणी करत्ये (गंगू मेंड्स ए पेन) Gangu mends a pen.
पुणें हें शहर आहे (पूना इज ए सिटी) Poona is a City.
दिल्ली ही राजधानी आहे (देहेली इज ए क्यापिटल) Delhi is a Capital.
पाणी आण (ब्रिंग वॉटर) Bring water.
आलें घे (टेक जिंजर) Take ginger.
तो भाकर खातो (ही ईट्स ब्रेड) He eats bread.
ती धान्य आणते (शी ब्रिंग्ज कॉर्न) She brings corn.
गाय दूध देते (काउ गिव्हज् मिल्क) Cow gives milk.
झाडाला खांदी आहे (ट्री हॅज ए ब्रॅन्च) Tree has a branch.
चटई घे (टेक मॅट) Take mat.
झऱ्याचें पाणी (स्प्रिंग-वॉटर) Spring-water.
विद्यार्थी पुस्तक वाचतो (स्टुडंट रीड्स् ए बुक) Student reads a book.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

वचन—(नंबर—Number.)

व्याकरणरीत्या वचनें जीं दोन आहेत तीं-एकवचन–(सिंग्युलर नंबर–Singular number) आणि अनेक वचन (प्ल्यूरल नंबर–Plural number) हीं होत. एका संख्येच्या नामास सिंग्युलर नंबर म्हणजे एकवचन म्हणतात व ज्या नामाची एकाहून अधिक संख्या असते, त्याला प्ल्यूरल नंबर म्हणजे अनेक वचन असें म्हणतात. जसें:—

एकवचन.	अनेक वचन.
घोडा (ए हॉर्स–A horse)	घोडे (हॉर्सेस–Horses)
कुत्रा (ए डॉग–A dog)	कुत्रीं (डॉग्ज्–Dogs)
मांजर (ए कॅट–A cat)	मांजरें (कॅट्स–Cats)
पुस्तक (ए बुक–A book)	पुस्तकें (बुक्स्–Books)
टोपी (कॅप–A cap)	टोप्या–(कॅप्स्–Caps)

नामाच्या शेवटीं y असून त्याच्या मागें जर एखादा स्वर असेल, तर नुसता s हा प्रत्यय लावूनच त्या नामाचें अनेकवचन होतें. यांचीं उदाहरणें:—

एकवचन.	अनेकवचन.
माकड (ए मंकी–A monkey)	माकडें (मंकीज–Monkeys)
किरण (ए रे–A ray)	किरणें (रेज्–Rays)
दिवस (ए डे–A day)	दिवस (डेज्–Days)
मुलगा (ए बॉय–A boy)	मुलगे (बॉइज्–Boys)
पाण्याचा भोंवरा (ॲन एडि–An eddy)	पाण्याचे भोंवरे (एडिज्–Eddys)

नामाचें शेवटचें अक्षर जर s, sh, ch किंवा x असेल तर es हा प्रत्यय लाविला म्हणजे त्याचें अनेकवचन होतें. जसें:—

एकवचन.	अनेकवचन.
पेटी (ए बॉक्स–A box)	पेट्या (बॉक्सेस्–Boxes)
कुंचला (ए ब्रश्–A brush)	कुंचले (ब्रशेस–Brushes)
गाढव (एन् ॲस–An ass)	गाढवें (ॲसेस–Asses)

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

काचेचा पेला (ए ग्लास्–A glass) काचेचे पेले (ग्लासेस–Glasses
चेटकी (ए वुइच्–A witch) चेटक्या (वुइचेस–Witches)

नामाच्या शेवटीं y हें अक्षर असून, त्याच्या मागें जर एखादें व्यंजन असले, es हा अनेकवचनाचा प्रत्यय लागतांना y च्या जागीं i हें अक्षर होतें. जसें:—

एकवचन.	अनेकवचन.
माशी (ए फ्लाय–A fly)	माशा (फ्लाइज्–Flies)
आरोळी (ए क्राय–A cry)	आरोळ्या (क्राइज्–Cries)
काम (ए ड्यूटि–A duty)	कामें (ड्यूटिज्–Duties)
सौंदर्य (ए ब्यूटि–A beauty)	सौंदर्यें (ब्यूटिज्–Beauties)
सभ्य गृहस्थ (ए जन्ट्री–A gentry)	सभ्य गृहस्थ (जन्ट्रीज–Gentries

नामाच्या शेवटीं f किंवा fe हें वर्ण असतील, तर त्यांच्या जागीं अनेक ves असे वर्ण होतात. जसें:—

एकवचन.	अनेकवचन.
चोर (ए थीफ्–A thief)	चोर (थीव्हज–Thieves)
चरित्र (ए लाइफ्–A life)	चरित्रें (लाइव्हज–Lives)
फळी (ए शेल्फ्–A shelf)	फळ्या शेल्व्हज–Shelves)
लांडगा (ए वूल्फ्–A wolf)	लांडगे (वूल्व्हज–Wolves
वांसरूं (ए काफ्–A calf)	वांसरें (काव्हज–Calves)

इंग्रजी भाषेंत अशीं कांहीं नामें आहेत कीं त्या नामांस अनेकवचनीं प्रत्यय न लागतां, त्यांचीं अनेकवचनीं रूपें अगदींच निराळ्या तऱ्हेचीं होतात. जसें:—

एकवचन.	अनेकवचन.
बैल (ॲन् ऑक्स–An ox)	बैल (ऑक्सन्–Oxen)
उंदीर (ए माउस–A mouse)	उंदीर (माइस–Mice)
हंस (ए गूज–A goose)	हंस (गीज–Geese)

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

दांत (ए टूथ्–A tooth) दांत (टीथ–Teeth)
पाय (ए फूट्–A foot) पाय (फीट्–Feet)
मूल (ए चाइल्ड्–A child) मुलें (चिल्ड्रेन्–Children)
मनुष्य (ए मॅन्–A man) मनुष्यें (मेन्–Men)
स्त्री (ए वूमन्–A woman) बायका (वुइमेन्–Women)

कांहीं नामांचें एकवचन आणि अनेकवचन हीं एकसारखींच असतात. जसें:—

एकवचन.	अनेकवचन.
केंस (ए हेअर–A hair)	केंस (हेअर–Hair)
हरिण (ए डियर–A deer)	हरिणें (डियर–Deer)
मेंढी (ए शीप–A sheep)	मेंढ्या (शीप–Sheep)
राख (ॲशेस–Ashes)	राख (ॲशेस–Ashes)

शब्दसंग्रह. (व्होकॅब्लरी–Vocabulary.)

अलीकडे, नुकतें	(लेट्ली)	Lately.
धुतलेलें	(वॉश्ड)	Washed.
सुरेख	(फाइन)	Fine.
राहणें	(टु लिव्ह)	To live.
सह	(वुइथ)	With.
घर	(हाउस, होम)	House, Home.
मोठा, थोर	(ग्रेट)	Great.
मित्र	(फ्रेन्ड)	Friend.
लांब	(लॉंग)	Long.
दाट, घट्ट	(थिक्)	Thick.
चा, ची, चें–असणारें	(बिलॉंगिंग टू)	Belonging to.
तोच–तीच–तेंच	(सेम)	Same.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

आहेत–(टु बी याचा वर्तमानकाळ)	(आर)	Are.
सांगितलें (टु टेल–To tell याचा भूतकाळ)	(टोल्ड)	Told.
पंतोजी, शिक्षक	(टीचर, मास्टर)	Teacher, Maste
जागा, ठिकाण	(प्लेस)	Place.
जर	(इफ्)	If.
तुमचा–ची–चें	(युवर)	Your.
हरवणें, गमावणें, सांडणें	(लूज्)	Loose.
भविष्यत् काळाचा प्रत्यय	(वुइल)	Will.
आंत, मध्यें	(इन्)	In.
सूर्य	(दि सन्)	The Sun.
चंद्र	(दि मून्)	The Moon.
पृथ्वी	(दि अर्थ)	The Earth.
सभोंवतीं, वाटोळें	(राउंड)	Round.
केंस	(हेअर)	Hair.
टांगणें	(हँग)	Hang.
टोपी	(कॅप)	Cap.
दिवाणखाना	(हॉल)	Hall.
खोली	(रूम)	Room.
अंगण	(कोर्ट–यार्ड)	Court-yard.
वर	(ऑन)	On.
भिंत	(वॉल)	Wall.
विरुद्ध	(अगेन्स्ट)	Against.
चा–ची–चें	(ऑफ्)	Of.
साबण	(सोप्)	Soap.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

मराठी इंग्रजी वाक्यें.

तूं जो अंगरखा घालतो आहेस तो धुतलेला आहे—(दी कोट वुइच यू वेअर इज वॉश्ड–The coat which you wear is washed)

त्याच्यापाशीं एक उत्तम गाय आहे—(ही हॅज ए गुड कौ–He has a good cow.)

गजाननाचा कुत्रा त्याच्याचपाशीं राहतो—(दी डॉग ऑफ गजानन लिव्हज वुइथ हिम्–The dog of Gajanan lives with him.)

गजानन आणि राजा हे मित्र आहेत—(गजानन ऍन्ड राजा आर फ्रेन्डस— Gajanan and Raja are friends.)

गोदूचे केस लांब असून दाट आहेत–(दी हेअर ऑफ गोद् आर लांग ऍंड थिक –The hair of Godu are long and thick.]

चोवीस तासांत पृथ्वी सूर्याभोंवतीं एकदां फिरते–[दी अर्थ गोज राउन्ड दि सन वन्स वुइदिन् ट्वेन्टीफोर अवर्स—The Earth goes round the sun once within twentyfour hours.)

तूं जर तेथें टोपी ठेवलीस तर तूं ती हरवशील—(यू वुइल लूज दि कॅप इफ् यू वुइल कीप इट देअर—You will loose the cap if you will keep it there.)

शिक्षकानें तुला तो धडा शिकवला आहे—(टीचर हॅज टॉट यू दॅट लेसन— Teacher has taught you that lesson.)

खुंटीवर कोट अडकाव—(हॅंग दि कोट ऑन ए पेग–Hang the coat on a peg.)

खालच्या भिंतीला खुंटी आहे—(देअर इज ए पेग इन दि लोअर वॉल— There is a peg in the lower wall.)

फळीवर तूं आपला जोडा ठेव–(कीप युवर शू ऑन दि शेल्फ–Keep your shoe on the shelf.)

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

तांदूळ आणि डाळ आण–(ब्रिंग राइस ऍंड पल्स–Bring rice an
pulse.)

चहा पी अथवा बुंद पी–(ड्रिंक टी ऑर कॉफी–Drink tea or coffe

सर्वनाम (प्रोनाउन–Pronoun.)

वाक्यांत नामाचा वारंवार उच्चार न व्हावा म्हणून त्याच्या जागीं जो शब्द ये तात त्याला सर्वनाम (प्रोनाउन–Pronoun) असें म्हणतात.

इंग्रजी भाषेंत सर्वनामाच्या ज्या पांच जाती आहेत, त्या येणेंप्रमाणें:—

पुरुषवाचक सर्वनाम (पर्सनल प्रोनाउन–Personal Pronoun.) य उपयोग–ज्याच्याशीं बोलायचें तो, स्वतः बोलणारा आणि ज्याच्याविषयीं बोलायचें अशा तीन व्यक्तींबद्दल होतो. उदाहरणार्थः–मी (आय–I) बोलणारा–प्रथम पुरुष. (दाउ–Thou) ज्याच्याशीं बोलायचें तो–द्वितीय पुरुष. आणि तो–ती–तें (ही– –इट–He, She, It) ज्याच्याविषयीं बोलायचें तो–तृतीय पुरुष. पुढें दिलेलीं पु वाचक सर्वनामें व त्यांचीं वचनें अवश्य ध्यानांत ठेवलींच पाहिजेत.

	एकवचन.	अनेकवचन.
प्र. पु.	मी (आय) I.	आम्ही–(वुइ) We.
द्वि. पु.	तूं–(दाउ) Thou.	तुम्ही–(यू) You.
तृ. पु.	तो–ती–तें–(ही–शी–इट) He, She, it.)	ते, त्या, तीं–(दे) They.

दर्शक सर्वनाम–(डेमॉन्स्ट्रेटिव्ह प्रोनाउन–Demonstrative Pronoun

जें सर्वनाम जवळचा अथवा दूरचा पदार्थ दाखवितें तें (डेमॉन्स्ट्रेटिव्ह प्रोना –Demonstrative Pronoun) होय.जसें:–हा–ही–हें (धिस्–This). अनेकवचन–हे–ह्या–हीं–(दीज्–These). यानें जवळचा पदार्थ दाखविला जा जसें–ही मुलगी (धिस् गर्ल–This girl), हा कुत्रा (धिस् डॉग–This dog मांजर (धिस कॅट–This cat). यांचीं अनुक्रमें अनेकवचनें–ह्या मुली (दीज ग –These girls) , हे कुत्रे (दीज डॉग्ज्–These dogs), हीं मांजरें (

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

कॅटस–These cats). तो–ती–तें हीं लांबचा पदार्थ दाखवितात.याचें अनेकवचन– ते–त्या–तीं.तो मुलगा (दॅट बॉय–That boy), ती मुलगी (दॅट गर्ल–That girl) तें मूल (दॅट चाइल्ड–That child.) याचप्रमाणें असा, असला, इतका (सच्, सो-Such, so) हीं जशीं दर्शक सर्वनामेंच आहेत, तशींच–पलीकडचा (यॉंडर–Yonder), तोच (दि सेम–The same). हींहि दर्शक सर्वनामेंच होत.

संबंधीसर्वनामें (रिलेटिव्ह प्रोनाउन्स–Relative Pronouns)

जें सर्वनाम वाक्यामध्यें पूर्वी येऊन गेलेल्या जवळच्या नामाशीं अगर सर्वनामाशीं संबंध दाखवितें तें संबंधीसर्वनाम (रिलेटिव्ह प्रोनाउन—Relative Pronoun) होय. जसें:—कोण (हू–Who), जें–कोणतें (वुइच–Which), जी मुलगी गेली ती (दि गर्ल हू वेन्ट अवे–The girl who went away) या वाक्यांत हू–Who हें सर्वनाम मुलगी–girl चा संबंध दाखवितें. त्यानें जें काम केलें तें (दि वर्क वुइच ही डिड–The work which he did) या वाक्यांत—वुइच—which हा शब्द–काम–work–या शब्दाशीं संबंध दाखवितो. याचप्रमाणें—तो–ती तें (दॅट–That), जसा, कसा, असा (ॲज–as) हींहि संबंधी सर्वनामेंच होत.

प्रश्नार्थक सर्वनाम (इन्टरॉगेटिव्ह प्रोनाउन–Interrogative Pronoun).

प्रश्न करायचा असतां, ज्या सर्वनामाची वाक्यांत योजना करतात तें प्रश्नार्थक सर्वनाम (इन्टरॉगेटिव्ह प्रोनाउन–Interrogative Pronoun) होय. तीं (हू–who, वुइच–which, व्हॉट–what) इत्यादि होत.

येथें कोणी असा प्रश्न करील कीं, (हू–वुइच–व्हॉट) हीं जर संबंधी सर्वनामें होतात; तर तीं प्रश्नार्थक सर्वनामेंहि कशीं होतील ? दोन्हीं तऱ्हांनीं जर तीं उपयोगांत आणलीं जातात, तर तीं ओळखावीं कशीं ? याचा उलगडा असा आहे कीं, हीं सर्वनामें जेव्हां प्रश्नार्थक असतात, तेव्हां तीं वाक्याच्या सुरवातीस येतात आणि त्यां वाक्यांच्या शेवटीं प्रश्नचिन्ह असतें. अशी जेव्हां त्यांची वाक्यांत स्थिति नसते, तेव्हां तीं संबंधीं सर्वनामें जाणावींत. उदाहरणार्थ:—

तो कोण आहे ?—(हू इज् ही–Who is he ?)
त्यांपैकीं कोणची टोपी ?–(वुइच ऑफ् दि कॅप्स्–Which of the caps?)

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

तें काय आहे ?—(व्हॉट इज दॅट–What is that ?)

वरील तीन वाक्यांत, प्रत्येक वाक्याच्या आरंभीं—(हू, वुइच आणि व्हॉट) शब्द प्रश्नार्थक सर्वनामांच्या जागीं योजिलेले आहेत, म्हणून तीं जशीं प्रश्नार्थक सर्वनामें होतात, तशींच—

कोण येतो आहे माहीत नाहीं—(डू नॉट नो हू इज कमिंग–Do not know who is coming.)

मी तुला जी वस्तु दिली ती—(दि थिंग वुइच आय गेव्ह यू–The thing which I gave you.)

मीं काय केलें तें मला आठवत नाहीं—(आय डू नॉट रिमेंबर व्हॉट आय डिड —I do not remember what I did.)

हीं जीं वरील वाक्यांत—(हू, वुइच आणि व्हॉट)—हीं सर्वनामें वाक्याच्या मध्यें आलीं आहेत, आणि त्या तिन्ही वाक्यांच्या शेवटीं प्रश्नचिन्हें नाहींत, तीं संबंधी सर्वनामें म्हणून त्यांत उपयोगांत आणलीं आहेत, हें त्यावरून समजणार आहे. आतां वरील दोन्ही प्रकारच्या उदाहरणांवरून संबंधी सर्वनामें आणि प्रश्नार्थक सर्वनामें यांत फरक काय आहे तो लक्षांत आलाच असेल.

सामान्यसर्वनाम (इन्डेफिनेट प्रोनाउन–Indefinite Pronoun.)

ज्या पदार्थांविषयीं सामान्यत्वें बोध करणारीं जीं सर्वनामें तीं इन्डेफिनेट प्रोनाउन्स—Indefinate Pronouns) सामान्य सर्वनामें होत. जसें—कोणी (एनी—Any), कांहीं (सम्—Some), दुसरा, इतर (अदर–Other) इत्यादि.

सर्वनामांचे आणखी जे चार पोटभेद आहेत, ते येणेंप्रमाणें:—षष्ठी संबंधवाचक सर्वनाम (पझेसिव्ह प्रोनाउन–Possessive Pronoun) हीं सर्वनामें—पुरुषवाचक, प्रश्नार्थक आणि संबधी–या सर्वनामांच्या षष्ठीचीं रूपें होत. जसें:—

त्यांचा–ची–चें	(देअर)	Their.
,, ,, ,,	(देअर्स)	Theirs.
त्याचें	(इट्स्)	Its.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

कोणाचा	(हूज्)	Whose.
तिचा–ची–चे	(हर)	Her.
त्याचा–ची–चें	(हिज्)	His.
तुमचा–ची–चें	(युवर)	Your.
,, ,, ,,	(युवर्स)	Yours.
तुझा–झी झें	(दाय)	Thy.
,, ,, ,,	(दाइन)	Thine.
माझा–झी–झें	(माय)	My.
,, ,, ,,	(माइन)	Mine.
आमचा–ची–चें	(आवर)	Our.
आमचा–ची–चें	(आवर्स)	Ours.

यांचा विशेषणासारखा उपयोग करतात.

पुरुषवाचक सर्वनामाला–स्वतः (सेल्फ–Self) हा प्रत्यय लाविला असतां, त्यास परावर्तक सर्वनाम (रिफ्लेक्टिव्ह प्रोनाउन–Reflective Pronoun) असें म्हणतात. असें—

एकवचन.	अनेकवचन.
मी स्वतः (मायसेल्फ–Myself.)	आम्हीं स्वतः (आवरसेल्व्ज–Our-selvels.)
तूं स्वतः (दायसेल्फ–Thyself,) (युवरसेल्फ–Yourself.)	तुम्ही स्वतः (युवरसेल्व्हज–Your-selves.)
तो स्वतः (हिम्सेल्फ–Himself.) ती स्वतः (हरसेल्फ–Herself.)	ते–त्या–तीं स्वतः (देम्सेल्व्ज–Themselves.)
तें स्वतः (इट्सेल्फ–Itself.)	

परस्पर किंवा एकमेक अशीं जीं सर्वनामें योजितात, तीं परस्परसंबंधी सर्वनामें (रेसिप्रोकल प्रोनाउन्स–Receprocal Pronouns.) होत. इंग्रजी भाषेंत हीं

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

अवघीं दोनच आहेत. एकमेक दोनच व्यक्ति (ईच–अदर–Each–Other) व दोहोंपेक्षां अधिक व्यक्ति (वन्–अनादर–One–another) जेथें उपयोगांत आणल्या जाणाऱ्या असतात, तेथें यांचा वाक्यांत उपयोग करतात.

वरीलप्रमाणेंच जीं विभागदर्शक म्हणजे (डिस्ट्रिब्यूटिव्ह प्रोनाउन्स Distributive Pronouns) वाक्यांत उपयोगांत आणतात, तीं येणेंप्रमाणें:

प्रत्येक (ईच, एव्हरी–Each, Every,) दोहोंतून एक (ईदर किंवा आयदर Either,) आणि दोहोंतून एकसुद्धां नाहीं (नीदर अथवा नायदर–Neither.)

शब्दसंग्रह. (व्होकॅब्लरी–Vocabulary.)

तेथें	[देअर]	There.
आहेत	[आर]	Are.
राणी	[ए क्वीन]	A queen.
राजा	[ए किंग]	A king.
दाखविणें	[टु शो]	To show.
अपराध	[फॉल्ट]	Fault.
बैल	[बुल्]	Bull.
च्या किंवा त्यापेक्षां	[दॅन]	Than.
पतंग	[काइट]	Kite.
अधिक	[मच्]	Much.
उडविणें	[टु फ्लाय]	To fly.
धास्ती–भीति	[फिअर]	Fear.
विषयीं	[अबाउट]	About.
काम	[वर्क]	Work.
संपलें	[फिनिश्ड]	Finished.
नांव	[नेम]	Name.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

डोळा	(आय)	Eye.
कान	(इयर)	Ear.
शौकी	(फॉन्ड)	Fond.
शौक असणें	(टु बि फॉंड ऑफ)	To be fond of.
होय	(यस्)	Yes.
अर्थ	(मीनिंग)	Meaning.
अर्थ असणें	(टु मीन)	To mean.
चाटणें	(टु लिक्)	To lick.
चाटीत	(लिकिंग)	Licking.
हरवली, सांडली	(लॉस्ट)	Lost.
सांपडली, गवसली, मिळाली	(फाउन्ड)	Found.
मिळालें	(गॉट)	Got
असलेला	(बीन)	Been.
धाडणें, पाठवणें	(टु सेंड)	To send.
परत, माघारा	(बॅक)	Back.
आज	(टु-डे)	To-day.
उद्यां	(टुमॉरो)	Tomorrow.
परवां	(डे आफ्टर टुमारो अथवा डे बिफोर यस्टर्डे)	Day after to-Morrow अथवा day before yesterday.
इच्छा करणें	(टु वुइश)	To wish.
आशा	(होप)	Hope.
कर्तव्यकर्म	(ड्यूटी)	Duty.
स्वतःचें	(ओन)	Own.
भाऊ	(ब्रदर)	Brother
बहीण	(सिस्टर)	Sister.
बांधिलें	(बिल्ट)	Built.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

बाप	(फादर)	Father.
बांधणें	(टु बिल्ड)	To build.
पत्र	(ए लेटर)	A letter.
लिहिलें	(रोट.)	Wrote.

वाक्यें—(सेन्टेन्सिस्–Sentences.)

तुझें पुस्तक कोठें आहे ?–(व्हेअर इज युवर बुक–Where is your book ?)

तें कसें आहे ?–(हाउ इज् इट--How is it ?)

होय, तें तसें आहे–(यस् , इट इज सो--Yes, it is so.)

तीं राजा आणि राणी आहेत–(दे आर दि किंग ॲन्ड क्वीन–They are the King and Queen.)

त्याचा बाप कोठें आहे ?–(व्हेअर इज हिज् फादर ?–Where is his father ?)

तूं काय धंदा करतोस ?–(व्हॉट आर यू ?–What are you ?)

तेथें मी आहें–(देअर आय ॲम्–Their I am)

त्याची स्वतःची त्याला मुळींच भीति नाहीं–(ही हॅज नो फियर फॉर हिम्सेल्फ–He has no fear for himself.)

तूं हें केव्हां संपवशील ?–(व्हेन वुइल यू फिनिश धिस ?–When will you finish this ?)

तुम्ही जो कोट हरवलात तो सांपडला आहे (दि कोट वुइच यू लॉस्ट इज फाउन्ड–The coat which you lost is found.)

ही पेटी कोणाची आहे–? हूज इज धिस बॉक्स ?–Whose is this box?

ती सतरंजी माझी आहे—(दॅट कार्पेट बिलांग्ज् टु मी–That carpet belongs to me.)

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

तें घड्याळ मी तुमच्या भावाला देईन—(आय शॅल गिव्ह दॅट वॉच टु युवर ब्रदर—I shall give that watch to your brother.)

उद्यां ते आमच्या घरीं येतील—(दे वुइल कम टुमॉरो टु आवर हौस—They will come tomorrow to our house.)

ही लेखणी माझी आहे—(धिस इज माय पेन—This is my pen.)

तुझा बाप कोठें आहे ?—(व्हेअर इज युवर फादर ?— Where is your father ?)

मी आणि माझी बहीण, आम्ही शाळेंत जातों—(आय ॲन्ड माय सिस्टर, वुइ गो टु स्कूल—I and my sister, we go to school.)

प्रत्येकानें आपलें स्वतःचें काम करावें अशी प्रत्येकाची इच्छा असते—(ईच वन वुइशेस एव्हरी वन टु डु हिज ओन ड्यूटि—Each one wishes every one to do his own duty.)

तें मांजर आपले स्वतःचे केंस चाटीत आहे—(दॅट कॅट इज लिकिंग इट ओन हेअर—That cat is licking its own hair.)

रामाला पतंग उडविण्याचा शौक आहे—(रामा इज फॉन्ड ऑफ फ्लाइंग काइटस् —Rama is fond of flying Kites.)

गजूला गाईपेक्षां कुत्रें अधिक आवडतें—(गजु लाइक्स ए डॉग बेटर थान ए काउ—Gaju likes a dog better than a cow.)

तो अपराध त्याचा होता, तुझा नव्हता—(दि फॉल्ट वॉज हिज्, ॲन्ड नॉट दाइन—The fault was his, and not thine.)

त्यानें आपली खोली मला दाखविली—(ही शोड हिज रूम टु मी—He showed his room to me.)

मी आपल्या घराचे सर्व भाग त्याला दाखविले—(आय शोड हिम् ओव्हर माय हौस—I showed him over my house.)

माझा भाऊ मला पत्र धाडतो—(माय ब्रदर सेंड्स मी लेटर—My brother sends me letter.)

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

मीं जें घर विकत घेतलें तेंच हें आहे-(धिस इज दि व्हेरी हाउस दॅट आय पर्चेस्ड This is the very house that I purchased.)

माझ्या भावानें तें विकलें-(माय ब्रदर सोल्ड इट्-My brother sold it

लिंग—(जेन्डर-Gender.)

मराठी भाषेप्रमाणेंच इंग्रजी भाषेंत तीन लिंगें आहेत. पुल्लिंग (म्यास्कुलाइन जेन्डर Masculine gender), स्त्रीलिंग-(फेमिनाइन जेन्डर-Feminine gender) आणि नपुंसक लिंग (न्यूटर जेन्डर-Neuter gender). मराठी भाषेंत नामा मागें तो-ती-तें हीं सर्वनामें लावून जसें लिंग ओळखतां येतें, तसें इंग्रजी भाषेंत ओळखतां येत नाहीं. इंग्रजींत लिंग ओळखण्याची रीति फार सोपी आहे. जेवढ्या म्हणून प्राणीवाचक वस्तु आहेत, तेवढ्या त्याच्या पुरुष व स्त्रीजातीप्रमाणें अनुक्रमें पुल्लिंगी स्त्रीलिंगी समजल्या जातात. याचा अर्थ असा कीं, जेवढ्या म्हणून सजीव वस्तु ते ढ्यांचीं लिंगें मराठीप्रमाणेंच जाणावींत, आणि जेवढ्या म्हणून निर्जीव वस्तु तेवढ्या सार्‍या नपुंसक लिंगी समजाव्या. जसें—जंबिया (डॅगर-Dagger) हा शब्द मराठी जसा पुल्लिंगी आहे तसा तो इंग्रजींत नपुंसक लिंगी आहे. कारण ती निर्जीव वस्तु आहे. बाप (फादर-Father) पुल्लिंग, आई (मदर-Mother) स्त्रीलिंग, चमचा (स्पून Spoon) नपुंसकलिंग पुढें जीं पुल्लिंगी नामें दिलीं आहेत त्यांचीं स्त्रीलिंगें (ess) हा प्रत्यय लागून होतातः—

पुल्लिंग.	स्त्रीलिंग.
नट (ऍक्टर-Actor)	नटी (ऍक्ट्रेस-Actress)
ग्रंथकर्ता (ऑथर-Author)	ग्रंथकर्त्री (ऑथरेस-Authoress)
बादशहा (एम्परर-Emperor)	बादशाहीण (एम्प्रेस-Empress)
राजपुत्र (प्रिन्स-prince)	राजकन्या (प्रिन्सेस-Princess)
धनगर (शेपर्ड-Shepherd)	धनगरीण (शेपर्डेस-Shepherdess
गाणारा (सॉंग्स्टर-Songster)	गाणारीण (सॉंगस्ट्रेस-Songstress
कवि (पोएट-poet)	कवयित्री (पोएटेस-poetess)
उपाध्याय (प्रीस्ट-Priest)	उपाध्यायीण (प्रिस्ट्रेस-priestress

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

सिंह (लायन–Lion)	सिंहीण (लायनेस–Lioness)
धनी (मास्टर–Master)	धनीण (मिस्ट्रेस–Mistress)
मुलगा (लॅड्–Lad)	मुलगी (लॅस–Lass)
राक्षस (जायन्ट–Giant)	राक्षसीण (जायन्टेस-Giantess)
देव (गॉड–God)	देवता (गॉडेस–Goddess)
वारस (एअर–Heir)	वारसदारीण (एअरेस–Heiress)
पारधी (हन्टर–Hunter)	पारधीण (हंटरेस–Hunteress)
वाघ (टायगर–Tiger)	वाघीण (टायग्रेस–Tigress)

पुढील पुल्लिंगी नामांचीं स्त्रीलिंगें निराळ्याच शब्दांनीं होतात.

पुल्लिंग.	स्त्रीलिंग.
बाप (फादर–Father)	आई (मदर–Mother)
घोडा (हॉर्स–Horse)	घोडी (मेअर–Mare)
कुत्रा (डॉग–Dog)	कुत्री (बिच–Bitch)
शिंगा (कोल्ट–Colt)	शिंगी (फिली–Filly)
कोंबडा (कॉक–Cock)	कोंबडी (हेन–Hen)
जोगी (फ्रायर– Frier)	जोगीण (नन्–Nun)
जादूगार (विझर्ड–Wisard)	चेटकी (वुइच्–Witch)
पुतण्यां (नेफ्यु–Nephew)	पुतणी (नीस–Neice)
हंस (गॅन्डर–Gander)	हंसी (गूज–Gooes)
हरीण (हार्ट–Hart)	हरिणी (रू–Rue)
ब्रह्मचारी (बॅचलर Bachelor)	कुमारी (मेड–Maid)
भाऊ (ब्रदर–Brother)	बहीण (सिस्टर–Sister)
मुलगा (बॉय–Boy)	मुलगी (गर्ल–Girl)
डुक्कर (बोअर–Boar)	डुकरीण (सो-Sow)
बैल (बुल्–Bull)	गाय (काऊ–Cow)

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

गृहस्थ (जंन्टल्मन्-Gentleman) — बाई (लेडी-Lady)
नवरा (हस्बंड-Husband) — बायको (वाइफ-Wife)
पुरुष (मॅन्-Man) — स्त्री (वूमन-Woman)
चुलता (अंकल-Uncle) — चुलती (ऑन्ट-Aunt)
पुत्र (सन्-Son) — कन्या (डॉटर-Daughter

ज्या नांमाचें पुल्लिंग अथवा स्त्रीलिंग यांपैकीं कोणचेंच ओळखतां येत नाहीं, सामान्य लिंग (कॉमन जेन्डर-Common Gender) असें समजतात. जसें:- मित्र (फ्रेन्ड-Friend), आईबाप (पेरेन्ट्स-Parents), नातेवाईक-(रिलेटिव्ह-Relative) वगैरे.

पुढील नामें सामान्यलिंगी (कॉमन जेन्डर-Common gender) समजावीं

बकरा (गोट-Goat) — मेंढी (शीप-Sheep)
वासरूं (काफ-Calf) — पोरकें (ऑर्फन-Orphan
चाकर (सर्व्हंट-Servant) — हरीण (डीयर-Dear)
मूल (चाइल्ड-Child) — मनुष्य (पर्सन-Person)
आईबाप (पेरेन्टस-Parents) — शिक्षक (टीचर-Teacher
विद्यार्थी (प्यूपिल-Pupil) — पक्षी (बर्ड- Bird)
चुलत भाऊ किंवा बहीण }-(कझन्-Cousin) — शत्रू (एनिमी-Enemy)

पुढें दिलेल्या शब्दांचें लिंग त्यांच्या मागें किंवा पुढें त्यांचा निदर्शक शब्द घाल होतें. जसें:—

पुल्लिंग.	स्त्रीलिंग.
बकरा (ही गोट-He Goat)	बकरी (शी गोट) She Goat
सावत्र मुलगा (स्टेप सन्-Step son)	सावत्र मुलगी (स्टेप डॉक्टर-Step daughter)

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

सावत्रभाऊ(स्टेप ब्रदर–Step Brother) } सावत्र बहीण (स्टेप सिस्टर—Step Sister) }

सावत्र बाप (स्टेप फादर–Step Father) } सावत्र आई (स्टेप मदर—Step Mother) }

मोर (पीकॉक–Pecock) लांडोर (पिहेन्–Pehen)

जमीनदार (लॅन्ड–लॉर्ड—Land–lord) } जमीनदारीण (लॅन्ड-लेडी—Land–lady) }

आजा (ग्रॅन्ड फादर—Grand-father) } आजी (ग्रॅन्ड मदर—Grand-mother) }

नवरामुलगा (ब्राइड-ग्रूम—Bride-Groom) } नवरी मुलगी (ब्राइड–Bride)

इंग्रजींतलीं कांहीं पुल्लिंगी नामें.

सूर्य (दि सन–The Sun) वेळ (टाइम–Time)

उन्हाळा (दि समर–The Summer) मृत्यु (डेथ–Death)

पावसाळा (दि ऑटम्–The Autumn) हिंवाळा (दि वुइन्टर–The Winter)

इंग्रजींतलीं कांहीं स्त्रीलिंगीं नामें.

पृथ्वी (दि अर्थ–The Earth) आत्मा (दि सोल–The Soul)

चंद्र (दि मून–The Moon) वसंतऋतु (दि स्प्रिंग–The Spring)

जेवढीं म्हणून नद्यांचीं नांवें तेवढीं सर्व स्त्रीलिंगी होत. आणि समुदायवाचक नामें –(कलेक्टिव्ह नाउन्स–Collective nouns) व पदार्थवाचक नामें- (मटीरियल नाउन्स–Material nouns) हीं सारीं इंग्रजी भाषेच्या व्याकरणांत नपुंसकलिंगी नामें समजावींत. जसें–

कळप (फ्लॉक् Flock), सोनें (गोल्ड–Gold), चांदी (सिल्व्हर—Silver) लोखंड (आयर्न–Iron), गर्दी (क्राउड–Crowd), जमाव (कॉंग्रिगेशन–Congrigation) इत्यादि.

SRI JAGADGURU VISHWARADHYA JNANA SIMHASAN JNANAMANDIR LIBRARY Jangamawadi Math, Varanasi Acc. No. 2442

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

शब्दसंग्रह. (व्होक्याब्युलरी–Vocabulary).

पिंजरा (केज–Cage)	आवडता (पेट्–Pet).
पिलूं (कब–Cub).	फक्त (ओन्ली–Only).
पक्षी (बर्ड–Bird).	पशू (ब्रूट–Bruit).
खेळणें (टु प्ले–To Play).	राहणें (टु स्टे–To stay).
त्यांचा–ची चें (देअर–Their).	त्याचा (हिज–His).
वर (ऑान, अपॉन–On, Upon).	त्याचा (इटस्–Its).
थोडा (फ्यू, लिटल्–Few, little).	मैला (डर्ट–Dirt).
सर्व (ऑल, होल–All, Whole).	कांहीं (सम्–Some).
गवत–(ग्रास–Grass)	वाळलेलें गवत (हे–Hay).
हुषार (क्लेव्हर–Clever).	अद्भुत (वंडरफुल–Wonderful)
आमचा–ची–चें (आवर–Our).	सतत, नेहमीं (एव्हर–Ever).
पासून (सिन्स–Since).	दरवाजा, दार (डोअर–Door).
गांव (टाउन–Town).	पासोन (फ्रॉम–From).
गुरुकिल्ली (ट्रिक–Trick).	प्रयोग (पर्फॉर्मन्स–Performance).
ठोठावणें (टु नॉक ॲट–To knock at).	पाहिलेला (सीन–Seen).
नाटकांतला प्रवेश (सीन–Scene).	मिळकत (प्रॉपर्टी–Property).
तीन वर्षेपर्यंत (फॉर थ्री इयर्स लॉंग– For three years long).	चावणें (टु बिट्–To bit). चावला (बिट–Bit).
होती (वेअर–Were).	होता–ती–तें (वॉज–Was).
पुष्कळ (मच्–Much).	चांगला (गुड–Good).
मोलकरीण (मेड–सर्व्हंट–Maid–servant).	गडी (मॅन–सर्व्हंट––Man servant)
उपवन (गार्डन्–Garden).	म्हातारा (ओल्ड–Old).
तरणा (यंग–young).	धरिलें–ला–ली (कॉट–Caught).

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

मेला-ली लें (डाइड्–Died).
साप (सर्पेन्ट–Serpent).
पैसा-का (मनी–Money).
नाग (कोब्रा–Cobra).
पगार (पे–Pay).
दोघे (बोथ्–Both).

वाक्यें-(सेन्टेन्सेस्–Sentences)

त्याला त्याच्या पंतोजींनें पुस्तक दिलें–(हिज् मास्टर गेव्ह हिमं ए बुक्–His master gave him a book).

माकड पळालें व कुत्रें थांबलें–(मंकी फ्लेड ॲन्ड डॉग स्टॉप्ड–Monkey fled and dog stopped)

त्या मुलानें तें माकड धरिलें (दॅट बॉय कॉट दॅट मंकी–That boy caught that monkey)

ह्या नाटकाचा तो प्रवेश चांगला होता–(दॅट् सीन ऑफ धिस् ड्रामा वॉज गुड्–That scene of this drama was good).

त्याच्या जवळ पुष्कळ पैका आहे–(ही हॅज मच् मनी–He has much Money)

त्यानें पुष्कळ रुपये खर्च केले–(ही स्पेन्ट मेनी रुपीज्–He spent many Rupees)

ह्या वाघिणीचीं तीं दोन पिलें–(दोज् टू कब्ज् ऑफ धिस् टायग्रेस–Those two cubs of this Tigress)

त्याला मुलगा नाहीं–(ही हॅज नो सन्–He has no son)

तिला सावत्र मुलगी आहे (शी हॅज ए स्टप् डॉटर She has a step-daughter)

मला दोन मुलगे आहेत–(आय हॅव टू सन्स–I have two sons)

गजानन आणि सदाशिव हे दोघे भाऊ आहेत–(गजानन ॲन्ड सदाशिव आर टू ब्रदर्स–Gajanan and Sadashiv are two brothers)

इतकींच फक्त त्याला मुलें होतीं–(ही हॅड ओन्ली सो मेनी चिल्ड्रेन–He had only so-many children)

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

त्याला स्वतःचें मूल नाहीं-(ही इज नॉट हिज ओन चाइल्ड-He has not his own child)

गवत चांगलें आहे-(ग्रास इज गुड-grass is good)

माझा मुलगा माझ्या सर्व मिळकतीचा वारसदार आहे-(माय सन् इज दि एअर टु ऑल माय प्रॉपर्टी-my son is the hair to all my property)

तो जादूगार कांहीं अद्भुत गुरुकिल्लीचा आहे-(दॅट विझर्ड इज् ऑफ ए वन्डरफुल ट्रिक्-That wizard is of a wonderful trick)

आपण 'किंग लियर' नाटकाचा प्रयोग पहावयाला जाऊं-(वुइ वुइल् गो टु सी दि परफॉर्मन्स ऑफ 'किंग लियर' ड्रामा-We will go to see the performance of the 'king Lear' drama)

'किंग लियर' नाटकाचें मराठींत नांव काय आहे ?-(व्हॉट इज दि नेम ऑफ 'किंग लियर' इन मराठी ?-What is the name of 'king Lear' in Marathi ?)

तो घराचा दरवाजा ठोठावतो-(ही नॉक्स ॲट दि डोअर-He knocks at the door)

तीं नवराबायको दिसतात-(दे सीम टु बी हस्बंड ॲन्ड वाइफ-they seem to be husband and wife)

माझी बायको मेल्यापासून मी अजून विधुर आहें-(आय ॲम ए वुइडोअर सिन्स दि डेथ् ऑफ माय् वाइफ्- I am a widower since the death of my wife)

त्याचे आईबाप धुळयास होते-(हिज् पेरेन्टस् वेअर ॲट धुळें-His parents were at Dhulia).

त्याला एकच पुतण्या आहे-(ही हॅज ओन्ली वन नेव्ह्यू-He has only one nephew).

त्या पिंजऱ्यांत हा पक्षी ठेव-(कीप धिस् बर्ड इन् दॅट् केज्-Keep this dirb in that cage)

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

माझ्या भावाची व मुलाची माझी परवां गांठ पडली होती–(आय सॉ माय ब्रदर ॲन्ड सन् डे–बिफोर–यस्तर्डे–I saw my brother and son day–before–yesterday)

तो त्याला परवां भेटेल–(ही. वुइल सी हिम् डे–आफ्टर–टुमारो–He will see him day–after–tomorrow)

गणेश कृष्ण जोशी हे हिंदुस्तानांतले नामांकित नट होते–(गणेश कृष्ण जोशी वॉज ए वेलनोन् ॲक्टर इन् इंडिया–Ganesh Krishna Joshi was a well-known actor in india)

ते शेक्सपियरचें ' किंग लियर ' नाटक करून स्वस्थ बसणार होते–(ही वॉज गोइंग टु सिट सायलेन्ट ह्यॅविंग पर्फार्म्ड शेक्सपियर्स ' किंग लियर ' ड्रामा he was going to sit silent having perfomed shakespear's ' King Lear ' drama.)

त्यांच्या सारखा हॅम्लेटचें सोंग करणारा हिंदुस्तानांत सध्यां कोणी नाहीं–(इन् इंडिया देअर इज नो वन प्रेझेन्ट्ली लाइक हिम् टु ले दि पार्ट ऑफ हॅम्लेट–In India there is no one presently like him to play the part of Hamlet)

त्यांचा शिष्य चांगला आहे–(हिज प्यूपिल् इज गुड–His pupil is good)

त्या नोकरानें माझी चाकरी केली–(दॅट सर्व्हंट सर्व्हड् मी–That servant served me)

सर्व नोकरांना पगार दिले आहेत–(पेज् आर गिव्हन् टु ऑल दि सर्व्हंन्टस्–Pays are given to all the servants)

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

विभक्ति—(केस–Case.)

मराठी व्याकरणरीत्या नामाला जशी विभाक्ति लागते, तशीच इंग्रजींतहि का मराठींत जरी सात विभाक्त्या आणि आठवें संबोधन आहे, तरी मुख्य विभक्ति जशा म ठींत सहाच आहेत, तशा इंग्रजींत मुख्य दोनच आहेत. एक–प्रथमा विभाक्ति (नॉमिनेटि केस–Nominative case) आणि दुसरी द्वितीया विभाक्ति (ऑब्जेक्टिव्ह के Objecitive case अथवा ऍक्युझेटिव्ह केस Accusative case.)

चतुर्थी विभाक्ति (डेटिव्ह· केस–Dative case) आणि षष्ठी विभक्ति (पझेसिव्ह केस–Possessive Case) या जरी आणखी दोन विभाक्ति इंग्र व्याकरणांत दिलेल्या आहेत, तरी प्रथमा आणि द्वितीया या दोनच विभक्तींचा दे उपयोग होतो. यांच्या खालोखाल षष्ठी विभक्तीचा केव्हां केव्हां उपयोग होतो, प चतुर्थीचा मात्र क्वचित् प्रसंगीं उपयोग करण्यांत येतो. कारण, षष्ठी व चतुर्थी या दो विभक्तींचीं कार्यें द्वितीया विभक्तींनेंच करतां येतात. या चारी विभक्तींचा कसा उपयोग करण्यांत येतो, त्याचें स्पष्टीकरण पुढीलप्रमाणें आहे.

बाळूचा हात (ए हॅन्ड ऑफ बाळु–A hand of Balu).
बाबूचे आंगरखे–(कोटस ऑफ बाबु–Coats of Babu).
गंगूचा बाग–(गार्डन ऑफ गंगु–Garden of Gangu).
घराचा मालक–(ओनर ऑफ हाउस–Owner of house).
झाडाचीं फुलें–(फ्लॉवर्स ऑफ ट्रीज्–Flowers of trees).

या वरच्या पांच वाक्यांत—बाळु, बाबु, गंगू, घर आणि फुलें–अनुक्रमें–Bal (बाळु), Babu (बाबु), Gangu (गंगु), House (हौस) घर आ Flowers (फ्लॉवर्स) फुलें या पांच शब्दांची विभाक्ति द्वितीया आहे.

ज्या नामाच्या पुढें ('s) अशा खुणेचें अपॉस्ट्रफी–एस्–हें अक्षर असतें, त्या षष्ठी विभाक्ति (पझेसिव्ह केस–Possessive Case) असते. याला इंग्रजी (अपॉस्ट्रपी–Apastrape) एस् ('s) असें म्हणतात. जसें:—

अकबराचा मुकुट–(अकबर्स क्राउन–Akabar's crown).
गाईचें दूध–(कॉउज् मिल्क–Cow's milk).

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

रामाची सतरंजी-(रामाज् कार्पेट-Rama's carpet).
लक्ष्मणाची टोपी—(लक्ष्मणाज् कॅप-Lakshmana's cap).
वामनाचा पाय-(वामन्स फूट-Waman's foot).

या वरील पांच वाक्यांत-अकबर्स, काउज्, रामाज्, लक्ष्मणाज् आणि वामन्स्- हीं षष्ठी विभक्तीचीं रूपें होत. नामाच्या पाठीमागें ऑफ (of) हें शब्दयोगी अव्यय घालून षष्ठी विभक्ति साधण्याचा जरी दुसरा एक प्रकार आहे, तरी हे दोन्ही प्रकार फक्त सजीव वस्तूंसच लागू आहेत. निर्जीव वस्तूंची षष्ठी फक्त-ऑफ-हें अव्यय नामाच्या पाठीमागें घालून करितात. अपॉस्ट्रफी ('s) निर्जीव वस्तूला मुळींच लागत नाहीं, हें पक्कें ध्यानांत असूं द्यावें. पक्ष्याचे पंख (बर्ड्स् वुइंग्ज-Bird's wings) अथवा (वुइंग्ज ऑफ बर्ड-Wings cf bird) असें वाक्य व्याकरणरीत्या बरोबर करतां येईल; पण पेटीची फळी-या वाक्यांत (बॉक्सेस् शेल्फ-Boxe's shelf) असें शुद्ध भाषेंत बोलतां अथवा लिहितां येणार नाहीं. कारण, पेटी हें निर्जीव वस्तूचें नांव आहे. यास्तव- (शेल्फ ऑफ बॉक्स-Shelf of box) असें तें व्याकरणरीत्या शुद्ध वाक्य होतें. फुलांचा गुच्छ-(बॉक्वेट ऑफ फ्लॉवर्स—Boquet of flowers) हें वाक्य जसें शुद्ध आहे, तसें (फ्लॉवर्स बॉक्वेट Flower's boquet) हें वाक्य अशुद्ध आहे.

एखादें अनेकवचनी नाम जर s या अंत्यवर्णाचें असेल, आणि त्या नामाची षष्ठी विभक्ति जर अपॉस्ट्रफीचा ('s) लागून करायची असेल, तर त्या अनेकवचनी सामान्य नामाच्यापुढें ('s) असा षष्ठीचा प्रत्यय न जोडतां फक्त (') अशी खूण करावी म्हणजे झालें. जसें:—

एक वचन.	अनेक वचन
कुत्र्याची सांखळी—(डॉग्ज् चेन्-Dog's chain)	कुत्र्यांच्या सांखळ्या—(डॉग्ज् चेन्स Dogs' chains)
मांजराचा पंजा—(कॅट्स् पॉ-Cat's paw.)	मांजरांचे पंजे—(कॅट्स् पॉज्—Cats' paws.)
वांसराचा कान—(काफ्ज् इयर-Calf's ear	वांसरांचे कान—(काफ्ज् इयर्स—Calfs' ears)

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

उंटाची मान—(कॅमल्स नेक— Camel's neck.) } उंटांच्या माना—(कॅमल्स नेक्स— Camels' necks)

हत्तीची सोंड —(एलिफन्टस् ट्रंक- Elepant's trunk.) } हत्तींच्या सोंडा—(एलिफन्टस् ट्रंक Elephants' trunks

अनेकवचनी सामान्य नामाच्या शेवटीं जर (S) नसेल तर त्याची षष्ठी एक वचनाप्रमाणेंच होते.

जसें:—जनावराचा स्वभाव—(ऍनिमल्स कॅरेक्टर—Animal's character)

जनावरांचे स्वभाव—(ऍनिमल्स कॅरेक्टर्स—Animal's characters)

मनुष्याचें मन—(म्यॅन्स माइन्ड—Man's mind), मनुष्यांचीं मनें-(मेनस् मइन्ड्स्—Men's minds).

एकवचनांत व अनेकवचनांत—ऑफ (of) हें अव्यय घालून, षष्ठी विभक्ति साधण्याचा प्रकार कसा असतो तो पाहाः—

गाईचा गोठा—(मॅन्जर ऑफ ए कौ—Manger of a cow).

घोड्याचा तबेला—(स्टेबल ऑफ ए हॉर्स—Stable of a horse).

शिपायाची कोठडी—(रूम ऑफ ए सीपॉय्—Room of a sepoy).

पक्ष्याचें घरटें—(नेस्ट ऑफ ए बर्ड—Nest of a bird).

सिंहाची गुहा—(डेन् ऑफ ए लायन—Den of a lion).

सर्वनामाचीं षष्टीचीं रूपें करावयाचीं असतां, तीं अपॉस्ट्रफीचा S हा प्रत्यय जोडून अथवा—ऑफ— (of) हें अव्यय मागें लागून होत नाहींत. तीं रूपें निराळ्या तऱ्हेनें कशीं होतात तें पुढीलप्रमाणें समजावें.

सर्वनामाच्या विभक्तीचीं रूपें.

मी—(आय्—I)

	एकवचन.	अनेकवचन.
प्रथमा.	मी—(आय्—I).	आम्ही—(वुइ— We).
द्वितीया.	मला—(टु मी To me	आम्हाला—(टु अस—To us).
षष्ठी.	माझा झी-झें—(माइन—Mine).	आमचा-ची-चें—(आवर्स—Ours).

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

तूं (दाउ–Thou).

प्र. तूं–(दाऊ–Thou). तुम्ही–(ई, यू–Ye, You).
द्वि. तुला–(टु दी–To thee). तुम्हांला–(टु यू–To you).
ष. तुझा- झी–झें–(दाइन–Thine, } तुमचें–च्या–ची–' युवर–युवर्स–Your, Yours)

तो–(ही–He).

प्र. तो–(ही He). ते–(दे–They).
द्वि. त्याला–(टु हिम्–Him). त्यांना–(टु देम्–To them).
ष. त्याचा–(हिज्–His). त्यांचा–(देअर, देअर्स–Their, Theirs)

ती–(शी–She).

प्र. ती–(शी–She)
द्वि. तिला–(टु हर–Her)
ष. तिचा–(हर, हर्स–Her, Hers
} तो (ही–He) या सर्वनामाप्रमाणेंच अनेकवचनाचीं सर्व रूपें.

तें–(इट्–It).

प्र. तें–(इट्–It)
द्वि. त्याल–(टु इट–To it)
ष. त्याचें–(इट्स्–Its)
} तो (ही–He). या सर्वनामाप्रमाणेंच सर्व रूपें.

कोण–(हू–Who).

प्र. कोण–(हू–Who).
द्वि. कोणाला (टु हुम्–To whom).
ष. कोणाचा–ची–चें–(हूज् — Whose)
} याचीं अनेकवचनीं रूपें होत नाहींत.

चतुर्थी विभक्ति [डेटिव्ह केस–Dative case] आणि संबोधन [व्होकेटिव्ह केस–Vocative case] या ज्या दोन विभक्ति इंग्रजींत आहेत, त्यापैकीं चतुर्थी विभक्तीविषयीं पुढें व्याकरण चालविणें [पार्सिंग–Parcing] या मथळ्याच्या खालच्या विषयांत माहिती सांगितली आहे. संबोधनाचें रूप प्रथमा विभक्तीप्रमाणेंच असतें.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

कोणाला जर उद्देशून बोलावयाचें असलें, तर त्याचें संबोधन समजण्यांत येतें व त्याच्या पुढें स्वल्पविराम देतात. जसेंः—सदाशिव, तूं तिकडे जा–[सदाशिव, यू गो देअर–Sadashiv, you go there]. या वाक्यांत, सदाशिव, ह्या शब्दाची विभक्ति संबोधन[व्होकेटिव्ह–Vocative] आहे. म्हणून त्या शब्दापुढें स्वल्पविराम दिलेला आहे. इंग्रजींत पुरुषवाचक सर्वनामालाहि संबोधन असतें. जसेंः—[ओ दाउ, कम् हिअर—O thou, come here].

घडा–(लेसन–Lesson).
शाळा–(स्कूल–School)
कुटुंब–(फॅमिली–Family)
तेथें–(देअर–There)
येथें–(हिअर–Here)
आकाश–(स्काय–Sky)
दिला–ली–लें–(गेव्ह–Gave)
आनंद–(जॉय–Joy)
पुसलें–(स्ट्राइक्ड्–Striked)
लहान–(स्मॉल–Small)
पराकाष्ठा–(दि बेस्ट–The best)
खाना–(पार्टी–Party)
थोडें–(लिटल्–Little)
कबूल केलें–(ॲग्रीड टू–Agreed to)
बक्षीस–(प्रेझेन्ट–Present)
पोशाख करणें–(टु ड्रेस–To dress)
पोशाख केला–(ड्रेस्ड–Dressed)
बरा–(गुड्-Good)
चांगला–(बेटर–Better)
उत्तम(बेस्ट–Best)

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

सरते शेवटीं–(ऍट लास्ट–At last)
सायंकाळ–(दि ईव्हिनिंग–The evening)
एकत्र जमणें–(टु गॅदर टुगेदर–To gather together)
एकत्र जमली–(गॅदर्ड टुगेदर–Gathered together)
पाहिला–(फर्स्ट–First)
दुसरा–(सेकंड–Second)
तिसरा–(थर्ड–Third)
जवळ असणें–(टु बि हॅड–To be had)
जवळ होता–(हॅड–Had) नंतर–(देन, आफ्टरवर्ड्स–Then, afterwards)
खाल्लें–(एट–Ate)
गातो–ते·तें–(सिंग्ज्–Sings)
मांजर–(पुस्—Pus)
खेळणें–(टु प्ले—To Play)
खेळत–(प्लेइंग—Playing)
कापड–(क्लॉथ–Cloth)
कपडे–(क्लोथ्स–Clothes)
किल्ली–(की–Key)
कुलूप–(लॉक–Lock)
मेवामिठाई–(स्वीटमीटस्–Sweetmeats)
गोंगाट–(नॉईज्—Noise)
केला–(मेड—Made)
केव्हां–(व्हेन्—When)
कोठें ?–(व्हेअर ?—Where)
किती ?—(व्हॉट—What ?)
दिलेला—(गिव्हन्–Given)
ओरडणें–(टु शाउट—To shout)

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

ओरड-ओरडत-(शाऊटिंग–Shouting)
मोठ्यानें-(लाउडली—Loudly)
हंसणें-(टु लाफ—To laugh)
हंसत-(लाफिंग—Laughing)
ठीक-(नाइस—Nice)
आवडतें-(लाइक्स—Likes)
गरम-(वॉर्म—Warm)
पाव-(लोफ—Loaf)
सारखेपणा-असणें (टु रिझेंब्ल टु—To Resemble to)
ठार मारणें (टु किल्—kill)
ठार मारतो-ते तें (किल्स्-Kills)
कांहीं अंशीं (सम्-व्हॉट--Some-what)
पाठ करणें (टु लर्न बाय हार्ट—To learn by heart)

वाक्यें—(सेन्टेन्सेस—Sentences.)

आपले धडे पाठ करून तें शाळेंत जातात.-(दे गो टु स्कूल, हॅविंग लर्न्ट लेसन्स बाय हार्ट-They go to school, having learnt their lessons by heart.)

आम्ही आमच्या कुटुंबाचीं फक्त चारच माणसें आहोंत.—(वुइ आर ओन्ली पर्सन्स ऑफ आवर फॅमिली—We are only four persons of family.)

मुलें व मुली यांना खान्याला बोलाविलें आहे—(बाईज अँड गर्ल्स आर आ टु कम टु पार्टी—Boys and girls are asked to come to party

त्यासाठीं त्यांनीं त्यांना खान्याला बोलाविलें-(फॉर दॅट दे गेव्ह देम् दि For that they gave them the party.)

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

साऱ्या मुलांनीं शाळेंत ओरड केली-(ऑल बॉइंज शौटेड इन दि स्कूल-All boys shouted in the school).

खान्याला जाण्याचा त्या मुलांना फार आनंद झाला—(दोज् बॉइज् वेअर व्हेरी ग्लॅड टु गो टु दि पार्टी-Those boys were very glad to go to the party).

माझा मुलगा घरीं व शाळेंत चांगला वागतो-(माय सन् बिहेव्ज् नाइसली इन दि स्कूल ॲन्ड ॲट होम-My son behaves nicely in the school and at home).

त्यांचे स्वभाव चांगले नाहींत-(देअर बिहेविअर्स आर नॉट गुड—Their behaviours are not good).

चांगला पोषाख करून राजाकडे जा-(ड्रेस इन युवर बेस्ट क्लोथ्स् ॲन्ड देन गो टु दि किंग—Dress in your best clothes and then go to the king.)

सरते शेवटीं त्यानें कुत्र्याला पकडलें—(ॲट लास्ट ही कॉट दि डॉग—At last he caught the dog.)

तेव्हां तीं एकत्र जमलीं—(देन दे ऑल गॅदर्ड टुगेदर—Then they all gathered together.)

त्यांना पहिल्यांदा चांगली मेवामिठाई मिळाली, पण दुसऱ्यांदा मिळालेली वाईट होती—(फर्स्ट दे गॉट् गुड स्वीटमीट्स, बट् फॉर दि सेकंड टाईम दे गॉट वर्स्ट—First they got good sweetmeats, but for the second time they got worst.)

नंतर ते चहा प्याले—(देन दे ड्रॅंक टी—Then they drank tea.)

नंतर बक्षीससमारंभाला आम्ही गेलों-(देन वुइ वेन्ट टु दि प्राइझ-डिस्ट्रिब्यूशन सेरिमनी—Then we went to the prize-distribution-ceremony).

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

त्यांना बक्षिसें वांटलीं तेव्हां त्यांनीं केवढा गोंगाट केला !—(व्हॉट ए नॉइझ मेड व्हेन प्राइझेस वेअर डिस्ट्रिब्यूटडे टु देम्—What a noise they mad when prizes were distributed to them !)

त्यांपैकीं कांहीं इसम परस्परांशीं बोलत होते—(सम् पर्सन्स आउट ऑफ वेअर टॉकिंग टुगेदर—Some peasons out of them were talkin to-gether).

बरींच माणसें मोठ्यानें ओरडलीं—(मेनी पर्सन्स शौटेड लाउडली—Man persons shouted loudly).

कांहीं हंसले आणि कांहीं रडले—(सम् लाफ्ड ऍन्ड सम् क्राइड—Som laughed and Some cried).

आमच्या कुत्रीचें नांव जेमी आहे व कुत्र्याचें टॉमी आहे—(जेमी इज दि ऑफ आवर बिच् ऍन्ड टॉमी ऑफ दि डॉग्—Jemy is the name of o bitch and Tomy of the dog .)

आम्हीं रोज सकाळीं व संध्याकाळीं दिवाणखान्यांत बसून गातों—(डेली इन मॉर्निंग ऍन्ड इव्हिनिंग वुइ सिंग सिटिंग इन दि हॉल—Daily in the mor ing and at evening we sing sitting in hall.)

मी रोज माझ्या मुलाला गरम दूध आणि पाव देतों—(डेली आय गिव्ह मिल्क ऍन्ड लोफ टु माय सन्—Daily I give hot milk and lofe my son.)

थंडीच्या दिवसांत गरम कपडे वापरतात—(वॉर्म क्लोथ्स आर यूज्ड इन कोल्ड सिझन—Warm clothes are used in the cold season.)

मांजर हें वाघाचें नातेवाईक आहे—(पुस इज ए रिलेटिव्ह टु दि टायगर Puss is a relative to the tiger.)

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

क्रियापद. [व्हर्ब —Verb.]

भूतकाळ [पास्ट टेन्स—Past tense].

क्रियापदाच्या मूळरूपाला (ed) हा प्रत्यय लावला म्हणजे त्याचें भूतकालवाचक रूप बनतें. जसें:—पेटवणें—(टु लाइट—To light) यांतील—Light या क्रियापदाला (ed)हा प्रत्यय लावला म्हणजे त्याचें (पेटविलेला) या अर्थी (Light. ed) असें रूप होतें. (वॉक–Walk) याचें (Walked) म्हणजे (चालला) असें रूप झालें. याचप्रमाणें—(टु हेल्प–To help–मदत करणें) याचें (Helped) म्हणजे–मदत केली. (टु हेट–To hate–तिरस्कार करणें) याचें (Hated) म्हणजे (तिरस्कार केला.) (टु लाइक–To like आवडणें) याचें (Liked) आवडलेला वगैरे.

इंग्रजींतील क्रियापदें भूतकालवाचक करण्याचा हा एक ठोकळ नियम झाला; परंतु हा नियम सर्वच क्रियापदांना लागू पडतो असें नाहीं. कारण; ज्यांचीं भूतकालवाचक रूपें निराळ्याच तऱ्हेनें होतात, अशा क्रियापदांचा मोठा भरणा जो इंग्रजी भाषेंत आहे, त्यांची तीं रूपें मुखोद्गत केल्यावांचून गत्यंतर नसतें. तशा त्या क्रियापदांपैकीं कांहींचीं रूपें पुढें दिली आहेत. तशीं ज्यांचीं रूपें होतात त्यांस इंग्रजी व्याकरणांत अनियमित क्रियापदें (इरेग्युलर व्हर्बस–Irregular verbs) अशी संज्ञा आहे. त्यांना (स्ट्रॉंग कॉन्जुगेशन्स–Strong conjugations) म्हणजे (तीक्ष्ण धातूंचीं रूपें) असेंहि म्हणण्याचा प्रघात आहे. वर सांगितलेल्या ठोकळ नियमाप्रमाणें म्हणजे (ed) प्रत्यय लागून भूतकालवाचक रूपें होणाऱ्या क्रियापदांना नियमित क्रियापदें (रेग्युलर व्हर्बस–Regular verbs) असें म्हणतात. यांना (वुइक कॉन्जुगेशन्स्—Weak conjugations)धातूचीं नरम रूपें असेंहि म्हणण्यांत येतें. यापुढें जीं–स्ट्रॉंग कॉंजुगेशन्सचीं क्रियापदें दिलीं आहेत, त्यांत प्रथम त्यांचा वर्तमानकाळ, नंतर भूतकाळ व त्यानंतर भूतकालवाचक कृदंत आणि त्यापुढें त्या क्रियापदाचा अर्थ अशी जी मांडणी केली आहे, ती नीट ध्यानांत ठेवावी.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

वर्तमान काळ.	भूत काळ.
जाणें (टु गो–To go).	गेला (वेन्ट–Went).
चावणें (टु बाइट–To bite).	चावला (बिट–Bit)
कबूल करणें (टु अबाइड–To abide).	कबूल केला (अबोड–Abode).
उगवणें (टु अराइज्–To arise).	उगवला (अरोज–Arose).
जागा होणें (टु अराइज–To arise).	जागा झाला. (अरोज–Arose)
बांधणें (टु बाइन्ड–To bind).	बांधला (बाउन्ड–Bound).
जन्म देणें (टु बेअर–To bear).	जन्म दिला (बोअर–Bore).
पाहाणें (टु बिहोल्ड–To behold).	पाहिला (बिहेल्ड–Beheld).
सोसणें (टु बेअर–To bear).	सोसला (बोअर–Bore).
आरंभणें (टु बिगिन–To begin).	आरंभ केला (बिगॅन–Began).
शोभणें (टु बिकम्–To become).	शोभला (बिकेम–Became.
फुंकणें (टु बो–To blow).	फुकला (ब्ल्यू–Blew).
बांधणें (टु बिल्ड–To build)..	बांधला (बिल्ट–Built .)
आणणें (टु ब्रिंग–To bring).	आणिला (ब्रॉट–Brought) .
फोडणें (टु ब्रेक–To break).	फोडिला (ब्रोक–Broke).
पडणें (टु फॉल–To fall).	पडला (फेल–Fell).
सांपडणें (टु फाइन्ड–To find).	सांपडला (फाउन्ड–Found).
उडणें (टु फ्लाय–To fly).	उडाला (फ्ल्यूं–Flew).
मिळणें (टु गेट–To get).	मिळाला (गॉट–Got).
देणें (टु गिव्ह–To give).	दिला (गेव्ह–Gave).
वाढणें (टु ग्रो–To grow).	वाढला (ग्र्यू–Grew).
ऐकणें (टु हिअर–Te hear).	ऐकला (हर्ड–Heard).

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

राखणें (टु कीप–To keep) राखला (केप्ट–Kept).
खाणें (टु ईट–To eat). खाल्ला (एट–Ate).
हांकणें (टु ड्राइव्ह–To Drive) हांकला (ड्रोव्ह–Drove)
विकत घेणें (टु बाय–To bey) विकत घेतला (बॉट–Bought).
पकडणें (टु कॅच–To catch). पकडला (कॉट–Cought).
पसंत करणें (टु चूज्–To choose). पसंत केला (चोज्–chose).
येणें (टु कम्–To come). आला (केम–Came).
खणणें (टु डिग–To dig). खणला (डग–Dug).
पिणें (टु ड्रिंक–drink). प्यायला (ड्रॅंक–Drank).
शपथ घेणें (टु स्वेअर–To swear). शपथ घेतली (स्वोर्न– Sworn).
समजणें (टु नो–To Know). समजला (न्यू–Knew).
पोहणें (टु स्विम्–To swim). पोहला (स्वॅम–Swam).
सोडणें (टु लीव्ह–To leave). सोडला (लेफ्ट–Left).
उभें राहणें (टु स्टॅन्ड–To stand). उभा राहिला (स्टुड–Stood).
उसनें देणें (टु लेन्ड–lend). उसना दिला (लेन्ट–Lent).
खर्च करणें (टु स्पेंड–To spend). खर्च केला (स्पेन्ट Spent).
हरवणें (टु लूज– To loose). हरवला (लॉस्ट–Lost).
बोलणें (टु स्पीक–To speak). बोलला (स्पोक–Spoke).
भेटणें (टु मीट–To meet). भेटला (मेट– Met).
निजणें (टु स्लीप–To sleep). निजला (स्लेप्ट–slept).
वाचणें (टु रीड–To read). वाचिलें (रेड–Read).
बुडणें (टु सिंक–To sink). बुडाला (सॅंक–Sank).
उठणें (टु राइज–To rise). उठला (रोज–Rose).

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

गाणें [टु सिंग—To sing]. गायला [सँग—Sang].
धावणें [टु रन्–To run]. धांवला [रॅन—Ran].
पाठविणें [टु सेन्ड–To send]. पाठविला [सेन्ट—sent].
पाहाणें [टु सी–To see]. पाहिला [सॉं—Saw].
विकणें [टु सेल–To sell]. विकला [सोल्ड Sold].
शोधणें [टु सीक—To seek]. शोधला [सॉट—Saught].
घेणें [टु टेक—To take]. घेतला [टुक्—Took].
शिकवणें [टु टीच—To teach]. शिकविला[टॉट—Taught].
रडणें [टु वीप—To weep]. रडला [वेप्ट—wept].
सांगणें [टु टेल—To tell]. सांगितलें [टोल्ड—Told.]
फेंकणें [टु थ्रो—To throw]. फेंकला [थ्र्यू—Threw].
विचार करणें [टु थिंक—To think]. विचार केला [थॉट—Thought].
लिहिणें [टु राइट —To write]. लिहिलें [रोट —Wrote].
काम करणें [टु वर्क—To work]. काम केलें [रॉट—Wrought].

भूतकालवाचक कृदन्त

गेलेला	(गॉन)	Gone
कबूल केलेला	(ॲक्सेप्टेड)	Accepted
चावलेला	(बिटन)	Bitten
बांधलेला	(बाउन्ड)	Bound
उगवलेला	(आराइझन)	Arisen
जागा झालेला	(अवेक्ड)	Awaked
पाहिलेला	(बिहेल्ड)	Beheld
आरंभिलेला	(बिगन्)	Begun
शोभलेला	(बिकम्)	Become

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

सोसलेला	(बोर्न)	Borne
जन्मलेला	(बॉर्न)	Born
फुंकलेला	(ब्लोन)	Blown
फोडलेला	(ब्रोकन)	Broken
हांकलेला	(ड्रिव्हन)	Driven
आणिलेला	(ब्रॉट)	Brought
प्यालेला	(ड्रंक)	Drunk
खणलेला	(डग्)	Dug
बांधलेला	(बिल्ट)	Built
आलेला	(कम)	Come
विकत घेतलेला	(बॉट)	Bought
पसंत केलेला	(चोझन)	Chosen
पकडलेला	(कॉट)	Cought
राखलेला	(केप्ट)	Kept
खाल्लेला	(ईटन)	Eaten
ऐकलेला	(हर्ड)	Heard
वाढलेला	(ग्रोन)	Grown
उडालेला	(फ्लोन)	Flown
दिलेला	(गिव्हन)	Given
मिळालेला	(गॉट, गॉटन)	Got, Gotten
शिकवलेला	(टॉट)	Tought
लिहिलेला	(रिटन)	Written
सांगितलेला	(टोल्ड)	Told

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

विचार केलेला	(थॉट)	Thought
काम केलेला	(रॉट)	Wrought
रडलेला	(वेप्ट)	Wept
फेंकलेला	(थ्रोन्)	Thrown
घेतलेला	(टेकन)	Taken
समजलेला	(नोन्)	Known
सोडलेला	(लेफ्ट)	Left
उभा राहिलेला	(स्टुड)	Stood
उसना दिलेला	(लेन्ट)	Lent
खर्च केलेला	(स्पेन्ट)	Spent
हरवलेला	(लॉस्ट)	Lost
बोललेला	(स्पोकन)	Spoken
भेटलेला	(मेट)	Met
निजलेला	(स्लेप्ट)	Slept
वाचलेला	(रेड)	Read
बुडालेला	(सँक्)	Sunk
उठलेला	(राइझन)	Risen
गायलेला	(सँग)	Sung
धांवलेला	(रॅन्)	Ran
पाठवलेला	(सेन्ट)	Sent
विकलेला	(सोल्ड)	Sold
पाहिलेला	(सीन)	Seen
शोधलेला	(सॉट)	Sought

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

वर्तमानकाळाचीं, भूत काळाचीं व भूतकालवाचक कृदन्ताचीं–ज्यांचीं रूपें एकसारखींच होतात अशीं जीं कांहीं क्रियापदें इंग्रजी भाषेंत आहेत, त्यांपैकींच जरी थोडीशीं पुढें माहल्यासाठीं दिलीं आहेत, तरी तीं स्ट्रॉंग कॉंजुगेशनचींच आहेत हें ध्यानांत ठेवावें. हीं पुढें दिलेलीं भूतकाळाचीं रूपें–तिन्ही पुरुषीं व दोन्हीं वचनीं जशींच्या तशींच राहतात. फक्त द्वितीय पुरुषीं एक वचनीं रूपाला (st) किंवा (est) यांपैकीं कोणचा तरी एक प्रत्यय लागतो.

दुखवणें, दुखवला. दुखविलेला—(हर्ट) Hurt
पसरणें, पसरला, पसरलेला—(स्प्रेड) Spread
फुटणें, फुटला, फुटलेला—(बर्स्ट) Burst
बंद करणें, बंद केला, बंद केलेला—(शट) Shut
किंमत पडणें, किंमत पडली, किंमत पडलेला—(कॉस्ट)Cost

घालणें, घातला, घातलेला
ठेवणें, ठेवला, ठेवलेला } (पुट) Put

कापणें, कापला, कापलेला—(कट) Cut
करूं देणें, करूं दिला, करूं दिलेला—(लेट) Let

मागें जें सांगितलें आहे कीं, भूतकाळाचीं रूपें तिन्ही पुरुषीं व दोन्हीं वचनीं जशींच्या तशींच राहून, फक्त द्वितीय पुरुषीं एकवचनी रूपांना मात्र (st) किंवा (est) यांपैकीं कोणचा तरी प्रत्यय लागतो, त्याचीं कांहीं उदाहरणें येणेंप्रमाणें:—

करणें (टु डू—To do)

एक वचन.	अनेक वचन.
मीं केलें (आय् डिड–I did)	आम्हीं केलें (वुइ डिड–We did)
तूं केलेंस (दौ डिड्स्ट–Thou didst)	तुम्ही केलें (यू डिड–You did)
त्यानें–तिनें केलें–(ही, शी, इट, डिड–He she it did	त्यांनीं केलें (दे डिड–Tey did)

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

जाणें (टु गो—To go)

मीं गेलों (आय वेन्ट—I went)	आम्हीं गेलों (वुइ वेन्ट—We went
तूं गेलास (दौ वेन्टेस्ट—Thou Wentest)	तुम्ही गेला (यू वेन्ट—you went)
तो, ती, तें—गेला, गेली, गेलें (ही शी, इट वेन्ट He, she, it Went)	ते, त्या, तीं—गेले, गेल्या, गेलीं (दे वे They went)

प्रीति करणें (टु लव्ह—To love)

मीं प्रीति केली (आय लव्हड्—I loved)	आम्ही प्रीति केलीं (वुइ लव्हड् We loved)
तूं प्रीति केलीस (दौ लव्हडेस्ट Thou lovedest)	तुम्ही प्रीति केली—(यू लव्हड् you loved)
त्यानें—तिनें प्रीति केली—(ही—शी, इट् लव्हड—He, she, it loved	त्यानीं प्रीति केली (दे लव्हड—they loved)

शब्दसंग्रह—(Vocabulary)

जाती, तऱ्हा—(व्हरायटी—Variety)	दूर (अवे—Away)
माल—(गुड्स—goods)	उडाला (फ्ल्यू—Flew)
वांटून घेणें—(टु बार्टर—Barter)	आंबा (म्यँगो—Mango)
उजाडतांच (ऍट डे ब्रेक—at day break)	पुष्कळ (मेनी—Many)
खरेदी करणें (टु पर्चेस—to purchase)	लेखक (रायटर—writer)
खरेदी केला (पर्चेस्ड—purchased)	संपला (इज ओव्हर is over)
किफायतशीर (प्रॉफिटेब्ली—profitably)	सुरक्षित (सेफली—Safely)
भरलेले होते (वॉज फुल ऑफ—was full of)	
पोहोंचला (अराइव्हड—arrived)	बेट (आयलंड—island)
आच्छादित (कव्हर्ड—Covered)	बर्फ (आइस—Ice).
अभिमान (प्राइड—Pride)	नामांकित (एक्सेलेंट-Excellent).
फेंकून दिला-(Threw away)	अभिमानी (प्राउड—Proud).

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

अभिमान असणें (टु बी प्रौड–to be proud)
फैटण (लँडो–Lando)
चोरिलें (रॉब्ड–Robbed)
चोर (रॉबर–Robber)
विस्तव (फायर–Fire)
उसनें घेतलें (बॉरोड–Borrowed)
बातमी (न्यूज–News.)
पसरली (स्प्रेड–Spred.)
चोरी (रॉबरी–Robbery).
जेवण (मील–Meal).
मधून (थ्रू–Through).
उसनें दिलें (लेन्ट–Lent).
नवें (न्यू–New).

वाक्यें–(सेन्टेन्सेस–Sentences).

त्यांनीं आपल्या आंब्यांची किफायतीनें वांटणी केली—(दे बार्टर्ड देअर मँगोज प्रॉफिटेब्ली–They bartered their mangoes profitably.)

ते दोघे पुण्याहून मुंबईस गेले–(दे बोथ वेन्ट टु बॉम्बे फ्रॉम पूना–They both went to Bombay from Poona.)

या गांवांत नानाप्रकारचीं फुलझाडें व फळझाडें आहेत–(देअर आर व्हेरिअस सॉर्टस् ऑफ फ्लॉवर ऍन्ड फ्रूट ट्रीज इन धिस टौन–There are various sorts of flowers and fruit trees in this town.)

ही बातमी त्या शहरांत सर्वत्र पसरायला फारसा वेळ लागला नाहीं–(इट टुक नॉट मच टाइम टु स्प्रेड धिस न्यूज इन थाट सिटी–It took not much time to spread this news in that City.)

हिमालय पर्वतांतून गंगानदी वाहते–(दि रिव्हर गॅंजिस फ्लोज फ्रॉम दि मौन्टन ऑफ हिमालयाज्–The river Gangis flows from the mountain of Himalayas.)

हिमालय पर्वत बर्फाच्छादित असतो—(दि हिमालय माउन्टन इज कव्हर्ड अप वुइथ स्नो–The Himalaya mountain is covered up with snow.

ती नदी बर्फाच्छादित होती–(दॅट रिव्हर वॉज कव्हर्ड अप वुइथ स्नो–That river was covered up with snow)

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

माझ्यापाशीं जे पदार्थ होते त्यांचें मी यथेच्छ भोजन केलें—(आय मेड ए गु मील ऑफ दि थिंग्ज दोज वेअर वुइथ मी—I made a good meal of the things those were with me.)

घराला आग लागली व लेखणी हरवली—(दि हौस टुक फायर ऍंड लॉस्ट पे The house took fire and lost pen).

गजानन आज आला. पण सदाशिव काल गेला—(गजानन केम टुडे, बट सदाशि वेन्ट यस्टर्डे—Gajanan came today, but Sadashiva wen yesterday).

माझ्या बापानें मला दहा रुपये दिले, पण ते मीं हरीला उसने दिले—(माय फाद गेव्ह मी टेन् रूपीज, बट आय लेन्ट देम टु हरी—My Father gave me te rupees, but I lent them to Hari).

त्यानें माझ्यापासून शंभर मोहोरा उसन्या घेतल्या आहेत—(ही हॅज बॉरोड वन हन्ड्रे मोहोर्स फ्रॉम मी—He has borrowed one hundred Mohors from me)

उजाडतांच पक्षी उडतात—(ऍट डे–ब्रेक दि बर्ड्स फ्लाय—At day–brea the birds fly).

संध्याकाळ होतांच कावळे आपल्या घरट्यांत गेले—(ऍट दि क्लोज ऑफ दि ईव निंग दि क्रोज् वेन्ट टु देअर नेस्ट्स्—At the close of the evenin the crows went fo their nests).

माझ्या भावानें मला हांकून लाविल्यामुळें, मी नवें घर बांधिलें—(आय बिल्ट न्यू हौस एज माय ब्रदर ड्रोव्ह मी अवे—I built a new house, as m brother drove me away).

मी माझ्या बायकोमुलांसह दिल्लीस सुरक्षित पोंचलों—(आय अराइव्हड ऍ दिल्ली सेफ्ली वुइथ माय वाइफ अँड चिल्ड्रेन—A arrived at Delhi safe with my wife and children).

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

आपण नामांकित लेखक असल्याचा त्याला अभिमान आहे-(ही हॅज प्रायडेड हिमसेल्फ अपॉन बीइंग ए रिनौण्ड रायटर--He has prided himself upon being a renowned writer.)

रामानें रावणाला मारून सीतेला आणिली-(राम ब्रॉट सीता हॅविंग किल्ड रावण -Rama brought Seeta having killed Ravana).

मीं त्याचीं पुस्तकें चोरिलीं नाहींत-(आय हॅव नॉट राब्ड हिज् बुक्स-I have not robbed his books).

उन्हाळा संपला आणि पावसाळा लागला-(दि समर फिनिश्ड ऍन्ड रेनी सीझन बिगॅन-The summer finished and rainy season began).

पावसाळा संपल्यावर हिंवाळा सुरू होईल-(दि वुइन्टर वुइल बिगिन् आफ्टर दि कम्प्लीशन ऑफ रेनी सीझन-The winter will begin after the completion of rainy season).

त्यानें बाजारांत अनेक जातींचीं फळें खरेदी करून घरीं आणिलीं-(ही ब्रॉट होम व्हेरियस् सॉर्टस् ऑफ फ्रूट हॅविंग पर्चेस्ड इन् दि मार्केट-He brought home various sorts of fruit having purchased in the market),

उपपदें —(आर्टिकल्स-Articles).

इंग्रजी भाषेंत A, An आणि The अशीं तीन उपपदें आहेत. त्यांचा उपयोग त्या भाषेंत विशेषणासारखा करण्यांत येतो. हीं उपपदें फक्त सामान्य नामाच्या मागें लावण्यांत येतात. विशेषनामें, भाववाचक नामें आणि पदार्थवाचक नामें यांच्यामागें सामान्यनामांप्रमाणें उपपदांची योजना करण्याची वहिवाट नाहीं. A आणि An यांना अनियामक उपपदें म्हणजे (इनडेफिनेट आर्टिकल्स-Indefinite articles) असें म्हणतात व The याला नियामक उपपद म्हणजे (डेफिनेट आर्टिकल-Definite article) असें म्हणतात. पहिलीं दोन अनियामक उपपदें जीं A व An हीं, तीं फक्त एकवचनी नामांच्या मागें येतात आणि तिसरें जें नियामक उपपद The, तें दोन्ही वचनीं व नामाच्या मागें येतें.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

अनेक वस्तूंपैकीं सामान्यत्वें एखाद्या वस्तूविषयीं जर बोलावयाचें असेल आणि ती अमकीच वस्तु, आहे असें दाखवावयाचें नसेल, तर ती वस्तु दाखविणाऱ्या सामान्य नामाच्या पूर्वी A किंवा An या अनियामक उपपदाचा उपयोग व्याकरणरीत्या करितात. अनेक वस्तुसंग्रहांतील अमुकच वस्तु असें सांगावयाचें अथवा दाखवावयाचें असल्यास, ती दर्शविणाऱ्या सामान्यनामाच्या आधीं The या नियामक उपपदाचा उपयोग करण्यात येतो. जसें:–ए कौ–(A cow) अथवा ए गर्ल–(A gril) म्हणजे अनेक गाईंपैकीं कोणतीहि एक गाय अथवा पुष्कळ मुलींपैकीं कोणती तरी एक मुलगी. The boy (दि बॉय) किंवा दी हॉर्स–(The horse) म्हणजे अनेक मुलांपैकीं अमुकच एक मुलगा व पुष्कळ घोड्यांपैकीं नेमका तोच एक घोडा. The dog–(दी डॉग) असें म्हटलें, तर अनेक कुत्र्यांपैकीं अमुक एक तोच कुत्रा असा जो अर्थ होतो, त्याचा अर्थ, अमुकच जातीचा अथवा अमक्याच प्रकारचा कुत्रा असा जाणावा.

एकवचनी सामान्य नामाच्या पूर्वी The हें उपपद घातलें असतां, कधीं कधीं त्या सामान्य नामाची जात दाखविली जाते. जसें:—दि डॉग इज ए फेथफुल ॲनिमल (The dog is a faithful animal) या ठिकाणीं The च्या अर्थाचा उपयोग सर्वनामाप्रमाणें ' तो ' या अर्थी येथें न करतां, कुत्रा हें एक विश्वासु जनावर आहे असा त्या उपपदाचा जातिवाचक अर्थ होतो.

ज्या सामान्य नामवाचक शब्दाच्या प्रारंभींचें अक्षर, स्वर असतें किंवा ज्या व्यंजनाचा स्वरासारखाच उच्चार करण्याची वहिवाट आहे, त्या शब्दाच्या मागें An हें उपपद लागतें, व ज्या नामवाचक शब्दाच्या प्रारंभीं व्यंजनात्मकच उच्चार असणारा वर्ण असतो त्या मागें A हें उपपद लागतें. जसें:—

पाटी	A slate (ए स्लेट)	कुत्रा	A dog (ए डॉग
मुलगी	A girl (ए गर्ल)	घोडा	A horse (ए हॉर्स)
पुस्तक	A bock (ए बुक्)	टोपी	A cap (ए कॅप)
गाढव	An ass (ॲन ॲस)	जनावर	An animal (ॲन ॲनिमल)
बेट	An island (ॲन ऐलंड)	अंडें	An egg (ॲन एग्‌)
दवाखाना	An hospital (ॲन ऑस्पिटल)	तास	An hour (ॲन आवर)

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

बैल An ox (ऍन ऑक्स), छत्री An umbrella (ऍन अम्ब्रेला) इत्यादि.

एकवचनी सामान्यनामाच्या पूर्वी स्वर असून, त्याचा उच्चार जर ' यू (u) ' असा होत असेल, तर त्या सामान्यनामाच्या आधीं A हें उपपद लाविलें जातें. जसें:—A European (ए यूरोपियन), A unit (ए यूनिट) वगैरे.

नामाच्या पूर्वी जर त्याचें विशेषण वाक्यांत घालायचें असेल, तर त्या विशेषण-वाचक शब्दाच्या प्रारंभीचें अक्षर पाहून, त्याप्रमाणें A किंवा an यांपैकीं योग्य त्या उपपदाची योजना करण्यांत येतें. अशा वेळीं नामाच्या आद्य वर्णाकडे लक्ष देऊन, स्वर-व्यंजनांच्या भेदाप्रमाणें व्याकरणरीत्या उपपद घालण्याकडे ध्यान देण्याचें कारणच नसतें, जसें:—वाईट मुलगा (a bad boy), चांगला गाढव—(a good ass). उत्तम अंडें (a fine egg), तो चांगला घोडा—(The nice horse)वगैरे

विशेषनामाला उपपद लागत नाहीं हें जरी मागें सांगितलें आहे, तरी भूगोल-विषयक अशा कांहीं—पर्वत, महासागर, डोंगर नद्या, समुद्र, देशांचीं नांवें वगैरेंच्या मागें The हें नियामक उपपद घालण्याची इंग्रजी भाषेंत वहिवाट आहे. जसें:—The Tames (दी टेम्स) टेम्स नदी, The Cocacious (दी कॉकेशस) कॉकेशस पर्वत, The Arictic ocean (दी आर्टिक ओशन) आर्टिक महासागर, इत्यादि

विशेषणाचा उपयोग जेव्हां नामासारखा करावयाचा असतो, तेव्हां त्याच्यामागें The हें उपपद लावतात. जसें The paupar (दी पॉपर) गरीब लोक, The rich (दी रिच) श्रीमंत लोक, The young (दी यंग) लहान मुलें, The fools (दी फूल्स) मूर्ख लोक, वगैरे.

एखाद्या व्यक्तीशीं संबंध पोंचवायचा असतां आणि त्याच्या गुणाचे निरनिराळे प्रकार दाखवायचे असतां, भाववाचक नामाच्या मागें केव्हां केव्हां उपपद लावतात. जसें:—इंद्रधनुष्यांतील मनोल्हादक रंग—The pleasent colours in the rain-bow (दी प्लेझेंट कलर्स इन दि रेन-बो). आकाशगंगेतील सुंदर तारे—The beautiful stars in the galaxy (दि ब्यूटिफुल स्टार्स इन दि गल्याक्सी) सृष्टींतल्या चमत्कारिक वस्तु—The wonderful things of nature (दि वंडरफुल थिंग्ज ऑफ नेचर.)

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

पदार्थवाचक नामांना जेव्हां उपपदें लावण्यांत येतात, तेव्हां त्यांच्या निरनिराळ्या जाती असतात. जसें: –The silk of china (दि सिल्क ऑफ चायना) चिनी रेशीम. The sugar of kholapur (दि शुगर ऑफ कोल्हापूर) कोल्हापुरी (गुळी) साखर. The pearl of Ceylon (दि पर्ल ऑफ सीलेन) सिंहलद्वीपी मोत्यें वगैरे.

शब्दसंग्रह–(Vocabulary–व्होकॅबलरी)

सांधा(जॉइंट–Joint)	व्यास (डायामिटर–Diametor)
लांबी (लेंग्थ–Length)	रुंदी (ब्रेडथ–Breadth)
मजला (फ्लोअर–Floor)	जमीन (लॅन्ड–Land)
संडास (लॅट्रिन–Latrine)	आढें (रूफ–Roof)
कोंपरा (कॉर्नर–Cornor)	दगड (स्टोन–Stone)
तळमजला (ग्राउन्ड फ्लोअर–Ground floor)	वीट (ब्रिक–Brick)
रेती (सॅन्ड–Sand)	चुना (मॉर्टर–Mortor)
खांब (पोस्ट–Post)	पाया (फाउन्डेशन–Foundation)
इमारत (बिल्डिंग–Building)	नळ (पाइप–Pipe)
जमीन (लॅन्ड–Land)	वार (यार्ड–Yard)
पाणी (वॉटर–Water)	हवाशीर (एअरी–Airy)
पहिला मजला (फर्स्ट फ्लोअर—First floor	पायरी (स्टेप–Step)
तळघर (सेलर–Celler)	जिना (स्टेअर–केस–Stare–case)
दुसरा मजला (सेकंड स्टोरी–Second Story)	हवा (व्हेन्टिलेशन–Ventilation
उजेड (लाइट–Light)	गवाक्ष (व्हेन्टिलेटर–Ventilator)
मजला (स्टोरी–Story)	

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

फळकट (प्लँक–Plank)
दरवाजा (डोअर–Door)
कौल (टाइल–Tile)
वाढणें (टु प्रिव्हेल To prevail)
उघडी जागा (ओपन स्पेस–Open spacee)
लांकूड (टिंबर, वूड–Timber, wood)
विचारपूर्वक (कान्सिडरिंगली–Consideringly)
निजायाची खोली (बेड रूम–Bed room)
व्यवस्था (अॅरेंजमेंट–Arrangement)
जिकडे तिकडे (एव्हरीव्हेअर–Everywhere)
वचन देणें (टु प्रॉमिस–To promise)
भाडें (रेन्ट–Rent)
अव्यवस्था (डिस्-अरेंजमेंट–Dis-arrangement)
राखून ठेवणें (रिझर्व–Reserve)
बेते असण (इन्टेण्ड–Intend)
सर्वांत उंच (हाय्येस्ट–Highest
बांधलेला (बिल्ट–Built)
महागाईचा (कॉस्टली–Costly)
सध्यां (ऍट प्रेझेन्ट–At present)

तक्तपोशी (सीलिंग–Cealing)
खिडकी (वुइन्डो–Window)
महागाई (डेर्थ–Dearth)
बाजू (साइड–Side)
रहाणी (Living)
दिवाणखाना (हॉल–Hall)
खोलि (रूम–Room)
मोकळी हवा (फ्री व्हेन्टिलेशन–Free ventilation)
स्वैपाक घर (किचन–Kitchen)
स्नानगृह (बाथ रूम–Bath room)
सभोंवतीं (अराउन्ड–Around)
दूर करणें (रिमुव्ह–Remove)
वचन दिलें (प्रॉमिस्ड–Promised)
गैरसोय (इन्कन्व्हीनियन्स–Inconvenience)
उघडणें (टु ओपन–To open)
रहाणें (टु लिव्ह–To live)
कोठें (व्हेअर–Where)
खालचा (लोएस्ट–Lowest)
रहाणें (टु पुट अप–To put up)
आतां (नौ–Now)

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

वाढणें (टु इन्क्रीज्–To increase)
वाढलें आहे (ईज इन्क्रीज्ड्–Is increased)
बंद करणें (टु शट अप–To shut up)
पंथ (कल्ट–Cult)
प्रत्येक खोलीस (पर रूम–Per room)
सोय (कन्व्हीनियन्स–Convenience)
घरवाला (हाउस-ओनर–House-owner)
राजवाडा (पॅलेस–Palace)

राजप्रासाद	[मॅन्शन]	Mansion
वाटेल तेव्हां	[ॲट एनी टाइम]	At any time
च्या योगें	[बाय मीन्स ऑफ]	By means of
च्या पुढें	[इन् फ्रन्ट ऑफ]	In front of
निजणें	[टु स्लीप]	To sleep
निजायला जाणें	[टु गो टु बेड]	To go to bed
सैपाक करणें	[टु कुक]	To cook
जेवण करणें	[टु टेक मील्स]	To take meals
झोंपडी	[हॅम्लेट, कॉटेज]	Hamlet, cottage
स्वच्छ	[क्लीन]	Clean
स्वच्छता	[क्लीन्लिनेस]	Cleanliness
टापटीप	[नीटनेस]	Neatness

वाक्यें—(सेन्टेन्सेस–Sentences.)

एकंदरीनें विचार करतां पुण्याची रहाणी कांहीं मुंबईसारखी फार महागाईची नाहीं [कान्सिडरिंग ऑफ ऑल दि पॉइन्टस, दि पूना लिव्हिंग इज नॉट सो कॉस्टली ॲज दॅट ऑफ बाम्बे—Considering of all the points the Poona living is not so costly as that of Bombay]

त्या चाळीला एकंदर संडास दहा आहेत [देअर आर टेन लॅट्रिन्स् टु दॅट चाळ इन ऑल—There are ten latrins to that chall, in all]

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

सध्यां मुंबईस दूध आठ आणे शेर आहे (प्रेझेन्टली देअर इज एट ॲनाज् ए शीर मिल्क ॲट बॉम्बे —Presently there is eight annas a sheer milk at Bombay.)

दिवसें दिवस महागाई फारच होत चालली आहे (डे बाय डे दि डर्थ इज प्रिव्हे-लिंग मच—Day by day the dirth is prevailing much.):

घरासभोंवार उघडी जागा असणें जरूर आहे (इट इज क्वाइट नेसेसरी टु हॅव ॲन् ओपन स्पेस राउन्ड अबाउट दि हौस—It is quite necessary to have an open space round about the house.)

तशा जागेंत बगीचा केला असतां शोभा येऊन, हवा स्वच्छ होते (इफ गार्डन इज प्रिपेअर्ड इन सच ए प्लेस, इट बिकम्स ए डेकोरेशन ॲन्ड इट प्युरिफाइज् दि एअर-If garden is prepared in such a place, it becomes a decoration and it purifies the air.)

आमचा तोच बेत आहे (वुइ हॅव दि सेम इन्टेन्शन—We have the same intention.)

दुसऱ्या मजल्यावर तिसऱ्यापेक्षां पाण्याची सोय चांगली आहे (देअर इज ए गुड कन्व्हीनियन्स ऑफ वॉटर ऑन दि सेकंड फ्लोअर दॅन् दि थर्ड—There is a good convenience of water on the second floor than the third.)

चाळीचा भय्या मोठा उर्मट माणूस आहे (दि भय्या ऑफ चॉल इज ए व्हेरी ॲरोगन्ट मॅन—The Bhaya of chall is a very arrogant man.)

तो लांचहि खातो (ही ईव्हन् ॲक्सेप्टस ब्राइब—He even accepts bribe.)

चाळीच्या मालकानें गैरसोय दूर करण्याचें आम्हांला अभिवचन दिलें आहे (दि ओनर ऑफ दि चॉल हॅज गिव्हन अस ए प्रॉमिस टु रिमूव्ह दि इन्कन्व्हीनियन्स—The owner of the chall has given us a promise to remove the inconvenience.)

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

त्या चाळीच्या भाड्याचें दरमहाचें सव्वीसशें रुपये नक्की उत्पन्न आहे (दि इन्कम ऑफ रेन्ट ऑफ दॅट चॉल पर मन्थ इज ट्वेन्टीसिक्स हंड्रेड् रुपीज नेट—The income of rent of that chall per month is 2600 Rupees nett.)

मी दरमहा पस्तीस रुपये भाडें देतों (आय पे थर्टी फाइव्ह रुपीज रेन्ट पर मन्थ. I pay thirty-five Rupees rent per month.)

मुंबईत इकडे तिकडे जा, सगळीकडे भाडें वाढलें आहे (गो एनिव्हेयर इन बॉंबे, दि रेन्ट रज इन्क्रीस्ड एव्हरीव्हेयर—Go anywhere in Bombay the rent is increased everywhere.)

हें मोठें दुर्दैव आहे (इट इज ए ग्रेट मिसफॉर्च्यून—It is a great misfortune.)

आम्ही मुंबईंत गिरगांवांत शांतारामाच्या चाळींत राहतों · तुम्हीं कोठें असतां ! (वुइ लिव्ह इन द शान्तारामस चॉल इन गिरगांव ॲट बॉम्बे. व्हेअर यू स्टॉप ? (We live in the Shantarm's chall in Girgaum at Bombay, where you stop ?)

मी सध्या मुंबईस फारसा राहात नाहीं (आय डू नॉट स्टे ॲट बॉम्बे प्रेझेन्टली इन्व्हेरिएब्ली—I do not stay at Bombay presently inveriably.)

तुमचे वडील काय धंदा करतात ? (व्हॉट इज युवर फादर ?—What is your father ?)

माझा बाप सरकारी नौकर आहे (माय फादर इज ए गव्हर्मेंट सर्व्हन्ट—My father is a government servant.)

त्याचा बाप वर्तमानपत्राचा लेखक आहे (हिज् फादर इज ॲन एडिटर ऑफ ए न्यूजपेपर—His father is an editor of a newspaper.)

जावजी बिल्डिंगजमधली हवा, सुमारें वीसवर्षांपूर्वी फार चांगली होती(दि एअर इन दि जावजी बिल्डिंग्ज वॉज व्हेरी प्लेझेन्ट, सम ट्वेन्टी इयर्स ॲगो—The air in the Javaji-Buildings was very pleasent, some twenty years ago.)

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

तें घर मीं रा. गोपाळरावांपासून विकत घेतलें होतें (आय हॅड पर्चेस्ड दॅट हौस फ्रॉम मि. गोपाळराव—I had purchased that house from Mr. Gopalrao).

त्या इमारतीचे चारी मजले अगदीं हवाशीर आहेत (ऑल दि फोर स्टोरीज् ऑफ दॅट बिल्डिंग, आर क्वाइट एअरी—All the four stories of that building are quite airy).

दहा रुपये वाराप्रमाणें मीं जमीन खरीद करून तिच्यावर दोन चाळी बांधल्या (आय बिल्ट टू चॉल्स ऑन दि ग्रौन्ड, पर्चेसिंग इट एॅट दि रेट ऑफ टेन रूपीज पर-यार्ड—I built two challs on the ground, purchasing it at the rate of ten rupees per yard)

त्या चाळीच्या प्रत्येक मजल्याला दहा खोल्या आहेत (ईच स्टोरी ऑफ दॅट चॉल हॅज-टेन रूम्स—Each story of that chall has ten rooms.)

याशिवाय, एक स्वतंत्र स्नानगृह, स्वयंपाकगृह पांच संडास आणि एक दिवाणखाना इतक्या सोई या चाळींत आहेत (वुइदाउट वुइच, देअर आर सो मेनी कन्व्हीनियन्सेस इन दॅट, देअर इज वन् सेपरेट बाथरूम, वन किचनरूम, फाइव्ह प्रीव्हिज ऍन्ड वन हॉल—Withought which there are so many conveveniences in that chall that, there is one seprerate bath-room, one kitchen room, five previes and one hall.)

चारी मजल्यांवर पाण्याची व्यवस्था ठीक आहे (ॲरेंजमेन्ट ऑफ वॉटर ऑन ऑल दि फोर स्टोरीज इज गुड्—Arrangement of water on all the four stories is good.)

विस्तृत अंगणानें व बागेनें घराला शोभा येते (स्पेशिअस कोर्टयार्ड ऍन्ड ए गार्डन बिकम ए हौस Specious courtyard and a garden become a house.)

मोठाल्या घरांना बऱ्याच खोल्या आणि दिवाणखाने असतात (लार्ज हौसेस हॅव मेनी रूम्स ऍन्ड हॉल्स—Large houses have many rooms and halls.)

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

घरांत आणि आपल्या बसण्याच्या दिवाणखान्यांत नेहमीं स्वच्छता आणि टीप ठेवावी. (ए हौस ॲन्ड अवर सिटिंग हॉल शुड ऑल्वेज बि केप्ट क्लीन ॲन्ड A house and our sitting hall should always be kept clean and neet.)

दगड, विटा. चुना, लांकूड, आणि लोखंड यांनीं नेहमीं घरें बांधतात (दि हैसेस आर ऑल्वेज बिल्ट ऑफ-स्टोन्स, ब्रिक्स, मॉर्टर, टिंबर, ॲन्ड आयर्न-The houses are always built of stones, bricks, mortor, timber and iron.)

राजाच्या घराला राजवाडा अथवा राजप्रासाद म्हणतात (दि किंग्ज हौस कॉल्ड ए पॅलेस ऑर मॅन्शन—The king' s house is called a palace or mansion.)

शेतकऱ्याच्या राहण्याच्या जागेला झोंपडी व गरीबाच्याला घर असें म्हण (दि फार्मर्स लिव्हिंग प्लेस इज कॉल्ड ए हट् ॲन्ड दॅट ऑफ ए पुअर ए हौस-The farmer's living place is called a hut and that of a poor a house.)

ज्यांत आपण राहतों तें घर, स्नान करतों तें स्नानगृह, आणि जेवतों तें भोजन (व्हॉट वुइ लिव्ह इन इज ए हौस, इन् व्हॉट वुइ बेथ इज ए. बाथरूम ॲन्ड इन व्हॉट वुइ टेक फुड इज ए पार्लर–What we live in is a house, in what we bathe is a bath-room and in what we take our food is parlor.)

तेथें घराचा तळमजला नेहमीं घाणेरडा असतो (देअर दि ग्राऊन्ड फ्लोअर दि हौस जइ ऑल्वेज डर्टी–There the ground–floor of the house always dirty.)

तळघर जमीनींत खालीं असतें (ए सेलर इज अंडर दि ग्राउन्ड–A cellar is under the ground.)

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

घराच्या तळमजल्याच्या खालच्या भागाला घराचा पाया असें म्हणतात–(दि लोअर पार्ट ऑफ ए ग्राऊन्ड–फ्लोअर ऑफ ए हौऊस इज कॉल्ड ए फाउंडेशन–The lower part of a grouud--floor of a house is called a foundation.)

घराचें आढें ह्या घराचा सगळ्यांत उंच भाग आहे–(दि रुफ इज दि हायेस्ट पार्ट ऑफ ऑल दि हौस–The roof is the highest part of all the house.)

घराच्या आणि खोलीच्या आंत व बाहेर आम्हीं दरवाजांनीं जातों–(इन् एन्ड औट ऑफ ए हाऊस एन्ड ए रूम वुइ गो बाय डाअर्स --In and out of a housc and a room we go by doors.)

दरवाजे वाटेल तेव्हां बंद करतां येतात व उघडतां येतात–(एनि टाइम डोअर्स कॅन बी शट ऑर ओपन्ड—Any time doors can be shut or opened.)

घरांत उजेड आणि हवा येण्यास खिडक्यांचा उपयोग होतो —(वुइन्डोज बिकम यूसफुल टु लेट इन दि हौस लाइट ऍन्ड एअर—Windows bicome useful to let in the house light and air.)

खिडक्यांचीं तावदानें कांचेचीं केलेलीं असतात—(पेनेल्स ऑफ वुइन्डोज आर मेड ऑफ ग्लास—Penels of windows are made of glass.)

घराचे दरवाजे आणि खिडक्या लांकडी असतात —(डोअर्स एन्ड वुइन्डोज ऑफ ए हौस आर ऑफ टिंबर—Doors and windows of a house are of timber.)

घराच्या पुढच्या मोकळ्या जागेला अंगण म्हणण्याचा परिपाठ आहे—(सच इज ए प्रॅक्टिस टु कॉल दि ओपन स्पेस इन फ्रन्ट ऑफ ए हाउस, ए कोर्ट-यार्ड—Such is a practice to call the open space in front of a house, a court-yard.)

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

विशेषण—(एड्जेक्टिव्ह-Adjective)

जो शब्द एकाद्या वस्तूचा गुण, धर्म, संख्या इत्यादि दाखवतो त्याला विशेषण असें म्हणतात. जसें—उत्तम पेरू (बेस्ट ग्वावा-Best guava), मूर्ख माणूस (फूलिश मॅन-Foolish man), गोड केळें-(स्वीट प्लॅन्टेन-Sweet plantain), शंभर चोर (हंड्रेड थीव्हूज-Hundred thieves), लांब काठी (लॉंग स्टिक-Long stick) इत्यादि.

या वरील पांच वाक्यांत जे (बेस्ट) उत्तम, (फूलिश) मूर्ख, (स्वीट) गोड (हंड्रेड) शंभर आणि (लॉंग) लांब हे पांच शब्द आहेत, ते अनुक्रमें—पेरू, मनुष्य, केळें, चोर व काठी या पांची शब्दांचे कांहीं तरी गुण दाखवीत आहेत, म्हणून ते शब्द त्यांचीं विशेषणें होत. उत्तम या शब्दानें पेरूचा उत्तमपणा, मूर्ख यानें माणसाचा मूर्खपणा, गोड यानें केळ्याचा गोडपणा, शंभर यानें चोरांच्या संख्येचा आणि लांब यानें काठीचा असे गुण, संख्या आणि प्रमाण हीं दाखविलीं आहेत. विशेषणाच्या ज्या एकंदर तीन मुख्य जाती आहेत, त्या येणेंप्रमाणें:—

(१) गुणविशेषण—(ॲडजेक्टिव्ह ऑफ क्वालिटी—Adjective of quality) (२) संख्यावाचक विशेषण (ॲडजेक्टिव्ह ऑफ नंबर—Adjective of number) आणि (३) परिमाणवाचक विशेषण—(ॲडजेक्टिव्ह ऑफ क्वान्टिटी Adjective of quantity.)

जो शब्द पदार्थाचा गुण अथवा धर्म दाखवितो तें गुणविशेषण होय. जसें—आंबट लिंबू (सोअर लेमन-Sour lemon), तिखट मिरची-(पंजंट चिली-Pungent chilli), मधुर मध-(स्वीट हनी-Sweet honey) वगैरे.

जो शब्द एखाद्या वस्तूची संख्या दाखवितो तें संख्याविशेषण (ॲडजेक्टिव्ह ऑफ नंबर—Adjective of number) जसें—दुमजली इमारत [टूस्टोरिड बिल्डिंग-two storied building], वीस मुलांचा वर्ग—[ए क्लास ऑफ ट्वेन्टी बॉईज्-A class of twenty boys ?] दोनशें रुपयांची हुंडी—[ए मनी-ऑर्डर ऑफ टू हंड्रेड रुपीज-A money-order of two hundred rupees ,] इत्यादि

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

जो शब्द पदार्थांचें परिणाम दाखवितो,त्याला परिमाणवाचक विशेषण(ऍडजेक्टिव्ह ऑफ क्वांटिटी) म्हणतात. जसें:—पुष्कळ माणसांचीं गर्दी—(ए कांग्रिगेशन ऑफ मेनी पीपल्स—A congrigation of many peoples), यंदां बाजारांत गहूं फारसा आला नाहीं—(दि व्हीट हॅज नॉट कम इन दि बजार मच् धिस् इअर—The wheat has not come in the bazar much, this year) यंदां आंब्यांची लयलूट होती–(मँगोज वेअर अबन्डन्ठ धिस् इअर–Mangoes were abundant this year), त्यानें तांदुळाच्या बऱ्याच गोण्या धाडिल्या–(ही सेन्ट मेनी बॅग्ज ऑफ राईस–He sent many bags of rice), फारशा तेलाची व साखरेची जरूरी नाहीं—(मच ऑईल ऍन्ड शुगर इज नॉट नेसेसरी–Much oil and suger is not necessary.)

या मुख्य तीन विशेषणांशिवाय आणखी जे यांचे तीन पोटभेद आहेत ते येणें-प्रमाणें:— (१) नियमित संख्याविशेषण (डेफिनेट न्यूमरल् ऍड्जेक्टिव्ह) (२) अनि-यमित संख्याविशेषण (इन्डेफिनेट न्यूमरल् ऍड्जेक्टिव्ह) आणि (३) विभागदर्शक विशेषण (डिस्ट्रिब्यूटिव्ह ऍडजेक्टिव्ह). पहिल्या मुख्य तीन जातींचीं विशेषणें चांगलीं ध्यानांत आलीं म्हणजे हीं पोटभेदांचीं लक्षणें आपोआपच लक्ष्यांत येतात, म्हणून त्यांचें विस्तारानें येथें विवेचन न देतां फक्त नांवेंच दिलीं आहेत.

शब्दसंग्रह (व्होकॅब्लरी–Vacabulary)

पेढी	[बँक]	Bank
व्यापारी	[मर्चंट]	Merchant
”	[डीलर]	Dealer.
”	[ट्रेडर]	trader.
हुंडी	[हुंडी]	Hundi.
”	[मनी-आर्डर]	Money-order.
पहिल्या दिवशीं	[ऍट फर्स्ट डे]	At first day.
मान्य करणें	[टु कन्सेन्ट टु]	To consent to.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

भेट	[व्हिजिट]	Visit.
नुकताच	[जस्ट]	Just.
गोटी–ट्या	[मार्बल–ल्स]	Marble, Marbles
भाषा	[लँग्वेज्]	Language.
प्राचीन	[एन्शन्ट]	Antient.
अर्वाचीन	[माडर्न]	Modern
पाश्चिमात्य	[वेस्टर्न]	Western
पौर्वात्य	[ओरिएन्टल]	Oriental.
कोट्याधीश	[मिलिओनर]	Millionare.
खरडपट्टी काढली	[रिप्रिमॅन्डेड]	Repremanded.
क्षणक्षणींत	[सिव्हियर्लि]	Severely.
फार	[व्हेरी]	Very.
मिळणें	[टु रिसीव्ह]	To receive.
मृत्यु	[डेथ]	Death.
चातुर्य	[स्किल्]	Skill.
मनुष्यजाति	[ह्यूमन काईंड]	Human-kind.
जरूरीच्या	[इसेन्शियल]	Essential.
,,	[नेसेसरी]	Necessary.
रस्ता	[स्ट्रीट]	Street
मार्ग	[वे]	Way.
झोंप	[स्लीप]	Sleep
पायवाट	[फूट–पाथ]	Foot–path.
पत्र	[लेटर]	Letter
डाकघर	[पोस्ट ऑफिस]	Post office.
शिक्का	[स्टॅम्प]	Stamp.
आंत, मध्यें	[इन्टु, इन्]	Into, In.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

चूक	[मिस्टेक्]	Mistake.
वर्ग	[क्लास]	Class.
गैरहजर	[ऍब्सेंन्ट]	Absent.
गैरहजेरी	[ऍब्सेन्टी]	Absentee.
हजर	[प्रेझेन्ट]	Present.
हजेरी	[प्रेझेन्टी]	Presenty.
सणाचा दिवस	[हॉलिडे]	Holyday.
चढणें	[टु क्लाइम्ब]	To climb.
उतरणें	[टु अलाइट]	To alight.
छापणें	[टु प्रिन्ट]	To print.
छापिलेलें	[प्रिन्टेड]	Printed.
ताप	[फीव्हर]	Fever.
आजी	[ग्रॅन्ड ममा]	Grand mama.
,,	[ग्रॅन्ड मदर]	,, Mother.
आजा	[ग्रॅन्ड फादर]	Grand father.
,,	[,, पपा]	,, Papa.
बाप	[पपा]	Papa.
,,	[फादर]	Father,
सुटीचा दिवस	[रीसिस डे]	Recess day.
गोष्ट	[स्टोरी]	Story.
प्रवासी	[ट्रॅव्हलर]	Traveller.
तंबू	[टेन्ट]	Tent.
त्रास देणें	[टु टीज्]	To Tease.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

त्रास देणें	[टु ट्रबल]	To Trouble.
,,	[टु अनॉय]	To Annoy.
,,	[टु व्हेक्स]	To Vex.
हवा	[वेदर]	Wether.
वातावरण	[क्लायमेट]	Climate.
विनंति	[रिक्वेस्ट]	Request.
पत्रा	[शीट]	Sheet.
बहुतेक	[ऑल्मोस्ट]	Almost.
बहुषः, हमेशा	[यूझ्वली]	Usually.
सरपटणें	[टु क्रौल]	To Crowl.
जवळ	[नियर]	Near.
जवळ जवळ	[निअर ऍन्ड निअर]	Near and near.
भयभीत होणें	[टु फॉल इन टेरर]	To Fell in terror
ऐकणें	[टु हिअर]	To Hear.
कान देणें	[टु लिसन टु]	To Liston-to.
जागें करणें	[टु अवेक]	To Awake.
जागा केला-झाला	[अवोक्ड]	Awoked.
पाऊल	[फुट स्टेप]	Foot-step.
जनावर	[ऍनिमल]	Animal.
उठला	[गॉट अप]	Got up.
उठणें	[टु गेटप]	To get up.
गाढ	[साउन्ड]	Sound.
निद्रा	[स्लीप]	Sleep.
घट्ट बसविणें	[टु फिक्स]	To Fix.
बांधणें	[टु फासन]	To fasten.
आंवळणें	[टु बाइन्ड]	To bind.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

खडबडणें	(टु रसल)	To rustle.
ध्वनि, स्वर	(व्हॉइस)	Voice
शुद्ध	(प्युअर)	Pure
अशुद्ध	(इम्प्युअर)	Impure.
लांब	(लॉंग)	Long.
खोल	(डीप)	Deep.
खोली	(डेफ्थ)	Depth.
रुंदी	(ब्रेड्थ)	Bredth.
श्रीमंत	(रिच)	Rich.
गोड, मधुर	(स्वीट)	Sweet.
कडु	(बिटर)	Bitter.
दयाळू	(काइन्ड)	Kind
दुष्ट	(क्रुएल)	Cruel.
म्हातारा	(ओल्ड)	Old
धीट	(बोल्ड)	Bold
रानटी, जंगली	(वाइल्ड)	Wild.
स्वच्छ	(क्लीन)	Clean.
,,	(क्लियर)	Clear.
वाईट	(बॅड)	Bad.
चांगला	(गुड्)	Good.
उंच	(टॉल)	Tall.
गरम	(वॉर्म)	Warm.
लहान	(स्मॉल)	Small.
मोठा	(ग्रेट)	Great.
तरुण, तरणा—णी—णें	(यंग)	Young.
भित्रा	(टिमिड)	Timid.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

चकचकीत	(ब्राइट)	Bright.
थंड	(कोल्ड)	Cold
अशक्त	(वुइक)	Weak.
सशक्त	(स्ट्रॉंग)	Strong.
मुका	(डम्ब)	Dumb.
बहिरा	(डेफ)	Deaf.
अंधळा	(ब्लाइन्ड)	Blind.
पांगळा	(लेम्)	Lame.
शहाणा	(वाइज्)	Wise.
विश्वासू	(फेथ्फुल्)	Faithful.
मठ्ठ	(डल)	Dull.
आनंदकर	(प्रेटी)	Pretty.
दुःखी	(सॉरी)	Sorry.
सुखी	(हॅपी)	Happy.
देखणा	(हॅन्डसम)	Handsome.
उद्योगी	(बीझी)	Busy.
छानदार	(फाइन्)	Fine.
खोटा	(फॉल्स)	False.
चपळ	(ऍक्टिव्ह)	Active.
थोडा	(फ्यू)	Few.
पुष्कळ	(मेनी)	Many.
,,	(मच)	Much.
सारा सर्व	(होल)	Whole.
,, ,,	(ऑल)	All.
कुरूप	(अग्ली)	Ugly
घाणेरडा, ओंगळ	(डर्टी)	Dirty.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

सुंदर, देखणा	(ब्यूटिफुल)	Beautiful.
आंबट	(सोअर)	Sour.
आजारी	(इल्, सिक्)	Ill, sick.
कित्येक	(सेव्हरल्)	Several.
पांढरा, सफेत	(व्हाइट)	White.
तांबडा, लाल	(रेड)	Red.
हिरवा	(ग्रीन)	Green.
पिवळा	(यलो)	Yellow.
निळा	(ब्ल्यू)	Blue.
काळा	(ब्लॅक)	Black.
गुलाबी	(पिंक)	Pink.
किरमिजी	(क्रिम्झन्)	Crimson.
कांहीं	(सम)	Some.
प्रत्येक	(ईच, एव्हरी)	Each, every.
योग्य	(प्रॉपर)	Proper.
उंच	(हाय)	High.
नवा	(न्यू)	New.
ताजा	(फ्रेश्)	Fresh.
आळशी	(आयडल्)	Idle.
गळेकापू	(कट–थ्रोट)	Cut–throat.
कृतघ्न	(अनग्रेटफुल)	Ungrateful.
कृतज्ञ	(ग्रेटफुल)	Grateful.
नीच	(मीन)	Mean.
फसव्या	(चीट)	Cheat.
लबाड.	(लायर)	Lier.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

वाक्यें.—(सेन्टेन्सेस–Sentences).

माझा थोरला भाऊ मोठा लबाड आहे–(माय एल्डर ब्रदर इज ए ग्रेट चीट– My elder brother is a great cheat.]

माझ्या वाईट काळाचा फायदा घेऊन, त्यानें मला फसविलें आहे—[ही हॅज चीटेड मी, टेकिंग ॲडव्हॅन्टेज ऑफ माय बॅड डेज्—He has cheated me, taking advantage of my bad days.

तो किंग लियर नाटकांतली एडमण्डची भूमिका माझ्याशीं खेळतो आहे—[ही इज प्लेइंग दि पार्ट ऑफ एडमंड वुइथ मी, इन दि ड्रामा ऑफ किंग लियर—He is playing the part of Edmond with me; in the drama of King Lear.]

मी तापानें आजारी होतों तेव्हां त्यानें मला छळिलें—[ही इल्–ट्रीटेड मी व्हेन आय वॉज इल् ऑफ फीवर–He ill–treated me when I was ill of fever.]

प्रत्येक वेळीं त्याच्या व बायकोच्या चुका झालेल्या आहेत [ही ॲन्ड् हिज वाइफ हॅव मेड मिस्टेक्स ॲट ईच टाईम—He and his wife have made mistakes at each time.]

त्याची बायको त्याला त्याच्या स्वभावाला शोभेशीच मिळालेली आहे—[ही हॅज गॉट हिज वाइफ बिफिटिंग हिज नेचर—He has got his wife befitting his nature.]

त्या वर्गांतील तो मुलगा आतांशा नेहमीं गैरहजर राहतो–[दॅट बॉय इन दॅट क्लास इज ऑल्वेज ॲब्सेन्ट नौ ए डेज–That boy in that class is always absent now a days.]

माझा बाप रोज गाईचें अर्धा शेर दूध पीत असे—[माय फादर वॉज ड्रिंकिंग डेलि हाफ ए शेर काऊज् मिल्क—My father was drinking daily half a sheer cow's milk-]

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

हजर असलेल्या सर्व माणसांनीं माझी स्थिति पाहिली आहे— [ऑल दि पर्सन्स प्रेझेन्ट, हॅव एक्स्पीरियन्स्ड माय स्टेट–All the Persons-Present, have experienced my state.]

मी सरस्वती देवीच्या प्रसादावर पोट भरीत आलों आहें—[आय हॅव बीन फीडिंग मायसेल्फ ऑन दि फेव्हर ऑफ दि गॉडेस ऑफ नॉलेज—I have been feeding myself on the favour of the Godess of knowledge]

मी आजपर्यंत जीं सुमारें साठ सत्तर पुस्तकें लिहिलीं, तीं सारीं छापिलेलीं आहेत [दि बुक्स वुइच आय हॅव रिटन अप टिल नौ नियर्ली सिक्स्टी ऑर सेव्हन्टी हॅव ऑल बीन प्रिन्टेड—The books which I have written up till now nearly sixty or seventy have all been Printed.]

आमच्या बापाचें व आईचें देहावसान झालेलें पाहून आमच्या भावाला कष्टी होण्याच्या ऐवजीं आनंद झाला–[आवर ब्रदर बिकेम ग्लॅड इन्स्टेड ऑफ सॉरी, सीइंग दि डेथ्स् ऑफ अवर फादर ऍन्ड मदर—Our brother became glad instead of sorry, seeing the deaths of· our· father and mother.]

तो आतां माझ्या मरणाची वाट पाहतो आहे—[ही इज नौ वेटिंग माय डेथ He is now waiting my death].

पण तसें करण्याचें आतां कांहींच कारण राहिलें नाहीं—[बट् देअर इज नो रीझन नौ रिमेन्ड फॉर हिम् टु डु सो–But there is no reason now remained for him to do so.]

मी जीवंत आहें हेंच कारण असल्यास न कळे—[डू नॉट नो इफ धिस इज दि रीझन, दॅट आय ॲम लिव्हिंग—Do not know if this is the reason that I am living.]

चोर पुष्कळ पाहिले, पण दुसऱ्यांच्या देखत प्रत्यक्ष आपल्या भावाच्या मुलाची चोरी करणारा निर्लज्ज माणूस एकच पाहिला—[सॉ मेनी थीव्ज, बट सॉ ओन्ली वन शेमलेस मॅन मिसप्रोप्रिएटिंग डॉउनराइटली दि सन ऑफ हिज ओन ब्रदर इन दि

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

प्रेझेन्स ऑफ अदर्स-Saw many thieves,but saw only one shameless man, misappropriating downrightly the son of his own broher, in the presence of others.]

ईश्वराला हें कसें सहन होतें हें समजत नाहीं—[डू नॉट नो हौ गॉड फर्बेअर्स धिस्-Do not know how god forebears this.]

त्यांत त्याचा कांहीं तरी गुप्त हेतु असेल असें म्हटल्यावांचून मनाची शांति होत नाहीं—[माइन्ड डझ नॉट सॅटिस्फाय अन्लेस् थिंकिंग दॅट, देअर मस्ट बी हिज् सम सिक्रेट इन्टेन्शन इन डुइंग सो—Mind does not satisfy unless thinking that there must be his some secret intention in doing so.]

कारण ईश्वर सर्वज्ञ आणि सर्वकारक आहे—[बिकॉज गॉड इज ऑम्निसाएन्ट ऍन्ड ऑम्निपोटेन्ट—Because God is omniscient and omnipotent.]

तो आळशी मनुष्य आपल्या कामावर दुर्लक्ष करतो म्हणून त्याची खरडपट्टी काढली जाते-[दि आयडल मॅन इज सिव्हियर्ली रिप्रिमॅन्डेड फॉर नॉट बीइंग अटेन्टिव्ह् टु हिज ओन वर्क—The idle man is severely repremanded for not being attentive to his own work.)

त्या व्यापाऱ्याची साखर आणि तेल विकावयाचीं आहेत—[शुगर ऍन्ड ऑईल ऑफ दॅट ट्रेडर आर टु बी सोल्ड—Sugar and oil of that trader are to be sold.]

मी आणि माझा कारकून पेढीवरून आम्ही नेहमीं पैसे आणतों—[आय ऍन्ड माय क्लार्क वुइ आल्वेज ब्रिंग मनी फ्रॉम दि बँक—I and my clerk we always bring money from the bank.]

तो मला केव्हांच भेटला नाहीं—[ही डिड् नेव्हर सी मी—He did never see me.]

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

बरींच माणसें सात ते आठ तास झोंप घेतात, पण मला तीन किंवा चार तास पुरेशी होते—(मेनी पर्सन्स स्लीप फ्रॉम सेव्हन टु एट अवर्स, बट इट बिकम्स साफिशन्ट फॉर मी फ्रॉम थ्री टु फोर आवर्स—Many persons sleep from seven to eight hours; but it becomes sufficient for me from three to four hours.)

मीं येथें माझ्या वयाचीं पन्नास वर्षें घालविलीं आहेत—(आय हॅव्ह स्पेंट हिअर फिफ्टी इयर्स ऑफ माय एज—I have spent here fifty years ef my age.)

जेवणानंतर मला जरा वामकुक्षी करावी लागते—(आय रिक्वायर ए लिटल स्वीट स्लंबर आफ्टर मील—I require a little sweet slumber after meal).

ताज्या हवेनें प्रकृति बिघडत नाहीं—(फ्रेश एअर डझ नॉट मेक इल कॉन्स्टिट्यूशन—Fresh air does not make ill constitution).

तो स्वतःच्या अज्ञानानें गर्विष्ठ आहे–(ही इज प्राऊड ऑफ हिज् ओन इग्नरन्स—He is proud of his own ignorance).

तुमचें पत्र आलेलें वाचून मला फार आनंद वाटला-(आय वॉज व्हेरी मच ग्लॅड टु रीड युवर लेटर—I was very much glad to read your letter)

तो परदेशीं गबर होऊन स्वदेशीं आला—(ही केम होम बीइंग रिच ॲब्रॉड—He came home being rich abroad).

प्राचीन आणि अर्वाचीन भाषांचा तो ज्ञाता आहे—(ही इज वेल व्हर्स्ड इन दि प्रिमिटिव्ह ॲन्ड मॉडर्न लॅंग्वेजिस्—He is well versed in the primitive and modern languages).

ते मुलगे गोट्यांनीं खेळत होते त्यावेळीं मी आलो—(आय केम व्हेन दि बाइज वेअर प्लेइंग वुइथ मार्बल्स—I came when the boys were playing with marbles.)

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

कलियुगांतले रामलक्ष्मण आणि सत्ययुगांतले रामलक्ष्मण यांत महदंतर आहे [देअर इज ए व्हास्ट डिफरन्स बिटवीन दि राम ॲण्ड लक्ष्मण ऑफ दि आयर्न एज् ॲन्ड दॅट ऑफ दि गोल्डन एज—There is a vast difference between the Rama and Lakshman of iron age and that of the golden age].

पुण्यांत उन्हाळा नुक्ताच सुरू झाला होता–[दि समर हॅड रीसेन्टली बिगन इन पूना—The summer had recently begun in Poona].

उन्हाळ्यांत शाळांना सुट्या होतात, म्हणून मुलें आपापल्या घरीं जातात–[बॉईज् गो टु देअर होम्स, ॲज स्कूल्स आर क्लोज्ड इन दि समर—Boys go to their homes, as schools are closed in the summer.]

प्रवाशांच्या गोष्टी वाचण्याचा नाद असणें फार चांगलें—[इट इज ए व्हेरी गुड हॅबिट ऑफ रीडिंग स्टोरीज अबाउट ट्रॅव्हेलर्स—It is a very good habit of reading stories of travellers].

त्यांनीं नंतर तंबूंत जरी राहण्याचा विचार केला होता, तरी ते गेले नाहींत–[दे डिड् नॅाट गो, दो दे देन थॅाट ऑफ गोइंग टू लिव्ह इन ए टेन्ट–They did not go, though they then thought of going to live in a tent.)

जिकडे तिकडे इतकें शांत होतें कीं वाऱ्याची सुद्धां हालचाल होत नव्हती–(इट वॉज सो स्टिल् एव्हरीव्हेअर, दॅट ईव्हन दि मुव्हमेन्टस् ऑफ एअर वेअर स्टॉप्ड— It was so still everywhere, that even the movements of air were stopped.)

झाडांच्या पानांचा अवाजसुद्धां होत नव्हता—(देअर वॉज नो रस्ट्लिंग नॉइज ईव्हन ऑफ ट्री-लीव्हज्—Thre was no rustling noise even of tree-leaves.)

मध्यरात्रीं तो जागा झाला आणि त्यानें पलीकडे कांहीं अंतराबर पावलांचा आवाज ऐकला—(ही अवोक ॲट मिडनाइट ॲन्ड हर्ड सम् साउन्ड ऑफ फुटस्टेप बियॉन्ड

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

सम डिस्टन्स—He awoke at midnight and heard some sound of footsteps beyond some distance).

आम्ही सगळे उठलों व शांतपणें तो आवाज ऐकत बसलों-(वुइ गॉट अप ऑल एन्ड सॅट सायलेन्ट हिअरिंग दॅट नॉईज—We got up all and sat silent hearing that noise)

विशेषणांचे तारतम्यभाव.

(दि डिफरन्सेस् ऑफ ॲडजेक्टिव्हज्–The differences of adjecbtives)

इंग्रजी व्याकरणांत गुणविशेषणाचे (Adjective of quality)) जे तारतम्यभाव दिलेले आहेत व त्यांचे जे तीन प्रकार असतात ते येणेंप्रमाणें:–मूळरूप [पॉझिटिव्ह डिग्री–-Positve degree] (२) कमी अधिक प्रमाण [कम्पॅरेटिव्ह डिग्री Comparative degree] (३) आणि एकाच जातच्या वस्तुसंग्रहांपैकीं, एकाचें सर्वांहून गुणापेक्षां कमी अधिक प्रमाण दाखविणारें जें तें [सुपर्लेटिव्ह डिग्री–Superlative degree] जसें:—

तो मनुष्य श्रीमंत आहे—(दि मॅन इज रिच–The man is rich) (पॉझिटिव्ह डिग्री)

तो मनुष्य त्यांच्यापेक्षां श्रीमंत आहे [दि मॅन इज रिचर दॅन देम–The man is richer than them] (कम्पॅरेटिव्ह डिग्री)

सर्वांहून तो अति श्रीमंत आहे–[ही इज रिचेस्ट दॅन ऑल— He is richest than all] (सुपर्लेटिव्ह डिग्री)

वरच्या पहिल्या वाक्यांत Rich या विशेषणाचें मूळरूप कायम आहे, म्हणून तें Positive degree चें विशेषण होय; दुसऱ्यांत त्या Rich या विशेषणाला er हा प्रत्यय लागल्यानें इतर कांहींच्यापेक्षां त्याची श्रीमंति अधिक दाखविली आहे, म्हणून तें Richer हें Camparative degree चें विशेषण झालें, आणि तिसऱ्यांत मूळ

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

rich या विशेषणाला est हा प्रत्यय जोडलेला असल्यानें, त्यानें इतर सर्व श्रीमं पेक्षांहि त्याची श्रीमंती अधिक दाखविली आहे, म्हणून तें Superlati degree चें विशेषण झालें आहे.

विशेषणाच्या शेवटीं जर e हा स्वर असेल, तर कम्पॅरेटिव्ह आणि सुपर्लें डिग्रीज् करतांना, अनुक्रमें नुसते r आणि st हे प्रत्यय लावितात. जसें:—

मोठा—(लार्ज) Large, (लार्जर) Larger, Largest

विशेषणाच्या शेवटीं Y असून त्याच्या मागें जर एखादें व्यंजन असेल er व est हे प्रत्यय लागतांना Y च्या जागीं i होतो. जसें:—

सुखी—(हॅपी) Happy, (हॅपीयर) Happier, (हॅपिए Happiest.

विशेषणाच्या मूलरूपाला er व est हे प्रत्यय लागून विशेषणाचे जे तारतम्य प्रगट होतात, ते फक्त एकावयवी विशेषणालाच जरी बहुश: लागतात, तरी केव्हां ते दोन अवयवांच्या विशेषणांनाहि लागतात. दोन किंवा त्यांहून अधिक अवयवांच्या वि षणांच्याdegrees (डिग्रीज्) more (मोअर) आणि most (मोस्ट) शब्द घालून बनतात; जसें:—

Wise	More wise	Most wise
Pretty	More pretty	Most pretty.
Bony	More bony	Most bony

असें जरी आहे, तरी कांहीं विशेषणांच्या Comparative आणि Sup lative डिग्रीज् अगदींच निराळ्या तऱ्हेनें होतात. जसें:—

पॉझिटिव्ह डिग्री.	कम्पॅरेटिव्ह डिग्री.	सुपर्लेटिव्ह डि
पुष्कळ (मेनी-many, मच-much)	(मोअर-more)	(मोस्ट-most)
लहान (लिटल-Little)	(लेस-Less)	(लेस्ट-Lest)
वाईट (बॅड-Bad) ,, (ईव्हल-Evil) ,, (इल्-Ill)	(वर्स-Worse)	(वर्स्ट—Worst)

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

चांगला (गुड–good) (बेटर—Better) (बेस्ट—Best)
जुना (ओल्ड–Old) } (ओल्डर—Older (ओल्डेस्ट—Oldest)
(एल्डर—Elder) (एल्डेस्ट—Eldest)

राम हा लक्ष्मणापेक्षां ज्येष्ठ आहे—Rama is elder than Lakshman–राम इज एल्डर दॅन लक्ष्मण] हीं मराठी व इंग्रजी दोन भाषांतरात्मक वाक्यें एकच आहेत. त्यांतील मराठी वाक्यांत जो पेक्षां हा शब्द मराठींत (दॅन–than) आहे तो मराठी व्याकरणांत शब्दयोगी अव्यय होत असून, इंग्रजी व्याकरणांत त्याचा भाषांतरवाचक जो [दॅन] हा शब्द तो उभयान्वयी अव्यय होतो हें ध्यानांत ठेवावें.

सुपरलॅटिव्ह डिग्रीच्या विशेषणामागें the हें नियामक उपपद येऊन पुढें of हें शब्दयोगी अव्यय येतें असा शुद्ध इंग्रजी भाषेचा नियम आहे. जसें—He is the richest of all–ही इज दि रिचेस्ट ऑफ ऑल) तो सर्वांहून अधिक श्रीमंत आहे.

शब्दसंग्रह—(व्होकॅब्लरी—Vocabulary)

घोड्यावर बसणें	(टु राइड)	To Ride.
वाघ	(टायगर)	Tiger.
हत्ति	(एलिफंट)	Elephant.
उंट	(कयामल)	Camel.
आरमार	(नेव्हल)	Naval.
सामर्थ्य	(पॉवर)	Power.
पृथ्वी	(दि अर्थ)	The Earth.
जग	(दि वर्ल्ड)	The World.
देश	(कन्ट्री)	Country.
लोकसंख्येनें भरलेला	(पॉप्युलस)	Populous.
अधिक उच्च	(हायर)	Higher.
उडतो	(फ्लाइज)	Flies.

SRI JAGADGURU VISHWARADHYA
JNANA SIMHASAN JNANAMANDIR
LIBRARY.
Jangamwadi Math, VARANASI.
Acc. No.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

चंडोल पक्षी भारद्वाज पक्षी	(लार्क)	Lark.
सर्वांत मोठा–ठी–ठें	(ग्रेटेस्ट)	Greatest.
आरमार	(नेव्हीं)	Navy.
व्यायाम	(एक्झरसाइज)	Exercise.
सद्गुण	(व्हर्चु)	Virtue.
कधींकधीं	(सम्टाइम्स)	Sometimes.
केव्हां–केव्हां	(ॲट टाइम्स)	At times.
दुर्जन	(वुइकेड पर्सन)	Wicked person.
नीच	(दी वुइकेड)	The wicked.
श्रेयस्कर	(डिझायरेबल)	Desirable.
अधिक जलद	(सूनर)	Sooner.
सर्वांत अधिक हुषार	(क्लेव्हरेस्ट)	Cleverest.
धनी	(मास्टर)	Master.
मालक	(ओनर)	Owner.
अधिक सुखी	(हॅपिअर)	Happier.
अत्यंत सुखी	(हॅपिएस्ट)	Happiest.
सज्जन	(दि गुड)	The Good.
चांगला माणूस	(गुड मॅन)	Good man.
अधिक शहाणा	(वाइझेस्ट)	Wisest.
बरें	(बेटर)	Better.
वय–वर्ष	(एज)	Age.
विद्यार्थी	(स्टूडंट)	Student.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

चेला	(प्यूपिल)	Pupil.
यत्ता	(स्टॅन्डर्ड)	Standard.
ळी	(लेन)	Lane.
उपयोगीं	(यूस्फुल)	Useful.
उपयोगाचा	(ऑफ यूस)	Of use.
शहाणपण	(वुइज्डम)	Wisdom.
ौल्यवान्	(प्रेशियस)	Precious.
अगदीं जवळचा	(नियरेस्ट)	Nearest.
र्वांत वडील	(एल्डेस्ट)	Eldest.
किमतीचा	(कॉस्टली)	Costly.
ळें	(टँक)	Tank.
रोवर	(लेक)	Lake.
दी	(रिव्हर)	River.
लकें	(लाइट)	Light.
र्णन करणें	(टु डिस्क्राइब)	To describe.
वेश	(सीन)	Scene.
खावा	(शो)	Show.
ष्टी	(साइट)	Sight.
खावा	(लॅन्डस्केप)	Landscape.
ल्पना करणें	(टु इमॅजिन)	To imagine.
र	(क्रूएल)	Cruel.
पें	(ईझी)	Easy.
यप्रद	(फियर्स)	Fierce.
योगी	(इन्डास्ट्रियस)	Industrious.
स	(वाइल्ड)	Wild.
शू	(बीस्ट)	Beast.
काश	(लाइट)	Light.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

वाक्यें [सेन्टेन्सेस--Sentences.]

ते मुलगे सर्वांत अधिक हुषार आहेत--(दोज बॉईज आर दि क्लेव्हरेस्ट ऑफ ऑल--Those boys are the cleverest of all.)

कधीं कधीं सज्जनांपेक्षां दुर्जन अधिक सुखी असतात--(समटाइम्स दि वि आर हॅपिअर दॅन दि गुड--Sometimes the wicked are happ than the good.)

सॉक्रेटीस हा मोठा तत्वज्ञ आणि शहाणा होता--(सॉक्रेटीस वॉज ए ग्रेट फि सफर ॲन्ड ए वाइज वन--Socratice was a great philosopher a a wise one)

शहाण्याचा चाकर व्हावें पण मूर्खाचा धनी होऊं नये--(वन शुड बी ए स ऑफ ए वाइज,बट नॉट ए मास्टर ऑफ ए फूल--One should be a serv of a wise, but not a master of a fool.)

तो रस्ता आमच्या घराच्या बाजूनें जातो--(दॅट स्ट्रीट गोज बाय दि ऑफ आवर हाऊस-That street goes by the side of our hou

हा रस्ता आमच्या घराला अगदीं जवळचा आहे-(धिस इज ए निअरेस्ट आवर हौस-This is a nearest way to our house.)

माझा सर्वांत वडील मुलगा उपजतांच वारला-(माय एल्डेस्ट सन डाइ हिज बर्थ-My eldest son died at his birth.)

सध्यां मला एकच मुलगा असून, त्याचें वय अवघें बारा वर्षांचें आहे-(प्रेझे आय हॅव ओन्ली वन सन ऑफ ट्वेल्व्ह' इयर्स एजू-Presently I have o one son of twelve years age.)

त्याचा नेहमीं वर्गांत पहिला नंबर असतो-(ही ऑल्वेज स्टॅन्डस् फर्स्ट इ क्लास--He always stands first in the class.)

सर्व व्यायामांत पोहण्यासारखाच घोड्यावर बसण्याचाहि व्यायाम उत्तम आ (असंग ऑल दि एक्झरसाइजेस् दि रायडिंग इज दि बेस्ट काइन्ड ऑफ एक्झर

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

लाइक स्वीमिंग—Among all the exercises the riding is the best kind of exercises like swimming.)

कांहीं वर्षांपूर्वी जगांत इंग्लंडचें सर्वांत मोठें आरमांरी सामर्थ्य होतें–(सम इयर्स अगो दि ग्रेटेस्ट नेव्हल पॉवर वॉज ऑफ इंग्लंड—Some years ago the greatest naval power was of England.)

जगांत चीन आणि हिंदुस्तान हेच देश लोकसंख्येनें फार मोठे आहेत—(चायना ॲन्ड इंडिया आर दि मोस्ट पॉप्युलस कंट्रींज इन दि वर्ल्ड–China and India are the most populous countries in the world.)

गरुडाइतका उंच आणि वेगानें उडणारा दुसरा पक्षी नाहीं—(देअर इज नॉ अदर बर्ड वुइच वुड फ्लाय हायर ॲन्ड स्विफ्ट दॅन दि ईगल—There is no other bird which would fly higher and swift than the eagle)

सर्व हिंस्र पशूंत वाघच जास्त क्रूर असतो–(दि टायगर इज मोअर फिअर्स दॅन एनी वाइल्ड बीस्ट—The tiger is more fierce than any wild beast.)

ह्याच्या साऱ्या मुलांत दोनच काय ते उद्योगी आहेत–(अमंग ऑल हिज सन्स ओनली टू आर इन्डस्ट्रियस–Among all his sons only two are industrious)

त्या देखाव्याचें वर्णन करण्यापेक्षां कल्पना करणेंहि अवघड आहे–(इट इज ईव्हन डिफिकल्ट टु इम्याजिन दि लॅन्डस्केप दॅन टु डिस्क्राइब–It is even difficult to imagine the landscape than to describe.)

तेलापेक्षां पाणी जड असतें–(वॉटर इज हेवीअर दॅन आईल–water is heavier than oil.)

तळीं, विहिरी, सरोवरें, आणि नद्या यांपेक्षां पावसाचें पाणी स्वच्छ असतें–(रेन-वॉटर इज प्युअर दॅन दि वाटर्स ऑफ टँक्स,,वेल्स, लेक्स ॲन्ड रिव्हर्स-Rain-water is purer than the waters of tanks,wells, lakes and rivers.)

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

तुम्हां दोघांत अधिक सशक्त कोण आहे ?–(हू इज दि स्ट्राँगर अमंग यू बोथ Who is the stronger among you both ?)

मला भातापेक्षां भाकरी आणि भाजी हीं जास्त आवडतात–(आय लाइक बेटर ब्रेड ऍन्ड व्हिजिटेबल दॅन राइस—I like better bread and vegetables than rice.)

माझ्या पुस्तकांपेक्षां त्याचीं पुस्तकें अधिक किमतीचीं आहेत—(हिज बुक्स आर मोअर कॉस्टली दॅन माइन—His books are more costly than mine.)

पुष्कळ तूप विकत घ्यायला पुष्कळ रुपये हवेत—(मेनी रुपीज आर नेसेसरी टु बाय मच घी—Many rupees are necessary to buy much ghee.)

पुरुषांपेक्षां बायका नाजूक असतात—(वुइमेन आर मोअर डेलिकेट दॅन मेन—Women are more delicate than men.)

सद्गुणापेक्षां अधिक श्रेयस्कर कांहींच नाहीं—(नथिंग इज डिझायरेबल दॅन वर्च्यू —Nothing is desirable than virtue.)

चंद्रापेक्षां पृथ्वी मोठी असून, सूर्यापेक्षां ती लहान आहे—(दि अर्थ इज लार्जर दॅन दि मून, ऍन्ड स्मॉलर दॅन दि सन्—The Earth is larger than the Moon, and smaller than the Sun.)

शहाणपणाला मोल नाहीं—(नथिंग इज प्रेशियस दॅन वुइस्डम—Nothing is precious than wisdom.)

भविष्यत् काळ—(फ्यूचर टेन्स–Future tense.)

इंग्रजी भाषेत–शॅल (Shall) आणि–वुइल (Will) हीं दोन साहाय्यकारी क्रियापदें असून, त्यांपैकीं कोणचेंहि एक क्रियापदाच्या मूळरूपामागें लाविलें असतां, त्या क्रियापदाचा भविष्यत् काळ तयार होतो. या रीतीप्रमाणें भविष्यत्काळ तयार करतांना उभय वचनीं, तिन्हीं पुरुषीं एकंदर सहा रूपांमध्यें मूळच्या क्रियापदांत मुळींच फरक होत नाहीं. फक्त द्वितीय पुरुषीं एकवचनी साहाय्यकारी क्रियापदांमध्यें मात्र जो फरक होतो तो येणेंप्रमाणें:–शॅल याचें (Shalt–शॅल्ट) आणि वुइल याचें (Wilt–वुइल्ट) अशीं रूपें होतात.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

नुसताच भविष्यत् काळ जर दाखवायचा असेल, तर प्रथम पुरुषीं Shall आणि द्वितीय व तृतीय पुरुषीं Will हीं साहाय्यकारी क्रियापदें योजावींत; परंतु कर्त्याच्या मनांत जर—एखादा निश्चय, हेतु किंवा वचन दर्शवावयाचें असेल, तर प्रथम पुरुषीं Will व द्वितीय व तृतीय पुरुषीं Shall हीं साहाय्यकारी क्रियापदें योजावींत.

बसणें—(टु सिट्–To sit.)

एकवचन.	अनेकवचन.
मी जाईन (आय शॅल गो–I shall go.)	आम्ही जाऊं (वुई शॅल गो–We shal go.)
तूं जाशील (यू वुइल गो–You will go.)	तुम्ही जाल (यू वुइल गो–You will go.)
तो-ती-तें जाईल (ही-शी इट वुइल गो–He, she, it will go.)	ते–त्या–तीं जातील (दे वुइल गो–They will go.)

कांपणें (टु कट्–To cut.)

मी कांपीन (आय शॅल कट–I shall cut.)	आम्ही कांपूं (वुइ शॅल कट–We shall cut.)
तूं कांपशील (दौ वुइल्ट कट–Thou wilt cut.)	तुम्हीं कांपाल (यू वुइल कट–You will cut.)
तो-ती-तें कांपील (ही, शी, इट वुइल कट–He, she, it will cut.)	ते-त्या-तीं कांपतील (दे वुइल कट–They will cut.)

वर्तमान, भूत आणि भविष्यत् या काळांचे जे बरेच पोटभेद आहेत, त्यांची माहिती करून देण्याच्या आधीं इंग्रजींत जीं साहाय्यकारी क्रियापदें (ऑक्झिलियरी व्हर्ब्स्–Auxiliary verbs) आहेत, त्यांची माहिती स्वतःचे स्वतःशीं व नवीन इंग्रजी शिकणारांना आधीं करून देणें इष्ट आहे. याचें कारण असें आहे कीं, त्या तिन्हीं काळांच्या पोटभेदांची माहिती सांगतांना, या साहाय्यकारी क्रियापदांची फार जरूर लागते,

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

साह्यकारी क्रियापदें व त्यांचीं तिन्ही काळीं रूपें.

करणें—(टु डू-To do.)

वर्तमान काळ—(प्रेझेन्ट टेन्स-Present tense.)

एकवचन.	अनेकवचन.
मी करतों-(आय डू-I do).	आम्हीं करतों-(वुइ डू-We do).
तूं करतोस-(दौ डस्ट-Thou dost).	तुम्ही करतां-(यू डू-You do).
तो, ती, तें-करतो, त्ये, तें-(ही, शी, इट, डझ-He, she, it-does).	ते, त्या, तीं, करतात—(दे डू-Th do

भूतकाळ —(पास्ट टेन्स-Past tense).

मी केलें-(आय डिड्-I did).	आम्ही केलें-(वुइ डिड-We did).
तूं केलेंस-(दौ डिस्ट-Thou didst).	तुम्ही केले-(यू डिड-You did).
त्यानें, तिनें केलें-(ही, शी, इट डिड्— He, she, it did).	त्यांनीं केलें—(दे डिड—They did).

भविष्यत् काळ—(फ्यूचर टेन्स-Future tense)

मी करीन-(आय शॅल डू-I shall do).	आम्ही करूं-(वुइ शॅल डू-We sh d
तूं करशील-(दौ वुइल्ट डू-Thou wilt do).	तुम्ही कराल-(यू वुइल डू-You w d
तो, ती, तें करील-(ही, शी, इट वुइल डू —He, she, it will do).	ते, त्या, तीं करतील-(दे वुइल डू-Th will d

असणें होणें—[टु बी—To be].

वर्तमान काळ—[प्रेझेन्ट टेन्स-Present tense].

एकवचन.	अनेकवचन.
मी आहे (आय ॲम-I am).	आम्ही आहोंत (वुइ आर-We ar
तूं आहेस (दौ आर्ट-Thou art).	तुम्ही आहांत (यू आर-You are
तो, ती, तें आहे (He she it is.)	ते, त्या, तीं आहेत (दे आर—Th are

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

भूतकाळ [पास्ट टेन्स — Past tense].

एकवचन.	अनेकवचन.
मी होतों (आय वॉज्–I was)	आम्हीं होतों (वुइ वेअर–We were)
तूं होतास (दौ वॉस्ट–Thou wast)	तुम्हीं होतां (यू वेअर–You were)
तो, ती, तें होता-ती-तें (ही, शी, इट वॉज–He, she, it was)	ते, त्या, तीं होते-त्या-तीं (दे वेअर–They were).

भविष्यत् काळ (फ्यूचर टेन्स—Future tense.)

एकवचन.	अनेकवचन.
मी असेन (आय शॅल बी -I shall be)	आम्ही असूं (वुइ शॅल बी—We shall be)
तूं असशील (दौ वुइल्ट बी–Thou wilt be)	तुम्ही असाल (यू वुइल बी–You will be)
तो, ती, तें असेल (ही, शी, इट वुइल बी —He, she, it will be)	ते, त्या, तीं असतील (दे वुइल बी—They will be.)

पाशीं असणें [टु हॅव—To have].

वर्तमान काळ [प्रेझेन्ट टेन्स—Present tense.]

एकवचन.	अनेक वचन.
माझ्यापाशीं आहे (आय हॅव–I have)	आम्हांजवळ आहे (वुइ हॅव—We have)
तुझ्यापाशीं आहे (दौ हॅस्ट–Thou hast)	तुमच्यापाशीं आहे (यू हॅव—You have)
त्याच्या–तिच्यापाशीं आहे (ही, शी, इट हॅज -He, she, it has).	त्यांच्यापाशीं आहे (दे हॅव—They have).

भूतकाळ [पास्ट टेन्स—Past tense].

माझ्यापाशीं होतें (आय हॅड–I had)	आम्हांपाशीं होतें (वुइ हॅड–We had)
तुझ्यापाशीं होतें (दौ हॅड्स्ट–Thou hadst)	तुम्हांपाशीं होतें (यु हॅड–You had)

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

त्याच्या, तिच्यापाशीं होतें (ही, शी, इट हॅड–He, she it had) } त्यांच्यापाशीं होतें (दे हॅड—They had).

भविष्यत् काळ [फ्यूचर टेन्स--Future tense.]

माझ्यापाशीं असेल (आय शॅल हॅव— I shall have) } आम्हांपाशीं असेल (वुइ शॅल हॅव-We shall have)

तुझ्यापाशीं असेल (दौ वुइल्ट हॅव— Thou wilt have) } तुमच्यापाशीं असेल (यू वुइल हॅव-You will have)

त्याच्या, तिच्यापाशीं असेल (ही, शी, इट वुइल हॅव–He, she, it will have) } त्यांच्यापाशीं असेल (दे वुइल हॅव-They will have).

या वर चालवून दाखविलेल्या साहाय्यकारी क्रियापदांव्यतिरिक्त जीं कांहीं आणखी निराळीं साहाय्यकारी क्रियापदें आहेत, तीं येणेंप्रमाणें:—

May (मे,) Must (मस्ठ,) Ought (ऑठ,) Should (शुड,) Would (वुड) आणि Can (कॅन).

May (मे) या साहाय्यकारी क्रियापदाचे एकंदर निरनिराळे असे चार अर्थ होतात. (१) दुसऱ्याचें कल्याण चिंतायचें असल्यास अथवा कोणाला आशीर्वाद देणें असेल तर. जसें:—तुझें कल्याण असो. (मे यु बी हॅपी–May you be happy). (२) त्यानें हातीं घेतलेल्या कामांत त्याची भरभराट होवो. (मे ही बी प्रॉस्परस इन हिज अंडरटेकिंग्ज—May he be prosperous in his undertakings) याचा तिसरा उपयोग Can (कॅन–शकणें) या क्रियापदाप्रमाणें करण्यांत येतो जसें:—(३) मी आंत येऊं (शकूं-Can) का ?–(मे आय कम इन ? May I come in ?) संभव किंवा संशय अर्थीहि याचा चौथ्या तऱ्हेनें उपयोग करण्यांत येतो. जसें:—मला वाटतें आज पाउस पडण्याचा संभव आहे—(आय थिंक इट मे रेन टु डे—I think it may rain to day). May याचा भूतकाळ Might (माइट) असा होतो. जसें—तो गेला असेल—(ही माइट हॅव गॉन—He might have gone.)

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

Must (मस्ट) याचा आवश्यकता किंवा जरूरी दाखवायची असेल, तेव्हां उपयोग करतात. जसें:—त्याला पळालेंच पाहिजे–(ही मस्ट रन अथवा मस्ट ही रन). हें साहाय्यकारी क्रियापद तिन्ही काळीं त्याच्या रूपांत फरक न होतां जशाचें तसेंच राहतें. Ought (ऑट) याचा आपला जो धर्म म्हणजे कर्तव्यकर्म, त्याअर्थी उपयोग करण्यांत येतो. जसें:–मुलांनीं आपल्या मातापित्यांची आज्ञा पाळणें हा त्यांचा धर्म म्हणजे कर्तव्यकर्म आहे —(चिल्ड्रेन ऑट टु ओबे देअर पेरेन्टस्–Children ought to obey their parents).

Should (शुड) हें shall या क्रियापदाचें भूतकाळचें रूप आहे. याचा जरी Ought या क्रियापदासारखाच उपयोग करण्यांत येतो, तरी या दोहोंच्या अर्थांत जरासा फरक आहे. मी जावें अथवा मी गेलों तर बरें होईल–(आय शुड् गो–I should go) हें वाक्य पाहा आणि–जाणें हा माझा धर्मच आहे किंवा मला गेलें पाहिजे होतें–(आय ऑट टु गो–I ought to go) हें वाक्य पहा. या दोन्ही वाक्यांचा अर्थ जवळ जवळ जरी एकच आहे, तरी त्यांत कसा फरक आहे तो ध्यानांत ठेवण्यासारखा आहे.

Would (वुड) हें will याचें भूतकाळचें रूप आहे. याचा ' दिलें असतें घेतलें असतें, गेलों असतो, केलें असतें ' वगैरे अर्थी उपयोग होतो.

जसें:—तो गेला असता–(ही वुड गो–He would go), त्यानें दिलें असतें–(ही वुड गिव्ह—He would give), तिनें घेतलें असतें–(शी वुड टेक–She would take) वगैरे.

शब्दसंग्रह—(Voacbulary)

विसरणें	(टु फर्गेट)	To Forget.
विखरणें	(टु स्प्रेड्)	„ Spread.
राहणें	(टु रिमेन्)	„ Remain.
निघणें	(टु स्टार्ट)	„ Start.
जुडणें, जडणें	(टु कन्स्ट्रक्ट)	„ Construct.
फुकट दवडणें	(टु वेस्ट)	„ Waste.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

नापास होणें	(टु फेल्)	To fail.
मिळविणें	(टु ऑब्टेन्)	,, obtain.
खेळणें	(टु प्ले)	,, play.
आळशी असणें	(टु बि ऐडल्)	,, be idle.
,, होणें	(टु गेट ऐडल्	,, get idle.
अभ्यास करणें	(टु स्टडी)	,, study.
रमणें	(टु लॉयटर)	,, loiter.
रागें भरणें	(टु गेट ऍंग्री)	,, get angry.
निजून उठणें	(टु गेट अप्)	,, get up.
स्नान-आंघोळ करणें	(टु बेद्)	,, bathe.
,,	(टु टेक बाथ)	,, take bath.
अगदीं, मुळींच	(ऍंट ऑल)	At all.
तारुण्यावस्था	(मॅनहूड)	Manhood.
त्याचप्रमाणें त्याचबरहुकूम	(इन् दि सेम वे. इन् दि सेम मॅनर	In the same way, in the same manner.
सर्वव्यापी	(ऑल-पर्व्हेडिंग)	All-pervading.
संवय	(हॅबिट)	Habit.
अधिकार	(अथॉरिटी)	Authority.
कांहीं तरी	(सम्थिंग)	Something.
आळस	(स्लॉथ)	Sloth.
तारुण्य	(यूथ)	Youth.
ठसा	(इम्प्रेशन)	Impression.
बाळपण	(चाइल्डहूड)	Childhood.
परीक्षा	(एक्झॅमिनेशन)	Exmination.
,,	(टेस्ट)	Test.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

कळकळीनें	(अर्नेस्टली)	Earnestly.
शाबास	(थँक्स)	Thanks.
उशीरा	(लेट)	Late.
पूर्ण	(पर्फेक्ट)	Perfect.
अपूर्ण	(इम्पर्फेक्ट)	Imperfect.
सामान्य	(कॉमन)	Common.
दिवसेंदिवस	(डे बाय डे)	Day by day.
अजून	(स्टिल्)	Still.
प्रत्येक वस्तु	(एव्हरी--थिंग)	Every–thing.
निर्मित	(क्रियेटेड)	Crieated.
उत्पत्ति	(क्रियेशन)	Creation.
शक्तिमान्–शालि	(पॉवरफुल)	Powerful.
सृष्टि	(अर्थ)	Earth.
उत्पन्न केले-ली-ला-लीं ल्या–ले	(क्रियेटेड)	Created.
अरुणोदय-संधिप्रकाश	(ट्वायलाइट)	Twilight.
सतत	(ऑल्वेज्, फॉरएव्हर)	Always, forever
सोबती, संगति	(कम्पॅनियन)	Companion.
सहवास	(असोसिएशन)	Association.
उपकार	(ऑब्लिगेशन्स)	Obligations.
मंडळी	(कंपनी)	Company.
निघाले	(स्टार्टेड)	Started.
हांका मारीत	(कॉलिंग)	Calling.
मित्र, स्नेही	(फ्रेन्ड, चम्)	Friend, Chum.
जलदी, लवकर	(अर्लि)	Early.
झटपट्	(सून)	Soon.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

उजाडतांच	(ॲट डे–ब्रेक)	At day-break
झुंबर	(शेन्डलर)	Chandeler.
हजाम, न्हावी	(बार्बर)	Barber.

वाक्यें—(सेन्टेन्सेस--Sentences.)

बाळ, ऊठ ! तुझी उठावयाची वेळ झाली !—(बाळ, गेट अप, इट इज टाइम फॉर यू टु गेट अप—Bal, get up ! It is time for you to get up.)

अरुणोदय झाला. इतक्यांत सूर्य वर येईल.—(इट इज ट्वायलाइट. जस्ट दि सन वुइल कम अप—It is twilight. Just the sun will come up.)

शाळेस जातांना आजच्या धड्यांचीं पुस्तकें बरोबर घेण्यास कालच्यासारखा विसरूं नको.—(ॲट दि टाइम ऑफ गोइंग टु स्कूल, डु नॉट फर्गेट टु टेक दि बुक्स वुइथ यू ऑफ दि लेसन्स ऑफ टु डे, लाइक यस्टर्डे—At the time of going to school, do not forget to take the books with you of the lessons of to-day, like yesterday.)

ऐक, तुझे सोबती तुला शाळेंत जायला हाका मारूं लागले आहेत—(हिअर, युवर फ्रेन्डस् हॅव बिगन् टु कॉल यू आउट टु गो टु स्कूल--Hear, your friends have begun to call you out to go to school.)

ते किती लवकर उठले आहेत, तें ध्यानांत ठेव—(माइन्ड, हौ अर्ली दे हॅव गॉट अप—Mind, how early they have got up.)

ते उजाडतांच स्नानें करून आपल्या कामावर जायला तयार झाले—(दे बिकेम रेडी टु गो टु देअर वर्क्स, हॅविंग टेकन बाथ ॲट डे–ब्रेक—They became ready to go to their work, having taken bath at day break.)

पण तूं अजून आपलें अंथरूण सोडीत नाहींस, हें कसें ?—(बट हौ इज इट, दॅट यू डु नॉट लीव्ह युवर बेड ॲज यट ?—But how is it, that you do not leave your bed as yet ?

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

दिवसें दिवस तुझा आळस वाढत चालला आहे, हे बरें नव्हे—(इट इज नॉट गुड दॅट, डे बाय डे युवर स्लॉथ इज ग्रोइंग—It is not good, that day by day your sloth is growing.)

खेळाशिवाय तुला कांहींच दिसत नाहीं—(यू डू नॉट सी एनिथिंग एल्स बट् प्ले —You do not see anything else but play.)

उशीरा शाळेंत गेल्यानें बांकावर उभें राहण्याची शिक्षा मिळतें, हें तुला माहीत नाहीं काय ?—(डू यू नॉट नो, दॅट इन गोइंग टु स्कूल लेट, ए पनिशमेंट ऑफ स्टँडिंग अप ऑन दि बेंच इज गिव्हन ?—Do you not know, that in going to school late, a punishment of standing up on the bench is given ?)

वर्गांत पहिला नंबर असणें हें भूषणावह आहे असें समजणारे तेच धन्य होत—(दे आर दि ओन्ली बेस्ट, हू थिंक दॅट टु स्टॅन्ड फर्स्ट इन दि क्लास इज ऍन ऑर्नमेंटल् —They are the only best who think that, to stand first in the class is an ornamental.)

झटून अभ्यास करावा आणि शिक्षकाकडून शाबासकी मिळवावी—(वन् शुड स्टडी अर्नेस्टली ऍन्ड गेट थॅन्कस् फ्रॉम दि टीचर—One should study earnestly and get thanks from the teacher.)

झटून अभ्यास केल्यावांचून परीक्षेंत यश मिळत नाहीं—(वन् कॅनॉट गेट सक्सेस इन ऍन एक्झॉमिनेशन, अन्लेस हीं वर्क्स डिलिजन्टली—One cannot get success in an examination unless he works deligently.)

तूं परीक्षेंत नापास झाल्यावर तुझ्यावर शिक्षकाची गैरमर्जी होऊन,तुझे आईबापहि तुझ्यावर रागवतील—(इफ् यू वुइल फेल इन दि ऍक्झॅमिनेशन, यू वुइल इन्कर युवर टीचर्स डिस्प्लेझर ऍंड युवर पेरेन्टस वुइल गेट ऍंग्री वुइथ यू—If you will fail in the examination you will incur.your teacher's displeasure and your parents will get angry with you.)

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

आपला बाळपणांतला वेळ अभ्यासावांचून फुकट घालवूं नका—(डू नॉट वेस्ट युवर टाइम ऑफ स्टडी इन युवर चाइल्डहुड—Do not waste your time of study in your childhood.)

कांहींतरी उपयोगाचें काम करा पण गमूं नका-(डू सम यूसफुल वर्क बट नॉट लॉयटर-Do some useful work but do not loiter.)

कोंवळ्या वेलीप्रमाणें बुद्धीला वळवावी तशी वळते; ती अथवा ओल्या मडक्यास कांठ वांकवावा तसा तो वांकतो.-(यूथ ऍन्ड व्हाइट पेपर कॅन टेक एनी इम्प्रेशन-Youth and white paper can take any impression.)

बाल्यावस्थेंत जडलेल्या संवई तारुण्यांत कायमच्या होतात-(दि हॅबिटस् कॉन्ट्रॅक्टेड इन् चाइल्डहुड, रिमेन फॉरेव्हर इन् मॅनहुड—The habits contracted in childhood, remain forever in manhood.)

ईश्वरानें आपणांस निर्माण केलें आहे व तोच आपलें रक्षण करतो—(गॉड हॅज क्रियेटेड अस ऍन्ड ही प्रोटेक्टस अस—God has created us and He protects us.)

देवाचे उपकार आपण विसरतां कामा नये—(वुइ शुड नॉट फर्गेट दि ऑब्लिगेशन्स ऑफ गॉड—We should not forget the obligations of God.)

सृष्टींतील प्रत्येक वस्तु ईश्वरनिर्मित असून, तो सर्वव्यापक आहे–(एव्हरीथिंग ऑन दि अर्थ इज दि क्रिएशन आफ गॉड ऍन्ड ही इज ऑलपर्व्हेडिंग--Everything on the earth is the creation of God, and he is allpervading.)

देव सर्वशक्तिमान असल्यानें त्याचा अधिकार जगावर चालतो—(गॉड बीइंग ऑल–पॉवरफुल, हिज् ॲथॉरिटी एक्झरसायझेस ओव्हर ऑल दि वर्ल्ड-God being all–powerfull, His authority exercises over all the world.)

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

क्रियापदांचें अकरणरूप.

(दि निगेशन ऑफ व्हर्ब्स—The negation of Verbs.)

क्रियापदाचा अर्थ नकारार्थी दाखवायाचा असतां नॉट (not) हें क्रियाविशेषण (Adverb) घालून जें रूप करतात, त्याला क्रियापदाचें अकरणरूप असें म्हणतात. जसें:—मी येतों (I come) याचें, मी येत नाहीं (I do not come.) येथें येण्यांची क्रिया नकारार्थी झाल्यानें come या क्रियापदाचें अकरण रूप झालें. जेथें नकारार्थी क्रिया नसते, तेथें करणरूप समजावें. जसें:—I go, He goes, They come, You sing वगैरे.

वर्तमानकाळीं अकरण रूप साधायचें असतां, do हें साहाय्यकारी क्रियापद वाक्यांत घालून त्याच्यापुढें not हा शब्द घालावा आणि नंतर क्रियापदाचें मूळरूप योजावें, म्हणजे क्रियापदाचें वर्तमानकाळवाचक रूप सिद्ध होतें. जसें:—

	एकवचन.	अनेकवचन.
प्र. पु.	मी धांवत नाहीं–I do not run.	आम्ही धांवत नाहीं–We do not run.
द्वि. पु.	तूं धांवत नाहींस—Thou dost not run.	तुम्ही धांवत नाहीं–You do not run.
तृ. पु.	तो, ती, तें धांवत नाहीं–He, she, it does not run.	ते, त्या, तीं धांवत नाहींत–They do not run.

भूतकाळीं अथवा भविष्यत् काळीं जर अकरणरूप करावयाचें असेल, तर वाक्यांत साहाय्यकारी क्रियापदाचीं भूतकाळाचीं अथवा भविष्यत् काळाचीं रूपें योजावीत. जसें:–मीं धांवणार नाहीं–I will not run (भविष्यत् काळाचें अकरण रूप) मी धावलों नाहीं–I did not run (भूतकाळचें अकरण रूप.)

वाक्यांत क्रियापदाच्या पुढें not हा शब्द घातला असतां, टु बी–याचें अकरण रूप सिद्ध होतें. जसें:—ते दुकानीं नाहींत—They are not in the shop. (वर्तमानकाळचें अकरण रूप.) ती घरीं नव्हती—She was not at home. (भूतकाळाचें अकरणरूप) तें झाडावर बसणार नाहीं—It will not sit on the tree. (भविष्यत् काळाचें अकरण रूप.)

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

शब्दसंग्रह—(Vocabulary.)

अभिमान वाटणें	(टु टेक प्राइड)	To take pride
टपत बसणें	(टु लाय इन वेट)	To lie in wait
पळून जाणें	(टु रन अवे)	To run away
उडून जाणें	(टु फ्लाय अवे)	To fly away
आंत जाणें	(टु गेट इन)	To get in
ओतणें	(टु पोअर)	To pour
उडणें	(टु बी ऑन वुइंग)	To be on wing
उद्योग करणें	(टु बी बिझी)	To be busy
सुधारणें	(टु बेटर)	To better
मत घेणें	(टु कन्सल्ट)	To cousult
मत देणें	(टु व्होट)	To vote
टाकणें, फेंकणें	(टु थ्रो)	To throw
ढकलणें	(टु पुट ऑफ)	To put off
विभागणें	(टु डिव्हाइड)	To devide
बदलणें	(टु चेंज)	To change
,,	(टु ऑल्टर)	To alter
प्रार्थना करणें	(टु प्रे)	To pray
पेरणें	(टु सो)	To sow
विश्वास ठेवणें	(टु बिलीव्ह)	To believe
निराश होणें	(टु डिस्पेअर)	To despair
तिरस्कारा करणें	(टु डिस्पाइज)	To despise
आत्मा	(सोल)	Soul
बुद्धि	(फॅकल्टी)	Faculiy
भोंक	(ओपानिंग, होल)	Opening, hole
हळूंच	(सॉफ्टली)	Softly

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

ईश्वर	(दि ऑल्माइटी)	The Almighty
कल्पना करणें	(टु कन्सीव्ह)	To Conceive
गरोदर होणें	(,,)	,,
मधून जाणें	(टु ट्रॅव्हर्स)	To traverse
कमरपट्टा	(बेल्ट)	Belt
संधी, वेळ, समय	(ऑपर्च्युनिटी)	Opportunity
श्रेष्ठ	(सुपीरियर)	Superior
आश्चर्य, अचंबा, नवल	(अस्टॉनिशमेंट)	Astonishment
पवित्रता, पावित्र्य	(प्युरिटी)	Purity
लक्ष, ध्यान, मन	(अटेन्शन)	Attention
वंश, कूळ, गोत्र	(पेडिग्री)	Pedigree, Blood
वेधणें	(टु अट्रॅक्ट)	To attract
वेधलें	(अट्रॅक्टेड)	Attracted
पर्वत	(माउन्टन)	Mountain
डोंगराळ	(माउन्टनस)	Mountainous
प्रदेश	(रिजन, कंट्री)	Region, country
आरोळी	(क्राय)	Cry
ओरडला	(कॉल्ड आउट)	Called out
राक्षसी, फार मोठा	(इनॉर्मस)	Enormous
सावली	(शेड, शॅडो)	Shade, shadow
प्रयत्न	(अटेम्प्ट)	Attempt
वाफ	(स्टीम)	Steam
स्थिति	(कंडिशन)	Condition
चिलटें	(न्यॅटस्)	Gnats
डांस	(मॉस्किटोज)	Mosquitos
रिकामा	(अनएम्प्लॉएड)	Unemployed

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

ज्ञान, माहिती	(नॉलेज)	Knowledge
कळलें होतें	(वॉज अवेअर ऑफ)	Was aware of
किंमत	(व्हॅल्यु)	Value
दुर्दैव	(मिस्फॉर्चुन)	Misfortune
घडला-ली-लें	(हॅपन्ड)	Happened
निजला	(स्लेप्ट, लेड डाउन)	Slept, laid down
काटकसरी	(इकॉनॉमिकल्)	Economical

वाक्यें (सेन्टेन्सेस—Sentences).

मला माझ्या कुळाच्या पवित्रपणाचा मोठा अभिमान वाटतो, पण तो आ[illegible] कुळाची निंदा करतो—(आय टेक प्राइड इन दि प्युरिटी ऑफ माय ब्लड्, ब[illegible] रिब्यूक्स हिज पेडिग्री—I take pride in the purity of my blo[illegible] but he rebukes his pedigree.)

आम्ही नेहमीं त्याची सल्ला घेतों—(वुइ ऑल्वेज कन्सल्ट हिम—We [illegible] ways consult him.)

उद्योग करून पोट भरावें हें आपलें कर्तव्यकर्म आहे.—(इट इज अवर ड्यु[illegible] वी बिझी ॲन्ड फिल् बेली—It is our duty to be busy and [illegible] belly.)

हा मुलगा इतर मुलांपेक्षां बुद्धीनें थोर आहे—(धिस बॉय इज सुपीरिय[illegible] फॅकल्टी टु अदर बॉईज—This boy is superior in faculty [illegible] other boys.)

आम्ही विनाकारण आमचा वेळ फुकट घालवीत नाहीं—(वुइ डू नॉट वेस्ट [illegible] टाइम फॉर नथिंग—We do not waste our time for nothing).

जो पेरीत नाहीं, त्याला फळ मिळत नाहीं—(ही हू डझ नॉट सो, ड[illegible] रीप—He who does not sow, does not reap.)

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

पाण्याच्या वाफेनें यंत्रें चालतात--(मशिन्स मुव्ह बाय दि स्टीम ऑफ वॉटर--Machines move by the steam of water).

जे ज्ञानाचा धिक्कार करतात, त्यांना त्याची किमत कळत नसते--(दोज हू डिस्पाइज् नॉलेज, आर नॉट अवेअर ऑफ इट्स् व्हॅल्यु--Those who despise knowledge, are not aware of its value.)

थंड पाण्यांत फार वेळ राहिल्यानें सर्दी होते-(कोल्ड कॅचेस इन स्टेइंग इन कोल्ड वॉटर, फॉर ए लॉंग टाइम्-Cold catches in staying in cold water, for a long time).

संकटांत जो घावरत नाहीं त्याची चहा होते--(ही इज एस्टीम्ड हू डझ नॉट डिस्पेअर इन मिस्फॉर्चुन--He is esteemed who does not despair in misfortune).

उपवासानें मनुष्य महिना दोन महिने जगतो-(मॅन लिव्हज् फार ए मन्थ ऑर टू ऑन फास्टिंग्-Man lives for a month or two on fasting).

पुष्कळ पैसा खर्च करण्यानें स्थिति सुधारते असें नाहीं--(इट इज नॉट सो दॅट दि कंडिशन बेटर्स बाय स्पेंडिंग मच मनी-It is not so, that the condition betters by spending much money).

रात्रीं डास आणि चिलटें भारी त्रास देतात-(नॅटस् ऍन्ड मॉस्क्विटोज ट्रबल मच ऍट नाइट-Gnats and mosquitos trouble much at night).

ते एकमेकांपासून प्रचंड पर्वतांनीं विभागले गेले होते-(दे वेअर डिव्हायडेड फ्रॉम ईच अदर बाय ऍन इनॉमर्स ग्रुप ऑफ माउन्टन्स्--They were divided from each other by an enormous group of mountains).

जें तुम्हीं आज करूं शकाल तें उद्यांवर ढकलीत जाऊं नका--(नेव्हर पुट ऑफ टिल टुमॉरो व्हॉट यू कॅन डू टुडे--Never put off till tomorrow what you can do today).

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

प्रार्थना करतांना तुम्हीं अंत:करणपूर्वक देवाचे आभार मानावेत—(यू शुड पोअर युअर सोल इन ग्रॅटिटयूड व्हेन प्रेइंग दि अल्माइटि—You should pour your soul when praying The Almighty).

तो सुखी असावा असें दिसतें, पण तें खरें नाहीं–(ही इज बिलीव्हड टु बी हॅपी, बट इट इज नॉट ट्रू—He is believed to be happy, but it is not true).

मी दुसऱ्या संधीची वाट पाहातों आहे—(आय ऍम लाइंग इन वेट फॉर अनादर ऑपर्च्युनिटी—I am lying in wait for another opportunity).

उद्योगी आणि काटकसरी मनुष्य श्रीमंत होतो—(इन्डस्ट्रिअस अॅन्ड ऍन इकॉनॉमिकल मॅन बिकम्स रिच—Industrious and an economical man becomes rich).

त्यानें मला जाण्याबद्दल हलकेंच सांगितलें नाहीं–(ही डिड नॉट टेल मी सॉफ्टली टु गो अवे—He did not tell me softly to go away).

पुस्तकें घेतल्यावांचून शाळेंत जाऊं नकोस—(डू नॉट गो टु स्कूल विदाउट टेकिंग बुक्स—do not go to school without taking books).

आंत न जाण्याइतका दरवाजा लहान होता काय ?—(वॉज दि डोअर सो स्मॉल अॅज नॉट टु गेट इन ?—Was the door so small as not to get in)

त्याबद्दल तो एक शब्दही बोलला नाहीं—(ही डिड नॉट स्पीक ए वर्ड आबाउट इट— He did not speak a word about it).

ही गोष्ट घडल्याला सहा वर्षे झालीं–(इट इज नौ सिक्स इयर्स सिन्स इट हॅपन्ड —It is now six years since it happened)

त्या डोंगराळ प्रदेशामधून जमिनीचा एकादा लांब पट्टा गेलेला नाहीं–(ए ग्रेट बेल्ट ऑफ लॅन्ड हॅज नॉट ट्रॅव्हर्स्ड दि माउन्टनस रिजन—A great belt of land has not traversed the mountainous region).

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

त्याला जें आश्चर्य वाटलें त्याची कल्पना आपल्याला होणें नाहीं--(वुइ कॅनॉट कन्सीव्ह दि ऐडिया ऑफ हिज् अस्टॉनिश्मेन्ट--We cannot conceive the idea of his astonishment.)

सावलींत निजणेंच पथ्यकर असतें--(इट इज हेल्दी टु स्लीप इन् दि शेड--It is healthy to sleep in the shade.)

रिकाम्या चकाट्या पिटण्यांत वेळ दवडूं नका--(डू नॉट व्हाइल अवे टाइम इन चिटचॅटिंग--Do not while away time in chitchating.)

तुरुंगांतून पळून जाण्याचा प्रयत्न केल्यास, त्यापासून उद्भवणारें संकट सॉक्रेटिसाला माहीत होतें-(सॉक्रटीस वॉज अवेअर ऑफ दि डेंजर अटेंडिंग टु फ्लाय अवे फ्रॉम दि जेल-Socratice was aware of the danger attending to fly away from the jail.)

स्वातंत्र्यांतला कोरडा तुकडा पारतंत्र्यांतल्या श्रीमंतीपेक्षां फार उत्तम--(दि ड्राय मॉर्सेल इन दि फ्रीडम इज फार बेटर दॅन दि रिचनेस इन दि डिपेन्डन्स--The dry morsel in the freedom is far better than the richness in the dependance.)

पारतंत्र्यांत राहणारे लोक बुद्धिहीन बनलेले असतात--(दि पर्सन्स लिव्हिंग इन सब्जुगेशन आर डन्स--The persons living in subjugation are dunce.)

काळाचे पोटभेद.

वर्तमान, भूत आणि भविष्यत् असे जे काळाचे मुख्य तीन भेद मागें सांगितले, त्या प्रत्येकाचे जे चार पोटभेद असतात, ते पुढीलप्रमाणें:—

(१) सामान्य –(इन्डेफेनेट–Indefinite).
(२) अपूर्ण-(इम्पर्फेक्ट–Imperfect).
(३) पूर्ण (पर्फेक्ट–Perfect)
(४) चालूपूर्ण–(पर्फेक्ट कन्टिन्युअस–Perfect continuous)

हे चारी पोटभेद कसे बनतात, तें उदाहरणें देऊन दाखविलें असतां, सहज लक्षांत येईल, म्हणून त्यांची माहिती पुढीलप्रमाणें उदाहरणें देऊन विशद केली आहे.

९

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

कोणच्याही मुख्य काळाच्या शुद्ध रूपाला Indefinite असें म्हणतात. जसें:
Peresent indefinite, Past Indifinite. Future indefinite.

मी गातों	मीं गायलें	मी गायीन

I sing [आय सिंग]. I sang [आय सँग]. I will sing [आय वुइल सिं

कोणत्याही क्रियापदाच्या मूळरूपाला ing हा प्रत्यय लावावा आणि to be क्रियापदाचीं आपल्याला जीं पाहिजे असतील तीं त्या त्या काळाचीं रूपें, तो ing हा प्रत्यय लावून बनवलेल्या मुख्य क्रियापदाच्या मागें ठेवावींत, म्हणजे त्या मुख्य क्रि पदाचा अपूर्ण काळ-[इम्पर्फेक्ट टेन्स–Imperfect tense] तयार होतो. जसें

वर्तमानकाळ–[अपूर्ण]	भूतकाळ–[अपूर्ण]	भविष्यत्काळ–[अ
मी गातों आहें.	मी गात होतों.	मी गात असेन.
I am singing.	I was singing.	I will be singi

याचप्रमाणें मुख्य क्रियापदाचें पूर्ण कृदन्त-(पर्फेक्ट पार्टिसिपल–Perf participle) घ्यावें आणि त्याच्या मागें To have या साहाय्यकारी क्रियाप तिन्ही काळाचीं रूपें ठेवावींत, म्हणजे perfect (पूर्ण) तयार होतो:—

पूर्ण वर्तमान	पूर्ण भूत	पूर्ण भविष्यत्
मी गेलों आहें.	मी गेलों होतों.	मीं गेलों असेन.
I have gone.	I had gone.	I shall have g

ज्या मुख्य काळाचा perfect continuous [पर्फेक्ट कन्टिन्युअस] त यचा असेल, त्याला ing हा प्रत्यय लावून त्या काळीं to be या साहाय्यकारी क्रि दाचीं perfect चीं रूपें ठेवावींत म्हणजे perfect continuous होतो. जसें

I have been singing	प्रेझेन्ट पर्फेक्ट कन्टिन्युअस
I had been singing	पास्ट „ „
I hall have been singing	फ्यूचर „ „

प्रयोग [व्हॉइस–Voice].

कर्तरी—[ऍक्टिव्ह–Active] आणि कर्मकर्तरी—[पॅसिव्ह–Passi असे इंग्रजींत दोन प्रयोग (टू व्हॉयसेस–Two voices) आहेत.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

कर्तरी प्रयोगांत (इन ऍक्टिव्ह व्हॉइस-An active voice) कर्ता स्वतः क्रिया करतो. जसें:—तो देवाची पूजा करतो—(ही वर्शिप्स गॉड-He worships God) या वाक्यांत पूजा करण्याची क्रिया-तो-स्वतः करतो, म्हणून करतो या क्रियापदाचा कर्तरिप्रयोग (Active voice) झाला.

कर्त्याकडून जेथें दुसऱ्यावर क्रिया केली जाते, तेथें कर्मकर्तरीप्रयोग होतो. जसें—त्याच्याकडून पूजा करवली—(दि वर्शिप वॉज डन् बाय हिम-The worship was done by him) या वाक्यांत पूजा हा कर्ता असून, त्यावर by him त्याच्याकडून) पूजेची क्रिया करवली गेली आहे; यास्तव, हा कर्मकर्तरिप्रयोग (Passive voice) झाला.

वरील दोन्ही प्रयोगांतलीं वाक्यें जर बारकाईनें निरीक्षण केलीं, तर असें आढळून येईल कीं, कर्तरिप्रयोगांत—तो हा कर्ता असून, करतो या क्रियापदाचें पूजा हें कर्म आहे. आणि कर्मकर्तरि प्रयोगांत—पूजा—हा कर्ता आहे. अकर्मक क्रियापदाचा (Passive voice) कर्मकर्तरिप्रयोग कधींच होत नाहीं, हें मात्र ध्यानांत ठेवण्याचें विसरूं नये. कर्मकर्तरिप्रयोग फक्त सकर्मक क्रियापदाचाच होतो. अकर्मक क्रियापदें कर्तरिप्रयोगांतच नेहमीं उपयोगीं पडतात, हें ध्यानांत ठेवावें.

Active voice मधलें वाक्य passive voice मध्यें नेण्याची रीति येणें-प्रमाणें—Active voice च्या वाक्यांतलें कर्म passive voice च्या वाक्यांतला कर्ता करावा; त्याच्यापुढें Active voice चें क्रियापद ज्या काळचें असेल, त्या काळीं To be या क्रियापदाचें रूप, नव्या कर्त्याच्या पुरुषवचनांप्रमाणें ठेवावें. इतकें केल्यानंतर त्याच्यापुढें मुख्य क्रियापदाचें भूतकाळवाचक कृदन्त घालून, Active voice मधल्या कर्त्याच्या मागें by लावावें आणि ते दोन्ही शब्द क्रियापदाच्या पुढें घालावेत, म्हणजे Active voice चा Passive voice होतो; जसें—

Active voice.	Passive voice.
(कर्तरि प्रयोग)	(कर्मकर्तरि प्रयोग)
त्यानें गाणें गाइलें.	त्याच्याकडून गाणें गायले गेलें.
(ही सँग ए साँग)	(ए साँग वॉज् संग बाय हिम्)
He sang a song.	A song was sung by him.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

वर सांगितलेल्या नियमावरून Active voice मधलें वाक्य Passive voice मध्यें कसें न्यावें आणि त्याच्याच उलट Passive voice मधलें Active voice मध्यें कसें न्यावें याचें पुढीलप्रमाणें स्पष्टीकरण आहे.

कधीं कधीं क्रियापदाला दोन कर्में असतात. एक कर्माला मुख्य कर्म-(डायरेक्ट ऑब्जेक्ट—Direct object) आणि दुसऱ्याला उपकर्म-(इन्डायरेक्ट ऑब्जेक्ट Indirect object) असें म्हणतात. Active voice चा Passive voice करतांना मुख्य कर्म (Direct object) असेल तो कर्ता करावा. जसें:—

My servant brought me a mango (कर्तरि).

A mango was brought me by him (कर्मकर्तरी).

अर्थ—(मूड–Mood)

इंग्रजी भाषेच्या व्याकरणांत जे एकंदर–अर्थ–(मुड्स्–Moods) चार सांगितले आहेत, ते येणेंप्रमाणें:—

(१) स्वार्थ—(इन्डिकेटिव्ह मूड–Indicative mood.)

(२) आज्ञार्थ—(इम्पेरेटिव्ह मूड–Imperative mood.)

(३) संकेतार्थ—(सब्जंक्टिव्ह मुड—Subjunctive mood.)

(४) सामान्यरूपार्थ—(इन्फिनिटिव्ह मूड—Infinitive mood.)

(१) स्वार्थ–जेथें प्रश्न विचारण्याचा अर्थ निघतो किंवा जेथें होय किंवा नाहीं असें म्हणावयाचें असतें, तेथें क्रियापदाचा–स्वार्थ (Indicative mood समजावा. जसें:—तो जातो–He goes. ते काय करीत आहेत ?—What are they doing ? या दोन्ही वाक्यांत जातो—goes आणि करीत आहेत ? are doing या क्रियापदांचा स्वार्थ जाणावा.

(२) आज्ञार्थ–एखाद्याला अमुक एक गोष्ट कर असें जेव्हां सांगावयाचें असतें तेव्हां जें क्रियापद वाक्यांत योजिलें जातें, त्यावरून आज्ञार्थाचा बोध होतो जसें: Come (कम्) म्हणजे तूं ये किंवा तुम्ही या. Go (गो) तूं जा किंवा तुम्ही जा. अशा आज्ञार्थाच्या वाक्यांत–कर्ता तृतीय पुरुषी एकवचनी किंवा अनेकवचनी अध्याहृत (अंडरस्टुड्–Understood) असतो. हीं आज्ञार्थाचीं रूपें विशेषशीं बदलत नाहींत.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

प्रथम पुरुषीं व तृतीय पुरुषीं Let (लेट--करूं देणें) हें साह्यकारी क्रियापद वाक्याच्या प्रारंभीं घालून, त्याच्यापुढें तृतीया विभक्तीचीं प्रथम पुरुषीं व तृतीय पुरुषीं रूपें घालून आज्ञार्थ साधण्याचा एक प्रकार आहे. जसें---त्याला जाऊं द्या--Let him go—(लेट हिम् गो) त्याला अभ्यास करूं द्या. Let him study (लेट हिम स्टडी.).

सभ्यतेनें कोणाला जर सांगावयाचें असेल तर Please (प्लीज) या शब्दानें आज्ञार्थ करतात. जसें—मेहेरबानी करून तें पुस्तक इकडे द्या—Please get that book here (प्लीज गेट दॅट बुक हियर).

(३) अमुक केलें तर अमुक होईल असें सांगायचें असतां आणि एखाद्या गोष्टी-विषयीं संकेत अथवा संशय प्रकट करायचा असतां, संकेतार्थ—(Subjunctive mood) होतो. जसें---तुम्ही जाल तर मी येईन--(If you will go I shall come-इफ यू वुइल गो आय शॅल कम). तो जर तें पुस्तक त्याला देईल तर मी हें तुम्हाला देईन.-(If he will give him that book, then I shall give this to you). संकेतार्थी वाक्याचा प्रारंभ बहुशः If या उभयान्वयीं अव्ययापासूनच करतात, हें ध्यानांत असूं द्यावें.

मराठींत जीं एकारान्त क्रियावाचक धातुसाधित नामें येतात, तीं क्रियापदाचीं सारीं मूळरूपें—Infinitive mood चींच होत. जसें:—देणें, घेणें, जाणें, येणें, बसणें वगैरे. इंग्रजींत हीं नामाप्रमाणेंच समजलीं जातात. याचा अर्थ असा कीं, नाम हें ज्याप्रमाणें कर्ता व कर्म होऊं शकतें, त्याप्रमाणेंच हीं Infinitive mood चीं क्रियापदें—कर्ता व कर्म होऊं शकतात, आणि नामाप्रमाणेंच यांनाहि विभक्तिप्रत्यय लागतात. जसें:—निजणें, उठणें हें नैसर्गिक होय—To sleep and to get up is natural. ईश्वराची प्रार्थना करणें हें प्रत्येकाचें कर्म आहे--To pray God is every-body's duty. या दोन्ही वाक्यांत is uatural आणि To pray हे दोन्ही is या क्रियापदाचे कर्ते आहेत व त्यांची प्रथमा विभक्ति आहे. याच-प्रमाणें, कर्माच्या ठिकाणीं क्रियावाचक धातुसाधित नामें जर असलीं, तर त्यांची द्वितीया

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

विभक्ति होतें; जसें:—तो घोड्यावर बसायला शिकतो आहे—(He is learning to ride) या वाक्यांत, to ride हें is learning या क्रियापदाचें कर्म असून त्याची द्वितीया विभक्ति आहे.

क्रियावाचक नामांचे संबंध व्याकरणांत जरी पुष्कळ आहेत तरी त्या सर्वांचा संग्रह करण्याचें कारण नसल्यामुळें, फक्त या पुस्तकापुरतीं जेवढी आवश्य तेवढीच यांत माहिती दिली आहे. तीं जीं सर्व क्रियावाचक इतर नामें त्यांचा उपयोग, प्रतीचें इंग्रजी शिक्षण जसजसें प्राप्त होत जातें तसतसा आपोआप समजत जातो.

Potential mood (पोटेन्शिअल मूड) शक्यार्थांचा प्रकार म्हणजे ज्याचा एक अर्थ जरी वाक्यांतून निघतो, तरी त्याचा समावेश बहुतेक Indicative mood मध्येंच होतो.

कृदन्त—(पार्टिसिपल—Participle.)

कृदन्ताचे प्रकार दोन आहेत. (१) अपूर्ण किंवा वर्तमानकालवाचक कृदन्त (इम्पर्फेक्ट पार्टिसिपल–Imperfect participle), आणि (२) पूर्ण किंवा भूतकालवाचक कृदन्त-(पर्फेक्ट पार्टिसिपल—Perfect participle).

क्रियापदाच्या मूळरूपाला ing हा प्रत्यय लावून अपूर्ण कृदन्त होतें. जसें:— To learn+ing=Learning. To obey+ing=Obeying. To Dance+ing=Dancing, वगैरे.

क्रियापदाच्या शेवटीं व्यंजन असून, त्याच्या मागें जर एखादा स्वर असेल, ing हा प्रत्यय लावतांना शेवटचें व्यंजन द्वित्त होतें. जसें:—To cut+ing=Cutting. To put+ing=Putting. To sit+ing=Sitting इत्यादि.

अनेक अवयवांच्या क्रियापदाच्या अंतीं एकच व्यंजन असून, त्या व्यंजनापूर्वीं जर एकच स्वर असेल आणि शब्दाच्या शेवटच्या अवयवावर जर जोर दिला असेल, तर ing हा प्रत्यय लावतांना शेवटचें व्यंजन द्वित्त होतें. जसें—To commit+ing=Committing. To permit+ing=Permitting. To admit+ing=Admitting.

क्रियापदाच्या अंतीं जर ie हे वर्ण असतील, तर ing हा प्रत्यय लागतांना त्या ठिकाणीं y हा वर्ण होतो. जसें:—Die+ing=Dying. Lie+ing=Lying.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

अपूर्ण कृदन्ताचा नामाप्रमाणेंहि उपयोग होतो. नामाप्रमाणेंच हें कर्ता व कर्म होऊन याला विभक्तीहि लागते. जसें:—तिचें सुरका मारणें हें विश्वसनीय आहे—Her coying is believeable. या वाक्यांत Coying हा कर्ता आहे. स्त्रियांनीं नाचणें सुरू केलें—Women began dancing—यांतdancing हें कर्म आहे. या अपूर्ण कृदन्ताला इंग्रजींत Gerund (जीरन्ड) म्हणजे धातुसाधित नाम असेंहि म्हणण्याचा प्रघात आहे.

दिलेला (Given) आणि घेतलेला (Taken) अशा अर्थी जें क्रियापद भूतकालवाचक रूप होतें, त्याला इंग्रजींत, भूतकालवाचक अथवा पूर्ण कृदन्त (Perfect participle) असें म्हणतात. दिलेलें--Granted. स्वीकार केलेलें—Accepted इ०.

या कृदन्ताचा नामासारखा उपयोग करीत नाहींत. फक्त विशेषनामासारखाच उपयोग करतात. याशिवाय या दोन्ही कृदन्तांनीं क्रियापदाच्या काळाच्या पोटभेदाचा जो कित्येक रूपें तयार होण्याकडे उपयोग होतो, त्याची माहिती पुढें योग्य स्थळीं दिली आहे.

कर्तरी प्रयोग—(Active voice.)

स्वार्थ—(Indicative mood.)

वर्तमानकाळ—(Present Indifinite)

एकवचन.	अनेकवचन
मी जातों—I go तूं जातोस—Thou goest	आम्हीं जातों—We go तुम्ही जातां—You go
तो जातो—He goes ती जाते—She goes तें जातें—It goes	ते, त्या, तीं जातात—They go.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

वर्तमान

अपूर्ण भूतकाळ—(Present Imperfect.)

मी जात आहें–I am going. | आम्हीं जात आहों–We are goin
तूं जात आहेस–Thou art going. | तुम्ही जात आहांत–You are goi
तो, ती, तें जात आहे–He, she, it is going. | ते, त्या, तीं जात आहेत—They goi

पूर्ण वर्तमानकाळ—(Present Prefect.)

मी गेलेलों आहें–I have gone. | आम्हीं गेलेलों आहोंत—We h gone.
तूं गेलेला आहेस–Thou hast gone. | तुम्ही गेलेले आहांत—You h gone.
तो गेलेला, ती गेलेली. ते गेलेलें आहे—He, she, it has gone. | ते, त्या, तीं गेलेले-ल्या-लीं आहेत—They have gone.

चालू पूर्ण वर्तमानकाळ—(Present Perfect Continuous.)

मी जात आलों आहें—
I have been going.

आम्हीं जात आलों आहोंत—
We have been going.

तूं जात आला आहेस—
Thou hast been going.

तुम्हीं जात आलां आहांत—
You have been going.

तो जात आला आहे—
He has been going.

ते जात आले आहेत—
They have been going.

ती जात आली आहे—
She has been going.

त्या जात आल्या आहेत—
They have been going.

तें जात आलें आहे—
It has been going.

तीं जात आलीं आहेत—
They have been going.

भूतकाळ—(Past Indefinite.)

मी गेलों–I went. | आम्हीं गेलों–We went.
तूं गेलास–Thou wentest. | तुम्हीं गेलांत–You went.
तो गेला, ती गेली, तें गेलें—He, she, it went. | ते गेले, त्या गेल्या, तीं गेलीं—They went.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

अपूर्ण भूतकाळ—(Past Imperfect.)

मी जात होतों–I was going. आम्ही जात होतों–We were going.
तूं जात होतास–Thou wast going. तुम्ही जात होतां–You were going.
तो जात होता, ती जात होती, तें जात होतें–He, she, it was going. ते जात होते, त्या जात होत्या, तीं जात होतीं–They were going.

पूर्ण भूतकाळ—(Past perfect.)

मी गेलेलों होतों–I had gone. आम्हीं गेलेलों होतों–We had gone.
तूं गेलेला होतास–Thou hadst gone. तुम्ही गेलेले होतां–You had gone.
तो, ती, तें गेला-ली-लें-होतें–He, she, it had gone. ते त्या, तीं गेलेलीं आहेत–They had gone.

चालू पूर्ण भूतकाळ—(Past prefect continuous.)

मी जात आलों आहे— I had been going. आम्हीं जात आलों आहोंत— You had been going.
तूं जात आला आहेस— Thou hadst been going. तुम्ही जात आलां आहांत— We had been going.
तो जात आला आहे, ती जात आली आहे, तें जात आलें आहे–He, she, it had been going. ते, त्या, तीं जात आलीं आहेत–They had been going.

भविष्यत् काळ—(Future Indifinite)

मी जाईन–I shall go. आम्ही जाऊं–We shall go.
तूं जाशील–Thou wilt go. तुम्ही जाल–You will go.
तो, ती, तें जाईल–He, she, it will go. ते, त्या, तीं जातील–They will go.

अपूर्ण भविष्यत्–(Future Imperfect.)

मी जात असेन— I shall be going. आम्ही जात असूं— We shall be going.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

तूं जात असशील-- Thou wilt be going.	तुम्ही जात असाल- You will be going.
तो, ती, तें जात असेल- He, she, it will be going.	ते, त्या, तीं जात असतील-- They will be going.

पूर्ण भविष्यत्--(Future perfect.)

मी गेलों असेन--- I shall have gone.	आम्हीं गेलों असूं--- We shall have gone.
तूं गेला असशील--- Thou wilt have gone.	तुम्ही गेलां असाल--- You wilt have gone.
तो, ती, ते गेला-ली-लें असेल- He, she, it will have gone.	ते, त्या, तीं गेले-ल्या-लीं असतील-- They will have gone.

चालू पूर्णभविष्यत्--(Future Imperfect Continuous.)

मी जात आलों असेन--- I shall have been going.	आम्ही जात आलों असूं. We shall have been going.
तूं जात आला असशील--- Thou wilt have been going,	तुम्हां जात आलां असाल--- You will have been going
तो, ती, तें जात आला-ली-लें असेल-- He, she, it will have been going.	ते, त्या, तीं जात आले-ल्या-लीं असतील- They will have been going.

आज्ञार्थ--(Imperative Mood.)

वर्तमानकाळ--(Present tense.)

याचीं फक्त द्वितीय पुरुषीं एकवचनीं व अनेकवचनीं रूपें वर्तमानकालीं होता इतर काळांत होत नाहींत जसें:--(Go) तूं किंवा तुम्ही जा.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

संकेतार्थ—(Subjunctive mood.)

वर्तमान—(Present Indefinite.)

जर मी जातों—If I go.
जर तूं जातास—If thou go.
जर तो जातो, ती जात्ये, तें जातें—If he, she it goes.

जर आम्ही जातों—If we go.
जर तुम्ही जातां—If you go.
जर ते, त्या तीं जातात—If they go.

अपूर्ण वर्तमान—(Present Imperfect.)

जर मी जात आहें—
If I be going.
जर तूं जात आहेस—
If thou be going.
जर तो, ती, तें जात आहे—
If he, she it be going.

जर आम्ही जात आहों—
If we be going.
जर तुम्ही जात आहांत—
If you be going.
जर ते, त्या, तीं जात आहेत—
If they be going.

पूर्ण वर्तमान—(Present perfect.)

जर मी गेलों आहें—
If I have gone.
जर तूं गेला आहेस—
If thou have gone.
जर तो, ती, तें गेला-ली-ल्यें आहे—
If he, she, it have gone.

जर आम्ही गेलों आहों—
If we have gone.
जर तुम्ही गेला आहांत—
If you have gone.
जर ते-त्या-तीं गेलीं आहेत—
If they have gone.

चालू पूर्णवर्तमान—(Present Perfect continuous.)

जर मी जात आलों आहें—
If I have been going.
जर तूं जात आला आहेस—
If thou have been going.

जर आम्ही जात आलों आहोंत—
If we have been going.
जर तुम्ही जात आलां आहांत—
If you have been going.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

जर तो जात आला, ती जात आली, तें जात आलें आहे—
If he, she, it has been going.

जर ते, त्या, तीं जात आले, आल्या, आलीं आहेत—
If they have been going.

भूत—(Past Indefinite.)

जर मी गेलों–If I went.
जर आम्ही गेलों–If we went.
जर तूं गेलास–If thou went.
जर तुम्ही गेलां–If you went.
जर तो, ती, तें–गेला, ली-लें.
If he, she, it went.
जर ते, त्या, तीं गेले, गेल्या, गेलीं–If they went.

अपूर्ण भूत.—(Past Indefinite.)

जर मी जात होतों—
If I were going.
जर आम्ही जात होतों—
If we were going.
जर तूं जात होतास—
If thou were going.
जर तुम्ही जात होतां—
If you were going.
जर तो जात होता, ती जात होती, तें जात होतें–If he, she, it were going.
जर ते जात होते, त्या जात होत्या, तीं जात होतीं–If they were going.

पूर्ण भूत—(Past Perfect.)

जर मी गेलों होतों—
If I had gone.
जर आम्ही गेलों होतों—
If we had gone.
जर तूं गेला होतास—
If thou had gone.
जर तुम्ही गेलां होतां—
If you had gone.
जर तो गेला होता, ती गेली होती, तें गेलें होतें–If he, she, it had gone.
जर तो गेला होता, त्या गेल्या होत्या तीं गेलीं होतीं–If they had gone.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

चालू पूर्ण भूत—(Past Perfect continuous.)

जर मी जात आलों असतों—
If I had been going

जर तूं जात आला असतास —
If thou hadst been going.

जर तो जात आला असता,
ती जात आली असती, तें जात
आलें असतें—
If he, she, it had been going.

जर आम्ही जात आलों असतों—
If we had been going.

जर तुम्ही जात आलां असतां—
If you had been going.

जर ते जात आले असते, त्या जात
आल्या असत्या, तीं जात आलीं असतीं—
If they had been going.

भविष्यत्—(Future Indefinite.)

जर मी जाईन—If I should go.

जर तूं जाशील If thou shouldst go.

जर तो, ती, तें जाईल—If he, she, it should go.

जर आम्ही जाऊं—If we should go.

जर तुम्ही जाल If you should go

जर ते, त्या, तीं जातील—If they should go.

अपूर्ण भविष्यत्—(Future Imperfect.)

जर मी जात असेन—
If I should be going.

जर तूं जात असशील—
If thou shouldst be going.

जर तो, ती तें जात असेल—
If he, she, it should be going.

जर आम्हीं जात असूं—
If we should be going.

जर तुम्हीं जात असाल—
If you should be going.

जर ते, त्या, तीं जात असतील—
If they should be going.

पूर्ण भविष्यत्—(Future Perfect.)

जर मी गेलों असेन—
If I should have gone.

जर आम्हीं गेलों असूं—
If we should have gone.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

जर तूं गेला असशील— जर तुम्ही गेलां असाल—

If thou shouldst have gone. If you should have gone.

जर तो गेला, ती गेली, तें गेले असेल—If he, she, it should have gone

जर ते गेले, त्या गेल्या, तीं गेलीं असतील. If they should have gone.

चालू पूर्ण भविष्यत्—(Future perfect continuous.)

जर मी जाता झालों असेन—

If I should have been going.

जर आम्ही जाते झालों असूं—

If we should have been going.

जर तूं जाता झाला असशील—

If thou shouldst have been going.

जर तुम्ही जाते झालां असाल—

If you should have been going.

जर तो, ती, तें जाता झाला, झाली, झालें असेल—If he, she, it should have been going.

जर ते, त्या, तीं जातें, जात्या, जातीं झालीं असतील—If they should have been going.

कर्मकर्तरिप्रयोग—(Passive Voice Indicative mood.)

वर्तमानकाळ—(Present Indefinite.)

एकवचन. अनेकवचन.

मी गेलों आहे—I am gone. आम्ही गेलों आहोंत—We are gone.

तूं गेला आहेस—Thou art gone. तुम्ही गेलां आहांत—You are gone.

तो गेला, ती गेली, तें गेलें आहे— He, she, it is gone.

ते गेले आहेत, त्या गेल्या—तीं गेलीं आहेत— They are gone.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

अपूर्णवर्तमानकाळ—(Present Imperfect.)

मी गेलोंसा होणार आहें—I am being gone.	आम्ही गेलोंसे होणार आहोंत—We are being gone.
तूं गेलासा होणार आहेस—Thou art being gone.	तुम्ही गेलेसे होणार आहांत—You are being gone.
तो गेलासा, ती गेलीशी, तें गेलेंसें होणार आहे—He, she, it is being gone.	ते गेलेसे, त्या गेल्याशा, तीं गेलींशीं होणार आहेत—They are being gone.

पूर्ण वर्तमान—(Present Perfect.)

मी गेलोंसा झालों आहें—I have been gone.	आम्ही गेलोंसे झालों आहोंत—We have been gone.
तूं गेलासा झाला आहेस—Thou hast been gone.	तुम्ही गेलेसे झाला आहांत—You have been gone.
तो गेलासा झाला, ती गेलीशी झाली, तें गेलेंसें झालें आहे—He, she, it has been gone.	ते गेलेस, त्या गेल्याश्या, तीं गेलींशीं झालीं आहत—They have been gone.

भूतकाळ—(Past Indefinte.)

मी गेलोंसा झालों होतों—I was gone.	आम्ही गेलोंसे झालों होतों—We were gone.
तूं गेलासा झाला होतास—Thou wert gone.	तुम्ही गेलेसे झाला होतां—You were gone.
तो, ती, तें-गेलेसा, गेलीशी, गेलेंसें—झाला होता—ती—तें—He, she, it was gone.	ते, त्या, तीं गेलेसे-श्या गेलींशीं झालीं होतीं They were gone.

अपूर्णभूत—(Past Imperfect.)

मी गेलेला होणार होतों—I was being gone.	आम्हीं गेलेले होणार होतों—We were being gone.
तूं गेलेला होणार होतास—Thou wert being gone.	तुम्हीं गेलेले होणार होतां—You were being gone.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

तो गेलासा होणार होता, ती गेलीशी होणार होती, तें गेलेंसें होणार होतें— He, she, it was being gone } ते गेलेसे होणार होते, त्या गेल्याशा होणार होत्या, तीं गेलींशीं होणार होतीं— They were being gone.

पूर्णभूतकाळ—(Past Perfect.)

मी जाणें केलें होतें— 1 had been gone. } आम्ही जाणें केलें होतें— We had been gone.

तूं जाणें केलें होतेंस— Thou hadst been gone. } तुम्हीं जाणें केलें होतें— You had been gone.

त्यानें, तिनें, जाणें केलें होतें— He, she, it had been gone. } त्यांनीं जाणें केलें होतें— They had been gone.

भविष्यत् काळ—(Future Indefinite.)

मी जाणार असेन— 1 shall be gone. } आम्हीं जाणार असूं— We shall be gone.

तूं जाणार असशील— Thou wilt be gone. } तुम्ही जाणार असाल— You will be gone.

तो, ती, तें जाणार असेल— He, she, it will be gone. } ते, त्या, तीं जाणार असतील— They will be gone.

पूर्णभविष्यत् काळ—(Future Perfect.)

मी गेलोंसा होणार असेन— 1 shall have been gone. } आम्हीं गेलोंसे झालों असूं— We shall have been gone.

तूं गेलासा झाला असशील— Thou wilt have been gone. } तुम्ही गेलेसे झाला असाल— You will have been gone

तो गेलासा, ती गेलीशी, तें गेलेंसें झालें असेल—He, she, it will have been gone. } ते गेलेसे झाले—त्या गेल्याशा झाल्या—तीं गेलींशीं झालीं असतील.—They will have been gone.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

संकेतार्थ-(Subjunctive Mood.)

वर्तमानकाळ--(Present Indefinite.)

जर मी गेलों आहें- If I be gone.	जर आम्हीं गेलों आहोंत- If we be gone.
जर तूं गेला आहेस- If thou be gone.	जर तुम्ही गेलां आहांत- If you be gone.
जर तो, ती, तें-गेला, गेली, गेलें आहे- If he, she, it be gone.	जर ते, त्या, तीं-गेले, गेल्या, गेलीं आहेत- If they be gone.

पूर्णवर्तमानकाळ--(Present Perfect.)

जर मी गेलोंसा झालों आहें- If I have been gone.	जर आम्हीं गेलोंसे झालों आहोंत- If we have been gone.
जर तूं गेलासा झाला आहेस- If thou have been gone.	जर तुम्ही गेलेसे झाले आहांत- If you have been gone.
जर तो गेलासा झाला आहे, ती गेलीशी झाली आहे, तें गेलेंसें झालें आहे- If he,she,it have been gone.	जर ते गेलेसे झाले आहेत, त्या गेल्याशा झाल्या आहेत, तीं गेलींशीं झालीं आहेत- If they have been gone.

भूतकाळ--(Past Indefinite.)

जर मी गेलोंसा होत होतों- If I were gone.	जर आम्हीं गेलोंसे होत होतों- If we were gone.
जर तूं गेलासा होत होतास- If thou were gone.	जर तुम्ही गेलांसे होत होतां- If You were gone.
जर तो गेलासा, ती गेलीशी, तें गेलेंसें होत होता, होती, होतें- If he, she, it were gone.	जर ते गेलेसे होत होते, त्या गेल्याशा होत होत्या, तीं गेलींशीं होत होतीं- If they were gone.

अपूर्णभूत- (Past Imperfect.)

जर मी गेलोंसा होणार होतों If I were being gone.	जर आम्ही गेलोंसे होणार होतों If we were boing gone.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

जर तूं गेलासा होणार होतास—
If thou were being gone.

जर तुम्ही गेलासे होणार होतां—
If you were being gone.

जर तो गेलासा होणार होता—
जर ती गेलीशी होणार होती—
जर तें गेलेंसें होणार होतें—
If he, she; it were being gone.

जर ते गेसेले होणार होते—
जर त्या गल्याशा होणार होत्या—
जर तीं गेलींशीं होणार होतीं—
If they were being gone.

पूर्णभूतकाळ—(Past Perfect.)

जर मी जाणें केलें होतें—
If I had been gone.

जर आम्ही जाणें केलें होतें—
If we had been gone.

जर तूं जाणें केलें होतेंस—
If thou had been gone.

जर तुम्हीं जाणें केलें होतें—
If you had been gone.

जर त्यानें, तिनें जाणें केलें होतें—
If he, she, it had been gone.

जर त्यांनीं जाणें केलें होतें—
If they had been gone.

भविष्यत्काळ—(Future Indefinite.)

जर मी जात आलों असेन—
If I should be gone.

जर आम्ही जात आलों असूं—
If we should be gone.

जर तूं जात आला असशील—
If thou shouldst be gone.

जर तुम्ही जात आला असाल—
If you should be gone.

जर तो जात आला, ती जात आली— तें जात आलें—असेल—
If he, she, it should be gone.

जर ते जात आले, त्या जात आल्या, तीं जात आलीं—असतील,
If they should bo gone

पुर्ण भविष्यत्काळ—(Future perfect.)

प्र. पु. ए. व. { जर मी गेलेलों असेन—
If we should have been gone.

" " अ. व. { जर आम्ही गेलेलों असूं—
If we should have been gone

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

द्वि. पु. ए. व.	{ जर तूं गेलेला असशील– If thou shouldst have been gone.
,, ,, अ. व.	{ जर तुम्ही गेलेले असाल– If you should have been gone.
तृ. पु. ए. व.	{ जर तो गेलेला असेल,जर ती गेलेली असेल,जर तें गेलेलें असेल– If he, she it should have been gone.
,, ,, अ. व.	{ जर ते गेलेले, त्या गेलेल्या, तीं गेलेलीं असतील. If they should have been gone.

शब्दसंग्रह—(Vocabulary.)

फसविणें	(टु डिसीव्ह)	To deceive
उपमर्द करणें	(टु ऑफेन्ड)	To offend
कल्पना करणें	(टु सपोज्)	To suppose
उत्पन्न करणें	(टु क्रियेट)	To create
दर्शविणें	(टु एक्सप्रेस)	To express
बुरसणें	(टु बिकम स्मोल्डी)	To become smouldy
काबीज करणें	(टु सब्डयू)	To subdue
संतुष्ट करणें	(टु बि प्लीज्ड)	To be pleased
जमा करणें	(टु गॅदर)	To gather
पुढें चालविणें	(टु कन्टिन्यु)	To continue
आग्रह करणें	(टु प्रेस)	To press
तृप्त होणें	(टु बि कन्टेटेड)	To be contented
खुष होणें	(टु बि सॅटिस्फाइड)	To be satisfied
शिरच्छेद करणें	(टु बिहेड)	To behead
प्रसिद्ध करणें	(टु पब्लिश)	To publish

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

खात्रीनें सांगणें	(टु डिक्लेअर)	To declare
,,	(टु अफर्म)	To affirm
सोसो वाहणें	(टु ब्लस्टर)	To bluster
पाडणें	(टु डिमिनिश)	To deminish
लपविणें	(टु कन्सील)	To conceal
तिरस्कारणें	(टु स्कॉर्न)	To scorn
कल्पना करणें	(टु इमॅजिन)	To imagine
तिरस्कार ,,	(टु डिस्पाइज)	To despise
,, ,,	(टु हेट)	To hate
पसंत करणें	(टु ॲप्रिशिएट)	To appreciate
जिंकणें	(टु कॉंकर)	To conquer
फिरणें	(टु मुव्ह)	To move
मावळणें	(टु सेट)	To set
उगवणें	(टु राइज्)	To rise
कोमेजणें	(टु फेड)	To fade
बंद पाडणें	(टु स्टॉप)	To stop
वाईट वाटणें	(टु रिग्रेट)	To regret
कबूल करणें	(टु ॲड्मिट्)	To admit
बजावणें	(टु वॉरंट)	To warrant
कल्पना करणें	(टु इमॅजिन)	To imagine
ओझें लादणें	(टु लोड)	To load
दुरुस्त करणें	(टु रिपेअर)	To repair
पाहणें	(टु सी)	To see
चालणें	(टु वॉक)	To walk
ऐकणें	(टु हिअर)	To hear
सामावणें	(टु कन्सिस्ट ऑफ)	To consist of

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

वास घेणें	(टु स्मेल)	To smell
चव घेणें	(टु टेस्ट)	To taste
पिणें	(टु ड्रिंक)	To drink
विचारपूस करणें	(टु इन्क्वायर आफ्टर)	To inquire after
स्पर्धा करणें	(टु रायव्हल)	To rival
थांबविणें	(टु डिटेन)	To detain
समजणें	(टु अन्डरस्टॅन्ड)	To understand
अपव्यय करणें	(टु वेस्ट)	To waste
कमी करणें	(टु डिक्रीज)	To decrease
,,	(टु लेसन)	To lessen
मेणबत्ती	(कॅन्डल)	Candle
वेडा	(लुनॅटिक)	Lunatic
,,	(मॅड)	Mad
जोडणें	(टु जॉइन)	To join
बावळट	(ईडियट)	Ediet
अतिशय	(एक्सीडिंग्ली)	Exceedingly
लक्ष्य देणें	(टु पर्सीव्ह)	To perceive
लक्ष्यपूर्वक ऐकणें	टु लिसन)	To listen
बोलणें	(टु स्पीक)	To speak
खाणें	(टु ईट)	To eat
बोलणें	(टु टॉक)	To taelk
चघळणें	(टु च्यू)	To chew
उतरणें	(टु गेट डाउन)	To get down
बंद करणें	(टु क्लोज)	To close
नांगरणें	(टु प्लो)	To plough
पुढें जाणें	(टु अडव्हान्स)	To advance

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

लक्ष्य देणें	(टु अटेन्ड)	To attend
दोष देणें	(टु ब्लेम)	To blame
कबूल करणें	(टु ॲडमिट)	To admit
भटकणें	(टु वॉन्डर)	To wander
चुकवणें	(टु अव्हॉइड)	To avoid
कंदील	(लॅन्टर्न)	Lantern
रामबाण	(स्पेसिफिक)	Specific
वर्तणूक	(कॉन्डक्ट)	Conduct
,,	(कॅरेक्टर)	Character
वचन	(प्रॉमिस)	Promise
त्रिकोनी	(ट्रायांग्युलर)	Triangular
सागर	(ॲन ओशन)	An ocean
अनुभवी	(ॲन एस्कपीरियन्स्ड)	An experienced
ओळखीचा	(ॲन ॲक्वेन्टेड)	An acquainted
वसूल	(फायनॅन्स)	Finance
झंझावात	(थंडर-स्टॉर्म)	Thunder-storm
मनोहर	(चार्मिंग)	Charming
चाल	(कस्टम)	Custom
मुत्सद्दी	(स्टेट्समन्)	Statesman
छापखाना	(प्रिंटिंग प्रेस)	Printing press
जोर	(स्पिरिट)	Spirit
उधळ्या	(स्पेन्ड-थ्रिफ्ट)	Spend-thrift
कंबर	(वेस्ट)	Waist
भुंवई	(ॲन आयब्रो)	An eyebrow
पीक	(क्रॉप)	Crop
गैरमाहितीचा	(अन्नोन)	Unknown

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

शिखर	(टॉप)	Top
उपसागर	(बे)	Bay
रंगभूमी	(स्टेज)	Stage
नाटकगृह	(थिएटर)	Theatre
पुस्तकविक्या	(बुकसेलर)	Bookseller
राजा	(किंग)	King
प्रधान	(मिनिस्टर)	Minister
सुधारलेला	(सिव्हिलाइज्ड)	Civilized
इतःपर	(हेन्सफोर्थ)	Henceforth
,,	(हियराफ्टर)	Hereafter
मूळ	(रूट)	Root
टवटवी	(फ्रेशनेस)	Freshness
पर्यटन	(टूर)	Tour
किंमतवान	(वेल वर्थ)	Well worth
ओंठ	(लिप)	Lip
गाल	(चीक)	Cheek
कपाळ	(फोरहेड)	Forehead
जीभ	(टंग)	Tongue
पापणी	(ॲन आयलिड)	An eyelid
छाती	(ब्रेस्ट)	Breast
पोट	(बेली)	Belly
,,	(स्टमक)	Stomch
धड	(ट्रन्क)	Trunk
पायाचें बोट	(टो)	Toe
पाय	(फूट)	Foot
,,	,,	,,

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

गळा	(नेक)	Neck
हाताचा अंगठा	(थंब)	Thumb
मांडी	(थाय)	Thigh
डोकें	(हेड)	Head
तोंड	(माउथ)	Mouth
औषधविक्या	(ॲन अपॉथिकरी)	An apothicary
,,	(केमिस्ट)	Chemist
सैस, घोडेवाला	(ब्रूम)	Broom
हनुवटी	(चिन्)	Chin
दांत	(टूथ)	Tooth
शरीर	(बॉडी)	Body
प्रत	(कॉपी)	Copy
बाहू	(आर्म)	Arm
हात	(हॅन्ड)	Hand
हाताचें बोट	(फिंगर)	Finger
गुडघा	(नी)	Knee
पाऊलवाट	(फुट-पाथ)	Foot-path
मनगट	(रिस्ट)	Wrist
पाठ	(बॅक)	Back
तंगडी	(लेग)	Leg
कान	(इयर)	Ear
नाक	(नोज)	Nose
डोळा	(ॲन आय)	An eye
औषधी यादी	(प्रिस्क्रिपशन)	Prescription
औषध	(मेडिसिन्)	Medicine
ओसाड	(डेसोलेट)	Desolate

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

चालचलणूक	(वेज्)	Ways
प्रामाणिक	(ॲन ऑनेस्ट)	An honest
,,	(ॲन अपराइट)	An upright
घांस तुकडा	(मॉर्सल)	Morsel
तिटकारा	(अबॉमिनेश)	Abomination
त्याच्याबरोबर	(देअरवुइथ)	Therewith
ज्वरोन्मुख	(फीव्हरिश)	Feverish
क्षणभंगुर	(मांमेन्टरी)	Momentory
अचानक	(अनएक्सपेक्टेडली)	Unexpectedly
वाटोळा-ळी-ळें	(राउन्ड)	Round
चौकोनी	(क्वाड्रॅंग्युलर)	Quadrangular
घाबरलेला	(अफ्रेड)	Afraid
भ्यालेला	(फ्रायटन्ड)	Frightened
खासगी	(प्रायव्हेट)	Private
सूचना	(हिन्ट)	Hint
मनाजोगता	(सॅटिस्फॅक्टरी)	Satisfactory
दुर्दैवानें	(अन्फॉर्च्युनेटली)	Unfortunately
चाळणी	(सीव्ह)	Sieve
शांतता	(क्वाएटनेस)	Quietness
स्वस्थता	(रेस्ट)	Rest
तंटा, कज्जा	(स्ट्राइफ)	Strife
भांडण	(क्वारल)	Quarrel
पटकी	(कॉलरा)	Cholera
क्षण	(मोमेन्ट)	Moment
चहाड	(व्हिलिफायर)	Vilifier

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

चूक	(मिस्टेक)	Mistake
घोंटाळा	(ब्लंडर)	Blunder
शक्य	(पॉसिबल)	Possible
अशक्य	(इम्पॉसिबल)	Impossible
निंदक	(स्लॅन्डरर)	Slanderer
कारण	(कॉज)	Cause
गुप्त	(सिक्रेट)	Secret
सरदार	(नोबलमन्)	Nobleman
निश्चय केलेला	(डिटर्मिन्ड)	Determined
देणगी	(गिफ्ट)	Gift
मेन्दु	(ब्रेन)	Brain
बुद्धि	(इन्टेलिजन्स)	Intelligence
,,	(रीझन)	Reason
,,	(टॅलेन्ट)	Talent
कृतज्ञता	(ग्रॅटिटयूड)	Gratitude
चिलमि	(स्मोकिंग पाइप)	Smoking pipe
,,	(पाइप)	Pipe
मोकळया मनाचा	(कॅन्डिड)	Candid
प्यारा	(डियर)	Dear
महाग	(,,)	,,
रुकार	(कन्सेन्ट)	Consent
वहिवाट	(यूसेज)	Usage
,,	(ईझमेन्ट)	Easement
मुद्दाम	(इन्टेन्शनालि)	Intentionaly
चौकशी	(ऍन इन्क्वायरी)	An inquiry
गुन्हेगार	(कल्प्रिट)	Culprit

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

मागाहून	(आफ्टर्वर्ड्स्)	Afterwards
प्रतिष्ठा, मान	(ऑनर)	Honour
लग्न	(मॅरिएज)	Marriage
उपहासास्पद	(रिडिक्युलस)	Ridiculous
ढलपा	(चिप)	Chip
थट्टा	(जेस्ट)	Jest
मस्करी	(जोक)	Joke
निरोप	(ऍन एरंड)	An errand
स्तंभ	(कॉलम)	Column
रकाना	(,,)	,,
नापीक	(बॅरन)	Barren
अपलपोट्या	(सेल्फिश)	Selfish
पदरीं घेणें	(अव्हौवल)	Avowal
नामदार	(ऑनरेबल)	Honourable
संवय	(हॅबिट)	Habit
सैन्यरचना	(बॅटल ऍरे)	Battle array
एकदम	(सडन्ली)	Suddenly
कांठी	(स्टिक)	Stick
स्पष्टपणें	(प्लेन्ली)	Plainly
नकाशा	(मॅप)	Map
उत्कृष्ट	(एक्सलेन्ट)	An excellent
वाडवडील	(फोर्फादर्स)	Forefathers
चिक्कू	(मायझर)	Miser
रखवालदार	(कीपर)	Keeper
,,	(गेट-कीपर)	Gate-keeper
पोलिसशिपाई	(पोलिसमन)	Policeman

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

पाहिजे	(रिक्वायर्ड)	Required
बाजू	(साइड्स)	Sides
जिन्नस	(आर्टिकल)	Article
स्वाद	(फ्लेव्हर)	Flavour
परीक्षा, चव	(टेस्ट)	Taste
प्रत्येक	(एव्हरी)	Every
आत्मा	(सोल)	Soul
पायाचा तळवा	(सोल)	Sole
जोड्याचा तळवा	(सोल)	Sole
दुसरा, इतर	(अदर)	Other
सर्वांत मोठा	(लार्जेस्ट)	Largest
सर्वांत खालचा	(लोएस्ट)	Lowest
पाहिजे	(वॉन्ट)	Want
जरूर असणें	(इन वॉन्ट ऑफ)	In want of
नुकसान	(डॅमेज)	Damage
हळू	(जन्टली)	Gently
सावकाश	(स्लोली)	Slowly
चिठी	(नोट)	Note
शेवट	(एन्ड)	End
जेवढें	(ॲज मच ॲज)	As much as
सांधा	(जॉइन्ट)	Joint
,,	(जंक्शन)	Junction
नख–खें	(नेल्–स्)	Nail-s

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

भाग	(पार्ट)	Part
हिस्सा	(पोर्शन)	Portion
म्हणतात	(कॉल्ड)	Called
नांवाचा	(नेम्ड)	Named
खालचा	(लोअर)	Lower
दोहोंमध्यें	(बिट्वीन्)	Between
सांधा, जोड	(जॉइन्ट)	Joint
वरचा	(अपर)	Upper
मधला	(मिडल)	Middle
ही, सुद्धां	(टू, ईव्हन)	Too, even
गड्डा	(बंडल)	Bundle
गांठ	(बेल)	Bale
चांदणें	(मूनलाइट)	Moonlight
चंद्रप्रकाश	(,,)	,,
कार्यक्रम	(प्रोग्रॅम)	Programme
क्रमपत्रक	(,,)	,,
अपायकारक	(इन्ज्यूरियस)	Injurious
आनंदाचें भरतें	(फ्लड ऑफ जॉय)	Flood of joy
शेत	(फार्म)	Farm
रणमैदान	(फील्ड)	Field
शेतकरी	(फार्मर)	Farmer
रमणीय	(चार्मिंग)	Charming
शांतता	(सायलेन्स)	Silence

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

अधिकारी	(ऍन ऑफिसर)	An officer.
सरकारी	(गव्हर्नमेंट)	Government
प्रतिवादी	(डिफेन्डन्ट)	Defendent
न्यायाधीश	(जज्ज)	Judge
वकील	(प्लीडर)	Pleader.
संपला–ली–लें	(इज ओव्हर)	Is over.
उजेड	(लाइट)	Light
हळूहळू	(ग्रॅज्युअली)	Grgdually.
ट्रामचा रस्ता	(ट्रॅमवे)	Tramway.
आनंद	(जॉय)	Joy
हर्ष	(डिलाइट)	Delight
प्रकृति	(हेल्थ)	Health
च्यामुळें	(ऑन अकाउन्ट ऑफ)	On account of
"	(ओइंग टु)	Owing to
ओसाड	(डेसोलेट)	Desolate
सृष्टि	(नेचर)	Nature
दुःखी	(अनहॅपी)	Unhappy
सरशेवटचा	(लास्ट)	Last
खातें	(ऍन ऑफिस)	An office
वादी	(प्लेन्टिफ)	Plaintiff
मुनसफ	(सबजज्ज)	Subjudge
सरन्यायाधीश	(चीफजज्ज)	Chief-Judge

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

वाक्यें—(सेन्टेन्सेस–Sentences.)

त्यानें त्याला फार वेळ खोळंबविलें—[ही डीटेन्ड हिम् फॉर ए लॉंग टाइम—He detained him for a long time.]

एक तासापेक्षां अधिक वेळ मी त्याची खोटी करणार नाहीं—[आय शॅल नॉट डिटेन हिम मोअर दॅन ऍन आवर—I shall not detain him more than an hour.]

अरे, एक तास जरी तुला कांहींच नाहीं, तरी त्याला तो अधिक किंमतीचा आहे—[ओ, दो ऍन आवर इज नथिंग टु यू, यट इट इज मच व्हॅल्युएबल टु हिम् Oh, though an hour is nothing to you, yet it is much valuable to him.]

पैशापेक्षां वेळेचें महत्त्व अधिक आहे, हें तुला माहीत नाहीं काय ?—[डु यू नॉट नो, दॅट टाइम इज मोअर व्हॅल्युएब्ल दॅन मनी ?—Do you not know that time is more valuable than money ?]

त्या एका तासांत तूं काय केलें असतेंस ?—[व्हॉट वुड यू हॅव डन् वुइदिन दॅट वन आवर ?—What would you have done within that one hour ?]

अनेक गोष्टी केल्या असत्या—[मेनी थिंग्ज वुड हॅव बीन डन्—Many things would have been done.]

पण अशा कोणच्या अनेक गोष्टी तुला करायच्या आहेत, तें तर सांग आधीं—[बट टेल मी फर्स्ट, व्हॉट सच अदर मेनी थिंग्ज यू हॅव टु अटेन्ड टु—But tell me first, what such other many things you have to attend to.]

आम्हीं आपलें नेहमीं काम करीत जावें आणि विश्रांति म्हणून मुळींच घेऊं नये अशी तुमची इच्छा आहेसें दिसतें—[इट सीम्स सो, दॅट यू वुइश वुइ टु वर्क ऑल्वेज, ऍन्ड नेव्हर टेक रेस्ट—It seems; so, that you wish we to work always and never take rest.]

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

दिवसांतून चार पांच तास झोंप घ्यावी, सात, आठ तास काम करावें आणि बाकीचा वेळ विश्रांति वगैरेंत घालवावा--[वन शुड टेक स्लीप डेली फॉर फोर ऑर फाइव्ह आवर्स, शुड बी बिझी फॉर सेव्हन टु एट आवर्स ॲन्ड दि रेस्ट ऑफ दि टाइम शुड बि स्पेन्ट इन टेकिंग रेस्ट एटसेट्रा--One should take sleep daily for four or five hours, should be busy for seven to eight hours and the rest of the time should be spent in taking rest etcetera.]

तुझें म्हणणें बरोबर आहे--[यूवर स्पीकिंग इज ट्रू--Your spaking is true.]

असें जर आहे, तर तूं त्याला विनाकारण दोष कां देतोस हें मला समजत नाहीं-[इफ् इट इज सो, देन आय डू नॉट नो व्हाय यू शुड ब्लेम हिम--If it is so then I do not know why you should blame him.]

वेळ फुकट न दवडतां, त्याचा सदुपयोग करावा असें म्हणणें कोण नाकबूल करील ?--[हू वुइल डिनाय दि स्पीकिंग दॅट इन्स्टेड ऑफ वेस्टिंग टाइम, वन शुड मेक दि बेस्ट यूस ऑफ इट ?--Who will deny the speaking that instead of wasting time, one should make the best use of it ?]

त्याचें म्हणणें मला नाकबूल आहे, पण माझें त्याला नाहीं--[आय ॲड्मिट व्हॉट ही सेज, बट ही डज नॉट ॲग्री वुइथ मी--I admit what he says but he does no agree with me.]

गेली वेळ पुन्हां येत नसते--[ऑपर्चुनिटि वन्स लॉस्ट नेव्हर रिटर्न्स--Opportunity once lost never returns.]

आम्हांला वेळ मिळत नाहीं असें आळशी लोक बोलतात--[आयडल पीपल ओन्ली से, दॅट दे डू नॉट फाइन्ड टाइम--Idle people only say that they do not find time.]

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

सायंकाळाचा प्रारंभ सूर्यास्ताला होतो.-(ईव्हिनिंग बिगिन्स ॲट दि सन्सेट— Evening begins at the sunset.)

रात्रीं चंद्रप्रकाशानें पृथ्वी खुलते—(दि अर्थ अक्वायर्स फुलनेस ॲट नाइट बाय दि मूनलाइट—The earth acquires fullness at night by the moonlight.)

चंद्राला सूर्यापासून प्रकाश मिळतो, म्हणून तो शीतळ असतो—(दि मून गेट्स् लाइट फ्रॉम दि सन, ऍंड हेन्स शी इज माल्इल्ड-सॉफ्ट कोल्ड—The moon gets light from the sun and hence she is mild soft-cold.)

चांद्रमासाच्या पहिल्या पंधरवड्यांत दररोज चंद्र वृद्धिंगत होत असतो व पंधराव्या दिवशीं पूर्णचंद्र दिसतो.—(दि मून इन्क्रीझेस् डेली इन् दि फर्स्ट फॉर्टनाइट ऑफ दि ल्यूनर मंथ ऍन्ड ऑन दि फिफ्टीन्थ डे फुल मून अपियर्स—The moon increases daily in the first fortnight of the luner-month and on the fifteenth day full moon appears.)

त्या तिथीला पौर्णिमा असें म्हणतात—(दॅट डे इज कॉल्ड पौर्णिमा- That day is called Paurnima.)

पौर्णिमेच्या दुसऱ्या दिवसापासून सौरमासाला प्रारंभ होतो-(फ्रॉम दि नेक्स्ट डे ऑफ पौर्णिमा दि सोलर मंथ बिगिन्स—From the next day of Paurnima the solar month begins.)

सौरमासाच्या पहिल्या पंधरवड्याच्या शेवटच्या दिवसाला अमावास्या म्हणतात- (दि लास्ट डे ऑफ दि फर्स्ट फॉर्टनाइट ऑफ दि सोलर मंथ इज कॉल्ड आमावास्या- The last day of the first fortnight of the solar-month is called Amawasya.)

सूर्यचंद्रांच्या संगमाला म्हणजे त्या दोघांच्या एकाच रेषेंत राहण्याला आमावास्या असें म्हणतात-(दि मीटिंग ऑर जंक्शन ऑफ दि सन ऍन्ड दि मून, दॅट इज् देअर बीइंग इन वन लाइन, इज कॉल्ड अमावास्या-The meeting or junction

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

of the sun and the moon, that is, their coming in one line is called Amawasya.)

आमावास्येला चंद्रप्रकाश सूर्यप्रकाशांत लोपून जातो, आणि म्हणून चंद्र दिसत नाहीं—(दि मून-लाईट डिमिनिशेस इन दि सनलाइट ऑन दि आमावास्या डे, ऍन्ड सो दि मून डझ नॉट अपिअर—The moonlight diminishes in the sunlight on the Amawasya day, and so the moon does not appear.)

चांदण्यांत फिरायला जाणें हें सर्वांना आवडतें; कारण तें सुखकर वाटतें—(ऑल लाइक टु टेक ए वॉक इन् दि मूनलाइट; बिकॉज् इट् फील्स हॅपियर—All like to take a walk in the moonlight, because it feels happier.)

हे पैसे घेऊन बाजारांत जा आणि चांगला ताजा भाजीपाला घेऊन ये—(टेक धिस मनी, गो टु बझार ऍन्ड ब्रिंग गुड ऍन्ड फ्रेश व्हिजिटेबल—Take this money, go to bazar and bring good and fresh vegetable.)

पण तुला बाजारांत जाऊन चांगला भाजीपाला आणण्याची संवय आहे का?—(बट हॅव यू प्रॅक्टिस ऑफ फेचिंग गुड व्हिजिटेबल इन गोइंग टु मार्केट ?—But have you practice of fetching good vegetable in going to market ?).

त्या दोघांच्या अंगरख्यांसाठीं कापड आणायचें आहे—(क्लॉथ इज टु बि ब्रॉट फॉर दि कोट्स् ऑफ बोथ ऑफ देम्—Cloth is to be brought for the coats of both of them.)

कापड आणायला गोविंदाहि रामाबरोबर जाईल; कारण त्यालाहि एक अंगरखा पाहिजे आहे—(गोविंदा टू वुइल गो टु फेच क्लॉथ वुइथ रामा, ऍज ही टू वॉन्ट्स् टु हॅव ए कोट—Govinda too will go to fetch cloth with Rama as he too wants to have a coat.)

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

त्याला काळच टोपी विकत घेतली -(ए कॅप हॅज बीन बॉट फॉर हिम् ओन्ली यस्टर्डे-A cap has been bought for him only yesterday.)

मुळजी जेठा मार्केटांतल्या चौथ्या गल्लींत कापडाचें दुकान आहे--(दि क्लॉथ-शॉप इज इन दि फोर्थ लेन ऑफ दि मूळजी जेठा मार्केट--The clothshop is in the fourth lane of the Moolji Jetha market.)

गिरगांवांत ट्रॅममध्यें बसून थेट कुलाब्याला उतर--(सिट इन ट्रॅम ॲट गिरगांव ॲन्ड अलाइट स्ट्रेट ॲट कुलाबा--Sit in tram at Girgaon and alight straight at Colaba.)

व्हेटेरिनरी कॉलेजमध्यें जायला गिरगांवांत परळचें तिकिट काढ--(बाय ए टिकेट फॉर परळ, टु गो टु दि व्हेटेरिनरि कॉलेज--Buy a ticket for Paral, to go to the Veterinary College.)

परळला उतरून तेथें कॉलेजचा पत्ता विचार--(गेट डाऊन ॲट परळ ॲन्ड आस्क देअर दि कॉलेज ॲड्रेस--Get down at Parel and ask there the College address.)

नाक्यावर पोलीसचा शिपाई असतो, तो बरोबर पत्ता सांगेल--(ए पोलीस सेपॉय हू स्टॅन्ड्स् ऑन दि जंक्शन् वुइल टेल् दि करेक्ट ॲड्रेस--A police sepoy who stands on the junction, will tell the correct address.)

मुंबईस कापडाचे व्यापारी फार आहेत--' देअर आर मेनी क्लॉथ-मर्चेन्ट्स् इन बॉंबे--There are many cloth-merchants in Bombay.)

गोविंदराव गाडगिळांचें कापडाचें दुकान मुळजी मार्केटांत कांहीं वर्षांपूर्वी होतें--(देअर वॉज ए क्लॉथ-शॉप ऑफ मि. गोविंदराव गाडगीळ इन मुळजी मार्केट सम इयर्स अगो--There was a cloth-shop of Mr. Govindrao Gadgil in Moolji market some years ago.)

मी देतों ती चिठी घेऊन तेथें जा--(गो देअर टेकिंग दि नोट आय गिव्ह यू-Go there taking the note 1 give you.)

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

ती त्यांना दे आणि ते तुला देतील तें घेऊन ये---(गिव्ह इट टु हिम ॲन्ड ब्रिंग व्हॅट ही गिव्हज् यू---Give it to him and bring what he gives you.)

मला जें हवें आहे तें मी तींत लिहिलें आहे--(आय हॅव रिटन इन इट व्हॉट आय वॉन्ट---I have written in it what I want.)

परत येतांना एक चहाचा डबा आणि दोन रुपयांची साखर घऊन ये. हे रुपये घे ---(ॲट दि टाइम ऑफ कमिंग बॅक ब्रिंग वन टिन ऑफ टी ॲन्ड शुगर ऑफ टु रुपीज् टेक दीज रुपीज्---At the time of coming back bring one tin of tea and sugar of two rupees. Take these rupees.)

हिंवाळा संपल्यानंतर उन्हाळा सुरू होतो---(दि समर बिगिन्स ॲट दि क्लोज ऑफ दि वूइन्टर---The summer begins at the close of the winter.)

उन्हाळ्यांत उष्मा फार होऊन, तहानहि खूप लागते---(दि डेज ऑफ दि समर आर ऑफ वॉर्मथ् ॲन्ड मच् थर्स्ट---The days of the summer are of warmth and much thirst.)

अशा वेळीं शाळा आणि कांहीं सरकारी कचेऱ्यासुद्धां बंद असतात---(ॲट सच टाइम स्कूल्स ॲन्ड ईव्हन सम ऑफ दि गव्हर्नमेंट ऑफिसेस आर क्लोज्ड---At such time school and even some of the Government offices are closed.)

कांहीं सरकारी अधिकारी महाबळेश्वरला व कांहीं उटकमंडला जातात---(सम ऑफ दि गव्हर्नमेन्ट ऑफिसर्स गो टु महाबळेश्वर ॲन्ड सम टु उटकमंड---Some of the Government officers go to Mahabaleshwar and some to Ottakmand.)

उन्हाळ्यासाठीं कांहीं श्रीमंत लोकांनीं आपले बंगले लोणावळ्यास व कांहींनी माथेरानाला बांधले आहेत---(सम ऑफ दि रिच पर्सन्स हॅव बिल्ट देअर बंगलोज ॲट लोणावळा ॲन्ड सम ॲट माथेरान, फॉर समर---Some of the rich persons have built their bungalows at Lonavala and some at Matheran, for summer.)

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

मेच्या सुटींत विद्यार्थी बहुधा आपआपल्या घरीं जातात–(दि स्कूल–बॉईज प्रॉबेब्ली गो टु देअर नेटिव्ह प्लेसेस इन दि व्हेकेशन ऑफ मे–The school-boys probably go to their native places in the vacation of May.)

मोठे दिवस आणि लहान रात्रीं याच ऋतूंत असतात—(लॉंग डेज ऍन्ड शॉर्ट नाइट्स् आर इन धिस सीझन्—Long days and short nights are in this season.)

उन्हाळ्यानंतर पावसाळा येतो—(दि रेनी सीझन कम्स् आफ्टर दि समर—The rainy season comes after the summer.)

पावसाळा हा शेतकऱ्यांचा आपलीं शेतें नांगरण्याचा ऋतु होय—(दि रेनी सीझन इज दि सीझन् ऑफ फार्मर्स टु प्लो देअर फील्डस–The rainy season is the season of farmers to plough their fields.)

या ऋतूंत सृष्टिसौंदर्याचा देखावा मोठा मनोल्हादक असतो—(इन धिस सीझन दि सीन ऑफ दि ब्यूटि ऑफ नेचर इज डिलाइटफुल—In this season the scene of the beauty of nature is delightful.)

जिकडे तिकडे शांतता नांदत असून हिरवें चार गवत दिसतें आहे—एव्हरीव्हेअर सायलेन्स इज प्रिव्हेल्ड ऍन्ड ग्रीन ग्रास इज सीन—Everywhere silence is prevailed and green grass is seen.)

अशा काळीं दुःखी माणसाच्या मनाला जर आनंदाचें भरतें येतें तर सुखी माणसाची गोष्ट काय सांगावी !–(ऍट सच ए टाइम इफ ऍन अनहॅपी इज फ्लडेड वूइथ जॉय देन व्हॉट टु से ऑफ ए हॅपी वन—At such a time if an unhappy man is flooded with joy, then what to say of a happy one.)

आत्मा आणि शरीर असे प्रत्येक मनुष्याचे दोन निरनिराळे भाग असतात–(सोल ऍन्ड बॉडि आर दि टू डिफरन्ट पार्टस् ऑफ मॅन—Soul and body are the two diffierent parts of man.)

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

आम्हीं आपल्या डोळ्यांनीं पाहातों, कानांनीं ऐकतों, नाकानें वास घेतों आणि तोंडानें बोलतों--(वुइ सी वुइथ आवर आईज, हियर वुइथ इयर्स, स्मेल वुइथ नोज ॲन्ड स्पीक वुइथ मौथ---We see with our ·eyes, here with ears, smell with nose and speak with mouth.)

आम्हीं पायांनीं चालतों व हातांनीं काम करतों---(वुइ वॉक वुइथ आवर फीट ॲन्ड वर्क वुइथ हॅन्डस्---We walk with our feet and work with hands.)

ज्यांत मेंदु असतो त्या शरीराच्या सर्वांत उंच भागाला डोकें असें म्हणतात--(दि हाय्येस्ट पार्ट ऑफ दि बॉडि इन वुइच देअर इज ब्रेन, इज कॉल्ड दि हेड--The highest part of the body in which there is brain is called the head.)

मानेच्या खालच्या भागाला छाती म्हणतात---(दि लोअर पार्ट ऑफ दि नेक इज कॉल्ड दि ब्रेस्ट---The lower part of the neck is called the breast.)

कमरेच्या खालीं फुले आणि वर पोट असतें---(दि बटक्स आर डाउन ॲन्ड बेली इज अप दि वेस्ट--The buttocks are down and belly is up the waist.)

दोन डोळ्यांच्यामध्यें नाक असून त्याच्यावरच्या बाजूला कपाळ असतें---(दि नोज बीइंग बिट्विन दि टू आइज्, दि फोरहेड इज ऑन दि अपर साइड ऑफ इट---The nose being between the two eyes, the forehead is on the upper side of it.)

धड आणि डोकें मानेनें जोडलें जातें व जीभेनें चव कळतें---(दि ट्रंक ॲन्ड दि हेड इज जॉइन्ड बाय दि नेक ॲन्ड टेस्ट इज फेल्ट बाय दि टंग---The trunk and head is joined by the neck and test is felt by the tongue.)

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

हातांच्या शेवटीं बोटें आणि मुळांत खांदे असतात--(ऍट दि एन्ड ऑफ दि हॅन्ड्स आर फिंगर्स ऍन्ड ऍट दि रूट आर दि शोल्डर्स--At the end of the hands are fingers and at the root are shoulders.).

कमरेच्या खालीं मांड्या व तंगड्या असतात--(थाइज् ऍन्ड लेग्ज आर बिलो दि वेस्ट--Thigs and legs are below the waist.)

मांडी व तंगड्या यांच्यामध्यें गुडघा हा त्यांचा सांधा असतो--(बिट्वीन दि थाय ऍन्ड दि लेग दि नी इज देअर जॉइन्ट--Between the thy and the leg the knee is their joint.).

तंगड्यांच्या शेवटीं पावलें असून त्यांच्या शेवटीं बोटें असतात--(ऍट दि एन्ड्स ऑफ दि लेग्ज देअर आर फीट ऍन्ड ऍट देअर एन्डस देअर आर टोज--At the ends of the legs their are feet and at their ends there are toes.)

क्रियाविशेषणें--(Adverbs-ऍडव्हर्बस.)

क्रियेचा गुण दाखवणारा जो वाक्यांतला शब्द तें क्रियाविशेषण होय. जसें---त्यानें लवकर पुस्तक वाचलें---(ही रेड दि बुक स्विफ्टली---He read the book swiftly.) या वाक्यांत वाचण्याची (Read) क्रिया जलद (swiftly) या शब्दानें दाखविली आहे म्हणून, swiftly हें read याचें क्रियाविशेषण झालें.

(२) विशेषणाचा गुण दाखविणारा जो वाक्यांतला शब्द तें क्रियाविशेषण होय. जसें---तो अति उच्छृंखल आहे--(ही इज व्हेरी अनरिस्ट्रेंड---He is very unrestrained.) या वाक्यांत व्हेरी (अति) या शब्दानें (अनरिस्ट्रेन्ड) या शब्दाचा गुण दाखविला म्हणून very हें क्रियाविशेषण झालें.

(३) वाक्यांतील क्रियाविशेषणाचा गुण दाखविणारा जो शब्द तेंहि क्रियाविशेषणच. जसें:---त्याला फारच वरी बढती मिळाली--(ही गॉट ए मच बेटर प्रमोशन--

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

He got a much better promotion) या वाक्यांत better (चांगली) हें क्रियाविशेषण असतां much (पुष्कळ) या शब्दानें त्याचा गुण दाखविला म्हणून much हेंहि क्रियाविशेषणच झालें.

वर दिलेल्या या तिन्ही प्रकारांवरून, इंग्रजींत क्रियाविशेषणाची व्याख्या पुढील-प्रमाणें करतात:—

क्रियेचा, विशेषणाचा व क्रियाविशेषणाचा गुण दाखविणारे जे शब्द तीं क्रियाविशेषणें होत.

या क्रियाविशेषणाच्या ज्या एकंदर सहा जाती आहेत त्या पुढीलप्रमाणें:—

स्थलवाचक क्रियाविशेषणें.

ऍडव्हर्बस ऑफ प्लेस--(Adverbs of place.)

येथें	[हिअर]	Here
तेथें	[देअर]	There
जवळ	[नियर]	Near
येथून	[हेन्स]	Hence
त्यावर	[देअरऑन]	Thereon
त्या ठिकाणीं	[देअर टु]	There to
इकडे	[हिदर]	Hither
,,	[हिदर्वर्ड]	Hitharward
वर	[अबॅव्ह]	Above
तिकडे	[थिदर]	Thither
,,	[थिदर्वर्ड]	Thitherward
त्या खालीं	[देअर--अंडर]	There-under

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

(२) कालवाचक क्रियाविशेषणें.

ॲडव्हर्ज ऑफ टाइम--(Adverbs of time.)

पासून	(सिन्स)	Since
लवकर	(अर्लि)	Early
पूर्वी	(अगो)	Ago
लवकर	(सून)	Soon
उद्यां	(टुमॉरो)	Tomorrow
आतां	(नौ)	Now
केव्हां	(व्हेन)	When
पूर्वी	(बिफोर)	Before
वारंवार	(ऑफन)	Often
एकदां	(वन्स)	Once
नेहमीं	(ऑल्वेज)	Always
जेव्हां	(व्हेन)	When
नंतर	(दन)	Then
,,	(आफ्टर)	After

(३) रीतिवाचक क्रियाविशेषणें.

ॲडव्हर्ज ऑफ मॅनर—(Adverbs of manner.)

वाईट	(बॅडली)	Badly
अशा प्रकारें	(दस्)	Thus
असा, इतका	(सो)	So
मंद	(स्लोली)	Slowly
चांगला	(गुड्ली)	Goodly
खचीत	(सर्टन्ली)	Certainly
चांगला	(वेल)	Well
घाईचा	(हेस्टी)	Hasty

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

(४) परिणामवाचक क्रियाविशेषणें.

ॲडव्हर्ब्ज ऑफ डिग्री—(Adverbs of degree.)

फार	(टू)	Too
फार	(व्हेरी)	Very:
क्वचित्	(हार्डलि)	Hardly:
अगदीं	(क्वाइट)	Quite
पुष्कळ	(मच)	Much
थोडें	(लिट्ल्)	Little
बहुतेक	(ऑल्मोस्ट)	Almost
कांहीं अंशीं	(समव्हॉट)	Somewhat

(५) कारणवाचक क्रियाविशेषणें.

ॲडव्हर्ब्ज ऑफ कॉज्—(Adverbs of cause.)

त्याप्रमाणें	(अकॉर्डिंगली)	Accordingly
जेणें करून	(व्हेअरबाय)	Whereby
कां	(व्हाय)	Why
म्हणून	(देअरफर)	Therefore

(६) निश्चयार्थी किंवा निषेधार्थी क्रियाविशेषणें.

ॲडव्हर्ब्ज ऑफ निगेशन—(Adverbs of negation.)

नाहीं	(नो)	No
इतकेंच नव्हे	(ने)	Nay
नाहीं	(नॉट)	Not
कधीं नाहीं	(नेव्हर)	Never
खरोखर	(इंन्डीड)	Indeed
होय	(यस्)	Yes

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

काहीं विशेषणांना ly हा प्रत्यय लाविला असतां त्यांचीं क्रियाविशेषणें कशीं सिद्ध होतात तें पहा:—

Begger + ly = Beggarly. Pauper + ly = Pauperly.
Poor + ly = Poorly. Rich + ly = Richly.
Common + ly = Commonly. High + ly = Highly.

काहीं शब्द क्रियाविशेषणें आणि शब्दयोगी अव्ययें अशीं दोन्ही होतात. तीं ओळखण्याची खूण अशी आहे कीं, त्या शब्दांचा जर वाक्यांत नामांशीं किंवा सर्वनामांशीं संबंध येत असेल, तर ते शब्द शब्दयोगी अव्ययें आहेत असें समजावें आणि स्वतंत्र असतील तर तीं क्रियाविशेषणें आहेत असें जाणावें. जसें:—

वर काहीं तरी आहे-(देअर इज समथिंग अपवर्ड There is something upward) या वाक्यांत Upward (वर) हा शब्द स्वतंत्र असल्यानें तो येथें क्रियाविशेषणात्मक आहे; परंतु त्याच्यांत जर—वर आकाशांत काहीं तरी आहे, (देअर इज समथिंग अपवर्ड इन दि स्काय) असा फरक करून तेंच वाक्य केलें तर upward (वर) या शब्दाचा संबंध sky (आकाश) या शब्दाशीं येत असल्यानें तोच upward हा शब्द लगेच शब्दयोगी अव्यय बनला. याचप्रमाणें—तो जवळ उभा होता—(ही वॉज स्टँडिंग नियर—He was standing near) आणि तो खुर्चीजवळ उभा होता—(ही वॉज स्टँडिंग नियर ए चेअर—He was standing near a chair.) या वरील दोन वाक्यांपैकीं पहिल्या वाक्यांतील near हा शब्द स्वतंत्र असल्यानें तो क्रियाविशेषण झाला व दुसऱ्या वाक्यांतील near या शब्दाचा संबंध chair (खुर्ची) या शब्दाशीं येत असल्यानें तो शब्दयोगी अव्यय बनला.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

शब्दसंग्रह—(Vocabulary.)

दोष देणें–(टु ब्लेम) To blame.	दोष दिला–(ब्लेम्ड) Blamed.
पकडणें–(टु कॅच) To catch.	पकडला–(कॉट) Caught.
ऐकणें–(टु लिसन) To listen.	ऐकलें–(लिसन्ड टु) Listened to.
बिथरणें–(टु बि मॅड) To be mad.	बिथरलेला–(मॅडन्ड) Maddened.
पसरणें–(टु स्कॅटर) To scatter.	पसरलेला–(स्कॅटर्ड) Scattered.
जाणें–(टु पास) To pass.	गेलेला–(पास्ड) Passed.
मागें सरणें–(टु वुइड्रॉ)To withdraw.	मागें सरलेला–(वुइड्रॉन) With-drawn.
घट्ट बसवणें–(टु फिक्स) To fix.	घट्ट बसवलेला–(फिक्स्ड) Fixed.
चोंची मारणें (टु पेक अप) To peck up.	चोंची मारलेला–(पेक्ड अप) Pecked up.
खालीं येणें–(टु फ्लो डाउन) To flow down.	खालीं आलेला–(फ्लोड डाउन) Flow-ed down.
गिळणें–(टु स्वॉलो) To swallow.	गिळलेला–(स्वालोड) Swallowed.
आरंभणें–(टु बिगिन्) To begin.	आरंभलेला–(बिगन) Begun.
एकत्र करणें–(टु युनाइट) To unite.	एकत्र केलेला–(युनायटेड) United.
उडी मारणें–(टु स्प्रिंग) To spring.	उडी मारली–(स्प्रॅंग) Sprang.
वागणें–(टु ऍक्ट) To act.	वागला-ली-लें–(ऍक्टेड) Acted.
आशा धरणें–(टु होप) To hope.	आशा धरली–(होप्ड) Hoped.
हरविणें–(टु लूज) To lose.	हारविलेला–(लॉस्ट) Lost.
कुरतुडणें–(टु निबल) To nibble.	कुरतुडलेला–(निबल्ड) Nibbled
परवानगी देणें–(टु अलौ) To allow.	परवानगी दिलेला–(अलौड) Allowed.
मोकळें सोडणें–(टु सेट फ्री) To set free.	एकी–(युनिअन) Union.
काड्या–(ब्लेड्स्) Blades.	ओलें गवत–(ग्रास) Grass.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

ही, सुद्धां–(इंव्हन) Even
दृष्टी–(साइट) Sight
उडी–(स्प्रिंग) Spring
„–(लीप) Leap
नियमित–(सर्टन) Certain
पातळ, बारीक–(थिन) Thin
मित्र–(फ्रेन्ड) Friend
बाळमित्र–(मेट) Mate
जुना मित्र–(चम) Chum
पुढील प्रमाणें–(अकॉर्डिंग टु दि फॉलोइंग) According to the following
घट्ट धरणें–(टु होल्ड फास्ट) To hold fast
उंट–(कॅमल) Camel
मधून–(थ्रू) Through
तांदुळाचें दाणें–(राइसग्रेन) Ricegrain
भूक–(हंगर) Hunger
भुकेलेला–(हंग्री) Hungry
क्षणांत–(इन ए मोमेंट) In a moment
अदूरदर्शी–(इम्प्रूडन्ट) Imprudent
दूरदर्शी–(प्रूडन्ड) Prudent
हालचाली–(मुव्हमेंटस)Movements
आपमतलबी–(कन्सीटेड) Conceited
एकांत–(लोन्ली) Lonely

वाळलेलें गवत–(हे) Hay
पहिल्या प्रथम–(ऍट फर्स्ट) At first
उडी मारणें–(टु लीप) To leap
जमीन–(अर्थ) Earth.
„ –(ग्राउन्ड) Ground
तृप्त होणें–(टु सॅटिस्फाय) To satisfy
„ (करणें)–(„ „) „
पुढील प्रमाणें–(ऍज फॉलोज) As follows
कोणी एक–(सर्टन) Certain
दोरी–(रोप) Rope
पारधी–(फौलर) Fowler
अंतर–(डिस्टन्स) Distance
हत्ती–(एलिफंट) Elephant
अकस्मात् (बाय चॅन्स) By chance
जाळें–(नेट) Net
बळकट–(स्ट्रॉंग) Strong
उपदेश–(ऍडव्हाइस) .
एकदम–(सडन्ली) Suddenly
क्षणांत–(ऍट वन मोमेंट) At one moment
अविचारी–(रॅश) Rash
दाणें–(ग्रेन्स) Grains
सावध–(कॉशस) Cautious
जागा–(प्लेस) Place
प्रश्न–(क्वश्चन) Question

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

वाक्यें (सेन्टेन्सेस—Sentences).

आपल्या जाळ्यांत पक्षी पकडण्यासाठीं, एका पारध्यानें आपलें जाळें पसरलें व तो दूर जाऊन उभा राहिला (इन ऑर्डर टु कॅच दि बर्ड्स, ए फौलर स्प्रेड हिज नेट ॲन्ड वुइथड्रयू टु ए लाँग डिस्टन्स—Inorder to catch the birds a fowler spread his net and withdrew to a long distance.)

त्याच वेळीं कांहीं पक्षी अकस्मात् आकाशांतून उडत चालले होते-(एट दि व्हेरी टाइम सम् बर्डस वेअर फ्लाइंग बाय चॅन्स इन दि स्काय—At the very time some birds were flying by chance in the sky.)

पारध्यानें जाळ्याजवळ पसरलेलें धान्य पक्ष्यांच्या नजरेस पडलें-(दि बर्डस कॉट साइट ऑफ दि ग्रेन, स्प्रेड बाय दि फौलर नियर दि नेट—The birds caught sight of the grain spread by the fowler near the net.)

उडत असलेल्या पक्ष्यांतील एकानें पुढीलप्रमाणें आपल्या बाळमित्राला प्रश्न केला-(वन ऑफ दि फ्लाइंग बर्डस पुट ए क्वश्चन टु इटस मेट अॅज फॉलोज-One of the flying birds put a question to its mate as follows.)

या अशा ओसाड आणि एकांत जागेंत हें धान्य कसें बरें आलें असावें?-(हौ धिस ग्रेन मस्ट हॅव कम ॲट सच ए डेसोलेट ॲन्ड लोन्ली प्लेस ?-How this grain must have come at such a desolate and lonely place ?)

पाहूं या तर खरें जाऊन काय आहे तें-(लेट अस गो ॲन्ड फाइन्ड आउट दि ट्रुथ-Let us go and find out the truth.)

तरी पण आपण आपल्या हालचालींत आपल्याला फार सावधपणा राखला पाहिजे—(यट वुइ मस्ट कीप आवर्सेल्व्हज कॉशस इन आवर मुव्हमेन्टस—Yet we must keep ourselves very cautious in our movements.)

त्या पक्ष्यांतील एका आपमतलबी पक्ष्यानें आपल्या इतर सर्व गड्यांना फारच खोटा उपदेश केला-(वन कन्सीटेड बर्ड अमंग दि अदर्स गेव्ह ए व्हेरी फॉल्स ॲडव्हाइस टु इटस फ्रेन्डस-One conceited bird among the others gave a very false advice to its friends.)

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

त्याच्या त्या उपदेशानें सारे पक्षी खालीं उतरले-(हिअरिंग दॅट ऍड्व्हाइस ऑफ इट ऑल दि बर्ड्स फ्ल्यू डौन—Hearing that advice of it all the birds flew down.)

नंतर ते पक्षी आपल्या चोंचिनें दाणे टिपून खाऊं लागले-(देन दोज बर्ड्स बिगॅन टु पेक अप दि ग्रेन ऍन्ड स्वॉलो–Then those birds began to peck up the grain and swallow.)

त्यांनीं दाणे टिपायला आरंभ करतांक्षणींच ते सारे जाळ्यांत अडकले गेले-(ऍज सून ऍज दे बिगॅन टु पेक अप दि ग्रेन, ऑल ऑफ देम वेअर कॉट इन दि नेट—As soon as they began to peck up the grain, all of then were caught in the net.)

आपल्या मित्राच्या अविचाराबद्दल, ते मग त्याला दोष देऊं लागले-(दे देन बिगॅन टु फाइन्ड फॉल्ट वुइथ दि इम्प्रूडन्स ऑफ देअर फ्रेन्ड—They then began to find fault with the imprudance of their friend.)

पण ती त्यांची स्वतःचीच चूक होती-(बट इट वॉज देअर ओन मिस्टेक–But it was their own mistake.)

त्यांनीं त्याचें ऐकलें नसतें, तर ते संकटांत पडले नसते-(इफ दे वुड नॉट हॅव लिसन्ड हिम, दे वुड नॉट हॅव बिफॉलन इन्टु मिझरी–If they would not have listened him, they would not have befallen into misery.)

त्यांनीं त्याबद्दल स्वतःलाच दोष द्यायला हवा होता-(दे ऑट रादर टु हॅव ब्लेम्ड देमसेल्व्हज फॉर इट–They ought rather to have blamed themselves for it.)

त्यांतल्या एका शहाण्या पक्ष्यानें नंतर एक युक्ति सुचवली—(वन ऑफ दि वाइज बर्ड्स देन प्रपोज्ड ए ट्रिक—One of the wise birds then proposed a trick.)

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

त्यानें संघशक्तीच्या बळानें एकदम सर्वांनीं उडावें असें सांगितलें—(ही टोल्ड टु फ्लाय ऑल ॲट वन्स वुइथ दि यूनियन स्ट्रेंग्थ ऑर स्ट्रेंग्थ ऑफ युनिटि—He told to fly all at once with the union strength, or strength of unity.)

त्याप्रमाणें त्या सर्वांनीं आपली शक्ति एकवटली व ते जाळ्यासह तत्क्षणीं दूर उडून गेले—(अकॉर्डिंगली ऑल ऑफ देम, ऑन दि स्ट्रेंग्थ ऑफ युनियन फ्लेड अवे इन्स्टन्टेनियस्ली ॲट लाँग डिस्टन्स वुइथ दि वेब—Accordingly all of them on the strength of union fled away instantaniously at a long distance with the web.)

वस्तु स्वतंत्रपणें भक्कम नसतांही, त्या जर एकत्र केल्या तर त्यांची शक्ति वाढते-(दो दि थिंग्ज आर नॉट स्ट्रॉंग सेपरेटली, यट दे बाय बीइंग युनायटेड, गेट देमसेल्व्हज स्ट्रॉंग—Though the things are not strong seperately, yet they by being united, get themselves strong.)

गवताच्या बारिक काड्यांच्या बनविलेल्या दोरानेंहि चिथरलेल्या हत्तीला ताळ्यावर आणतां येतें—(ईव्हन ए मॅड एलिफंट कॅन बी हेल्ड फास्ट बाय ए रोप मेड ऑफ थिन ब्लेडस ऑफ ग्रास—Even a mad elephant can be held fast, by a rope made of thin blades of grass.)

पक्ष्यांनीं हाच कित्ता गिरविला—(दि बर्ड्स फॉलोड दि सेम इलस्ट्रेशन—The birds followed the same illustration.)

ते परत जमिनीवर येतील अशी पारध्याला आशा होती—(दि फौलर होप्ड दॅट दे वुड कम डाउन अगेन टु दि अर्थ—The fowler hoped that they would come down again to the earth.)

पण व्यर्थ ! ते जाळ्यासह दृष्टीआड झाले—(बट इनव्हेन ! दे पास्ट आउट ऑफ साइट वुइथ दि नेट—But invain ! They passed out of sight with the net.)

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

याप्रमाणें पारधी आपल्या जाळ्यासह पक्ष्यांना आंचवला—[धिस वे दि फौलर लॉस्ट हिज नेट वूइथ दि बर्ड्स—This way the fowler lost his net with the birds.]

नंतर ते सर्व पक्षी त्या जाळ्यासह एका उंदराच्या बिळापाशीं गेले —[देन ऑल दि बर्ड्स वूइथ दॅट नेट वेंट टु दि होल ऑफ ए माउस—Then all the birds with that net went to the hole of a mouse.]

उंदरानें तें जाळें कुरतडून पक्ष्यांना खुलें केलें—[दि माउस सेट फ्री दि बर्ड्स बाय निब्लिंग दि नेट—The mouse set free the birds by nibling the net.]

एकीचें बळ असें विलक्षण असतें—[सच इज दि वंडरफुल स्ट्रेंग्थ ऑफ युनियन —Such is the wonderful strength of union.]

शब्दयोगी अव्यय—[प्रेपोझिशन—Preposition.]

वाक्यांतील इतर शब्दांशीं संबंध दाखविण्यासाठीं नामाचा किंवा सर्वनामाचा जो शब्द योजितात, त्याला शब्दयोगी अव्यय असें म्हणतात. जसें—तो दागीना पेटींत आहे-[दि ऑर्नमेंट इज इन दि बॉक्स—The ornament is in the box.] या वाक्यांत दागिना [ornament] आणि पेटी [box] या दोन्ही शब्दांचा संबंध in या शब्दानें दाखविला आहे, यास्तव in हे शब्दयोगी अव्यय आहे. याच अन्वयें- ते कुत्र्याबरोबर धांवले-[दे ऱ्यान वुइथ दि डॉग–They ran with the dog] यांतील with हें शब्दयोगी अव्यय झालें.

ज्या नामाला किंवा सर्वनामाला [प्रेपोझिशन] शब्दयोगी अव्यय लागतें, त्याची नेहमीं द्वितीया विभक्ति—[ऑब्जेक्टिव्ह केस] असतें, ही गोष्ट मागें विभक्ति या प्रकरणांत सांगितलेलीच आहे.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

(शब्दसंग्रह—Vocabulary)

आंत	(इन)	In
उजाडतांच	(ॲट डे-ब्रेक)	At day break
करितां-साठीं	(फॉर)	For
कामधंदा	(बिझिनेस)	Business
खोगीर	(सॅडल)	Saddle
गैरहजर	(ॲब्सेन्ट)	Absent
गलबत	(शिप)	Ship
चा—ची—चें	(ऑफ)	Of
जवळ	(नियर, ॲट हॅन्ड)	Near, at hand
गोंगाट	(नॉईज)	Noise
दरवाजा	(डोअर)	Door
पोहोंचणें	(टु अराइव्ह)	To arrive
सुख	(प्लेझर)	Pleasure
संपविलें	(फिनिश्ड)	Finished
नदीचा तीर	(बॅन्क)	Bank
सहनशक्ति	(एन्डयुअरन्स)	Endurance
किनारा	(शोअर)	Shore
आशा करणें	(टु एक्स्पेक्ट)	To expect
उशीरां	(लेट)	Late
कडे	(ॲट)	At
खालीं	(डौन)	Down
,,	(अंडर)	Under
,,	(बिलो)	Below
,,	(बिनीथ)	Beneath
,,	(अंडरनीथ)	Underneath
आरंभ केला	(कमेन्सड)	Commenced
प्रकाशीत होतो	(शाइन्स)	Shines
परत आला	(रिटर्न्ड)	Returned

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

पोहोंचला	(अराइव्हड)	Arrived
लाटा	(वेव्हज)	Waves
नदी	(रिव्हर)	River
संकट	(डेन्जर)	Danger
स्वभाव	(टेम्पर)	Temper
बांधलेली	(टाइड)	Tied
भांडण	(क्वारळ)	Quarrel
तरंगणें	(टु फ्लोट)	To float
विषयीं	(अबाउट)	About
आंत	(इन्टू)	Into
पूर्वी	(बिफोर)	Before
,,	(ॲगो)	Ago
जवळ	(बिसाइड)	Beside
शिवाय	(वुइदाउट)	Without
मध्यें	(ड्यूरिंग)	During
विरुद्ध	(अगेन्स्ट)	Against
नंतर	[आफ्टर]	After
पासून	[फ्रॉम]	From
भांडले	[क्वारल्ड]	Quarreled
तरंगले	[फ्लोटेड]	Floated
वर	[ऑन]	On
,,	[अपॉन]	Upon
पूर्वी	[बिफोर]	Before
सभोंवतीं	(अराउन्ड)	Around
ने-ए-शीं	(बाय)	By
पर्यंत	(टिळ)	Till
शिवाय	(एक्सेप्ट)	Except
मध्यें	(बिटवीन)	Between
,,	(अमंग)	Among
पलीकडे	(बियॉन्ड)	Beyond

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

वाक्यें-[सेन्टेन्सेस-Sentences].

ते घरीं नाहींत, तुम्ही त्या खुर्चीवर बसा-(दे आर नॉट ऍट होम, यू शुड सिट इन् दॅट चेअर-They are not home, you should sit in that chair.)

माझ्याजवळ तो बाकावर बसला-(ही सॅट बाय मी ऑन दि बेन्च—He sat by me on the bench.)

त्याच्याशीं कोणीही बोलूं नका; आज तो रागावलेला आहे—(नन् शुड स्पीक वुइथ हिम; टु-डे ही इज इन ए बॅड टेंपर-None should speak with him To-day he is in a bad temper.)

थांबा! उगाच गोंगाट करणें बरें नव्हे-(स्टॉप ! इट् इज् नॉट गुड् टु मेक नॉइज् यूस्लेस्ली-Stop! It is not good to make noise uselessly.)

कारण तो असह्नीय असतो—(बिकॉज इट् इज् बियॉन्ड एन्डयुअरन्स—Because, it is beyond endurance.)

त्यानें अनेक संकटें सोसलीं आहेत-(ही हॅज पास्ड थ्रू मेनी डेन्जर्स-He has passed through many dangers.)

तुम्ही ज्या ज्या ठिकाणीं जाल त्या त्या ठिकाणीं तो तुमच्याबरोबर येत जाईल-(ही वुइल अकम्पनी यू व्हेअरयेव्हर यू वुइल गो-He will accompany you where-ever you will go.)

वर स्वर्ग आणि खालीं नरक आहे-(दि हेवन इज अप ऍन्ड डाऊन इज हेल्-The heaven is up and down is hell.)

वर आकाशांत आमच्या डोक्यावर पक्षी उडतात—(अप् इन दि स्काय ओव्हर आवर हेडस् दी बर्डस फ्लाय—Up in the sky over our heads the birds fly.)

आमच्या पायांखालीं जमीन असून डोक्यावर आभाळ आहे—दि अर्थ इज अन्डर आवर फीट ऍन्ड दि स्काय इज अबव्ह अवर हेड्स्-The earth is under our feet and the sky is above our heads.)

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

तो कुत्रा तुमचा आज्ञाधारक नोकर आहे—(दॅट डॉग इज युवर ओबीडिअन्ट सर्व्हन्ट—That dog is your obedient servant.)

जो मनुष्य दरवाज्याबाहेर उभा आहे, तो तुमची भेट घेऊं इच्छितो आहे—(दि मॅन हू इज स्टॅन्डिंग वुइदाउट दि डोअर, वुइशेस टु सी यु—The man who is standing without the door, wishes to see you.)

अकराशें पानांचें पुस्तक मला अवघ्या तीन रुपयांस मिळालें—(आय गॉट ए बुक ऑफ इलेव्हन हन्ड्रेड लीव्हज्, ओन्ली फार रुपीज थ्री—I got a book of eleven hundred leaves only for rupees three.)

आम्ही आतां भयापासून मुक्त आहोंत—(नौ वुइ आर औट ऑफ डेन्जर—Now we are out of danger.)

तो आपल्या स्वतःच्या घोड्यावरून पडणें शक्यच नाहीं—(इट् इज् नॉट पॉसिबल फार हिम् टु फॉल ऑफ हिज् ओन हॉर्स—It is not possible for him to fall of his own horse.)

तो बरोबर दहा वाजतां घरून कचेरीला जायला निघतो—(ही लीव्हज् होम टु गो आबाउट हिज् ऑफिस एक्झॅक्ट्ली ऍट टेन—He leaves home to go about his office exactly at ten.)

या जागेजवळ ये आणि येथें ताठ उभा राहा—कम नियर धिस स्पॉट ऍन्ड स्टॅन्ड हियर स्ट्रेट—Come near this spot and stand here strate.)

वादळाच्या ऋतूंत गलबतें नेहमीं किनाऱ्याला बांधून ठेवतात—(इन स्टॉर्मी सीझन दि शिप्स आर ऑल्वेज टाइड अलॉंग दि शोअर—In stormy season the ships are always tied along the shore.)

ते आपसांत भांडले आणि अदालतीची पायरी चढले—(दे क्वारल्ड अमंग दमसेल्व्हज् ऍन्ड बिकेम स्लेव्हज टु लॉ—They quarreled among themselves and became slaves to law.)

नदीच्या प्रवाहावर कित्येक गलबतें तरंगत होतीं—(मेनी शिप्स वेअर फ्लोटिंग ऑन् दि वॉटर-करंट ऑफ ए रिव्हर—Many ships were floating on the water-current of a river.)

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

माकडें फळें खाण्यासाठीं या झाडावरून त्या झाडावर उड्या मारीत होतीं--(मं-कीज् वेअर लीपिंग फ्रॉम वन ट्री टु अदर फॉर ईटिंग फ्रूट--Monkeys were leaping from one tree to other for eating fruit.)

तो त्याच्या शेजारीं दरवाज्यांत उभा होता--(ही वॉज स्टॅन्डिंग इन दि डोअर बाय हिज् साइड--He was standing in the dcor by his side.)

त्यानें ज्या दिवसापासून हें काम सुरू केलें, त्या दिवसापासून एक महिन्यांत हें काम घरीं राहून पुरें केलें--(ही फिनिश्ड दि वर्क इन ए मन्थ, स्टेइंग ॲट होम, फ्रॉम दि डे ही कमेन्स्ड वुइथ इट--He finished the work in a month, staying at home, from the day he commenced witn it.)

त्याची चाळीशी उलटून, तो जरी पन्नाशीच्या घरांत आहे, तरी अजून वाचा-लिहायला चष्मा लावीत नाहीं--(दो ही हॅज पास्ड फॉर्टि ॲन्ड वुइदिन दि एज ऑफ फिफ्टी, यट डझ नॉट यूस स्पेक्टिकल्स--Though he has passed foty, and within the age of fifty, yet does not use spectacles)

येत्या सोमवारीं मी तुझी दोन तास वाट पाहीन, आणि नंतर पर्वतीला जाईन--(आय शॅल बि वेटिंग फॉर यू ऑन कमिंग मन्डे फॉर टू ऑवर्स, एंन्ड देन आय शॅल स्टार्ट फॉर पर्वती--I shall be waiting for you on coming monday for two hours, and then I shall start for Parvati.)

सूर्य सकाळीं उगवून सायंकाळीं अस्ताला जातो आणि चंद्र सायंकाळीं उदय पावून पाहाटे मावळतो-(दि सन रायझेस इन दि मॉर्निंग एॅन्ड सेट्स् इन् दि ईव्हि-निंग, व्हाइल दि मून कम्स अप इन् दि इव्हिनिंग एॅन्ड फेड्स् ॲट दि सन-राइज--The sun rises in the morning and sets in the evening while the moon comes up in the evening and fades at the sun-rise.)

तो महिन्यांतून एकोणतीस दिवस गैर हजर असतो--(ही एब्सेन्टस् हिम्सेल्फ फॉर ट्वेन्टीनाइन डेज् इन ए मन्थ-He absents himself for twenty nine days in a month.)

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

उभयान्वयी अव्यय—(कंजंक्शन–Conjuction)

हर्ष, शोक, चमत्कार, आश्चर्य, दुःख, आनंद वगैरे वगैरे मनोविकार दाखविणारा जो शब्द त्याला केवलप्रयोगी अव्यय म्हणावें. त्याचा संबंध वाक्यांतील कोणत्याही शब्दांशीं येत नाहीं, जसें:—

ओ (O), Ah (ॲं), लो (Lo), अलास (Alas), हुरा (Hurrah), हुश् (Hush) वगैरे शब्द हीं केवलप्रयोगी अव्ययें (इन्टरजेक्शन्स् Interjections) होत.

शब्दसंग्रह—(Vocabulary).

मरण–(डेथ्) Death.
निकट–(क्लोजली) Closely.
कमी करणें–(टु लेसन्) To lessen.
,, (टु रिड्यूस) To reduce.
पाऊल–(स्टेप्) Stop.
शिडी–(लॅडर) Ladder.
भक्ष्य–(प्रे) Prey.
चुकला– मिस्ड्) Missed
पट्टा– (स्ट्राइप) Stripe.
शींसंबंध असलेला–(टु बी अलाइड बुइथ–To be allied with)
स्थिति (स्टेट) State.
जड–(हेवी) Heavy.
भाषा–(लँग्वेज्) Language.
दुष्ट–(क्रूएल) Cruel.
जिना–(स्टेअर केस) Stare case.
सोपें–(ईझी) Easy.
उपासमार–(स्टार्व्हेशन) Starvation
खूण केलेला–(मार्क्ड्) Marked.
काळाभोर– (रिच् डार्क) Rich dark
काळाकाभिन्न–(डीप ब्लॅक) Deep black.

सुरंग	(चेस्टनट)	Chestnut
तेल्याकुमाइत	(आयर्न ग्रे)	Iron gray
अबलक-ख	(पी—बॉल्ड)	Pie bald
हिम	(स्नो)	Snow
करडा	(ग्रे)	Gray
कुरण	(मेडो)	Medow

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

मऊ	(सॉफ्ट)	Soft
मांजरीजात	(कॅटकाइन्ड)	Catkind
गोळा	(फ्लेक्)	Flake
वैद्य	(फिजिशियन)	Physicion
लोंकर	(फर)	Fur
पुरविणें	(टु फर्निश)	To furnish
लांब	(लॉंग)	Long
आरोग्य	(हेल्थ)	Health
विश्वास ठेवणें	(टु ट्रस्ट)	To trust
लंगडणें	(टु लिंप)	To limp
पळाला	(फ्लेड्)	Feld
लगेच	(इन्स्टन्टली)	Instantly
थांबलें	(सीज्ड)	Ceased
विश्वास वाटला	(बिलीव्हड्)	Believed
न टाळण्याजोगें	(इनएव्हिटेबल)	Inevitable
वाट दाखविणें	(टु गाइड)	To guide
मध्यरात्र	(मिड्नाइट)	Midnight
दोरीनें बांधणें	(टु रोप)	To rope
साखळीनें बांधणें	(टु चेन)	To chain
मिळविणें	(टु प्रोक्युअर)	To procure
लावून ठेवणें	(टु फिक्स)	To fix
अस्वस्थ वाटणें	(टु फील अनईझि)	To feel uneasy
तत्व	(प्रिन्सिपल)	Principle
ऊबदार	(वॉर्म)	Warm
निर्दयता	(अन्काइन्डनेस्)	Unkindness
सुमारें	(नियर्लि)	Nearly
अपराधी	(गिल्टी)	Guilty

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

दुःखदायक	(मोर्नफुल)	Mournful
बर्फ पडणें	(टु स्नो)	To snow
पावलें	(फुट-स्टेप)	Foot-steps
उथळ भांडें	(पॅन)	Pan
मुका	(डम्ब)	Dumb
प्राणी	(क्रीचर)	Creature
मधून	(ॲक्रॉस)	Across
पट्ट्यानें बांधणें	(टु स्ट्रॅप)	To strap
योग्य	(केपेबल)	Capable
शत्रु	(ॲन एनिमी)	An enemy
प्राणरक्षक	(व्हाइटल्)	Vital
बेपर्वाईचा	(इन्डिफरन्ट्)	Indifferent
बेपर्वाई	(इन्डिफरन्स)	Indifferance
विनविणें	(टु एन्ट्रीट)	To entreat
एक दिलानें	(युनॅनिमस्ली)	Unanimously
मनुष्यजात	(ह्यूमन)	Human
लुच्चा	(कनिंग)	Cunning
स्वभाव	(डिस्पोझिशन)	Disposition
व्यर्थ दवडणें	(टु बॅफल्)	To baffle
न्यायानें	(जस्टली)	Justly
मिळाले	(जॉइन्ड)	Joined
सुख	(ब्लिस्)	Bliss
कांतडी	(स्किन)	Skin
चतुष्पाद	(क्वाड्रपेड)	Quadraped
कोल्हा	(फॉक्स)	Fox
चातुर्य	(स्किल्)	Skill
नुकतेंच	(जस्ट)	Just

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

वाक्यें—(सेन्टेन्सेस–Sentences.)

नांगऱ्या सकाळीं सूर्योदयाबरोबर लवकर उठून आपल्या शेतांत काम करायला जातो—(दि पेझन्ट रायझेस् आर्लि इन् दि मॉर्निंग, वुइथ दि सन, ॲन्ड गोज् टु वर्क इन् हिज् फील्ड–The peasant rises early in the morning with the sun, and goes to work in his field.)

त्याला वर्षभर कांहीं ना कांहीं तरी काम असतेंच–(ही हॅज ऑल्वेज् सम्थिंग टु डू, ऑल दि इयर लांग–He has always something to do all the year long.)

पण त्याला पावसांतच अधिक काम असतें यांत संशय नाहीं–(बट् नो डाउट ही इज बीझिएस्ट इन् दि रेन्स्–But no dout he is busiest in the rains.)

त्यानें आपलें नांगरण्याचें काम संपविलें म्हणजे तो आपली बीपेरणी करतो–(व्हेन् ही हॅज फिनिश्ड हिज प्लोइंग, ही सोज् सीड–When he hasfin ished his ploughing, he sows seed.)

तें जरी जमिनींत अदृश्य होते, तरी तें तेथें त्याच स्थितींत फार वेळ राहात नाहीं –(दो इट् डिसअपियर्स इन् दि ग्राउन्ड, इट् डझ् नॉट रिमेन देअर फॉर ए लांग टाइम–Though it disappears in the ground, yet it does not remain there for a long time.)

थोड्याच दिवसांच तें पुनः वर येतें, आणि आपणां सर्वांना त्याचे नवे हिरवे मोड बघण्याचा आनंद वाटतो–(आफ्टर ए फ्यू डेज्, इट् कम्स् अप् अगेन, ॲन्ड वुइ आर ऑल ग्लॅड टु सी दि यंग ग्रीन शूट्स्–After a few days it comes up again and we are all glad to see the young green shoots.)

कोळी समुद्रकांठीं राहून आपलें छोटेसें घरटें वाळूंत अथवा खडकांत बांधतो–(ए फिशर्मन लिव्हज् बाय दि शोअर ऑफ दि ओशन, ॲन्ड बिल्डस् हिज् लिटल हट

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

ऑव दि सॅन्ड ऑर अमंग दि राक्स्–A fisherman lives by the shore of the ocean and builds his little hut on the sand or among the rocks.)

पावसाळ्यांत नांगऱ्या आपल्या कामांत जेव्हां गर्क असतो, तेव्हां कोळी निरुद्योगी असतो; कारण त्यावेळीं त्याला समुद्रांत जायला वारा फार जोराचा वाहात असतो.–(इन् दि रेन्स् व्हेन् दि पेझन्ट इज बीझी, दि फिशर्मन् इज आयडल्; फॉर, दि वुइन्ड इज् टु स्ट्रॉंग फॉर हिम टु गो टु सी–In the rains when the pesant is busy the fisherman is idle, for the wind is too strong for him to go to sea.)

पावसाळ्याच्या अखेरीस, तो आपल्या पडावाची डागडुगी करून समुद्रांत जातो–(व्हेन् दि रेन्स हॅव कम् टु ॲन एन्ड, ही पुट्स हिज् बोट इन ऑर्डर ॲन्ड गोज् टु सी–When the rains have come to an end, he puts his boat in order and goes to sea.)

तांदुळ म्हणजे काय तें आपणां सर्वांना माहीत आहे आणि ते कसे होतात हें दि आपणापैकीं बहुतेकांनीं पाहिलें आहे–(वुइ ऑल नो व्हॉट राइस इज् ॲन्ड मोस्ट ऑफ अस हॅव सीन इट् ग्रोइंग–We all know what rice is and most of us have seen it growing.)

ज्या प्रांतांत पुष्कळ पाऊस पडतो व जेथें विपुल पाणी असतें तेथें तें येतात–(इट् ग्रोज् इन् कन्ट्रीज व्हेअर दि रेन इज् हेवी ॲन्ड व्हेअर देअर इज प्लेन्टी ऑफ वॉटर –It grows in countries where the rain is heavy and where there is plenty of water.)

एके दिवशीं सकाळीं गजाननाचा बाप लक्ष्मण म्हणाला, " गजानन किंवा गोपीनाथ यांपैकीं कोणीच अजून राणीचा बाग पाहिला नाहीं; आज दुपारीं तो बघायला जाऊं या "–(वन् डे गजानन्स फादर लक्ष्मण सेड, " नीदर गजानन ऑर गोपीनाथ हॅज सीन दि व्हिक्टोरिया गार्डन्स; लेस अस गो टु सी इट धिस आफ्टरनून—

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

One day morning Gajanan's father Lakshman said " neither Gajanan nor Gopeenath has seen the Victoria Gardens, let us go to see it this afternoon. ")

बागेंतलि जनावरें बघण्याचें मुलांना फारच नवलाचें वाटलें आणि तीं एकदम वाघ बघायला गेलीं–(दि चिल्ड्रेन वेअर व्हेरी क्यूरियस् टु सी दि ॲनिमल्स इन् दि गार्डन् , ॲन्ड दे वेन्ट ॲट वन्स टु सी दि टायगर–The children were very curious to see the animals in the garden, and they went at once to see the tiger.)

हिंदुस्तानांत जरी फार थोडे सिंह आहेत, तरी अद्यापि कांहीं काठेवाडांतल्या गिरनारच्या जंगलांत दृष्टीस पडतात.–(दो देअर आर व्हेरी फ्यू लायन्स इन् इन्डिया, यट यू मे स्टिल् सी ए फ्यू इन् दि गिर फॉरेस्ट इन काठियावॉर–Though there are very few lions in India, yet you may still see a few in the Gir forests in Kathiawar.)

तुम्हीं कधीं सिंहगर्जना ऐकली आहे काय ?–(हॅव यू एव्हर हर्ड ए लायन रोअर–Have you ever heard a lion roar ?)

प्राणिसृष्टींत सिंहगर्जना ही फार जोराची आणि अति भीतिप्रद आवाजाची आहे –(दि लायन्स रोअर इज ऑफ दि लाउडेस्ट ॲन्ड मोस्ट ट्रिमेन्डस इन् दि वर्ल्ड ऑफ ॲनिमल्स--The lion's rour is of the loudest and most tremendeus sound in the world of animals.)

तीनशें वर्षांपूर्वी दिल्ली शहरांत एकदां एक हत्ती मोकळा सुटला आणि तेथल्या रस्त्यांतून पळाला--(थ्री हन्ड्रेड इयर्स ॲगो इन् दि सिटी ऑफ देहली ॲन एलिफन्ट वन्स ब्रोक लूज् ॲन्ड रॅन फियर्सली अलॉंग दि स्ट्रीट्स्--Three hundred years ago in the city of Delhi an elephant once brock loose and ran fiercely along the streets.)

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

इंग्लंडांत वार्षिक असे मुख्य चार ऋतु असतात आणि हिंदुस्तानांत तीन असलेले आपणांस बघायला सांपडतात--(इन् इंग्लंड देअर आर फोर प्रिन्सिपल सीझन्स इन ए इयर, ॲन्ड इन इन्डिया वुइ मे सी थ्री--In England there are four principal seasons in a year, and in India we many see three.)

पावसाळा सुरू झाला म्हणजे सृष्टीसौंदर्यात फारच बदल होतो ?-(व्हेन दि रेन बिगिन्स, लो, व्हॉट ए चेंज कम्स इन् नॅचरल ब्युटि-When the rain begins, to, what a change comes in the natural beauty.)

धूसर टेंकड्या हिरव्या होतात, नद्या पाण्यानें भरून जातात आणि सर्वत्र जिवंतपणाच्या खुणा भासमान होतात-(यलोइश हिल्स ग्रो ग्रीन, रिव्हर्स फिल वुइथ वॉटर ॲन्ड देअर आर साइन्स ऑफ लाइफ एव्हरीव्हेअर-Yellowish hills grow green, the rivers fill with water and there are the signs of life everywhere.)

तुझ्या बागेंत कदाचित कांहीं उंच झाडें, आंब्याची झाडें आणि चिंचेचींहि असतील-(पर्हाप्स देअर वुइल बी इन युवर गार्डन सम टॉल ट्रीज, मॅंगो ट्रीज-ॲन्ड टॅमरिंड ट्रीज्-Perhaps there will be in your garden some tall trees, mango trees and tamarind trees.)

तुझा बाग जरी लहान असला तरी तुला तेथें कांहीं सुंदर झाडें लावितां येतील-(हौएव्हर स्मॉल इज युवर गार्डन, यू कॅन ग्रो देअर सम ब्यूटिफुल ट्रीज-However small is your garden, you can grow there some beautiful trees.)

तूं तेथें जाईचे वेल आणि कांहीं गुलाबाचीं रोपटीं : लावूं शकशील-(यू मे प्लॅन्ट देअर जाई क्रीपर्स ॲन्ड सम ऑफ रोझेट टू-You may plant there Jayi creepers and some plants of roses too.)

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

असें केल्यानें तुला सबंद वर्षभर फुलांचा मधुर वास आणि सुंदर रंग यांचा ये... भोग घ्यायाला सांपडेल-(इन् डूइंग सो यू वुइल एन्जॉय ए फीस्ट ऑफ स्वीट स्मे... एन्ड ब्राइट कलर्स ऑफ दि फ्लॉवर्स ऑल इयर रौन्ड-In doing so you will enjoy a feast of sweet smell and bright colours of the flowers all the year round.)

"आज किती उकडतें आहे?" असें गाडीचा पिंगट घोडा गाडा ओढीत अ... तांना बोलला आणि "कांहीं हरकत नाहीं. कदाचित् कोपऱ्यावर आपल्याला पाणी प्या... यला मिळेल" असें पांढरा घोडा म्हणाला-("व्हॉट ए हॉट डे धिस् इज?" सेड दि ब्राऊन हॉर्स ऍज ही वेन्ट ऑन पुलिंग दि कॅरेज. "नेव्हर माइन्ड," सेड दि व्हाइट हॉर्स," पर्हाप्स वुइ शॅल गेट ए ड्रिंक ऍट दि कॉर्नर."-"What a hot day this is!" said the brown horse as he went on pulling the carriage. "Never mind" said the white horse "perhaps we shall get a drink on the corner.")

ज्या ठिकाणीं दोन नद्या एकमेकींना मिळतात आणि जेथें सर्व वर्षभर पाणी अस... असें एक दक्षिणेंतील लहानसें शहर मला माहीत आहे-(आय नो ए लिटल टाउन इन दि डेक्कन व्हेअर टू रिव्हर्स मीट ऍन्ड देअर इज वॉटर ऑल दि इयर रौन्ड-I know a little town in the Deccan where two rivers meet and there is water all the year round.)

त्या दोहींच्या मधल्या जमिनीवर एक देऊळ असून, त्याच्या पुढच्या भागीं ए... मोठा नंदी आहे-(देअर इज ए टेम्पल ऑन दि ग्राऊन्ड बिटवीन् देम्, वुइथ ए ग्रे... बुल इन् फ्रन्ट ऑफ इट-There is a temple on the ground between them, with a great bull in front of it.)

प्रवाहाच्या पलीकडे भव्य दगडी भिंतीचा किल्ला असून पाण्यापर्यंत जाण्यास क... पायऱ्यांची रांग आहे-(ऍक्रॉस दि स्ट्रीम् देअर इज ए फोर्ट, वुइथ ह्यूज स्टोन वॉल्स ऍन्ड ए लॉंग रो ऑफ स्टेप्स लीडिंग डौन टु दि वॉटर-Across the stream

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

there is a fort with huge stone walls and a long row of steps leading down to the water.)

कुंभार आपल्या समोर चाक आणि बाजूला मातीचा ढीग घेऊन जमिनीवर बसतो -(दि पॉटर सिटस ऑन दि ग्राउन्ड वुइथ ए व्हील इन् फ्रन्ट ऑफ हिम् ऍन्ड ए हीप ऑफ क्ले ऍट हिज साइड-The potter sits on the ground with a wheel in front of him and a heap of clay at his side.)

तो काठीनें चाक फिरवितो आणि तें चालू झालें म्हणजे त्यावर थोडी माती टाकतो -(ही टर्न्स दि व्हील वुइथ ए स्टिक ऍंड व्हेन ही हॅज स्टार्टेड इट् ही थ्रोज सम क्ले ऑन इट—He turns the wheel with a stick, and when he has satrted it he throws some clay on it.)

नंतर तो आपल्या हातांत माती घेतो आणि तिला भांड्याचा आकार दिल्यावर त्यांना तो उन्हांत सुकवितो किंवा भाजतो--(देन ही टेक्स दि क्ले इन् हिज हॅन्डस ऍन्ड मोल्डस इट इन्टु पॉटस, वुइच आफ्टर्वर्डस् ही ड्राइज इन् दि सन ऑर बर्न्स-- Then he take the clay in his hands and moulds it into pots which afterwards he dries in the sun or burns.)

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

THE NATIONAL ENGLISH TEACHER.

दी नॅशनल इंग्लिश टीचर.

अर्थात्

राष्ट्रीय इंग्रजी शिक्षक.

PART SECOND.

भाग २ रा.

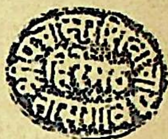

बोलण्यांतील कांहीं विशिष्ट शब्द आणि वाक्यें.

(सम इडियॅमेटिक सेन्टेन्सेस्–Some Idiamatic sentences)

फुलांचा गुच्छ– (ए बोका ऑफ फ्लॉवर्स) A boquet of flowers,
काठ्यांची जुडी–(ए बन्डल ऑफ स्टिक्स) A bundle of sticks.
सकाळचें नमन–(गुड मॉर्निंग) Good morning.
दुपारचें नमन–(गुड नून) Good noon.
दिवसाचें वाटेल तेव्हांचें नमन–(गुड डे) Good day.
सायंकाळचें नमन–(गुड नाइट्) Good night.
निरोप घेतांचें नमन–(गुड बाय) Good bye.
बायकांची छत्री–(पॅरासोल) Parasole.
पुरुषांची छत्री–((अम्ब्रेला) Umbrella.
विमानांतून उतरण्याची छत्री–(पराच्यूट) Parachute.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

पुरुषांचा गळपट्टा–(कम्फरटर) Comfertor.
स्त्रियांचा गळपट्टा–(बावा) Bowa.
ठोसाठोशी–(बॉक्सिंग) Boxing.
कुडतें–(बनॅन) Banan.
स्त्रियांची बंडी–(पोल्का) Polca.
गंजीफराक–(गंजीफ्रॉक) Gangifroc.
हरिणांचा कळप–(ए हर्ड ऑफ डियर) A herd of deer.
माशांचा घोळका–(ए शोल ऑफ फिश्) A shoal of fish.
माशांचा थवा–(ए स्वॉर्म ऑफ फ्लाइज) A swarm of flies.
द्राक्षांचा घड–(ए बंच ऑफ ग्रेप्स) A bunch of grapes.
हंसांचा तांडा–(ए फ्लॉक् ऑफ गीज) A flock of gees.
किल्यांचा जुडगा–(ए बंच ऑफ कीज्) A bunch of kees.
धान्याचें कोठार–(ए स्टॉक ऑफ कार्न) A stock of corn.
जिना, दादर–(ए फ्लाइट ऑफ स्टेप्स) A flight of steps.
मेंढरांचा कळप–(ए फ्लॉक ऑफ शीप्) A flock of sheep.
लांकडांचा ढीग–(ए स्टॉक ऑफ वुड) A stock of wood.
जोडा (पायांतला)–(ए पेअर ऑफ शूज) A pair of shoes.
डुकरांचा कळप–(ए हर्ड ऑफ स्वाइन) A herd of swine.
मुंग्यांचें वारूळ–(ऍन ऍन्टहील्) An ant-hill.
मधाचें पोळें–(हनी–कोंब्) Honey-comb.
उकिरडा–(डंग-हिल्) Dung-hill.
चोरांची टोळी–(ए गॅंग ऑफ रॉबर्स) A gang of robbers.
टोळधाड–(ए स्वॉर्म ऑफ लोकस्ट्स्) A swarm of locusts.
तारकापुंज–(ए क्लस्टर ऑफ स्टार्स) A cluster of stars.
पुष्पमाला–(गार्लंड ऑफ फ्लॉवर्स) A garland of flowers.
आरब लोक–(ए ट्राइब ऑफ ऍरब्ज) A tribe of Arabs.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

पक्षिसमुदाय—(ए फ्लाइट ऑफ बर्ड्स) A flight of birds.
पावसाची सर—(ए शॉवर ऑफ रेन्) A shower of rain.
दगडांचा ढिगारा—(ए हीप ऑफ स्टोन्स) A head of stones.
माणसांची गर्दी—(ए क्राउड ऑफ पिपल्स) A crowd of peoples.
पर्वतांची रांग—(ए चेन ऑफ माउन्टन्स) A chain of mountains.
वृक्षराजी—(ए ट्री-पार्क्) A tree-park.
अधाशी, वृकोदर—(हाऱ्याशिवाय) Voracious.
आंबराई—(ए मँगो-पार्क) A mango-park.
केळ्यांचा फणा—(ए बन्च ऑफ प्लॅन्टेन्स) A bunch of plantains.
बेटांचा समुदाय—(ए ग्रुप ऑफ आय्लंड्स) A group of islands.
गव्हांची पेंढी—(ए शीप ऑफ व्हीट) A sheep of wheat.
लांडगेघाड—(ए पॅक ऑफ वूल्व्हज) A pack of wolves.
कुत्र्यांची टोळी—(ए पॅक ऑफ डॉग्ज) A pack of dogs.
लाकडांची मोळी—(ए बंडल ऑफ फायर-वुड) A bundle of fire-wood.
सैन्याची तुकडी—(ए रेजिमेन्ट ऑफ सोल्जर्स) A regiment of soldiers.
गोष्टींची परंपरा—(ए सीरिज् ऑफ इव्हेन्टस) A series of events.
राजाचें भाषण—(ए स्पीच् फ्रॉम् दि थ्रोन्) A speech from the throne.
पत्राचें उत्तर—(ए रिप्लाय टु ए लेटर) A reply to a letter.
पुस्तकांतला विषय—(दि कन्टेन्ट्स ऑफ ए बुक) The containts of a book
वकीलाचे कागदपत्र—(लॉयर्स डॉक्युमेन्टस) lawyers documents.
प्रश्नोत्तर—(ॲन ॲन्सर टु ए क्वश्चन्) An answer to a question.
घर-सामान—(दि फर्निचर ऑफ ए हौस) The furniture of a house.
शेत-जनावरें—(दि बीस्टस ऑफ दि फील्ड) The beasts of the field.
भक्ष्य प्राणी—(दि बिस्ट ऑफ प्रे) The beast of prey.
हवेंतले प्राणी—(दि फाऊल्स ऑफ दि एअर) The fowls of the air.
समुद्रांतले मासे—(दि सी फिश्) The sea fish.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

शेतफुलें—(दि लिलीज ऑफ दि फील्ड) The lilies of the field.
मात-किडे—(दि डस्ट-वर्म्स) The dust-worms.
सुतारी हत्यारें-(दि टूल्स ऑफ दि कार्पेंटर) The tools of the carpenter
गिरण-यंत्रें—(दिं मिल्-मशिनरी) The mill-machinary.
शेतकीचीं आउतें—(दि फार्म इम्प्लिमेंन्ट्स) The farm-implements.
गुदाम, कोटी—(ए गो-डाउन) A go-down.
वाळवंटांतलें जहाज—(ए शिप ऑफ दि डेझर्ट) A ship of the desert.
सारवान—(कॅमेलीर) Cameleer.
खोड मोडणें—(टु अम्बल हॉटिनेस्) To humble haughtiness.
पेंचांत सांपडणें—(टु फॉल इन्टु ए ट्रॅप्) To fall into a trap.
गगनाशीं गांठ घेणें—(टु परफॉर्म एक्सप्लॉइट्स) To perform exploits.
हातघाईला येणें—(टु बिकम् इम्पेशन्ट) To become impetient.
अडीपिलीं माहीत असणें—(टु नो इन्स ऍन्ड औट्स) To know ins and outs.
अत्तराचे दिवे लावणें—(टु बी एक्स्ट्रॅव्हेगन्ट) To be extravagant.
अन्नसत्र घालणें—(टु फीड ग्रॅटिस) To feed gratis.
अन्न तुटणें—(टु लूज ऍपिटाईट) To lose appetite.
अन्नाला लावणें—(टु प्रोव्हाइड् ऍन् एम्प्लॉयमेन्ट) To provide an employment.
अरण्यरुदन करणें—(टु क्राय इन् वाइल्डर्नेस) To cry in wilderness.
अंबारींत बसणें—(टु गो ए बेगिंग) To go a begging.
अंथरुणाला खिळणें—(टु टेक टु बेड्) To take to bed.
अंत पाहाणें—(टु ट्राय दि अट्मोस्ट) To try the utmost.
अरेतुरेवर येणें— } (टु बिगिन् वुइथ दी ऍण्ड दौ) To begin with thee and thou.
हमरीतुमरीवर येणें— }
अन्नास मोताद होणें—(टु बिकम् ए बेगर)—To become a beggar.
अक्षत घेणें-(टु ॲक्सेप्ट ऍन इन्व्हिटेशन) To accept an invitation.
„ देणें-(टु इनव्हाइट) To invite.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

आकारास येणें–(टु अटेन ए डेफिनेट शेप) To attain a definite shape.
आहुती देणें–(टु कास्ट इन्टु डेन्जर) To cast into danger.
उखाणा सांगणें–(टु सॉल्व्ह ए रिडल) To solve a riddle.
उचापतीवर जगणें—(टु लिव्ह अपॉन क्रेडिट) To live upon credit.
उजळ माथा होणें–(टु बि ऍक्विटेड) To be acquited.
ळंपट होणें–(टु बि ईगर आफ्टर) To be eager after.
उणें राहणें–(टु नोटिस फॉल्ट) To notice fault.
उदक सोडणें–(टु अबॅन्डन्) To abandon.
उदरीं शनी येणें–(टु हॅव ए रन ऑफ गुड लॅक) To have a run of good luck.

ओघाला येणें–(टु फॉल इन्टु दि कोर्स) To fall into the course.
ओंजळीनें पाणी पिणें–(टु फॉलो ऍन इंप्लिसिटि) To follow an implicity.
औषधाला नसणें–(टु बि वॉंटिंग ऑलटुगेदर) To be wanting altogether.

उद्यांचें मरण आज आणणें—(टु ऍन्टिसिपेट ऍन ईव्हल) To anticipate an evil.

कंठ दाटणें–(टु बि चोक्ड) To be choked.
कंटस्नान घालणें–(टु कट थ्रोट) To cut throat.
कंठीं प्राण येणें–(टु बि ऑल्मोस्ट डेड) To be almost dead.
,, उतरणें–(,, ,, ,, डिस्ट्रेस्ड) ,, ,, ,, distressed.
कणीक तिंबणें–(टु बीट सिव्हिअर्ली) To beat severely
खरडपट्टी काढणें—(टु स्कोल्ड व्हियिमेंटली) To scold vehemently
उफाड्यानें वाढणें—(टु ग्रो रॅपिडली) To grow rapidly
उरीं डोंगर घेणें—(टु अंडरटेक ए ग्रेट टास्क) To undertake a great task.

उरीं फुटणें–(टु बि नॉक्ड अप) To be knocked up.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

ऊर काढून चालणें–(टु स्टार्ट हॉटिली) To start haughtily.
ऊर दडपणें–(टु लूज करेज) To lose courage.
ऊर फाटणें–(टु अलार्म) To alarm.
गळीं पडणें–(टु इम्पॉर्च्यून्) To importune.
आकाशपाताळ एक करणें—(टु मेक हेवन ॲन्ड अर्थ वन) To make heaven and earth one.
गाभण असणें–(टु बि वुइथ कॉफ) To be with calf.
गर्भार होणें–(टु कन्सीव्ह) To conceive.
स्वर्ग दोन बोटें उरणें–(टु बि एक्सीडिंगली प्राउड) To be exceedingly proud.
इंगळासारखें होणें–(टु बि फायरी) To be firey.
आपलें घर भरणें–(टु फेदर वन्स नेस्ट) To feather one's nest.
आपलेंच घेऊन बसणें–(टु हॅव वन्स ओन वे) To have one's own way.
आभाळावर चढणें–(टु बि ॲरोगन्ट) To be arrogant.
आल्या पावलीं परतणें–(टु रिटर्न इन्स्टन्टली) To return instantly.
आसन डळमळणें–(टु टॉटर सीट) To totter seat.
आसन गुंडाळणें–(टु पॅक अप) To pack up.
वाऱ्याशीं भांडणें–(टु किक दि वुइन्ड) To kick the wind.
आपलेंसें करणें–(टु कॅरी वन्स ओन पॉइन्ट) To carry one's own point.
अंथरूण धरणें–(टु कन्फाइन टु बेड) To confine to bed.
आढेवेढे घेणें–(टु प्लीड एक्सक्यूज) To plead excuse.
अंगावर बेतणें–(टु बी इन डिफिकल्टी) To be in difficulty.
अजगरासारखें पोसणें–(टु ग्रो फॅट) To grow fat.
अंगवळणीं पडणें–(टु बि अकस्टम्ड् टु) To be accustomed to.
अजगरासारखें पडणें–(टु लाय लेझिली) To lie lazily.
अंगाचा तिळपापड होणें—(टु बि फ्यूरियस) To be furious.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

अंगाचें पाणी होणें-(टु अन्डरगो ग्रेट लेबर) To undergo great labour.
अंगावर येणें-शेकणें-(टु सस्टेन ए लॉस) To sustain a loss.
अंगीं मिरच्या लागणें-(टु गेट एक्सायटेड) To get excited.
अंगीं बाणणें-भिनणें—(टु बिकम फमीलियर) To become familier.
गाय पिळणें—(टु मिल्क ए कौ) To milk a cow.
खुष होणें-(टु बि सॅटिस्फाइड) To be satisfied.
गालावर गाल चढणें-(टु गेट प्लम्पी) To get plumpy.
गुळणा धरणें-(टु कीप सीक्रेट) To keep secret.
गोडी लागणें-(टु बी फॉन्ड ऑफ) To be fond of.
घर भरणें-(टु टेक ए वाइफ) To take a wife.
,, -(टु मिस-अप्रेप्रिएट) To mis-appropriate.
घर बसणें-(टु रुइन) To ruin.
घरीं बसणें-(टु बी वुइदाउट ऍन एम्प्लॉयमेन्ट) To be without an employment.
घरीं येणें—(टु बिकम ए वुइडो) To become a widow.
घरदार थाटणें-(टु मेक होम) To make home.
घर चालविणें—(टु मॅनेज डोमॅस्टिक अफेअर्स) To manage domestic affairs.
घडी भरणें—(टु हॅव वन्स कप फुल्) To have one's cup full.
घसा बसणें—(टु लूज व्हॉइस्) To lose voice.
घोडें थकणें-(टु टायर आउट) To tire out.
घोडें पुढें ढकलणें-(टु राइड हॅवी) To ride habby.
चौपदरी गळा काढणें-(टु बॉल लौडली) To ball loudly.
चौदावें रत्न दाखविणें-(टु बीट सौन्डली) To beat soundly.
चक्कर मारणें-(टु टेक ए रन) To take a run.
चट्टा बसणें-(टु सफर ए लॉस) To suffer a loss.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

चंदन करणें–काढणें–(टु बीट हेविली). To beat hevily.
चिठ्या टाकणें–(टु कास्ट लॉट्स) To cast lots.
चूलींत जाणें–(टु गो टु पॉट) To go to pot.
चुळमुळ लागणें–(टु फील रिग्रेट) To feel regret.
चाळ चोंटणें–(टु फॉन अपॉन) To fown upon.
जड पारडें होणें—(टु बिकम ऑप्युलन्ट) To become opulent.
जिभेला चिमटा घेणें—(टु होल्ड टंग) To hold tongue.
तोंड आवरणें–आटपणें–(,, ,,) ,, ,,
जपमाळ घेणें–(टु हार्प ऑन) To harp on.
जाळांत जाळणें–(टु टॉर्मेन्ट ग्रीव्हियस्ली) To torment greviously.
जोंधळें उचलणें–(टु टेक ऍन ओथ) To take an oath.
जिवावर येणें–(टु बेअर हार्ड अपॉन) To bear hard upon.
जीव गोळा होणें—(टु बि अबाउट टु डाय) To be about to die.
जीभ वळवळणें–(टु स्कोल्ड ग्लिब्ली) To scold glibly.
जीव मेटाकुटीस येणें–(टु बि एक्झॉस्टेड) To be exhausted.
झा करणें—(टु डी–कॅम्प) To de–camp.
टणटण उडणें–(टु टर्न अपॉन शार्पलि) To turn upon sharply.
टक्के करणें–(टु मेक मनी ऑफ) To make money of.
टेंभा मिरविणें–पाजळणें—(टु बिकम नोटोरियस) To become notorious.
टाळी देणें–(टु सेटल ऑर स्ट्राइक ए बार्गेन) To settle or strike a bargain.
टाकून बोलणें–(टु स्पीक अब्यूसिव्हली) To speak abusively.
ठिकरी तापणें–(टू बि व्हेरी ऍंग्री) To be very angry.
डाव लागू होणें–(टु लूज दि गेम) To lose the game.
डेरा देणें–(टु पुट अप् वुइथ) To put up with.
डोकें वर काढणें–(टु राइझ अप् फ्रॉम पॉव्हर्टि) To rise up from poverty

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

कपाळ उठणें—(टु गेट ए हेड-एक्) To get a head-ache.
कपाळ फुटणें–(टु बि रुइन्ड) To be ruined.
कपाळीं येणें—(टु फॉल टू लॉट) To fall to lot.
कंबर बांधणें—(टु गर्ड अप लॉयन्स) To gird up loins.
कांखा वर करणें—(टु बि बँक्रप्ट) To be bankrupt.
काडी मोडून देणें–(टु डिझॉल्व मॅरेज) To desolve marriage.
घटस्फोट करणें—(„ „) „ „
काडी मोडून मागणें—(टु आस्क फॉर डायव्होर्स) To ask for divorce.
कान उपटणें–(टु रिमॉन्स्ट्रेट) To remonstrate.
कान फुंकणें—(टु प्रेजुडिस वन्स माइन्ड) To perjudice one's mind.
कान पिळून घेणें–(टु टेक वॉर्नींग) To take warning.
कान पिळणें—(टु वॉर्न) To warn.
कानावरून जाणें-(टु कम् टु दि इयर) To come to the ear.
काळजाला धक्का बसणें–(टु शॉक पेन्फुली) To shock painfully.
काळजाला घरे पडणें–(„ „) „ „
कित्ता घालणें–(टु सेट ऍन एक्झॅम्पल्) To set an example.
उदाहरण करून ठेवणें–(„ „) „ „
कींव करणें–(टु शो कम्पॅशन) To show compassion.
कैलासवासी होणें—(टु डाय) To die.
खडे फोडणें–(टु बि एक्सायटेड इन्टु फ्यूरी) To be axcited into fury.
खाड्यांत पडणें–(टु इन्कर रुइन) To incure ruin.
गृहस्थ होणें—(टु बि मॅरीड) To be married.
डोळेझाक करणें–(टु कनाइव्ह ऍट) To cunnive at.
डोळे झाकणें–(टु डाय) To die.
डोळ्यांत लाज येणें–(टु बि ब्रेझन--फेस्ड) To be brasen--faced.
डोळ्यावर पटल येणें—(टू बिकम प्राउड) To become proud.
बोंऱ्या वाजणें–(टु बि डिस्ग्रेस्ड्) To be disgraced.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

भिजत पडणें-(टु बि सस्पेन्डेड) To be suspended.
मन उडणें-(टु बि डिस्गस्टेड वुइथ) To be disgusted with
मन मोठें करणें-(टु ॲक्ट जनरस्ली) To act generously.
मन मोडणें-(टु रिफ्यूज टु ग्रॅटिफाय) To refuse to gratify.
मनांत मांडे खाणें-(टु बिल्ड कॅसल्स इन दि एअर) To build castles in the air.
मातीमोलानें विकणें-(टु सेल डर्ट चीप) To sell dirt cheap.
वाऱ्यावर टाकणें—(टु कास्ट ॲड्रिफ्ट) To cast adrift.
लावून बोलणें—(टु टॉन्ट) To taunt,
लावालावी करणें—(टु सेट बाय दि इयर्स) To set by the ears.
वेड्याचें सोंग घेणें—(टु फेन मॅड्नेस) To feign madness.
व्यूह रचणें—(टु डिव्हाइस स्कीम्स) To devise schemes.
स्मरणीं घेणें—(टू कीप एव्हर इन माइन्ड) To keep ever in mind.
सत्व पाहणें—(टु ट्राय वन्स व्हर्च्यु) To try one's virtue.
सत्व टाकणें–सोडणें—(टू लुज् व्हर्च्यु) To lose virtue.
हातपाय गाळणें—(टू अबॅन्डन करेज) To abandon courage.
हातावर तुरी देणें—(टु रन अवे बोल्ड्ली) To run away boldly.
हार खाणें—(टु टेक अलार्म ॲट) To take alarm at.
हात झाडणें—(टु रिफ्यूज अटर्लि) To refuse utterly.
हात धुणें-(टु वॉश ऑफ हॅन्ड्स) To wash of hands.
हातपाय पांघरून बसणें-(टु सिट ऐडल) To sit idle.
हात मोडणें-(टु टॉर्मेन्ट क्रूएली) To torment cruelly.
हात चालणें-(टु हॅव पॉवर) To have power.
हातघाईवर येणें-(टु कम टु ब्लोज) To come to blows.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

इंग्रजी भाषेतील कांहीं म्हणी. (सम् प्रॉव्हर्ब्स इन् दि इंग्लिश लँग्वेज—Some proverbs in the English language.)

अकलेचा खंदक–(वाइझ–एकर—Wise-acre.)

अंगीं असेल तें काम आणि पदरीं असेल तो दाम—(रिलायन्स कॅन् बि प्लेस्ड् ऑन् सेल्फ ॲन्ड ऑन व्हॉट वन् पझेसेस्, नॉट ऑन अदर्स–Reliance can be placed on self and on what one possesses, not on others.)

अंगापेक्षां मोठा बोंगा, कोठें जातोस सोंगा ?–(मेक् नॉट दाय टेल ब्रॉडर दॅन् दाय् वुइंग्–Make not thy tail broader than thy wing.)

अडक्याच्या देवतेला सावक्याचा शेंदूर—(लिटल् डिएटि मच ऑइन्टमेन्ट–Little deity much ointment.)

अडला नारायण गाढवाचे पाय धरी—(ए ड्रौनिंग मॅन वुइल कॅच ॲट् ए स्ट्रॉ–A drowning man will catch at a straw.)

अठरा विश्वे दारिद्र्य—(एक्स्ट्रीम पॉव्हर्टी—Extreme poverty.)

अर्धचंद्र—(ए डुच बाय दि नेक –A dutch by the neck.)

अपापाचा माल गपापा–(इल् गॉटन् इल् स्पेन्ट–Illgotten illspent.)

अरण्यपंडित—(ए ब्लन्ट फिलॉसफर—A blunt philosopher.)

अल्पमोली बहु दुधी—(चीप बट ल्युक्रेटिव्ह–Cheap but lucrative.)

अल्पविद्या बहु गर्वी—(शॅलो ब्रुक्स आर नॉइझी–Shallow brooks are noisy.)

अल्लाची गाय—(ॲन् इनऑफेन्सिव्ह वन्–An inoffensive one.)

अळवावरचे पाणी—(ट्रॅन्झियन्ट–Transient.)

असतील शितें तर जमतील भुतें—(ए फुल् पर्स नेव्हर लॅक्स् फ्रेन्ड्स—A full purse never lacks friends.)

असंगाशीं संग आणि प्राणाशीं गांठ—(ए बॅड कम्पनी लीड्स टु रुइन–A bad company leads to ruin.)

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

गरज सरो, वैद्य मरो--(ए फिग् फॉर दि डॉक्टर व्हेन् क्युअर्ड—A fig for the docter when cured.)

गाढवापुढें वाचली गीता, कालचा गोंधळ बरा होता—(कास्टिंग पर्लस् बिफोर ए स्वाइन्–Casting pearls before a swine.)

एका माळेचे मणी--(बर्ड्स ऑफ् दि सेम् फेदर्स्–Birds of the same feathers.)

गांव तेथें म्हारवडा--(एव्हरी लाइट हॅज् इट्स् शॅडो–Every light has its shadow.)

घी देखा लेकिन बडगा नहीं देखा—(हनी ईज स्वीट बट दि बी स्टिंग्ज— Honey is sweet but the bee stings.)

चामडी देईल पण दमडी देणार नाहीं—(मोस्ट स्टिन्जी–Most stingy.)

चार दिवस सासूचे, चार दिवस सुनेचें—(एव्हरी डॉग हॅज इट्स् डे–Every dog has its day.)

चिंतेपेक्षां चिता कठीण—(केअर वुइल् किल् ए कॅट–Care will kill a cat.)

उचलली जीभ लावली टाळ्याला—(नो सुनर सेड दॅन डन–No sooner said than done.)

आळशाला दुप्पट काम—(ए वर्क इल डन मस्ट बि ट्वाइस डन—A work ill done must be twice done.)

इकडे आड तिकडे विहिर—(ए डायलमा बिटविन टू डिफिकल्टीज्—A dilemma between two difficulties.)

उंदरास मांजर साक्षी—(नो इन्टरेस्टेड् वुइटनेस इज ऑफ एनी वेट—No interested witness is of any weight.)

उपड्या घागरीवर पाणी—(इंस्ट्रक्शन टू दि डेफ्–Instruction to the deaf.)

उथळ पाण्याला खळखळ फार—(शॅलो वॉटर मेक्स मच नॉइज–Shallow water makes much noise.)

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

उद्यांच्या आदितवारीं—(ऑन ग्रीक कॅलेन्डस–On Greek calends.

ताकापुरतें रामायण—(सर्व्हिस अकॉर्डिंग टू रेम्युनरेशन्–Service according to remuneration.)

न देवाय न धर्माय—(टु नो गुड् पर्पज्–To no good purpose.)

नाचतां येईना म्हणे आंगण वांकडें—(ए बॅड वर्कमन् फाइन्डस् फॉल्ट विथ हिज् टूल्स्–A bad workman finds fault with his tools.)

लोकां सांगे ब्रह्मज्ञान, आपण कोरडे पाषाण—(दि पॉट् कॉल्स दि केटल् ब्लॅक–The pot calls the kettle black.)

वासरांत लंगडी गाय शहाणी—(ए फिगर अमंग सायफर्स–A figure among ciphers.)

व्यक्ति तितक्या प्रकृति—(मेनी मेन् मेनी माइन्डस्–Many men many minds.)

आगींतून निघून फुपाट्यांत पडणें—(टु फ्लाय फ्राम दि फ्राइंग पॅन् इन्टु दि फायर–To fly from the frying pan into the fire.)

अडणीवरचा शंख—(ए फूल सीटेड ऑन ए हाय प्लेस–A fool seated on a high place.)

अंतकाळापेक्षां माघ्यान्हकाळ कठीण—(हंगर ईज हार्डर दॅन डेथ्–Hunger is harder than death.)

अतिपरिचयादवज्ञा—(टू मच् फॅमिलिॲरिटी ब्रीड्स् कन्टेम्प्ट–Too much familiarity breeds contempt.)

अति तेथें माती—(एक्सेस् लीडस् टु रुइन्–Excess leads to ruin.)

अति राग भीक माग—(पॅशन् लीडस् टु पॉव्हर्टि–Passion leads to poverty.)

अति सर्वत्र वर्जयेत—(अव्हॉइड एक्सट्रीम्स–Avoid extremes.)

अंधळ्यापुढें नाच, बहिऱ्यापुढें गाणें—(ग्रँटिंग फेव्हर्स व्हेअर दे आर नॉट व्हॅल्यूड–Granting favours where they are not valued.)

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

अंधाच्या गाई देव राखतो–(प्रॉव्हिडन्स टेक्स केअर ऑफ फूल्स ऍन्ड ब्लाइन्ड -Providence takes care of fools and blind.)

काप गेले भोंकें राहिलीं–(प्रॉस्पिरिटि फ्लेड् बट प्राइड रिमेन्ड–Prosperity fled but pride remained.)

काळ आला होता पण वेळ आली नव्हती—(नॅरो इस्केप फ्राम एक्सट्रीम डेंजर -Narrow escape from extreme danger.)

कुसंतानापेक्षां निसंतान बरें—(बेटर नो चाइल्ड दॅन ए बॅड वन–Better no child than a bad one.)

खाई त्याला खवखवे—(गिल्टि कॉन्शन्स बाइट्स दि हार्ट-Guilty conscience bites the heart.)

दाम करी काम, बिबी करी सलाम—(मनी मेक्स् दि मेअर गो–Money makes the mare go.)

परस्वाधीन जिणें आणि पुस्तकी विद्या—(डिपेन्डन्स इज ए पुअर ट्रेड–Dependance is a poor trade.)

परसांतली भाजी—(ए ट्रॅफ्लिंग वन–A trafling one.)

पांचां मुखी परमेश्वर–(मेजॉरिटी वुइन्स दि पॉइन्ट–Majority wins the point.)

बळी तो कान पिळी—(माइट इज राइट–Might is right.)

भिकाऱ्या ओकारी—(बेगर्स आर डेन्टी–Beggers are dainty.)

वेळेवर वेळ शिमग्यावर खेळ—(फर्स्ट कम फर्स्ट सर्व्हेड–First come first served.)

वरातीमागून घोडें–(ए डे आफ्टर दि फेअर–A day after the fair.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

जनावरें व पक्षी यांचे आवाज.

अस्वलें गुरगुरतात	[बेअर्स ग्राउल]	Bears growl
कुत्रीं भुंकतात	[डॉग्ज बार्क]	Dogs bark
गाई हंबरतात	[कौज लो]	Cows low
गाढवें ओरडतात	[ऍसेस ब्रे]	Asses brey
घुबडें घू घू करतात	[औल्स हूट]	Owls hoot
डुकरें डुरडुरतात	[पिग्ज ग्रन्ट]	Pigs grunt
बैल डुरकतात	[बुल्स बेलो]	Bulls bellow
बेडूक डॉं डॉं करतात	[फ्रॉग्ज क्रोक]	Frogs croak
मांजरें म्याव म्याव करतात	[कॅटस म्यू]	Cats mew
मेंढ्या बें बें करतात	[शीप ब्लीट]	Sheep bleat
लांडगे कोंकावतात	[वूल्व्हज हौल]	Wolves howl
वाघ गुरगुरतात	[टायगर्स ग्राउल]	Tigers growl
सिंह गर्जतात	[लायन्स रोअर]	Lions roar
हत्ती चीत्कारतात	[एलिफन्टस ट्रम्पेट]	Elephants trumpet
कावळे काव काव करतात	[क्रोज क्रो]	Crows crow
चिमण्या चिंव चिंव करतात	[स्पॉरोज चर्प]	Sparrows chrip
पोपट बोलतात	[पॅरटस टॉक]	Parrots talk
माशा गुं गुं करतात	[बीज हम्]	Bees hum
कबुतरें गटुर्घुम् करतात	[पिजन्स कू]	Pigeons coo

कायदा व अदालत.

अपराधी	[कल्प्रिट]	Culprit
आरोप	[चार्ज]	Charge
अर्ज	[पिटिशन]	Petition
अधिकारी	[अथॉरिटी]	Authority

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

अज्ञान	[इग्नरन्स]	Ignorance.
इंग्रजी राज्य	[ब्रिटिश रूल]	British Rule.
कचेरी	[कोर्ट]	Court
कायदा	[लॉ]	Law
,,	[ऍक्ट]	Act
कैदी	[प्रिझनर]	Prisoner
कलम	[सेक्शन]	Section
इलाखा	[प्रेसिडेन्सी]	Presidency
काढून टाकणें	[टु डिस्मिस]	To dismiss
करार	[ऍग्रीमेंट]	Agreement
करारनामा	[इन्डेन्चर]	Indenture
कारकून	[क्लार्क]	Clerk
कळविणें	[इन्फॉर्म]	Inform
खून	[मर्डर]	Murder
खटला	[केस]	Case
कूळ	[क्लायंट]	Cliant
कायदेशीर	[लीगल]	Legal
गुन्हा	[ऑफेन्स]	Offence
गुन्हेगार	[ऑफेन्डर]	Offender
गुण	[मेरिट]	Merit
चालविणें	[टु कन्डक्ट]	To conduct
चोरी	[थेफ्ट]	Theft
चातुर्य	[स्किल]	Skill
चोर	[थीफ]	Thief
चौकशी	[इन्व्हेस्टिगेशन]	Investigation
जंगम	[मुव्हेबल]	Moveable

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

जामीन	(सिक्युरिटी)	Security
जप्ति	(अटॅच्मेन्ट)	Attachment
जामीन	(बेल)	Bail
जप्त करणें	(टु अटॅच्)	To attach
झाडा-झडती	(सर्च)	Search
झोंप लागली	(अस्लीप्)	Asleep
दिवाळें	(इन्सॉल्व्हन्सी)	Insolvancy
दस्तऐवज	(डॉक्युमेन्ट)	Document
दिवाणी	(सिव्हिल्)	Civil
दाखल करणें	(टु एक्झिक्यूट)	To execute
खोटी साक्ष	(पर्जरी)	Perjury
दरसाल	(पर ऍनम)	Per annum
दिवाळखोर	(बँक्रप्ट)	Bankrupt
न्यायाधीश	(जज्)	Judge
पकडणें	(टु अरेस्ट)	To arrest
प्रतिवादी	(डिफेन्डन्ट)	Defendent
पाहून	(सीइंग)	Seeing
पोलिस-ठाणें	(पोलिस्-स्टेशन)	Police-station
राजद्रोह	(सिडिशन)	Sedition
देणें	(टु रेन्डर)	To render
फौजदारी	(क्रिमिनल)	Criminal
तपासणी	(एक्झॅमिनेशन)	Examination
दस्तऐवज	(बॉन्ड)	Bond
तहकूब करणें	(टु पोस्टपोन)	To postpone
दया	(मर्सी)	Mercy
धनको	(क्रेडिटर)	Creditor

—

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

गहाण ठेवणें	(टु मॉर्गेज)	To mortgage
न्याय	(जस्टिस)	Justice
प्रतिज्ञा	(स्वेअर)	Swear.
देत	(पेइंग)	Paying
प्रश्न	(क्श्चन्)	Question
पुरावा	(एव्हिडन्स)	Evidance
फिर्याद	(सूट)	Suit
फौजदार	(मॅजिस्ट्रेट)	Magistrate
फोडून	(ब्रेकिंग)	Breaking
दर शेकडा	(पर सेन्ट)	Per cent
बेअब्रू	(डेफमेशन)	Defamation
पुरेसा	(सफिशन्ट)	Sufficient
पारख करणें	(टु अॅप्रीशियेट)	To appreciate
संपणें-वणें	(टु फिनिश्)	To finish
सरकार	(गव्हर्मेन्ट)	Government
हप्ता	(इन्स्टॉलमेन्ट)	Instalment
रिणको	(डेटर)	Debtor
सूचना	(नोटीस)	Notice
मृत्युपत्र	(वुईल)	Will
वस्तु, जिन्नस	(आर्टिकल्)	Article
नेलेल्या	(कॅरीड् अवे)	Carried away
वकील	(प्लीडर)	Pleader
,,	(सॉलिसिटर)	Soliciiter
,,	(बॅरिस्टर)	Barrister
हुकुमनामा	(डिक्री)	Decree
सोडणें	(टु ऍक्विट)	To acquit

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

साक्षीदार	(वुइट्नेस्)	Witness
गुन्हा नाकबूल करणें	(टु प्लीड नॉट गिल्टी)	To plead not guilty
गुन्हा कबूल करणें	(टु प्लीड गिल्टी)	To plead guily
वचनभंग	(ब्रीच ऑफ प्रॉमिस्)	Breach of promise
प्रकरण	(चॅप्टर)	Chapter
सबब	(एक्सक्यूज)	Excuse
भयंकर	(हॉरिबल्)	Horrible
लगेच	(इमीजियटली)	Immediately
मत	(ओपीनियन)	Openion
लिलाव	(ऑक्शन)	Auction
मंडळी	(मेम्बर्स)	Members
व्याज	(इन्टरेस्ट)	Interest
जरूरीचें	(अर्जन्ट)	Urgent
मालमत्ता	(इस्टेट)	Estate
स्थावर	(इम्मूव्हेबल्)	Immoveable
मालमत्ता	(प्रॉपर्टि)	Property
बचाव करणें	(टु डिफेन्ड)	To defend
वादी	(प्लेन्टिफ)	Plaintiff
शिक्षा	(पनिश्मेन्ट)	Punishment
विश्वासघात	(ब्रीच ऑफ ट्रस्ट)	Breach of trust
कोर्टाची बेअदबी	(कन्टेम्प्ट ऑफ दि कोर्ट)	Contempt of the Court
जामीन कबूल करणें	(टु ॲड्मिट बेल)	To admit bail
देहांत शिक्षा	(कॅपिटल पनिश्मेन्ट)	Capital punishment

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

जामीनावर सोडणें [टु रिलीज् ऑन बेल] To release on bail.
साधी कैद [सिंपल इम्प्रिझन्मेन्ट] Simple imprisonment.
सक्त मजूरीची शिक्षा [ऱ्हिगरस इम्प्रिझन्मेन्ट] Rhigorous imprisonment.

वाक्यें—Sentences.

कोणच्याहि तऱ्हेनें राजाच्या, अथवा राणीच्या किंवा त्यांच्या अधिकाऱ्याच्या अथवा अधिकाऱ्यांच्या मर्जीविरुद्ध बोलणें अथवा लिहिणें म्हणजे राजद्रोह करणें असा अर्थ हल्लीच्या हिंदुस्तानच्या इंग्रजी राज्यांत करण्यांत येतो—(दि मीनिंग ऑफ सिडिशन इज् मेड इन दि प्रेझेंट ब्रिटिश रूल इन इंडिया इज टु स्पीक ऑर टु राइट इन एनी वे अगेन्स्ट दि किंग ऑर क्वुइन ऑर देअर ऑफिसर ऑर ऑफिसर्स मीन्स टु कमिट सिडिशन—The meaning of sedition is made in the present British Rule in India, to speak or to write in any way against the king or queen or their officer or officers means to commit sedition.)

अलीकडे असले गुन्हे सरकारच्या दृष्टीनें हिंदुस्तानांत फार होऊं लागले आहेत. —(नौ ए डेज सच ऑफेन्सेस आर ऑकरिंग ॲम्प्ली इन इंडिया, इन दि ओपिनियन ऑफ दि गव्हर्मेन्ट ऑफ इंडिया—Now a days such offences are occurring amply in India, in the openion of the Government of India.)

याचें कारण प्रजेंतलि असंतोष हें आहे असें प्रजेचें म्हणणें आहे—(दि सब्जेक्ट्स प्लीड दि रीझन ऑफ धिस ए डिसकन्टेन्ट—The subjects plead the reason of this a discontent.)

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

याचें मुख्य कारण नोकरशाहीचें वर्तन आणि, तिची जबाबदारी हेंच आहे असें प्रजेचें गाऱ्हाणें आहे—(दि कम्प्लेन्ट ऑफ दि सब्जेक्ट इन धिस रिस्पेक्ट इज बीइंग चीफ्ली अबाउट दि कॅरेक्टर ऑफ दि ब्युरॉक्रसी ॲन्ड इटस रिस्पॉन्सिबिलिटी–The complaint of the subject in this respect, is being chiefly about the character of the bureaucracy and its responsibility.)

नोकरशाहीला त्रासूनच हिंदुस्तानच्या अनाथ प्रजेनें स्वराज्याची मोहीम सुरू केली आहे—(इन गेटिंग ट्रबल्ड बाय दि ब्युरॉक्रसी, दि पुअर इंडियन सब्जेक्टस हॅव पिच्ड दि कॅम्पेन ऑफ स्वराज्य–सेल्फ–गव्हर्मेन्ट—In getting troubled by the bureaucracy, the poor Indian subjects have pitched the campain of swaraja–Self–Government.)

मी कोणालाहि हातावर पैसे देत नाहीं—(आय नेव्हर गिव्ह मनी ऑन क्रेडिट —I never give money on credit.)

एखादा जिन्नस गहाण ठेवाल तर पैसे देईन—(मनी वुड बि अडव्हान्स्ड इफ ए थिंग कॅन बि मॉर्गेज्ड–Money would he advanced if a thing can be mortgaged.)

मी गरीब असल्यानें माझ्याजवळ गहाण ठेवायला वस्तु कोठली असणार ?–(आय बिइंग पुअर व्हॉट ए थिंग आय शॅल हॅव टु मॉर्गेज ?—I being poor, what a thing I shall have to mortgage.)

दरसाल दर शेंकडा नऊ टक्के व्याज कोर्ट देवतें—(दि कोर्ट सॅक्शन्स नाइन पर्सेन्ट इन्टरेस्ट पर ॲनम्–The court sanctions nine percent interest per annum.)

कांहीं अत्यंत जरूरीच्या कामासाठीं मला पांच हजार रुपयांची रक्कम हवी आहे तेवढी तुम्ही मला मेहेरबानीनें माझ्या स्थावर मिळकतीवर द्या—(आय वॉन्ट ए सम ऑफ रुपीज फाइव्ह थौजन्ड फॉर सम अर्जन्ट पर्पझ, गिव्ह इट टु मी ऑन माय इम्मूव्हेबल प्रॉपर्टी, प्लीज—I want a sum of rupees five thousand for some urgent purpose, give it to me on my immoveable property, please.)

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

ह्या चोरानें घर फोडून त्याच्या वस्तु लांबविल्या तेव्हां घरांतल्या साऱ्या माणसांना झोंप लागलेली होती—(ऑल दि पर्सन्स इन दि हौस वेअर अस्लीप, व्हेन दॅट थीफ ब्रेकिंग थ्रू दि हौस कॅरिड अवे ऑल दि आर्टिकल्स—All the persons in the house were asleep, when that thief breaking through the house carried away all the articles.)

घराची भिंत फोडून चोर घरांत येत होता.—(थीफ वॉज एन्टरिंग दि हौस ब्रेकिंग थ्रू दि वॉल—Thief was entering the house breaking through the wall.)

मी आपल्या मृत्युपत्रांत धर्मादायासाठीं दहा हजारांची व माझ्या मुलासाठीं पंचवीस हजारांची रक्कम लिहून ठेविली आहे—(आय हॅव रिटन औट ए सम ऑफ टेन थौजन्ड फॉर चॅरिटि अॅन्ड ऑफ ट्वेन्टीफाइव्ह थौजन्ड इन दि नेम ऑफ माय सन—I have written out a sum of ten thousand for charity and of twentyfive thousand in the name of my son.)

माझा भाऊ आपल्या बायकोच्या नीच संगतीनें मला बुडविण्यास तयार झाला—(माय ब्रदर प्रिपेअर्ड हिम्सेल्फ टु रुइन मी बाय दि मीन कंपनी ऑफ हिज वाइफ—My brother prepared himself to ruin me by the mean company of his wife.)

त्यानें गोड बोलून मजपासून खोटी फारकत लिहून घेऊन मला घरांतून हांकून लाविलें—(ही वुइथ स्वीट वर्ड्स टुक ए रिटन डॉक्युमेन्ट ऑफ पार्टिशन फ्रॉम मी ऍन्ड ड्रिव्हन मी औट ऑफ दि हौस—He with sweet words took a written document of partition from me and driven me out of the house.)

वास्तविक म्हटलें तर त्यानेंच माझी खासगत स्थावर मिळकत गिळंकृत केली आहे (टु स्पीक दि ट्रुथ, ही हॅज स्वॉलोड अप माय ओन प्रायव्हेट इम्मूव्हेबल प्रॉपर्टी—To speak the truth, he has swallowed up my own private immoveable property.)

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

इतकें असून, माझ्या मुलाचें संरक्षण तो धर्मादाय करतो असें तो प्रत्येकास सांगतो—(सच बिईंग दि केस, ही टेल्स एव्हरिबडि दॅट ही प्रोटेक्टस माय सन आऊट ऑफ चॅरिटि—Such being the case, he tells everybody that he protects my son out of charity.)

माझी नालस्ती करण्यांत तो भूषण मानतो—(ही टेक्स ऑनर इन डिफेमिंग मी —He takes honour in defaming me.)

माझेंच प्रथमच चुकलें. आतां ओरडून काय होणार ?—(आय मिस्टुक फर्स्ट. नौ व्हॉट इज दि यूस ऑफ बॉलिंग आउट—I mistook first. Now what is the use of bolling out.)

जाऊं दे. परमेश्वर त्याला आज ना उद्यां बघून घेईल—(लेट इट गो. गॉड विल मेक हिज जस्टिस वन डे ऑर अदर—Let it go. God will make his justice one day or other.)

तुमची इच्छा असल्यास त्याला मी तुम्हांला जामीन राहण्यास तयार करतो—(इफ यू वुइश, आय मे प्रिपेअर हिम टु स्टॅन्ड ए सिक्युरिटी फॉर यू—If you wish, I may prepare him to stand a security for you.)

आम्ही सकाळीं उठतांक्षणींच सर्व वस्तु चोरीस गेलेल्या आम्हांला आढळल्या—(ऍज सून ऍज वुइ गॉट अप इन दि मॉर्निंग वुइ फॉउन्ड ऑल दि थिंग्ज वेअर स्टोलन —As soon as we got up in the morning we found all the things were stolen.)

पोलीस-ठाण्यावर आम्ही त्याची वर्दी लगेच दिली—(वुइ ऍट वन्स गेव्ह इनफॉर्मेशन ऑफ इट टु दि पोलिस-स्टेशन—We at once gave information of it to the police-station.)

पोलिसानें त्याला कैद करून म्याजिस्ट्रेटपुढें हजर केलें—(पोलिस हॅविंग ॲरेस्टेड हिम, पुट बिफोर दि म्यॅजिस्ट्रेट--Police having arrested him put before the magistrate.)

त्याला पकडून मॅजिस्ट्रेटपुढें नेल्यावर त्याची चौकशी करण्यांत आली—(ही हॅविंग बीन ऍरेस्टेड ऍन्ड ब्रॉट बिफोर दि म्यॅजिस्ट्रेट, हिज इन्क्वायरी वॉज मेड—He

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

having heen arrested and brought before the magistrate his enquiry was made.)

त्याच्यावर खुनाचा आरोप शाबीत झाला, पण त्याला फांशीच्या ऐवजीं जन्मठेप काळेपाण्याची शिक्षा देण्याची न्यायाधीशानें दया दाखविली—(ही वॉज कन्व्हिक्टेड ऑफ मर्डर बट दि जज्ज शोड मर्सी इन् गिव्हिंग हिम् ए सेन्टेन्स ऑफ ट्रॅन्स्पोर्टेशन फार लाइफ इन्स्टेड ऑफ कॅपिटल पनिश्मेन्ट—He was convicted of murder but the judge showed mercy in giving him a sentence of transportation for life instead of capital punishment.

हप्त्यानें पैसे द्यावे असा त्याच्या खटल्याचा निकाल झाला—(ए डिक्रि वॉज पास्ट अगेन्स्ट हिम् टु पे दि मनि बाय इन्स्टॉलमेन्टस्—A decree was passed against him to pay the money by instalments.)

सध्यांच्या इंग्रजी नौकरशाहींत न्याय आणि दया यांचा अभाव झाला आहे अशी प्रजेची समजूत झाली असल्यानें, तिला राजद्रोही ठरविण्याचा प्रयत्न चालू आहे—(ए ट्रायल इज गोइंग ऑन टु स्टॅम्प औट दि इन्डियन सब्जेक्टस् ऍज डिसलॉयल, ऍज इट्स कन्व्हिक्शन हॅज बिकम दॅट देअर हॅज बिकम ऍन ऍब्सेन्स ऑफ जस्टिस ऍन्ड मर्सी इन दि प्रेझेन्ट ब्रिटिश बुरॉक्रसी—A trial is going on to stamp out the Indian subjects as disloyal, as its conviction has become that there has bebome an absence of justice and mercy in the present British bureaucracy.)

हा गुन्हा कायद्यानें इतका भयंकर ठरविला आहे कीं, त्याला कायद्यांत देहान्त प्रायश्चित्ताशिवाय दुसरी शिक्षा सांगितलेली नाहीं—(धिस क्राइम इॅज बीन डिक्टेटेड बाय लॉ सो मच हॉरिबल दॅट, लॉ इटसेल्फ टेंडर्स नो अदर पनिशमेंट टु इट बट ए कॅपिटल वन्—This crime has been dictated by law so much horrible that law itself tenders no other punishment to it but a capial one.)

आतां हे विषय संपवून, प्राचारिक वाक्यांच्या भागाकडे वळूं—(नौ लेट अस फिनिश दीज सब्जेक्ट ऍन्ड टर्न टु दि चॅप्टर ऑफ दि इडियॉमेटिक सेन्टेन्सेस—Now let

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

us finish these subject and turn to the chapter of the idiometic seutences.)

प्राचारिक वाक्यसंग्रह.

[The vocabulary of idiometic sentences.]

अशा स्थितींत दुसरा मार्गच राहिला नाहीं--Under these circumstances no other course is open.

आनंदानें त्या जोडप्यांचीं मुखें प्रफुल्लित झालीं--The faces of those couples beamed with joy.

आईला आपल्या मुलाची फार काळजी असते--The mother is deeply interested in anxiety of her child.

अशक्ततेनें त्याचें कामांत लक्ष्य लागत नाहीं--Owing to the phisical weakness he cannot attend to business.

आतां तूं ज्याला आणला होतास, त्याच्या ऐवजीं दुसरा कोणी तरी घेऊन ये--Bring me some one else for the one you brought me just now.

आम्हीं परिणामाला भितों--We afraid of the consiquences.

आळस कुटुंबाचा वैरी असतो व शिवाय तो मोठा अनर्थकारी आहे--Sloth is the enemy of family and besides a productive of great evil.

मी सध्यां पैशाच्या टंचाईत आहें--Presently I am hard of money.

मी वाट पाहून कंटाळलों--I am sick of waiting.

माझ्यानें इतक्या लवकर कदाचित् येववणार नाहीं--I shall not be able perhaps to come so soon as that.

मीं सुताराकडून एक पेटी व एक पुस्तकें ठेवण्याचें कपाट करविलें--I got a carpenter to make a box and a cupbord for books.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

मी त्याचें दारूचें व्यसन घालविलें—I cured him of drinking vice.

मी आपल्यावरचें ओझें काढून घेऊन त्याच्यावर ठेवलें—I rid myself of the burden and put him in.

उद्योगाची संवय करून आळसाला झिडकारा म्हणजे दैव उघडेल—The fortune will smile on you when you will kick out the sloth and accustom yourself to habits of industries.

माझ्यावर त्यांची फार खप्पा मर्जी झाली—I have fallen down their downright displeasure.

माझी त्यांची ओळख करून दिल्यास उपकार होतील—I shall be obliged if I would be introdnced to him.

अजून त्याचा खोटा ग्रह कायम आहे—Yet his misapprehension is firm.

आपल्या मित्राचा त्याग केल्याबद्दल तिचा तुझ्यावर रोष झाला आहे—She accuses you of deserting your friend.

अर्थी दान महापुण्य—A gift in need is a gift indeed.

अती राग भीक माग—Passion leads to poverty.

अति तेथें माती—Excess leads to ruin.

अंधाच्या गायी देव राखतो—Providence takes care of fools and the blind.

अंधळ्याला लंगडा वाट दाखवतो—The blind leads the lame.

एकाएकीं हवेंत फारच गारठा पडला—The air grew suddenly very cold.

एकसारख्या विचारतरंगांनीं तो भांबावून गेला—He was overwhelmed by a rushing chain of thoughts.

अतिपरिचय खोटा मान राहात नाहीं—Too much familiarity breeds contempt.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

अजून आपला पहिलाच दिवस—There is no change as yet.

अंधळे आणि अज्ञाण सारखेच—Ignorance has no light.

अर्थात्च बहुजनमत सुधारकांच्या विरुद्ध होतें—Of cource the public openion was against the reformers.

अशा तऱ्हेच्या अनेक संकटांनींच त्याला तसा बनविला—Many such evils have made him so.

आपल्या बायकोची तो व्यवस्था करून ठेवणार आहे—He is going to leave fortune for his wife.

आपली स्थिति बरी आहे असें त्याला लवकरच आडळून आलें—He soon found himself in easy circumstances.

आठा दिवसातला धूम धडाका पार नाहींसा झाला आहे—The din and struggle of the week is at an end.

आपला मुलगा श्रीमंत होणार या आशेनें तो गुंग आहे—He is indulged in the hope that his son would turn out a rich one.

मीं केलेल्या कृत्यांचा जेव्हां माझ्या मनांत विचार येई तेव्हां मला आनंद होई—I felt glad when I reflected on my deeds.

मला कोणी ढकलीलसें वाटलें—I fancied some one would push me.

मी त्याला पुष्कळ बोललों, पण रामाचें नांव, एक नाहीं कीं दोन नाहीं—I took him right and left but he turned a deaf to all.

आतां आपलें कसें होणार हा त्याला मोठा विचार पडला आहे—His uncertain future is the cause of the great anxiety to him.

आपल्याला कैदेंत जावें लागणार हा विचार त्याच्या मनांत येतांक्षणींच तो मूर्च्छित झाला —He became senceless at the thought of his being imprisoned.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

माझी बुद्धि काव्यांत चालते तशी गणितांत चालत नाहीं—I have no aptitude for mathematics as I have for literature.

मला त्याचा उलगडा होत नाहीं—I am at my wits end.

मला फुरसतीची वेळच नाहीं—I have no time to spare.

माझ्याबद्दल त्याचा जो विपरीत ग्रह झाला आहे, त्याचें कारण त्यालाच ठाऊक आहे—He himself knows the cause of prejudice against me.

आमच्यावर आलेल्या संकटांबद्दल पुसूंच नका—Our troubles are indescribable.

आपल्या मित्राचें काय झालें तें त्याला माहीत होण्याचें कोणचेंच साधन नव्हतें—He had absolutely no means of knowing the fate of his friend.

आपली पूर्वीची बाकी चुकति करायला सैनिकांनीं इषारा दिला—Soldiers gave hint to pay the arrears.

आपण पास होणारच असा त्याला पक्का भरंवसा होता—He was fully confidant of his success.

मी जावें असें त्याच्या मनांत होतें—He was desirous of my going.

आजारीपणामुळें त्याला सभेला हजर राहतां आलें नाहीं—Indisposition prevented him from going to the meeting.

आजाऱ्यानें थंड हवेंत फार वेळ राहूं नये—A sickly one should not expose to cold weather for a long time.

आपणांवर जीं जीं संकटें येतील तीं तीं भोगण्यास शांतपणें तयार असलें पाहिजे—We must be prepared to bear up patiently against the misfortunes that may befall us.

ईश्वर तुझें कल्याण करो—May God bless you.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

हे चरित्र श्रवण करणारा पापापासून मुक्त होतो—He who listens to this narative becomes free from sin.

जेवणापूर्वी स्नान करीत जावें—One should take bath before a meal.

कथा आटोपल्यानंतर श्रोत्यांना खिरापत वाटतात-Sweetmeats are distributed among the audiance after a serman is up.

या धंद्यांत कोणासच फारसा नफा मिळत नाहीं—Nobody accrues much profit in this business.

उघळेपणाचें फळ दारिद्र्य आहे—In temperance accounts for poverty.

त्यानें चोवीस तास अन्नपाण्यावांचून काढले-He abstained from food and water all the twenty-four hours.

त्याच्या मित्रानें त्याला हालवून त्याच्या मनोराज्याचा भंग केला-His friend startled him by moving from his brown study.

त्याची विचारशैली चांगली असली, तरी मुद्देसूद नाहीं—His reasoning is good but altogether void of the mark.

पावसाची पर्वा नाहीं, तावडतोब निघून जा—Never mind for the rain, go at once.

त्यानें अरण्यवास पत्करला व तो कराराप्रमाणें वागला—He abandoned himself to forest and abided by the contract.

सद्धर्मानें वागणाऱ्याला आशीर्वाद मिळतात—A virtuous one gets blessings.

खाण्यापिण्यांत नेमस्तपणा ठेवल्यानें मनुष्य निरोगी राहतो—The moderation in eating and drinking makes a man healthy.

दिवसभर सारखा पाऊस पडल्यानें हवेंत गारठा आला आहे—It was constantly raining whole day and hence there is cold in the wether.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

तुम्हांला तुमच्या कामांत यश येवो—May you prosper in your undertaking.

डोंगर पोंखरून उंदीर काढण्यांत काय अर्थ--What is the use of making much ado about nothing ?

ऐकावें जनाचें करावें मनाचें--Listen to people but obey your conscience.

राईचा पर्वत करूं नको, आणि रावाचा रंक होऊं नको—Do not mould mole-hill into a mountain and pauper into a prince.

अकबरानें राज्यांतले अनेक दोष दूर केले, तसे इंग्रज अधिकारीवर्ग करील तर त्याचा फायदा होईल—It will be profitable for the British beauracracy, if it will remove or rectify the abuses in the state as Akbar did.

राजपुत्र भिकाऱ्याच्या वेषांत गुप्तपणें रात्रीं फकीराच्या झोंपडींत गेला—The prince visited the Fakir's hut secrely in the night under begger's garb.

शहाणा बोलून दाखवील काय ?--Will the wise keep out his counsel ?

माझा काशीपासून रामेश्वराच्या प्रवासाचा खर्च एक हजारांचा झाला— The expences of my jurney from Banaras to Rameshwar amounted to one thousand.

त्याचें कसें काय चाललें आहे ?—How it fares with him.

त्याला आपल्या पूर्वजांच्या पराक्रमाविषयीं बोलतांना ऐकलें म्हणजे करमणूक होते—It is very interesting to hear him talk his forefather's exploits.

तो केव्हां येईल नकळे—Can't say anything about his coming.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

त्याच्यावर राजद्रोहाचा आरोप शाबीत होऊन, त्याला जन्मठेप काळ्यापाण्याची शिक्षा झाली—He was convicted of sedition and sentenced to transportation for life.

मी स्वतः त्या पत्रांतला मजकूर वाचूनच हें बोलतों आहे—I am speaking this having read the contents in that letter.

पावसाळा सुरू झाला आहे—The rains have set in.

पेटींतलि ऐवज बरोबर नाहीं—The contents of the box are not intact.

आमच्या व्यवस्थेंत कांहीं न्यूनता आहे असे वाटतें—Our arrangements are somewhat incomplete.

आमच्यावर होणार असणाऱ्या हल्याला तोंड देण्याची पुरी तयारी केली पाहिजे—We must make complete preparation to oppose the would be invasion on us.

त्यानें गणिताचा अभ्यास भास्कराचार्यांच्या शिकवणीप्रमाणें केल्यामुळेंच त्याला केम्ब्रिजच्या विश्वविद्यालयांत पहिलें स्थान मिळालें—He stood first at the university of Cambridge, only because he had studied the mathematics according to the teachings of Bhaskaracharya.

एवढ्यानेंच युवराजाचा आदरसत्कार कसा संपणार ?—How the attentions of the crown prince will be stopped at this point!

अपराधाच्या स्वरूपाची चौकशी झाली पाहिजे—Inquiries must be instituted into the nature of the offence.

पुढच्या तजविजीचा त्यांनीं विचारच केला नाहीं—They did not think over about the steps that are to be taken.

खरा प्रकार सांगून त्याची भीति चटकन् दूर करा—Quickly calm his fears by telling him the fact.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

ह्याला त्याबद्दल हुकूम मिळालेला आहे--He has received orders for the same.

त्याच्या इच्छेला मान देणें हें माझें कर्तव्य आहे--I am in duty bound to yield to his wishes.

टिळकांनीं स्वदेशाची खरी स्थिति आपल्या देशबांधवांना सांगून अधिकारी वर्गाचें दोषाविष्करण केल्यामुळें त्यांना सहा वर्षें काळ्यापाण्याची शिक्षा झाली—Mr. Tilak got a sentence of six years transportation, only because he pointed out the faults of the beauracracy and exhibited the true condition of his couutry before his country-brotherin.

नेल्सनच्या जयानें बोनापार्टचे सारे बेत फसले--Nelson's victory frustrated all the designs of Nepolian.

तुम्ही स्वदेशसेवा स्वीकाराल तर तुमच्या कुटुंबाचा जिमा मी पतकरीन--I shall undertake to care for your family if you will undertake to serve your mother-country.

जनतेची अतीशय गर्दी उसळल्यामुळें थोरला दिवाणखाना भरून जाऊन आसपासचे रस्तेहि बंद पडले--Having bounced up the concourse of people the grand hall was overcrowded and blocked up the adjoining streets too.

रस्त्यांतून मनुष्यांची अत्यंत गर्दी उसळली होती—The streets were overthronged by the people.

क्रॉमवेलच्या मृत्यूनें प्युरिटन अमलाची घडी मोडली—The death of Cromwell disfolded the rule of Puritains.

उपहारगृहें फार झाल्यानें डॉक्टरांच्या धंद्याला आणि नव्यानव्या रोगांच्या साथींना तेजी आली आहे—The refreshment bars being widely spread, a push has been given to smartain the business of doctors and new epidemic diseases.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

पूर्वी मराठी किंवा मोंगली राज्यांत सध्यासारखे कज्जेदलालीचा धंदा करणारे वकील नव्हते--Formerly there were no pleaders to set up a business of contest in the Maratha or Mongul empires, as they are at present.

असले दलाल इंग्रजी राज्यांत सध्या गल्लीकुचींत पसरल्यामुळेंच भाऊबंदकीला ऊत येऊन परकीयांचें कल्याण होतें आहे--Such brokers having been spread at every hook and nook in the British Rule, the brotherly disaffection has been overflooded and hence the welfare of the foreigners.

ही स्थिति पाहून दुःखानें तोंडांतून शब्दहि उमटत नाहीं--Looking at this state of condition sorrow deprives of speech.

दुःखानें मन सद्गदित होतें--The mind becomes oppressed through vehement of emotion.

अपघातानें त्याचे डोळे जाऊन शरिर क्षीण झालें--The accident deprived him of his eye-sight and shattered his frame.

तो केवळ आपल्या हुशारीनेंच उच्च पदवी मिळवील--He will rise to an exalted position by his own abilities only.

टिळक असोत कीं गोखले असोत,दोघांच्याहि महत्वाकांक्षेची मर्यादा एकच होती, पण मार्ग मात्र परस्परभिन्न होते--Let there be Tilak or Gokhale, their goal of ambition was one and the same, but their ways were oontrary.

म० गांधींचें ध्येय तरी त्यांच्याच प्रमाणें स्वराज्य हेंच आहे--Mahatma Gandhi bears the same ideal of Swarajya which they had.

स्वतःच्या राजाला ठार मारणाऱ्या इंग्रजांइतके हिंदी लोक अराजनिष्ठ होणें शक्य नाहीं--It is impossible for Iudians to turn out disloyal as to kill their own king like the English people.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

एकपत्नित्व, बहुपत्नित्व, आणि अनेकपतित्व या गोष्टी सोयीसाठींच प्रचारांत येतात—Monogony, poligamy and marrying husbands more than one come in practice through convenience.

आर्यधर्मशास्त्राप्रमाणें मुलांच्या अभावीं, मुलींचा हक्क आपल्या आईबापांच्या इंपत्तीवर सारखाच पोंचतो; पण मुसलमानी शास्त्राप्रमाणें, वडिलार्जितावर मुलांचा व मुलींचा हक्क सारखाच पोंचतो—Under the Aryan Law, female children are equally entitled to their perantal property in the absence of male children: but according to the Mahomedan Law, male and female children are equally entitled to their heridetary estate.

माझें घड्याळ अर्ध्या तासानें मागें आहे आणि तुझें पाव तासानें पुढें आहे—My watch is half an hour slow and your's quarter of an hour fast.

स्टँडर्ड टाइम बॉम्बे टाइमपेक्षां ३९ मिनिटांनीं पुढें आहे—The Standard time is39 minutes in advance than that of Bombay time.

शाळा अकराला भरून जरी पांचाला सुटते, तरी मधली सुटी एक तासाची असते—Though the school meets at 11 A. m. and closes at 5 P. M., yet there is a recess for one hour between.

बापाच्या धाकानें मुलगा नाटकांत पळाला—The boy fled away in a dramatic company, through the fear of his father.

प्रियपत्नीच्या विरहानें तो झुरणीस लागून शेवटीं मेला—He died by the anguish of the seperation of his beloved wife.

पुणें व मुंबई येथें दोन निरनिराळ्या सभा एकेच दिवशीं त्यांच्या अध्यक्षतेखालीं भरल्या—Two seperate meetings were held under his presidentship at Poona and Bombay, on the same day.

शेवटच्या पेशव्यानें म्हणजे दुसऱ्या बाजीरावानें तह केला तेव्हां त्याच्या चेहेऱ्यावर निराशेची पूर्ण छाया पसरलेली होती—There was full expression of

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

dispair on the face of the last Peshwa, i. e. (that is) Bajirao II. when he concluded the treaty.

इंग्रजांच्या राज्यांत सर्वत्र शांतता नांदते असें म्हणण्याचा कालपर्यंत परिपाठ होता; पण आज तो साफ उडाला—Such was the practice of speaking till yesterday, that under the British Rule, peace rules every where, but that idea has been gone to dogs to-day.

पेशवाईत विद्येला व कलाकौशल्याला बरेंच उत्तेजन असण्याचें कारण, तें स्वराज्य होतें—There was a considerable encouragement under the Peshwa rule to Learning and Skill art, only because it was a Self Government, i. e. Swarajya.

नीग्रो लोकांत जशी एक विलक्षण समज आहे, तशी झुलू लोकांत देवाची कल्पनाच नाहीं—As among the Negros there is a curious notion, so among Zooloos there is no idea of what God is.

त्या दोघांत पुढीलप्रमाणें संभाषण झालें. तूं मूर्ख आहेस. मी शाहणा आहे—The following conversation took place between them You are a fool. I am wise enough.

त्या गोष्टींत शहाणपणा नाहीं, म्हणून, ती गोष्ट तुमच्या आमच्यांतच राहूं द्या—Let that thing be between ourselves only because there is no wisdom in that act.

असहकारितावाद्यानें कोणच्याहि प्रकारें अपराधी या नात्यानें इंग्रजी कोर्टात, त्याच्यावर चाललेल्या खटल्याला त्यानें मदत करतां कामा नये, हें असहकारितेला पाहिजे आहे—Non-co-operation requires that no accused should give any help whatsoever to the proceedings in the British Court in which he is tried.

आम्ही स्वतः जर खालच्या वर्गातील लोकांना अस्पृश्य मानून गुलामांसारखे लेखतों, तर आम्हांला आमच्या गुलामगिरीबद्दल भांडण्याचें कारणच नाहीं—If we take the lower class people as untouchable and treat

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

them as slaves, then we have no right to quarrel for our own slavery.

आपसांतील आमची जुलूमजबरी आणि हेवा हेंच खरोखर सध्यांच्या परकीय सत्तेचें मुख्य कारण आहे—The oppression and envy of us of our own kith and kin have created the root of the present foreign Government.

ह्यांतून जर आम्ही विनशर्त आपले गुलाम सोडविले नाहींत, तर आमची तरी गुलामगिरींतून सुटण्याची आम्ही आशा कां करावी—If we perpare not unconditionally to enfrunchise our own slaves, then why should we hope to get out ourselves from the bonds of slavery?

आमच्या राजकर्त्यांच्या चुका दुरुस्त• करण्याच्या आधीं आम्ही आमच्यांतील अस्पृश्यतेचा बीमोड केला पाहिजे—-We must first cast out the beam of untouchability from our own eye, before we attempt to remove the mole from that of our rulers.

थकल्यामुळें त्याच्यानें चालवेना आणि इतर अनेक कारणांमुळें त्याच्यानें सभेलाहि येववेना—He could not walk from fatigue and for some other reasons he could not attend the meeting.

मी कधींच पाहिले नाहीं असें एक सुंदर नाटक काल रात्रीं पाहिलें—I Audianced such a beautiful drama last night, that I had everseen.

काळोखांतला तो भयंकर प्रकार पाहून, नवखा गृहस्थ भेदरून गेला—The stranger stood aghast at the dreadful sight in the darkness.

मला जयाची खात्री नाहीं, पण तुम्हा आहे काय ?—I am diffident of success, but are you sure?

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

ते दुसऱ्यांच्या मोठेपणाचा हेवा करतात आणि आपल्या नीचपणाचीं फळें भोग-तात—They envy other's greatness and suffer the consequences of their own meanness.

आपल्याला चहूंकडे सीधा रस्ता मिळेल असें नाहीं—It will not be to find our ways everywhere.

आपल्यास नेहमीं आगगाडीचा रस्ता मिळेल असें नाहीं—We shall not always be able to take the railway.

केव्हां केव्हां आपल्याला बैलगाडीनें किंवा पायींच प्रवास करावा लागेल—Sometimes we will have to travel in a bullock-cart or even to walk.

चला तर मग, पहिल्यांदा आपण आगगाडींतून थेट उत्तरेकडचा हिमालयाचा रस्ता गाठूं—Let us then, first we take the train and make our way to the far North, to the Himalaya mountains.

अनेक यात्रेकरू दर वर्षी उन्हाळ्यांत केदारनाथाला जातात—Many pilgrims go to Kedarnath every year in the summer.

तें देऊळ आपल्या दृष्टिस पडेपर्यंत आपल्याला मोठाल्या देवदारांच्या जंगलांतून जावें लागून, अनेक मैलपर्यंत बर्फ ओलांडावें लागेल—We shall have to struggle through forests of deal trees and cross miles of snow, till we see the temple before our eyes.

सूर्यकिरणांत ते डोंगर कसे चकाकतात ?—How the mountains shine when the sun-light fall on them ?

आतां आपण परतूं आणि गंगानदीच्या प्रवाहानें जाऊं—Now let us return and follow the Ganjis in its course.

ती हरिद्वारीं पोंचेपर्यंत प्रथम खडकांवरून उड्या घेत घेत मोठ्यानें गर्जना करीत जाते—At first it goes leaping down over the rocks with aloud uprour, till it reaches Haridwar.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

वाराणशी क्षेत्र हें हिंदूंचें मोठें पवित्र स्थान आहे–Benaras is the most sacred place of the Hindus.

ज्या ठिकाणीं गंगा शतधा होते, तेथें कलकत्ता शहर वसविलेलें आहे—Just where the Ganjis break into several branches, Calcutta has been built.

इंग्रज त्याला कलकत्ता म्हणतात; पण त्याचें मूळचें नांव कालिकत्ता असें आहे—English call it Calcutta; but its original name is Kalikatta.

कालिच्या कत्याची म्हणजे तिच्या पायाच्या अंगट्याची तेथें पूजा आहे—There is a worship of Kali's Katta, means the thumb of the Kali's foot.

एलोरचें लेणें सर्वांत फार मोठें आहे—The cave of Ellora is the largest of all.

एका रानांत एकदां एक हरिण राहात असे व तें झाडावरून पडेल तेवढेंच फळ खात असे—Once upon a time there was a certain deer who lived in a forest and used to eat the fruit which fell from the tree.

वाळवंटांत उंटासारखा उपयोगी पडणारा एक उंटच–Camel is the only animal that is comfortable in the sandy desert.

त्याच्या पोटांत स्वच्छ पाण्याचा सांठा असतो—He carries a store of pure water in his stomach.

उत्तरेकडच्या घाटमाथ्यावरील टेकड्यांवर जे अनेक पडके किल्ले आहेत ते पूर्वीच्या मराठ्यांनीं बांधलेले होते—In the Narthern Ghats there are many fallen fortresses among the hills, which were built by the old Mahrathas.

आतां आपण मुंबईच्या बंदराच्या बाहेर पडत असून, तें उंच दीपगृह थोडक्यांतच मागें टाकलें आहे—We are moving out of the harbour of Bombay, and the tall light-house is soon left behind.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

आतां आपल्याला समुद्रावांचून कांहींच दिसत नाहीं–We have nothing in sight but the sea.

वर्षाऋतूंत हा फार खवळत असल्यानें, त्याच्या लाटा उंच उसळून सर्व प्रवासी आजारी होईपर्यंत जहाज हेलकावे खातें—During the monsoon this is very rough, rising up in great waves that make the ship roll about, till all the passengers are sick.

आपल्याला पुन्हां एडनची जमीन दिसते, व आपण नंतर तांबड्या समुद्रांतून सुवेजच्या कालव्यांत शिरतों—We see land again at Aden; and then we pass through the Red see and enter the Suez canal.

हा आपल्याला तांबड्या समुद्रांतून भूमध्यसमुद्रांत नेतो आणि नंतर प्रथमच आपण हिंदुस्तान सोडल्याचें निदर्शनास येतें–This takes us from the Red sea to the Mediterranian, and then for the first time we feel that we have left India.

हवा थंड असल्यानें आपण सर्व गरम कपडे घालण्याची घाई करतों—The wind is cold and we all make haste to put on warmer clothes.

याप्रमाणें आपण भूमध्य समुद्रांतून आणि जिब्रॉल्टरच्या सामुद्रधुनींतून पार होऊन उत्तरेकडे वळतों—So we pass through the Mediterranian and the straits of Gibralter, and turn towards the North.

आकाश करडें होत जाऊन हवा अधिकच थंड होत जाते आणि जहाजावरील इंग्रजांना ते बहुतेक घराजवळ आल्यासारखें वाटूं लागतें---The skies grow grayer and the wind colder still, and the English people on the ship begin to feel they are nearly at home.

सर्वांत लहान असलेल्या झोंपडींत नेहमीं एक निजायची व एक बसायची अशा दोन खोल्या असतात---The smallest cottage has always two rooms, one to live in and one to sleep in.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

प्रत्येक खोलींत विस्तवाची जागा असून, तिचें धुराडें आढ्याकडे नेलेलें असतें— In each room there is a fire place with a chimny leading to the roof.

व्यावहारिक वस्तूंचीं नांवें.

Names of the articles in common use.

धने	(कॉरिएन्डर)	Coriander.
खोबरें	(कोकोनट–कर्नल)	Coconut–Karnal.
वेलदोडे	(कार्डमम्)	Cardomam.
लवंग	(क्लोव्ह)	Clove.
सुपारी	(बिटल-नट)	Betal-nut.
बटाटा	(पोटॅटो)	Potato.
कांदा	(ओनियन)	Onion.
बदाम	(आमन्ड)	Almond.
चणे, हरभरे	(ग्रॅम्स)	Grams.
वाटाणा	(पी)	Pea.
अक्कलकारा	(पेलिटरी)	Pellitory.
बडिशेप	(ॲनिस्ट-सीड)	Anist-seed.
आंवळा	(हॉग-प्लम्स)	Hog-plums.
केशर	(सॅफ्रन)	Saffron.
जायफळ	(नटमेग)	Nutmeg.
जायपत्री	(मेस)	Mace.
मायफळ	(गॉलनट्)	Gallnut.
रेवाचिनी	(व्हूबर्ब)	Rhubarb.
नारळ	(कोकोनट)	Coconut.
हिंग	(ॲसाफोटिडा)	Asafœtida.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

जिरें	[क्यूमिन्सीड]	Cuminseed.
मिरें	[पेपर]	Pepper.
सुंठ	[जिंजर]	Ginger.
लसुण	[गार्लिक]	Garlick.
हळद	[टर्मेरिक्]	Turmeric.
पिस्ता	[पिस्टॅचिओनट]	Pistachionut.
पीठ	[फ्लोअर]	Flour.
अफू	[ओपियम्]	Opium.
आळशी	[लिन्सीड]	Linseed.
कापूर	[कॅम्फर]	Camphor.
कस्तूरी	[मस्क]	Musk.
गोंद-डिंक	[गम्]	Gum.
दालचिनी	[सीनॅमॉन्]	Cinnamon.
मोहरी	[मस्टर्ड]	Mustard.
तुरटी, फटकी	[ऍलम्]	Alum.
नीळ	[इन्डिगो]	Indigo.
खडीसाखर	[शुगर-कॅन्डी]	Sugar-candi.
चुना	[लाइम्]	Lime.
ओवा	[अज्वन्-सीड]	Ajvan--seed.
आंबेहळद	[झिडोअरी टर्मेरिक]	Zedoary--turmeric.
कुसुंबा	[सॅफ--फ्लॉवर]	Saf--flower.
तीळ	[जिंगेली-सीड]	Gingelly--seed.
दवणा	[संदर्न-वूड]	Southern--wood.
पापडखार	[कॅर्बोनेट ऑफ सोडा]	Carbonate of soda.
बेदाणा	[क्वुइन्स-सीड]	Queens--seed.
नवसागर	[सॅल्-अमोनिका]	Sal-amonica.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

बिब्बा	(मार्किंग-नट)	Marking-nut.
मोरचूद	(ब्ल्यू-व्हिट्रिऑल)	Blue-vitriol.
शेंदूर	(रेड-लेड्)	Red-lead.
चंदन	(सॅन्डल्-वूड)	Sandle-wood.
टांकणखार	(बोऱ्याक्स)	Borax.
धूप, ऊद	(बेन्झॉइन्)	Benzoin.
साबू	(सोप)	Soap.
घोडाचिर्णी	(अकोरस)	Acorous.
रिठा	(सोप- नट)	Soap-nut.
कात	(कॅटेचू)	Catechu.
खसखस	(पॉपी-सीड्)	Poppy-seed.
जेष्ठमध	(लिकोरिस)	Licorice.
ममसूल	(मँगोस्टीन)	Mangosteen.
धोतरा	(धतूरा)	Dhatura.
मेन्दी	(हेना)	Henna.
बिबवा	(बेलामा)	Bellama.
भुइमूग-शेंगा	(ग्राउन्ड-नट)	Ground-nut.
साबूदाणा	(सॅगो)	Sago.
सोनामुखी	(सेना)	Sena.
शंखजिरें	(सोप्-स्टोन)	Soap-stone.
हर्डा-हिरडा	(मिराबोलम्स)	Myraboloms.
हिराकस	(सल्फेट ऑफ आयर्न)	Sulphet of iron.
शिंगाडा	(ऍन ऍक्वेटिक प्लॅन्ट)	An acquatic plant.
भांग-गांजा	(कॅनबस इन्डिका)	Canebus Indica.
टपाल-कचेरी	(पोस्ट-ऑफिस)	Post-office.
तार खातें	(टेलिग्रॅम डिपार्टमेंट)	Telegram department.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

वरचा अधिकारी	(सुपीरियर ऑफिसर)	Superior officer
देखरेख करणारावरचा मुख्य	(सुपरिन्टेन्डेन्ट)	Superintendent
देखरेख करणारा	(इन्स्पेक्टर)	Inspector
"	(सुपर्वायझर)	Supervisor
सर्वश्रेष्ठ	(पॅरामाउन्ट)	Paramount
कार्ड	(कार्ड)	Card
नोकरी—चाकरी	(सर्व्हिस)	Service
भाडें	(हायर)	Hire
देणें	(टु ग्रॅन्ट)	To grant
पाठवणारा	(सेन्डर)	Sender
"	(रिमिटर)	Remitter
डांक	(पोस्ट)	Post
पत्र	(लेटर)	Letter
टपालखातें	(पोस्टल डिपार्टमेंट)	Postal department
भाग	(डिव्हिजन)	Division
बंगी	(पार्सल)	Parcel
न्याय	(डिसिजन)	Decision
महत्व	(इम्पॉर्टन्स)	Importance
प्रयत्न	(एफर्ट)	Effort
पिकलेला	(राइप)	Ripe
हांकणारा	(ड्रायव्हर)	Driver
विजयी	(सक्सेस्फुल)	Successful
रजा	(लीव्ह)	Leave
पत्ता	(ऍड्रेस)	Address
नमुना	(सॅम्पल)	Sample
रिकामें	(एम्प्टी)	Empty.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

आमंत्रण	(इन्व्हिटेशन)	Invitation
परवानगी	(पर्मिशन)	Permission
नफा	(प्रॉफिट)	Profit
तोटा	(लॉस)	Loss
तपास	(इन्क्वायरी)	Inquiry
जाहिरात	(ॲडव्हर्टाइझमेंट)	Advertisement
आकार	(साइज)	Size
घेणें	(टु रिसीव्ह)	To receive
वर्गणी	(सबस्क्रिप्शन)	Subscription
वर्गणीदार	(सबस्क्रायबर)	Subscriber
पैसे घेणारा	(पेई)	Payee
मागणी	(ऑर्डर)	Order
लावणें–जोडणें	(टु अटॅच, टु अफिक्स)	To attach, to affix
व्यवस्थापक	(मॅनेजर)	Manager
वर्तमानपत्र	(न्यूजपेपर)	Newspaper
रोजनिशी	(डायरी)	Diary
गाठडी	(बेल)	Bale
शाखा	(ब्रॅन्च)	Branch
पाहुणा	(गेस्ट)	Guest
तावडतोब	(इमिजिएटली)	Immediately
जरूरीचें	(अर्जंट)	Urgent
बाकी	(बॅलन्स)	Ballance
जाहीर करणें	(टु नोटिफाय)	To notify
सही	(सिग्निचर)	Signature
सही करणें	(टु साइन)	To sign
निबंध	(ॲन एसे)	An essay

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

पावती	(रिसीट)	Receipt
ठेव	(डिपॉझिट)	Deposit
हिशेब	(अकाउन्ट)	Account
पगाराचा दिवस	(पे-डे)	Pay-day
मोजणें	(टु काउन्ट)	To count
,,	(टु रेकन)	To recon
तयार	(रेडी)	Ready
वजन करणें	(टु वे)	To weigh
लेखक	(एडिटर)	Editor
प्रकाशक	(पब्लिशर)	Publisher
पंचांग	(कॅलेन्डर)	Calender
हस्ताक्षर	(हॅन्ड-रायटिंग)	Hand-writting
पोस्टाचें कार्ड	(पोस्ट-कार्ड)	Post-card
साधें कार्ड	(सिम्पल-कार्ड)	Simple card
पत्ते, गंजीफा	(कार्डस)	Cards
पत्त्यांचा जोड	(पॅक ऑफ कार्डस)	Pack of cards
उत्तर	(रिप्लाय)	Reply
जगन्नाथी कापड	(जाकोनेट्स)	Jaconets
मांजर पाट	(मॅन्चेस्टर क्लॉथ)	Manchester cloth
कुसुंबी कापड	(टर्की रेड क्लॉथ)	Turkey red cloth
खेळ	(पर्फार्मन्स)	Performance
प्रयोग	(,,)	,,
घासलेट तेल	(केरोसिन ऑइल)	Kerosine oil
रॉकेल	(रॉक ऑइल)	Rock oil
वेलची तेल	(कार्डमॉम् ऑइल)	Cardamom oil
लेखक	(रायटर)	Writer

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

छापणारा	(प्रिंटर)	Printer
रोखा	(स्टँप)	Stamp
पोस्टाचें तिकिट	(पोस्टल स्टँप)	Postal Stamp
पत्रांची वांटणी	(लेटर-डिलिव्हरी)	Letter-delivery
वांटणी	(डिलिव्हरी)	Delivery
वजन	(वेट)	Weight
किनखाब	(ब्रोकेड)	Brocade
किन्तान	(कॅन्व्हस)	Canvas
विस्तव	(फायर)	Fire
सर्पण	(फ्यूयल)	Fuel
कोळसा	(कोल)	Coal
काड्याची पेटी	(मॅच-बॉक्स)	Match-box
खोबरेल	(कोकोनट ऑईल)	Cocoanut oil
गवळी	(मिल्कमन)	Milkman
न्हावी	(बार्बर)	Barber
काजू	(कॅश-नट)	Cash-nut
कांजी	(सोअर ग्राएल)	Sour-groul
गोदाम	(गोडाउन)	Godown
वखार	[डेपो]	Depot
मांडवी	[डेपो मार्ट]	Depot mart
सांठा	[स्टॉक]	Stock
दांभिक	[हिपॉक्रेट]	Hypocrate
कोळशाची वखार	[कोल-डेपो]	Coal-depot
लाकडांची वखार	[वुड-डेपो]	Wood-depot
कांठोकांठ	[ब्रिमफुल]	Brimful

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

वाक्यें—(Sentences.)

गुरगुरणाऱ्या सिंहाला मीं गोळी घातली—I shot a roaring lion.

वकील, बॅरिस्टर, सॉलिसिटर वगैरे लोक हे कज्जेदलाल होत—Pleaders, barristers, Solicitors etcetra people, are the contention brokers.

भांडण्याचें कारण काय होतें ?—What was the bone of contention ?

हत्यारें पाजळल्याशिवाय कामगार कामाला लागत नाहींत—The workers do not begin their work unless their tools are sharpened.

त्या वेळच्या स्थितीला योग्य अशाच उपायांनीं तत्कालीन परकीय सत्तेशीं शिवाजीनें झुंजून स्वराज्यस्थापना केली—Shiwaji established Swarajaya fighting with the then foreign ruling power,befitting the then state of condition.

मला ज्या कामाकरितां जायचें आहे तें काम तसेंच महत्त्वाचें आहे–The work for which I have to go, is of such an importence.

गुन्हेगारानें न्यायाधिशाचें ऐकलेंच पाहिजे असा कायदा आहे–Such is the law that an accused must obey the judge's orders.

इंग्रजांचें राज्य हिंदुस्तानांत कायद्यानें प्रस्थापित झालें आहे असें म्हणण्याचा प्रघात आहे–Such is the practice of speaking that the British Rule in India has been established by the law.

पण तो कायदा प्रजेच्या अनुमतीनें त्यांनीं केला आहे, का हम् करेसो कायदा हा न्याय वापरला आहे ?–But is that law has been brought into the exsistance with the consent of the subjects or used the coad of might is right ?

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

मीं त्याला तसें बोलतांना कित्येक वेळां ऐकलें आहे—I have heard him spoke likewise many a time.

जबरदस्ताचा खांद्यावर–Might is right.

तुम्ही कधीं आग्रा अथवा दिल्ली येथें गेलां आहांत काय ?—Have you ever been to Agra or Delhi ?

तीं शहरें थोर मुसलमानी बादशहांच्या राजधान्या होत्या—Those cities were the Capitals of the great Mahamadan Emperors.

मुसलमान हे पूर्वीं अरबस्तानांत जन्मलेल्या व सुमारें एक हजार वर्षांपूर्वीं होऊन गेलेल्या साधु महंमदाचे अनुयायी आहेत–The Mahamadans are the followers of the Mahamad the Prophet who was born in Arebia nearly one thousand years ago.

त्यानें स्थापिलेला धर्म सर्व आशिया-मायनरभर पसरला व आज सर्व हिंदुस्तानांत मुसलमान आहेत–The religion which he founded spread all over the Asia–minor and to–day here are Mahamedans, throughout India.

कांहीं वर्षांपूर्वीं हिंदुस्तानांतील मुसलमान व हिंदु हे परस्परांचा द्वेष करीत असत, पण सध्यां ते मित्रांप्रमाणें वागत आहेत—Some years ago the Mahamedans and the Hindus were hating each others but presently they are behaving with each other like friends.

भेद करून राज्य करण्याची जी इंग्रजांची जुनाट पद्धति,ती सध्यां याच सख्यामुळें डळमळूं पाहते आहे—The nature of reigning system of the British to devide and rule, is presently tottering onyl owing to this amity.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

ही पद्धत स्वार्थी असल्यानें, अक्षयींची टिकाऊ आणि प्रजेला सुखावह नसते— This system being a hypocretic one, is neither eternal nor agreeable to the subjects.

सध्याचें हिंदुस्तानचें खवळलेलें व डोळ्यांत अंजन पडलेलें वातावरण, धूर्त इंग्रज मुत्सद्यांनीं पाहून, आतां आपलें त्या बाबतींतलें धोरण बदलावें, हेंच त्यांच्या बुद्धीचें खरें वैभव आहे--Looking at the present aroused up and collyrium eyed conditon of the atmosphere of India, the shrewed ministers should change their policy in that respect, is the true glory of their wisdom.

इतिहासाची पुनरावृत्ति होते अशी जरी म्हण आहे, तरी भिक्षा मागून स्वराज्य मिळविल्याचा मागील इतिहासांत दाखला नाहीं---In the past history there is no example of Swarajya acquired by begging, though there is such a saying as the history repeats.

पात्रता दाखविल्यावांचून कोणालाहि स्वराज्य मिळत नसतें, हा सिद्धांत हृदयांत कायमचा कोरून ठेवावा हे बरें—It is better to keep the motto permanently carved on the heart, that none gets Swarajya unless fitness is shown.

अमेरिकन्स आणि बोअर्स यांनीं आपली पात्रता कशी दाखवून आपलें स्वराज्य मिळविलें, हा इतिहास प्रत्यहीं डोळ्यांपुढें ठेवून कार्यारंभ केला तर यश येईल हें ध्यानांत ठेवावें--It should be borne in mind that if the history of Americans and Boars be kept always before the eyes, that how they showed their fitness and got their Swarajyas, then success is sure.

तेथें उशीरां गेल्यानें त्याचे हेतु सफल होणार नाहींत---His objects will not be fulfilled in going there late.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

त्यानें तें महत्वाचें काम माझ्याकरतां केलें—Only for my sake he did that important work.

इंग्रज सरकार हें मोठें बलाढ्य, श्रीमंत आणि अग्रणी राष्ट्र आहे–The British Government is very powerful, rich and foremost nation.

ब्रिटिशांच्या राज्यावर सूर्य कधींच मावळत नाहीं असें म्हणतात तें कांहीं खोटें नाहीं—It is not a false thing that what they say that the sun never sets on the relm of the British Kingdom.

परकीय सत्तेच्या विरुद्ध खरें बोलणें म्हणजे जसा राजद्रोह होतो, तसेंच तें बेअब्रूलाहि कारण होतें—As to speak the truth against the foreign rule becomes a sedition so that too becomes a butt of defamation.

थोडक्या वर्षांच्या नोकरींत तुम्हांला पगार बराच मिळतो—You get good salary in a few year's service.

तुम्ही स्वतंत्र धंदा करून इतके पैसे मिळवणार नाहीं काय ?–Will you not get so much sum by making an independent business ?

ते लायब्ररींत संध्याकाळीं वर्तमानपत्रें वाचावयाला जात असतात—They use to go to library in the evening to read newspapers.

मी जरी सुमारें बावीस वर्षांपूर्वी एका मराठी दैनिकाचा संपादक होतों, तरी आतां एक नवें पाक्षिक काढण्याच्या विचारांत आहें—I am thinking of publishing a new fortnightly now, though I was an editor of a Marathi daily some twenty two years ago.

मी आतां पुढच्या महिन्यापासून त्या नव्या दैनिकाचा वर्गणीदार होणार आहें—Now I am going to be a subscriber of that new daily from the next month.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

अलीकडे त्या मासिकाचा खप झपाट्यानें वाढत आहे--Lately the sale of that magazine is rapidly increasing.

तें माझें नवें पुस्तक लवकरच बाहेर पडेल—That my new book will be out shortly.

अवघ्या तीनच महिन्यांत त्याची पहिली आवृत्ति उडाली--Only within the space of three months its first edition became out of stock.

हें सर्व वाचकांच्या अभिरुचीचें फळ आहे--This is all due to the liking of the readers.

राज्यलोभानें सोयराबाईनें आपल्या राजाराम मुलाकरितां शिवाजी महाराजांस विष घातलें असें जें खंडो बल्लाळ हा त्यांचा समकालीन इतिहासकार म्हणतो, तें खोटें तरी कसें मानावें?—How should it be taken for false that, what Khando Ballal the contemporary historian says that, Soyarabai poisoned Shivajimaharaj through the ambition of kingdom for her son Rajaram?

आज रविवार असल्यानें पोस्ट ऑफिसप्रमाणेंच सर्व सरकारी कचेऱ्या बंद आहेत —Today being Sonday, all the Government offices are closed like the Post office.

सिंहाचें आणि हत्तीचें जन्माचें हाडवैर आहे—A lion and an elephant have an antipathy.

बैलाचें व ज्या कुत्र्याचें तसेंच असतें त्याला बुलडॉग असें म्हणतात— That dog is called a bulldog which has the same nature.

दुसऱ्याचें वाईट मनांत आणलें म्हणजे आपलेंच वाईट होतें--When we contemplate ill of others we are put to the same.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

तुकारामाला व्यापारांत ठोकर बसल्यानेंच तो साधु झाला असेंच केवळ म्हणतां येत नाहीं—It cannot be said that Tnkaram turued out a saint only becaus he was put to a great loss in his merchandise.

त्यानें घातलेल्या लांकडाच्या वखारींत त्याला दुर्दैवानें नुकसान आलें असें म्हणण्यास हरकत नाहीं—There is no harm to say that he got a loss through only misfortune in the timber-depot, he had opened.

तें घर विकाऊ आहे हें खरें, पण त्याच्या आजूबाजूंची वस्ति चांगली नाहीं—No doubt that house is for sale, but it's locality is not good.

मनुष्य हा आपल्या नशीबाचा कारागीर आहे व देव त्याचा कारागीर आहे—Man is the architect of his own fortune and God is of him.

प्रत्येकानें आपल्या पायावर उभें राहण्याचा प्रयत्न केल्यास काय होणार नाहीं?—What will ont take place if every one would try to stand up on his own legs ?

आगगाडीच्या प्रवासापेक्षां आगबोटीचा प्रवास धोक्याचा असतो—The steamer journey is dengerous to that of railway.

माझा यंदां इंग्लंडला जायचा विचार आहे—I intend going this year to England.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

शब्दसंग्रह—(Vocabulary).

अंमल	(ज्युरिस्डिक्शन)	Jurisidiction
अधिकार	(अथॉरिटि)	Authority
अधिकारी	(,,)	,,
तार	(टेलिग्रॅम)	Telegram
,,	(वायर)	Wire
शिक्षण	(एज्युकेशन)	Education
,,	(इन्स्ट्रक्शन)	Instruction
,,	(लर्निंग)	Learnig
,,	(स्टडि)	Study
मुखत्यारी दिलेला	(ऑथराइज्ड)	Authorised
शिफारस	(रेकमेन्डेशन)	Recommendation
,, करणें	(टु रेकमेंड)	To recommend
वीज	(इलेक्ट्रिसिटि)	Electricity
मोठें घड्याळ	(क्लॉक)	Clock
झगा	(क्लोक)	Cloak
खिशांतलें घड्याळ	(वॉच)	Watch
तंबाखु	(टोबॅको)	Tobacco
मुद्दा	(पॉइन्ट)	Point
विषय	(सब्जेक्ट)	Subject
सभा	(मीटिंग)	Meeting
संमेलन	(गॅदरिंग)	Gathering
खातें	(डिपार्टमेंट)	Department
मुलकी	(ज्युडिशिअल)	Judicial
कर	(टॅक्स)	Tax
सारा	(रेव्हिन्यु)	Revenue

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

राजकीय	(पोलिटिकल)	Political
धूर	(स्मोक)	Smoke
इकडे तिकडे	(ॲट रँन्डम)	At random
मेणबत्ती	(कॅन्डल)	Candle
भटकणें	(टु वॉन्डर)	To wander
विडी	(सिगारेट)	Cigarette
कारखाना	(फॅक्टरी)	Factory
चिरूट	(चिरूट)	Chirute
दुर्बीण	(टेलिस्कोप)	Telescope
जात	(ट्राइब)	Tribe
कूळ	(फॅमिलि)	Family
वर्यंत	(रेस)	Race
घराणें	(ब्लड)	Blood
गोत्र	(लायनेज)	Lineage
दूरध्वनिवाहक यंत्र	(टेलिफोन)	Telephone
रक्षक	(गार्ड)	Guard
औषधें मिसळून देणारा	(कम्पौंडर)	Compounder
धुराचा दिवा	(गॅस-लाइट)	Gas-light
वसतिस्थान	(रेसिडेन्स)	Residence
राहण्याचें ठिकाण	(,,)	Residence
,, ,,	(क्वार्टर्स)	Quarters
कप्तान	(कॅप्टन)	Captain
अंतर	(डिस्टन्स)	Distance
जलप्रवास	(व्हॉएज)	Voyage
लोहमार्ग	(रेल्वे)	Rrilway
आगगाडी	(रेल्वे ट्रेन)	Railway train

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

मंडळी	(कमिटि)	Committee
परकीय	(फॉरिन)	Foreign
तयार करणें	(टु मॅन्युफॅक्चर)	To mauufacture
तारायंत्र	(टेलिग्रॅम)	Telegram
अध्यक्ष	(प्रेसिडेन्ट)	President
उपाध्यक्ष	(चेअरमन)	Chairman
उतारू	(पॅसेन्जर)	Passenger
प्रवास	(जर्नी)	Journey
बावटा	(सिग्नल)	Signal
घाबळी	(ब्लॅन्केट)	Blanket
आगवाला	(फायर्मन)	Fireman
खलाशी	(सेलर)	Sailor
प्रवाशी	(ट्रॅव्हेलर)	Traveller
प्रवास करणें	(टु ट्रॅव्हल)	To Travel
नावाडी	(बोट-मॅन)	Boat-man
साटीन	(सॅटिन)	Satin
शाल	(शॉल)	Shawl
कुदळ	(हो)	Hoe
फावडें	(लार्ज हो)	Large hoe
खोरें	(शॉवेल)	Shawel
टिकाव	(पिक-ऍक्स)	Pickax
पिकाव	(,,)	,,
करवत	(सॉ)	Saw
सुती कापड	(ट्विस्ट)	Twist
गळपट्टा	(कम्फर्टर)	Comforter
उपवस्त्र	(स्कार्फ)	Scarf

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

खेचर	(म्यूल)	Mule
बुद्धिबळें	(चेस)	Chess
हुषार	(वेल–व्हर्स्ड)	Well-versed
तालिमबाज	(जिम्नास्ट)	Gymnast
पदक	(मेडल)	Medal
कित्येक	(सेव्हरल)	Several
हेतु	(मोटिव्ह)	Motive
शारीरिक	(बॉडिलि)	Bodily
चेंडूफळी	(क्रिकेट)	Cricket
व्याख्यान	(लेक्चर)	Lecture
रंधा	(कार्पेन्टर्स प्लेन)	Carpenter's plane
छिन्नी	(चिसल)	Chisel
टांकी	(,,)	,,
हातोडा-डी	(हॅमर)	Hammer
रजई	(क्विल्ट)	Quilt
गोधडी	(,,)	,,
मखमल	(व्हेल्वेट)	Velvet
चालविणारा	(कन्डक्टर)	Conductor
मलमल	(मस्लीन)	Muslin
वाद्यविद्या	(म्यूझिक)	Music
मानसिक	(मेन्टल)	Mental
तालिमखाना	(जिम्नॅशियम)	Gymnasiam
जिंकणें	(टु विन्)	To win
लोकप्रिति	(पॉप्यूलॅरिटि)	Popularity
व्यायाम	(एक्झरसाइज)	Exercise
सार्वजनिक	(पब्लिक)	Public
व्यायामशाला	(जिम्न्यॅशियम)	Gymnasiam

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

वाक्यें—Sentences.

नेहमीं उत्तम मैत्री संपादन करीत असावी—Always secure a best friendship.

नेहमीं चांगला हेतु धरावा—One should always have a good motive.

मला आट्यापाट्यांचा व्यायाम चेन्डूफळीपेक्षां अधिक आवडतो—I like the Atyapatya exercise to that of Cricket.

एके प्रकारें चेन्डूफळीचा व्यायाम जरी कांहींसा बरा आहे तरी तो एकंदरीत परकीय आहे—One way, though the cricket exercise is somehow good, yet it is altogether a foreign one.

आपल्या गरीबीच्या स्थितींत परकीय खर्चाच्या खेळापेक्षां स्वदेशी काटकसरीचेच खेळ बरे—In our poor condition, our country economical games are better to that of the foreign expensive ones.

मोकळ्या हवेंत रोज सकाळीं अथवा सायंकाळीं फिरायला जाणें हा शारीरिक व्यायाम कांहीं वाईट नाहीं—It is not a bad bodily exercise to go out in an open air daily to take a walk in the morning or evening.

त्या चुगलखोरानें चुगल्या करून किंत्येक बक्षीसें व पदकें उपटलीं आहेत—That slanderer has drawn up several prizes and medals on his slanders.

सायंकाळीं फिरायला जाणें माझ्या प्रकृतीला फार मानवतें—The evening walk becomes quite congenious to my health.

बुद्धिबळांचा खेळ जरी पाश्चिमात्य लोक खेळतात, तरी तो मूळचा हिंदूंचाच आहे—Though the western peoples play at chess yet originally it belongs to Hindus.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

तुला एकंदर भाऊ आणि बहिणी किती आहेत ?—Altogether how many brothers and sisters you have ?

आम्हीं सर्व मिळून गेल्या वर्षापर्यंत पांच भावंडें होतों व सध्यां चार आहोंत—We were five brotheren up to the last year, but presently we are four.

तूं तुझ्या बापाचा कितवा मुलगा आहेस ?—Ho v manyeth son are you of your father ?

मी माझ्या आईचें चौथें मूल आहें—I am the fourth child of my mother.

माझीं लग्नें चार झालीं पण सध्यां एकहि बायको नसून, त्यांच्यापैकीं फक्त एकच मुलगी जिवंत आहे—I married four wives, but presently all of them have been dead and only one son is living out of them.

यंदा किंवा पुढच्या वर्षी त्याचें लग्न करण्याचा माझा इरादा आहे--I intend to get him married this year or next.

माझ्या वडील भावाला एकहि औरस मूल नसून फक्त एक रखेलीची मुलगी आहे—My elder brother has nil a pectoral, but a bastered daughter.

नोकरी म्हणजे गुलामगिरीपेक्षां स्वतंत्र धंदा बरा असें मानणारे मायेचे पूत सध्यां बरेच दिसूं लागले आहेत—Now a days many true born sons are coming forward, sounding as an independent business a good one to that of service a slavery one.

माझें प्राथमिक इंग्रजी शिक्षण विश्रामबागेंतल्या सरकारी हायस्कुलांत झालें—My primary English education was executed in the Government High School in Vishrambag palace

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

ईश्वर तुम्हांला आयुरारोग्य देऊन तुमची भरभराट करो--May God give you long life, health and prosperty.

कांहीं असलें तरी ते खाऊन पिऊन सुखी आहेत—In the long run, they are well to do.

त्याचा धंदा काय आहे—What is he ?

ते सध्यां फिरतीवर आहेत—They are (he is) presently on tour.

थोड्याच दिवसांत ते पुण्याच्या कचेरींत कायमचे नेमले जाणार आहेत—Shortly he is (they are) to be appointed permanent in the Poona office (court).

तुझी इंग्रजी सातव्या इयत्तेची परीक्षा उतरली आहे काय ?—Have you passed your candidate's class examination ?

मी इंटर झालेलों आहें—I am an inter passed.

तो ऐन वेळीं एकाएकीं आजारी पडल्यामुळें परीक्षेला बसला नाहीं—He did not appear for the examination, owing to his sudden sickness at the eleventh hour.

त्याचा अभ्यास झाला नसल्यानें तो परिक्षेंत नापास झाला—He faild in the examination as his studies were not ready.

पुण्याहून मुंबईस जाणारी सकाळची मेल-ट्रेन केव्हां निघते तें तुम्हांला माहीत आहे काय ?—Do you know when the Poona morning mail-train starts for Bombay ?

मुंबईच्या व्यापाराच्या मानानें पुण्याचा कांहींच नाहीं—Poona traffic is nothing before the Bombay.

बनारस ऊर्फ काशी हें स्थान वैदिक धर्मीयांचें सर्व तीर्थस्थानांत मुख्य तीर्थस्थान आहे—Benaras alias Kashi is the chief of all the holy places of the Vedic religionists.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

आगगाडीच्या प्रवासामुळें पूर्वीसारखा सध्यां काशीयात्रेला जसा फारसा खर्च लागत नाहीं, तशी दगदगहि कमी होते—Owing to the railway travel, as much expenses are not incurred on pilgrimage to Kashi, so even the troubles are saved.

त्याचें घोकणें ऐकूनच माझें पाठ झालें—It was committed to my memory only in hearing him repeated.

तुमचा पुढें काय करण्याचा विचार आहे ?—What is your intention of doing in the future ? अथवा What you intend doing in the future ?

त्याला स्मरणशक्ती नसल्यानें घोकण्याचा उपयोग होत नाहीं—He being void of memory, the repeatings turn out useless for him.

बघण्यासारखीं बहुतेक हिंदुस्थानांतलीं ठिकाणें मीं बघीतलीं आहेत—I have seen almost all the worth-seeing places in India.

तुमचें वडिलार्जित उत्पन्न कांहीं आहे काय ?—Is there your any heridetory income ?

कालपासून माझें कपाळ दुखतें आहे—Since yesterday my head is aching.

अखेरीस तो हगवणीनें मेला—At last he died of diarrhœa.

आपणांला तो मुळींच आवडत नाहीं असें म्हणून कसें चालेल ?—How will it do to say, that we do not like him at all ?

आज मला जरा बरें वाटतें आहे, पण तुझें कसें आहे ?—To day I feel little easy, but how you are ?

मी कुठें अंमळ बरा होतों आहें तोंच माझ्या बायकोनें अंथरुण धरलें—As I began to improve little my wife caught the sick-bed.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

तुमच्या घरांतलें कोणींना कोणी तरी नेहमीं आजारी असायचें हें ठरलेलेंच—It is a settled fact, that some one or other out of your family must be sick always.

प्रत्येक वेळीं डॉक्टरची फी आणि औषधपाणी यांतच जर सारा पगार खर्ची पडतो, तर मला कर्ज कसें होणार नाहीं ?–How shall I not be a debter when all of my pay is spent in doctor's every time fees and medicines.

सध्यांच्या काळीं वशील्यावांचून नौकरी मिळणें अशक्य झालें आहे—In the present times the service has become an impossible one without recommendation.

अर्ज करावा तिकडून नकार येतो—-All the applications are answered negatively.

योग्य अशा अनेक ठिकाणीं मीं अर्ज केले पण व्यर्थ–I applied at many proper places, but to no effect.

काय हो आतांशें आपण उद्योग काय करतां ?—Holloa, what do you do now a days.

तूं आतां जातो आहेस तर जा, पण पुन्हा केव्हां तरी भेटायला विसरूं नकोस—Never mind if you are going presently, but don't forget to see me at some other time.

आपण आतांशें इथें नसतां वाटतें—I belive now a days you are not here.

आपली लहानपणापासून मैत्री आहे—We are friends from our childhood.

श्रीगपासून मॅट्रिकपर्यंत आम्ही दोघे एकाच शाळेंत शिकलों—-Both of us learnt in the same school from A. B. C. to the Matriculation.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

मी मॅट्रिक झाल्यावर नौकरी धरली आणि तो कॉलेजांत गेला—I got myself empolyed after matriculating myself, and he joined the college.

तो यंदा बी. ए. होईल—He will turn out a B. A. this year

प्रत्येकानें इंग्रजी शिकलेंच पाहिजे असें नाहीं—It is not so, that every one must learn English.

इंग्रजांच्या राज्यांत ही इंग्रजी भाषा सर्वत्र कचेऱ्यांतून चालते—This English language is in force in the courts everywhere in the British rule.

हिंदुस्तानांत मुख्यत्वें हिंदी, मुसलमानी आणि इंग्रजी कायद्याप्रमाणें न्यायनिवाडे होतात—In India, chiefly the judgments are given according to the Hindi, Mahomedan and English laws.

आमची मातृभाषा मराठी आहे इंग्रजी नाहीं—Our mother tongue is Marathi and not English.

मराठी भाषा जशी संस्कृतापासून निघालेली आहे, तशीच इंग्रजी लॅटीनपासून निघालेली आहे—As the Maharathi language has been derived from Sanskrit language, so is the English from the Latin.

लॅटीनचा अभ्यास करणें संस्कृताइतकें अवघड नाहीं—To study Latin is not so difficult as Sanskrit.

मला गणिताचा फार कंटाळा आहे—I have full aversion of the mathematics.

त्यानें वुइलसन कॉलेजांतून बी. ए. ची डिग्री घेतल्यावर केंब्रिजयुनिव्हर्सिटींतून एम्. ए. ची घेतली—He became an M. A. (of Cantab.) after he took the degree of B. A. (Bomb.) in the Wilson college.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

त्यानें इंग्रजीचा व पालीचा अभ्यास घरींच केला—He pursued the studies of English and Pali at home.

हा आंबा त्यानें आपल्या सुरीनें कापला—He cut this mango with his knife.

हे चार काप त्या चौघांना दे—Give these four cuttings to four of them.

गोविंदा, या अंब्याच्या सारख्या आठ फांकी कर—Govinda, cut out this mango into eight equal parts.

त्यांतली एक चाखून पहा पाहूं—Test one out of it please.

कशी काय ? आंबट कीं गोड ?—How ? bitter or sweet ?

गणूनें मघाच सारा आंबा मटकावला—Ganu swallowed up the mango a while ago.

कृष्णा, खा हे काप—Krishna, eat these pieces.

या फळाची चव कांहीं और आहे—The test of this fruit is an exceptional one.

या फळाच्या मधुर वासानें आपलें मन खूष झालें—I am very much pleased with the flavour of this fruit.

तुमचें कसें काय चाललें आहे—How do you do ?

तो खाऊन पिऊन सुखी आहे—He is well-to-do.

तुझ्या वाडवडिलांचा धंदा काय होता ?—What were your fore-fathers ?

ते सर्व सरकारी नोकऱ्या करीत आले—They were all Government servents.

माझे तीर्थरूप कवि आणि लेखक होते पण माझा भाऊ चितारी झाला—My father was a poet and a writer, but my brother turned out a painter.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

त्याच्या विद्वत्तेपेक्षां त्याला घमेंडच फार आहे---He has a vain pride of his intelligence.

विद्या आणि लक्ष्मी यांच्या गर्वानें कोणीहि फुगूं नये---None should puff up with pride of the knowledge and the riches.

त्याची किंमत काय ?---What is it's price ?

तीं सर्व पुस्तकें मीं जर खरेदी केलीं, तर त्यांचें मला कमिशन काय द्याल ? What commission you will allow me, if I purchase all those books ?

तुमच्या कमिशनचे दर कळवा---Quote the rates of your commission.

आमचा धंदा सावकारीचा नाहीं -We are not money-dealers.

अन्यायानें खाल्लेली संपत्ती आज ना उद्यां ओकावी लागते---The unjust riches are purged out one day or other.

वर लिहिलेल्या पत्त्यावर मला पत्र धाडा---Send me a letter on the above written address.

माझा पत्ता पत्राच्या शिरोभागींच लिहिलेला आहे---My address is written at the top of the letter.

जोशी आणि सन्स या नांवानें मी धंदा करणार आहे---I am going to open a business, under the title of ' Joshi and Sons. '

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

इंद्रनीलमणी	[सॅफायर]	Saphire
पुष्कराज	[टोपेझ]	Topaz
पाचु	[एमरल्ड]	Emerald
हिरा	[डायमंड]	Diamond
माणीक	[रुबी]	Ruby
मोती-त्यें	[पर्ल]	Pearl
पोवळें-प्रवाळ	[कोरल]	Coral
कृत्रिम	[इमिटेशन]	Imitation
रत्नहार	[ज्यूएल गार्लेन्ड]	Jewel-garland
अंगठी	[रिंग]	Ring
पोंची	[रिस्ट ऑर्नमेन्ट]	Wrist ornment
तुमान	[ट्रौझर्स]	Trousers
उभी टोपी	[हॅट]	Hat
पागोटें	[टर्बन]	Turban
खमीस	[शर्ट]	Shirt
लांब अंगरखा	[लॉंग कोट]	Long coat
आंखुड ,,	[शॉर्ट कोट]	Short coat
धोतर	[डिगोजी, धोती]	Digogi, dhoti
साडी	[सारी]	Saree
पोलकें	[फ्रॉक]	Frock
जाकीट	[जॅकेट]	Jacket
इजार	[पॅन्ट]	Pant
बन्यान	[वेस्ट कोट]	West coat
डगला-लें	[शॉर्ट कोट]	Short coat
पावसाळी अंगरखा	[रेन-कोट]	Rain-coat
ज़बेचा अंगरखा फर्गोल	[ओव्हर-कोट]	Over-coat

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

चिंधी	(रॅग)	Rag
वस्तरा	(रेझर)	Razor
लोहार	(ब्लॅक-स्मिथ)	Black-smith
सोनार	(गोल्ड-स्मिथ)	Gold-smith
चांभार	(शू-मेकर)	Shoe-maker
सुतार	(कार्पेन्टर)	Carpenter
शिंपी	(टेलर)	Tailor
काठी	(स्टिक)	Srick
गाडा	(कार)	Car
गाडी	(कॅरेज)	Carriage
ग्रंथसंग्रहालय	(लायब्ररी)	Library
मासिक	(मॅगझिन)	Magazine
व्यापार	(ट्रेड)	Trade
महत्वाकांक्षा	(ॲम्बिशन)	Ambition
धनाढ्य	(मिलिओनर)	Millionare
पैकेवाला	(वेल्दी)	Wealthy
गुणाकार	(मल्टिप्लिकेशन)	Multiplication
भागाकार	(डिव्हिजन)	Division
वजाबाकी	(सब्ट्रॅक्शन)	Subtraction
बेरीज	(ॲडिशन)	Addition
साहस	(ॲडव्हेंचर)	Adventure
झपाटा	(रॅपिडिटी)	Rapidity
कौतुक	(ॲड्मिरेशन)	Admiration
सक्तीचें	(कम्पल्सरी)	Compulsary
मोफत	(फ्री)	Free
शिक्षण	(एज्युकेशन)	Education
सर्वत्र	(ऑल ओव्हर)	All over

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

वाक्यें-Sentences.

इंद्रनील मणी म्हणजेच नील मणी—The Saphire is the same नीलमणी (Neelmani).

गोमेद हे रत्न चार रंगाचें असतें—Gomed jewel is of four colours.

पांडरें, फिक्ट, पिंवळें, तांबडें व गर्द निळें असें तें असतें—It is as white, pale, yellow, red, and dark blue.

तें हिमालयपर्वत आणि सिंधु नदी यांतून आणितात—It is brought from the Himalaya mountains and the River Indus.

पुष्कराजाच्या खाणी सिंध प्रांतांत असून, तें रत्न फिक्ट पिंवळें किंवा स्वच्छ पांढरें असतें—The mines of topaz are in the provinces of Sindha and it is of two colours, pale yellow and clean white.

पाच आणि माणिक हीं रत्नें हिन्याप्रमाणें जरी ब्रह्मदेशांत सांपडतात, तरी पूर्वी गोवळकोंड्यास जगप्रसिद्ध हिरे सांपडत असत—Though emerald and ruby are amply found in Burma; yet formerly the world famed diamonds were found at Govalkonda.

अलीकडे नाना प्रकारच्या कृत्रिम रत्नांचे हार तयार करतात—Now a days the garlands of various sorts of imitation jewels are prepared.

मोतीं आणि पोंवळीं यांची उत्पत्ति समुद्रांत होते—The production of pearls and corals is in the sea.

तूं त्या मासिकाचा वर्गणीदार आहेस काय ?—Are you a subscriber of that magazine.

मी त्याचा पहिल्यापासून वर्गणीदार आहें—I am it's subscriber from the beginning.

तो मोठा उधळ्या असल्यानें शेवटीं नादार झाला—He turned out an insolvant being very extravagant.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

काल रात्रीं मी नाटकाला जाणार होतों—I had a mind to go to drama last night.

आज दुपारीं जाईन म्हणतों—I mean to go this after-noon.

मनुष्याची जशी त्याच्या संगतीवरून किंमत ठरते तशीच फळावरून झाडाची किंमत होते—As a man is known by his company, so tree is known by it's fruit.

ती टोळी चोरांची आहे—That gang is of thieves.

माझीं मातापितरें काल त्यांना भेटावयाला गेलीं होतीं—My parents had been to see them yesterday.

त्या वेड्या कुत्र्याला परवांच पोलिससुपरिंटेन्डंटनें गोळी घालून ठार मारला—That mad dog was shot dead day before yestarday by the superintendent of police.

एका गांवढळ वकीलानें माझ्यावर बेअब्रूची फिर्याद केली आहे--One of the country pleaders has lodged a defamatory suit against me.

टोमणा मारणें म्हणजे एक प्रकारची व्याजोक्तीच होय—Sarcasm is a sort of irony.

या दोन्ही गोष्टी जरी टीका या सदरांत येतात तरी टीका म्हणजे बेअब्रू नव्हे—Though these two things come under the heading of criticism, yet criticism does not mean defamation.

लोखंड आणि सोनें या जरी धातूच आहेत, तरी पहिलें दुसऱ्यापेक्षां कणखर असतें—Though the iron and the gold are metals, yet the former is harder than the latter.

उमेदवारांची परीक्षा कसोशीनें घेण्यात येते असें म्हणतात—The candidates are submitted to a strict examinatoin, so They say.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

त्या दोघां भावांत धाकटाच उमदा आहे—The younger of the two brothers is a noble one.

थोरला आपमतलबी आणि स्त्रीलंपट आहे—The elder is a selfish and henpecked.

निरोगी असणें ही जशी संपत्ती आहे, तशीच पतिव्रता स्त्री असणें हें संसाराचें भूषण आहे—As the health is wealth so to have a faithful wife is an ornament of the worldly life.

घाईनें काम बिघडतें—Hurry spoils the business.

संवईनें काम साधतें—Facilility comes by habit.

चांगलें करण्यांत कोणाची पर्वा बाळगूं नका—No matter to whom in making good.

आपल्या मनासारखा आपला दुसरा खरा मित्र कोणी नाहीं—There is not a true friend of us like our mind.

बाप आशेचा आणि आई मायेची असतात—Father is of hope and mother of affection.

द्रव्य असेल तर बहीण भावावर प्रेम करते—A sister loves her brother when he has wealth.

बायको आणि द्रव्य हीं नेहमीं ताब्यांत ठेवावीं अशी जी नीति आहे, ती सत्य आहे—The moral philosophy which is to keep wife and wealth in subjection is a true moral.

अडचणींत उपयोगीं पडतो तोच खरा मित्र—A friend in need is a friend indeed.

त्यानें आपलें भाषण अस्खलित केलें—He delivered his speech fluently.

त्याच्यावर दुर्दैवाचा डोंगर कोसळला आहे—Misfortune has collapsed on him.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

आतां माझा परमेश्वरावांचून कोणावर भरंवसा नाहीं--Now I beieve in none but God

ते नेहमीं गोंगाट करतात--They always make noise.

ते व आम्हीं कांहीं काळ मुंबईस एकाच कचेरींत होतों-They (he) and ourselves were in the same office for some time at Bombay.

तो त्या धंद्यांत मोठा वाकबगार असल्यानें त्याची भरभराट झाली आहे—He being well versed in that business, has prospered.

त्याचा बाप येथें आहे कीं परदेशीं ? His father is here or abroad?

ती फार वेळ बेशुद्ध नव्हती—She was not senseless for a long time.

माझा मित्र लवकर येणार आहे, तेव्हां मलाहि तयार असलें पाहिजे---I must be ready as my friend is to come soon.

गाडी सुटण्याला अगदीं थोडा अवकाश आहे,म्हणून अगदीं दौडत जा---There is a very little time to start the train and hence go with full speed.

मी सारा दिवस इकडून तिकडे धांवपळ करीत होतों--Whole day I was running about from between this and that.

रोज सकाळीं मी अरुणोदयाच्या आधीं उठून स्नान करतों—Daily I use to get up early before the twilight and bathe.

रोज संध्याकाळीं उघड्या मैदानांत आम्हीं खेळायला जातों--We use to go to play daily evening, in the open ground.

माझ्या मित्राप्रमाणेंच मला सर्व जगभर प्रवास करण्याची इच्छा आहे--I wish to travel all over the world like my friend.

पुण्यास मराठ्यांचें स्मारक इंग्रज करणार आहेत—The English are going to make Maharatha memorial at Poona.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

तेवढ्यासाठीं प्रिन्स ऑफ वेल्स तेथें येणार आहेत--For that occasion the Prince of Walse is going to come there.

नेहमीं खरें बोलावें—Always speak the truth.

समुद्राच्या भरतीओहटींचें कारण चंद्र आहे—The moon is the cause of the flow and ebb of the sea.

तो साधु शांतपणें आकाशाकडे तोंड करून प्रार्थना करीत होता—That saint was praying silently with his face turned towards the sky.

स्मशानांत प्रेतें जाळतात व पुरतात—Corpses are burnt and buried in the cemetery.

उन्हाच्या प्रखरतेमुळें गुरें रानांत झाडांची सांवली धरतात---Owing to the high heat of the Sun the cattle go to the shade of trees

हिंदुस्तानांत निरनिराळे सहा ऋतु असतात---There are six different seasons in India.

जगांतील सर्व ऋतूंतली हवा फक्त एकट्या हिंदुस्तानांत अनुभवायला सांपडते—The weathers of all the seasons in the world can be enjoyed only in India alone.

खरे मराठे मोठे रणशूर असतात---True Maharathas are very brave.

परवांच्या होऊन गेलेल्या युद्धांत त्यांनीं चांगलें नांव मिळविलें—They got good fame in the past fought war.

शिवाजीनें फार परिश्रमानें राज्य मिळविलें—Shivaji got kingdom with great labour.

संभाजीला औरंगजेबानें फार क्रूरपणानें ठार मारिलें—Aurangajeb killed Sambhaji most cruelly.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

ते आले तेव्हां मी पुस्तक वाचीत होतों—I was reading a book when he (they) came.

अर्जुन दोन्ही हातांनीं बाण सोडीत असे--Arjuna was throwing arrows with both the hands.

भिक्षेकरी मोठ्या आतुरतेनें भिक्षेची वाट पाहात आहेत--Beggers are waiting most eagerly for alms.

कांहीं गुलहौशी लोक खाणावळींत जेवतांना वर्तमानपत्रें वाचतांना मीं पाहिले आहेत—I have seen some voluptuous reading newspapers in the hotel while taking their meals.

असे लोक मुंबईस बरेच बघायला सांपडतात—Many such persons are seen in Bombay.

त्याचे हात शाईनें बरबटले आहेत—His hands are smeared with ink.

शाईचा डाग हा लेखकाचा अलंकार आहे असे एका कवीनें म्हटलें आहे--One of the poets has said that the blot of an ink is an ornament of the writer.

त्यानें पुस्तक परत करतांना माझे आभार मानिले--He thanked me while returning the book.

शत्रूचें सैन्य मोठ्या झपाट्यानें निघून गेलें—The army of the foe passed away with great force.

माझें प्राथमिक मराठी शिक्षण तात्या पंतोजींच्या गांवठी शाळेंत झालें—My primary Marathi education was executed in the country school of a padagogue.

मी पुना हायस्कूलमधून मॅट्रिक झालों--I turned out a matric from the Poona high school.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

आमच्या सैन्यानें अखेरीस दिग्विजयाचे तुरे खोंवले—At last our army got the laurels on.

जर्मनांनीं आर्यांच्या कांहीं जुन्या अस्त्रांचा उपयोग नव्या तऱ्हेनें केला—The Germans made use of some of the Astras of the Aryas in the modern fashion.

ते मोठे शास्त्रज्ञ आहेत—They are great scientists.

वरुण म्हणजे ऑक्सिजन आणि मित्र म्हणजे हैड्रोजन यांच्या संयोगानें पाणी बनतें असें ऋग्वेदांत स्पष्ट सांगितलें आहे--Water can be produced from the combination of Varuna means oxygen, and Mitra means hydrogen, as is clearly said in the Rigveda.

यावरुन हा शोध पाश्चिमात्यांनीं नवा लावलेला नाहीं असें स्पष्ट होतें—It is clear from this that, the western people have not discovered this newly.

या जगांत सर्वच जरी नाशवंत आहे, तरी कशाचाहि नाश झालेला नाहीं—In this world though all is mortal yet nothfng is lost.

फक्त परमेश्वर अविनाशी आहे--Only God is immortal.

तो लठ्ठ मनुष्य आपल्या श्रीमंतीच्या गर्वानें फुगल्यासारखा दिसतो—That fat man seems to be puffed up with his own riches.

कोणीहि गर्वानें ताठूं नये--No one should puff up with pride.

उद्यां संध्याकाळीं मी तुझ्या घरीं येईन--I shall be at your house tomorrow evening.

'किंग लियर' चें भाषांतर 'विकारविहार' या नांवानें प्रसिद्ध होणार आहे—The translation of 'King Lear' is to be published under the title of 'Vikar–Vihar.'

लेखकाला मेन्दूची विश्रान्ती अवश्य पाहिजे--Brain–rest is necessary for a writer.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

अलीकडे वाङ्मयाला चमत्कारिक वळण लागलें आहे—Now a days the literature has got a wonderful turn.

खरी गोष्ट अशी आहे कीं, त्या युद्धांत कोणचाच पक्ष विजयी अथवा पराजित झालेला नाहीं—The fact is this that none of the parties have become victorious or defeated in that war.

मात्र हें खरें कीं, भावी युद्धांचीं बीजें यानें पेरलीं गेलीं आहेत—Indeed it is a plain fact that, the seeds of the future wars have sown this.

द्वेषाचे निखारे आंतून धुमसूं लागले आहेत--The embers of animosity have begun to smoulder from beneath.

कांहीं लहान राष्ट्रांचा यानें चकाचूर होणार आहे—Some of the small nations are to be poundered by this.

चिंच अंबट असते--Tamarind fruit tastes sour.

मेणबत्ती मेणाची करतात---Candle is made of wax.

अलीकडे बरींच तरुण मुलें विनाकारण चष्म्याचा उपयोग शोकाखातर करूं लागलीं आहेत—Now a days many young boys are using spects uselessly out of laxury, only.

हा प्रभाव खोट्या सुधारणेचा होय—This is the result of a gild reformation.

आजपर्यंत राष्ट्रीय सभेचीं छत्तीस अधिवेशनें झालीं—Uptill now there were thirty-six sittings of the National Congress in all.

फार अधाशीपणा हें अनर्थाचें मूळ आहे—Over-greedyness is the root of overwhelming calamity.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

सभामंडपांत फारच गर्दी झाली होती—The pendol was overcrowded.

सभेला स्त्रिया फारच थोड्या आल्या होत्या—There :was a sprinkling of women at the meeting.

विद्यार्थ्यांनीं राजकारणांत पडूं नये असा उपदेश राज्याधिकारी करीत आहेत—The government authorities are preaching that students should not take part in politics.

वृद्धांचा सर्व भरंवसा तरुण पिढीवरच असतो--The hope of the old is fully on the new generation.

तो अंकगणितांतलीं कठीण उदाहरणें सोडवीत आहे--He is working a difficult sum in the arithmetic.

आताशें जमीनींतून जुनीं देवळें काढण्याचें काम सुरु झालें आहे—The excavation of old temples has begun now a days.

ती रोज ताजीं गुलाबांची फुलें तोडून त्यांचे हार गुंफते--She daily interweaves garlands of fresh plucked roses.

रानांत उगवणाऱ्या गुलाबांच्या ताटव्यांची खरी शोभा काश्मीरांत बघावयास सांपडते—The true beauty of the beds of roses that take birth in the forests is seen in the Kashmeer.

वाऱ्यानें त्यांतले पराग उडून सर्व दिशा सुगंधित झालेल्या असतात—All the directions are filled up with fregrance with the pollens in them spread out by the air.

कोणचें तारुण्य अशा जागीं रममाण होणार नाहीं !—What youth will not be absorbed in such a place ?

सापाचा शत्रु मुंगूस होय--Mungoose is the enemy of serpent.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

विंचवाला पाल खातें—The house-lizard swollows up the scorpion.

ज्ञानाची चोरी कोण करील—Who will steal knowledge ?

तें मूल खेळतां खेळतां झोंपीं गेलें—The child slept while playing.

तें मूल किरकिर करतें आहे त्यावरून तें लवकरच आजारी पडण्याची भीति वाटते—The child is whining, and hence, it seems there is fear of his falling sick soon.

शाहाणीं मुलें त्यांचें खेळणें संपल्यावर अभ्यासाला बसतात—Wise boys sit down to study after they have finished their play.

ती पहिल्या प्रतीची गाणारिण आहे—She is first a rate songstress.

ती रंगभूमीवर आली कीं पुरे ! जयघोष झालाच समजा—Her entrance on the stage is sufficient for the applauses.

सध्यांचें पुण्याचें स्त्रीशिक्षण योग्य दिशेचें नाहीं असें म्हणतात—Present female-education in Poona, is not of a proper direction, so they say.

तो मुलगा आपल्या बापाच्या वळणावर आहे—That boy is after his father's model.

मुलें दुष्ट निघणें हा कांहीं त्यांच्या आईबापांचा अपराध नव्हे—To turn out wicked children is not the fault of their parents !

तुफान वारे जहाजांना बुडवितात—Furious storms drown the ships.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

लुसिटानिया नांवाची आगबोट अशीच बुडाली—The Lusitania boat drowned in the same way.

राजपुत्राच्या स्वागतार्थ दक्षिणेंतले सर्व संस्थानिक पुण्यास जमले होते—All the state princes were gathered together in Poona for the reception of the prince.

हवेंत उकाडा फार असल्यानें शोष पडतो आहे म्हणून बर्फाच्या पाण्याची आवश्यकता आहे—There being much heat in the air the throat is soaking and hence feels the necessity of ice-water.

रात्रींचीं जाग्रणें प्रकृतीची घाण करतात—Night awakings spoil the health.

कुटुंबपोषणाला योग्य असें उत्पन्न असणें हें सुदैवच होय यांत शंका नाहीं—No doubt it is a good fortune to have a sufficient income for the protection of the family.

खऱ्या ज्ञानाचा हेवा करणारे लोक मूर्ख समजावे—The people who envy real knowledge should be taken as fools.

त्याच्याकडून मला एक विलक्षण गोष्ट समजली—I learnt a strange story from him.

खऱ्या व्यसनाची परीक्षा कोणालाच होत नाहीं—Nobody knows the true vice.

व्यसन्यालाच व्यसनाची परीक्षा होते--Vicious only knows what is vice.

त्यानें आपल्या मागें बरेंच धन ठेविलें आहे—He has left ample riches after him.

तो वयातीत पुरुष नव्वद वर्षांचा आहे—That old man is of ninety years old.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

आम्ही सर्वांनीं मिळून तो बाग खरेदी केला—That garden was bought by us all together.

तूं रात्रीं निजतोस केव्हां व उठतोस केव्हां ?—At night when do you go to bed and when you get up ?

त्या विहिरींतून मीं त्या मुलाला काढलें—I took out the child from the well.

मीं उद्या शाळेंत जातांना पोष्टांत पत्र टाकीन—I shall post the letter at the time of my going to school tomorrow.

वाघाला भक्ष्य न मिळाल्यास तो झाडांचीं मुळें उकरून खातो—Tiger eats the roots of the tree having dugged out if he did not get prey.

कांहीं श्रीमंत आपली लक्ष्मी सत्कारणीं लावितात व कांहीं असत्कारणीं उधळतात —Some of the rich spend their wealth in good purposes, while some in bad.

तो काल माझ्याकडे येणार होता—He had to come to me yesterday.

मला रोज बरोबर दहा वाजतां कामावर हजर व्हावें लागतें—Daily I have to attain my duty exactly at ten.

पत्र वाचून त्याला फार वाईट वाटलें—He felt very sorry in reading the letter.

हिंवाळ्यांत खानदेशाची हवा मला फार मानवते—The cold season of Khandesh suits my health very much.

मला चालण्याचा कंटाळा आला व मग भाड्याची गाडी केली —I got tired of walking and then hired a carriage.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

किती वाजले ?—Please, what is the time ?

साडेदहांचा सुमार आहे—It is nearly half past ten.

इंग्लंडांत दर तासीं साठ मैलांप्रमाणें आगगाडीचा वेग असतो, पण हिंदुस्तानांत अवघा तिसांचाच आहे–In England the motion of train is sixty miles an hour, but in India it is only thirty.

माझ्या मुलांनीं नौकरी करावी अशी माझी इच्छा नाहीं—I do not wish that my sons should serve.

तो मुत्सद्दी निपजणार असें दिसतें—It seems that he would turn out a statesman.

तो बुद्धीचा मोठा तीक्ष्ण आहे—His wits are very keen.

तो जात्या जरी भित्रा आहे तरी हुषारींत कांहीं कमी नाहीं—Though he is naturally a timid one yet he is not less in cleverness.

परीक्षेचे कागद फारच सोपे होते—The examination papers were very easy.

तो तुम्हांला भेटला काय ?—Did he see you ?

त्याला भेटण्याची माझी इच्छा नाहीं—I do not wish to see him.

तर मग तो तुझ्यावर प्रेम करणार नाहीं—Then he will not love you.

मला त्याच्या प्रेमाची अपेक्षा नाहीं—I care a two pense for his love.

तो फार शहाणा आहे—He is too wise.

मुंबईच्या राजाबाई टॉवरमध्यें मुंबई युनिव्हर्सिटीचा हॉल आहे—The Bombay University hall is in the premises of the Rajabai tower.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

बोर-घाटांतला देखावा पावसाळ्यांत फारच मनोहर असतो—The scenery in the Bor-ghat in rainy season is very charming.

बोरघाटांतल्या दस्तुरीवरून राजमाचीचा किल्ला दिसतो—The fort of Rajamachi can be seen from the reversing in the Bor-gaht.

तो किल्ला कोंकण आणि घांट यांच्या नाक्यावर आहे—That fort is on the centre of the Konkan and the Ghat.

तो किल्ला अनेक वेळा लढलेला आहे—That fort has been fought many a time.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

THE NATIONAL ENGLISH TEACHER.

दी नॅशनल इंग्लिश टीचर.

अर्थात्

राष्ट्रीय इंग्रजी शिक्षक.

PART THIRD.

भाग ३ रा.

इंग्रजी पत्रव्यवहार.

(इंग्लिश कॉरस्पॉन्डन्स—English correspondence.)

मायने.

(कॉम्प्लिमेन्टरी फॉर्म्युलॉज्—Complimentary formulæ.)

इंग्रजी राज्य हिंदुस्तानांत पूर्णपणें प्रस्थापित झाल्यापासून, त्यांचे रीतिरिवाज आमच्यांत जसजसे शिरूं लागून, आमच्या रीतिरिवाजांच्या जागा पटकावूं लागले तसतसे, आमच्या पूर्वजांचे देशी व्यवहार व पूर्वसंस्कार हे लुप्त होऊन नव्या पिढ्या त्यांना मिळणाऱ्या शिक्षणामुळें त्या जसजशा परावलंबी होत चालल्या, तसतसे पत्रव्यवहाराचे मायनेहि लुप्त होऊन त्यांची जागा इंग्रजी मायन्यांनीं पटकावली. ही स्थिति मुसलमानी रियासतीच्या वेळीं जरी झाली नव्हती, तरी पत्रव्यवहारांतील मजकुरांतील अनेक मराठी शब्दांच्या जागा उर्दू, फार्सी व आरबी शब्दांनीं व्यापिल्या होत्या. ती अवस्था मात्र

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

वर्त्यांच्या व्यवहारांत बदलली गेली असून, पत्रांतील मजकुराचा बराच भाग बहुशः इंग्रजी शब्दांव्यतिरिक्त लिहिण्यांत येतो असें अनुभवाला येतें, ही सुदैवाची गोष्ट होय.

प्रकृत पुस्तक मराठी जाणणाऱ्यांना मराठींतून इंग्रजी शिक्षण देण्यासाठीं तयार केलें गेलें असल्यामुळें, वास्तविक सर्व तऱ्हेचे मराठी मायने व त्यांचें इंग्रजी भाषांतर येथें देणें अवश्य होतें; परंतु हें पुस्तक म्हणजे केवळ भाषांतराच्या स्वरूपाचें नसून, मराठी भाषा इंग्रजी पद्धतींत कशी बोलतां व लिहितां येईल हें शिकविण्यासाठींच तयार केलेलें असल्यामुळें, मराठीचे समानार्थक जेवढे इंग्रजी संस्कार तेवढेच यांत दिले आहेत.

मराठी भाषेंतल्या लांबलचक मायन्यांप्रमाणें, व्यवहारोपयोगी असे इंग्रजी मायने लांबलचक नाहींत. ते थोडक्यांत लिहिण्याची जशी पद्धति आहे, तशीच मराठी खऱ्या पत्रव्यवहारांत पत्राच्या मायन्याच्या अखेरीस अथवा मायन्यांतच पत्र धाडणाराचें नांव लिहिण्याची पद्धति आहे, इंग्रजी पत्रव्यवहारांत तशी पद्धत नसून, पत्र लिहिणाऱ्याचें नांव पत्राचा मजकूर संपल्यावर खालीं स्वतंत्र ओळींत लिहिण्याची वहिवाट आहे. त्या सर्व गोष्टींचे नमुने यापुढें विस्तरशः जरी दिले नाहींत, तरी या पत्रव्यवहारासंबंधानें आम्हीं जें एक नवें 'दी न्याशनल इंग्लिश लेटर रायटर' या नांवाचें पुस्तक प्रसिद्ध केलें आहे, त्यांत खुलासेवार दिले असल्यामुळें, यापुढें त्या बाबतींतली माहिती अगदीं आवश्यक व चालू कामास योग्य तेवढीच दिली आहे.

* बापास पत्र लिहिण्याचा मायना—My dear Father, अथवा Papa.

आईस	,,	,,	,,	My dear mother. अथवा Mama.
भावास	,,	,,	,,	My dear Brother.
बहिणीस	,,	,,	,,	My dear Sister.
चुलत्यास	,,	,,	,,	My dear Uncle.

---

* वरच्या इंग्रजी मायन्यांत जेथें 'अथवा' असें लिहिलें आहे तेथें त्याच्या मागींचा अथवा पुढचा कोणता तरी एकच शब्द लिहावा.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

चुलत भावास ,, ,, ,, My dear Cousin.

मामे ,, ,, ,, ,, ,, ,, ,,

मावस ,, ,, ,, ,, ,, ,, ,,

आते ,, ,, ,, ,, ,, ,, ,,

मानिलेल्या ,, ,, ,, ,, ,, ,, ,,

सख्खा चुलत, मामे, आते, मावस वगैरे भावंडांस पत्र लिहितांना वर दिलेल्या मायन्याप्रमाणेंच जरी मायने लिहिण्याची सर्वसाधारण पद्धति आहे तरी, त्याशिवाय—Cousin, German, Sir, अथवा First Cousin असेंहि लिहिण्याची एक रीत आहे.

बहिणीस पत्र लिहिण्याचा मायना—My dear Sister,

मित्रास ,, ,, My dear Friend,

ओळखीच्या गृहस्थास ,, My dear Mr. (नांव)

बापानें मुलास पत्र ,, ,, My dear Son
अथवा Lad,

आईनें ,, ,, My dear Son,
अथवा Lad,

बहिणीनें भावास ,, ,, My dear Brother,

अनोळखी स्त्रीस ,, ,, Mrs. (स्त्रीचें नांव)

सभ्य ,, ,, ,, Madam,

शिक्षकास ,, ,, Sir,

लहान मुलास ,, ,, Master (मुलाचें नांव)

कंपनीस अथवा मंडळीस ,, Messrs (कंपनीचें नांव)
आणि मग Gentlman.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

बड्या अधिकाऱ्यास व राजे सरदारादिकांस कसें लिहावें तें पुढें थोडक्यांत सांगितलें आहे.

पत्ता कसा लिहावा ?

To,

येथें ज्याला पत्र लिहायचें त्याचें नांव लिहावें.

गांवाचें नांव.

पोस्टाचें नांव.

तालुक्याचें नांव.

जिल्ह्याचें नांव.

कोणत्याहि कार्डाच्या पत्याच्या बाजूवर यापेक्षां अधिक मजकूर लिहूं नये. पाकीटाच्या पत्त्यावर पुढीलप्रमाणें कार्डापेक्षां एकच गोष्ट डाव्या हाताच्या बाजूला अधिक लिहावी.

To,

नांव ——————————

कडून (From)
पत्र धाडणाराचें नांव

गांव ——————
पोष्ट ——————
तालुका ——————
जिल्हा ——————

मराठी भाषेंत प्रथमारंभीं मायन्यांत—विनंति, विज्ञापना, विशेष, पोप्य, साष्टांग नमस्कार, कृतानेक साष्टांग नमस्कार, वि. वि., वगैरे जो मजकूर लिहिला जातो अथवा लिहितात त्याला इंग्रजींत (सुपर्स्क्रिप्शन्—Superscrption) म्हणजे संकल्प असें जें म्हणतात, तो लिहिण्याची पद्धति इंग्रजींतल्या पत्रव्यवहारांत, पत्रांतला मजकूर संपल्यावर, निराळ्या रेघांत जी लिहिण्याची आहे तिची माहिती येणेंप्रमाणें:—

पत्र लिहून पुरें झाल्यावर उजव्या हाताच्या बाजूला निरनिराळा मजकूर निरनिराळ्या पत्रव्यवहारांत लिहावा लागतो. आपले स्नेही किंवा निकट संबंधाचे जे कोणी असतील त्यांना पत्र लिहिण्यास सुरुवात करतांना, प्रथम (माय डिअर—My dear,)

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

हे शब्द घालून, त्यांच्यापुढें त्या व्यक्तीचें नांव लिहावें व पत्र लिहिणें पुरें झाल्यावर आपली सही करण्याच्या आधीं, (युवर्स अफेक्शनेट्ली–Yours affectionately) अथवा (युवर्स सिन्सियर्ली–Yours sincerely) असे शब्द लिहून त्याखालीं आपली सही करावी.

पत्र लिहिण्यास सुरवात करतांना, प्रथम पत्राच्या वरच्या उजव्या शेवटाकडे आपला पत्ता थोडक्यांत लिहावा आणि त्याचे खालीं वार, तारीख आणि सन हीं लिहावींत. त्यानंतर डाव्या बाजूला मागें सांगितल्याप्रमाणें My dear वगैरे लिहून दुसऱ्या ओळीपासून पत्र लिहिण्यास सुरवात करावी. पत्रांत लिहिण्याचा मजकूर संपल्या-वर, वर सांगितल्याप्रमाणें सही करण्याच्या आधींचा मजकूर लिहून सही करावी आणि मग पत्र संपवावें. पत्राच्या खालीं सही केल्यावर जर कांहीं लिहिण्यासारखा मजकूर राहिलेला आठवला, अथवा विशेष लक्ष वेधावें म्हणून जर थोडा जरूरीचा मजकूर लिहिणें प्राप्त असेल तर, सहीच्या खालच्या बाजूच्या जागेंत अथवा मागच्या बाजूच्या रिकाम्या जागेंत अथवा पत्राच्या मागच्या बाजूस, N. B. म्हणजे 'ताजा कलम' असें लिहून त्याच्या खालीं तो मजकूर लिहावा.

पत्रांचे नमुने.

बापाचें मुलास पत्रः—

Jawaji Buildings, Chawl, No. 2.
Bombay, No. 4.
Saturday, 21st. January 1915.

My dear son Gajanan,

I am very glad to let you know that, you got success this year in the university examination. This after-noon I had been to the university-hall to hear the result, as per your letter. Now I intend to keep you in

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

the Wilson College to prosecute your ahead studies. Let me konw your wish.

Yours affectionately
Tatya.

N. B.—A sum of Rs. 100 has been remitted to-day in your name by money order.

कारखानदारांस पत्र.

54 Shukrawar–peth,
Poona–City.
Monday, 29th November 1918.

To.

The Manager,
Messrs. Wallace and Co Ltd.

Dear Gentlemen,

I happened to read your advt. in the Bombay daily Times and inclined to ask you to send down to my address a copy of your fresh Catalogue as soon as possible and oblige.

Yours faithfully,
T. V. Kelkar.

साधारण ओळखीच्या मनुष्यास My dear Mr. अथवा नुसतें Dear Mr. असें पत्राच्या सुरवातीस लिहून त्या (मिस्टर) शब्दाच्या पुढें त्या गृहस्थाचें नांव, लिहावें आणि पत्र संपल्यावर (yours truely—युवर्स ट्रूली किंवा yours sincerely—युवर्स सिन्सिअर्ली) असें लिहून त्याखालीं आपली सही करावी.

आईबापांनीं मुलांस व मुलांनीं आईबापांस पत्र लिहून तें संपवतांना (and oblige) असें लिहून पत्र पुरें करूं नये. कळावें हे अथवा ही विनंति किंवा विज्ञा–

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

पना हें जसें मराठी पत्रव्यवहारांत लिहावें लागतें, तद्वत नातेवाईकावांचून इतर पत्रव्यवहारांत पत्ताच्या अखेरीस and oblige असें लिहावें लागतें.

पत्रव्यवहारांत Mr. (मिस्टर) व Esqr. (एस्कायर) असें नांवाच्या मागें व पुढें लिहिण्याचा परिपाठ आहे. केव्हांहि हे दोन्ही शब्द एकाच मनुष्याच्या पत्त्यावर एकाच वेळीं एकदम लिहूं नयेत. यांपैकीं कोणचा तरी एकच लिहावा. (मिस्टर-Mr.) लिहिणें असेल तर तो नांवाच्या आधीं लिहावा आणि (एस्कायर--Esqr) लिहिण्याची इच्छा असल्यास तो शब्द नांवाच्या पुढें लिहावा. जसें:—

To,

Mr. L. N. Godbole.

अथवा,

To,

L. N. Godbole Esqr.

आपल्यापेक्षां लहान मुलास--

Master G. L. Joshi असें लिहावें.

लहान मुलीस--

Miss Yamubai Joshi असें लिहावें.

कोणच्याहि कंपनीच्या म्यानेजराला अथवा सेक्रेटरीला पत्र न लिहितां खुद्द कंपनीच्या नांवानें जर पत्र धाडायचें असेल तर, Messrs (कंपनीचें नांव) लिहून Dear Sir अथवा Gentleman असें लिहून पत्राच्या मजकुरास सुरुवात करावी आणि मजकुराच्या शेवटीं and oblige असें लिहून, त्याच्या खालीं Yours truely अथवा Yours faithfully असें लिहावें व त्याखालीं आपली सही करावी. विद्यार्थ्यांनें आपल्या शिक्षकास (Sir--सर) असें लिहून पत्राच्या शेवटीं (Your obedient pupil,--युवर ओबीडियंट प्यूपिल) असें लिहावें व नंतर त्याखालीं आपली सही करावी. उदाहरणार्थ:—

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

18 Rasta's peth–Poona-City,
18th February 1923.

Sir,

As my father is leaving this for Bombay by mail, so I shall not be able to present myself to day in the school and for which, I hope, you will be kind enough to mark me leave in the roll-call and oblige.

Your obedient pupuil,
V. L. Tulpule.

अनोळखी अशा परस्त्रीस पत्र लिहिण्याचा प्रसंग आल्यास Mrs. असें लिहून त्यापुढें तिचें नांव लिहावें व पत्राचा मजकूर लिहिणें संपल्यावर Oblige असें म्हणून खालीं नुसती सही करावी. कुलीन व माहितीच्या आणि ओळखीच्या स्त्रीस पत्र लिहितांना Madam असें लिहून, पत्र पुरें झाल्यावर Yours faithfully असें लिहावें आणि त्याखालीं आपली सही करावी.

युनिव्हर्सिटीच्या किंवा इतर कोणत्याहि सन्मानाच्या पदव्या Esqr. (एस्क्वायर) या शब्दाच्या पुढें घालण्याचा जो इंग्रजी भाषेंत परिपाठ आहे त्याचा नमुना येणेंप्रमाणें––

K. R. Bharucha Esqr. M. A. LL. B.

जेथें 'ऑनरेबल' (Honourable), रावसाहेब, रावबहादुर, दिवाण, वगैरे पदव्या असणाऱ्यांना पत्रें धाडायचीं झाल्यास, त्या त्यांच्या नांवापुढें ती पदवी न लिहितां प्रथम लिहावी व शेवटीं Mr. व Esqr. हें लिहूं नये. जसें––

1 Rao Saheb Mahadeo Sskharam Inamdar.
2 Honourable Mr. S. K. Tulpule, B. A. LL. B.
3 Rao Bahadur Neelkhantha Govind Deshpande, B. A.
4 Diwan Bahadur Wasudeo Neelkhantha Rabde, M. A
5 Raja Saheb Dinkar Hari Sardeshmukha. M. A. LL. B.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

धर्मोपदेशक किंवा गुरु यांना पत्र लिहावयाचें झाल्यास प्रथम Rev. (Reverend--रेव्हरन्ड) मग Sir (सर) असें लिहावें. जसें--

Rev.

Waman Janardad Walimbe.

Addresses (पत्रांवरील पत्ते.)

कार्डावर व पाकीटावर पत्ता लिहावयाचे नमुने.

नमुना नंबर १.

रा. रा. नारायण रघुनाथ दातार.

मुक्काम ____________

पोस्ट ____________

जिल्हा ____________

To,

Narayan Raghunath Datar Esqr.

At ____________

Post ____________

Dt. ____________

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

नमुना नंबर २.

राव बहादूर महादेव गजानन अभ्यंकर.

मुक्काम. पो. करमाळें.

जिल्हा. सोलापूर.

To,

Rao Bahadur; Mahadeo Gajanan Abhyankar.

At, P. Karmale.

Dt. Solapur.

नमुना नंबर ३.

रा रा. दिगंबर वामन पटवर्धन, बी. ए. एलएल. बी.

हायकोर्ट वकील

मु. मुंबई नं. १२

To.

Digambar Waman Patwardhan. B. A. , LL. B.

High Court Pleader.

·Bambay, No. 12.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

नमुना नंबर ४.

रा. रा. रामचंद्र जयवंत वर्तक
यांस,
रा. शंकर दिनकर जोगळेकर यांचे घरीं देणें,

मुक्काम ______

पोस्ट ______

जिल्हा ______

Ramchandra Jayavant Vartak Esq.

C/o Shankar Dinkar Jogelkar

At. ______

P. O. ______

Dt. ______

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

नमुना नंबर ५.

मेसर्स खटाऊ ॲण्ड को.

जनरल मर्चेन्टस्.

गिरगांव मुंबई नं ४.

Messrs. Khatau and Co.

General Merchants,

Girgaon, Bombay. No. 4.

रेल्वे-पार्सल अगर बुक-पोस्ट यावर पत्ता लिहावयाचा असल्यास तो खालील-
णें लिहावा. जसें—

BY RAILWAY PARCEL.

To.

Mr. Gajanau Hari Date.

Dist gudge.

From: —

G, S. Deo, Poona. } Dhulia G. I. P. Ry.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

BY BOOK—POST.

To.
Mr. Chintaman Damodar Karve.
Clerk,
Mamlatdar Court, Baramati.

From:—
V. G. Vaidya,
Nagpur.

Post Baramati.
Dist. Poona.

रेल्वेनें माल पाठवावयाचा असल्यास तो जर फूटतूट होण्यासारखा असला तर त्यावर पुढीलप्रमाणें लिहावें.

By Raiway Parcel.
(Glass with care.)

पोष्टानें माल पाठवावयाचा असल्यास त्याचेवर रजिस्टर्ड अगर अनरजिस्टर्ड असें लिहावें. असें—

Registerd Book–Post Parcel.

Un-Registerd Book–Post Parcel.

याप्रमाणें वर जाड टाईपांत लाइन लिहावी व मग मागें दिल्याप्रमाणें पत्ता लिहावा.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

पत्र अगर चिठ्ठी लिहावयाची असल्यास ती पद्धतशीर लिहावी. त्याचा खोका.

Poona.

Dated————19 .

To,

Dear Sir,

————————————————

————————————————

————————————————

————————————————

I beg to remain,

Sir,

Yours &c.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

वर जो पत्राचा नमुना दिला आहे त्याप्रमाणें ज्याचा जसा हुद्दा अगर अधिकार असेल त्याप्रमाणें नांव लिहावें. मुक्काम व तारीख हीं वर दाखविल्याप्रमाणें लिहावीत, अगर पत्राचे शेवटीं डावे बाजूस लिहावींत. पत्र लिहून पुरें झाल्यावर खालीं आपल्या लायकीप्रमाणें मायना लिहून त्या खालीं सही करावी.

तारा.

तारा करण्याचे प्रकार दोन आहेत. एक आर्डिनरी व दुसरा एक्सप्रेस. तारा करण्याचा हेतु इतकाच कीं, एकादी गोष्ट कोणालाहि त्वरित कळावी. पत्रें उशीरां मिळत असल्यानें हा मार्ग प्रचारांत विशेष जोरानें पुढें आलेला आहे. तारांना खर्च विशेष होत असल्यानें जितके शब्द कमी घालतां येतील तितके घालावेत. तारांचे कांहीं नमुने खालीं प्रमाणें:--

Start at once, Yashoda's marriage settled. (स्टार्ट ॲट वन्स यशोदाज मॅरेज सेटल्ड) यशोदेचें लग्न ठरलें आहे. तावडतोब निघून या.

Narayan passed L. M. S. (नारायण पास्ड एल्. एम्. एस्.) नारायण एल्. एम्. ॲन्ड एस्. च्या परीक्षेंत उत्तीर्ण झाला.

Missed Delbi express coming Calcutta mail (मिस्ड देहली एक्सप्रेस कमिंग कलकत्ता मेल) दिली एक्सप्रेस चुकली कलकत्ता मेलनें येतों.

Sell sugar market low (सेल शुगर मार्केट लो) बाजारभाव उतरला आहे साखर विकून टाका.

Buy thousand bags wheat (बाय थाउजंड बॅग्ज व्हीट) गव्हांच्या एक हजार पाती खरीद करा.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

लेखनांतील अपभ्रंशात्मक शब्द.

ALPHABETICAL LIST OF ABBREVIATIONS OF WORDS USED FOR DESPATCH IN WRITING

A. B. or B. A. Bachelor of Arts.
Abp. Archbishop.
Ad lib. At pleasure.
A. D. in the year of our Lord.
A. M. or M. A. Master of Arts.
A. M. before Mid-day.
A. M. in the year of the World.
B. A. Bachelor of Arts.
B. C. Before Christ.
B. D. Bachelor of Divinity.
Capt. Captain.
C. E. Civil-Engineer.
Co. Company.
Col. Colonel.
Cwt. a Hundredweight or 112 Pounds.
D.C.L Doctor of Civil Law
D. D. Doctor of Divintty.
Dec. December.
Dep. Deputy.
Deut. Deuteronomy.
Ditto or Do. the same.
Dr. Doctor or debtor.
Du. Duke.
Dukm. Dukedom.
Edw. Edward.
e. g. for example.
Eliz. Eliazabeth.
Eng. England.
Engr. Engineer.
Esq. Esquire.
Ex. Example.
F. R. C. P. Fellow of the Royal College of Physicians
F. R. C. S. Fellow of the Royal College of Surgeons.

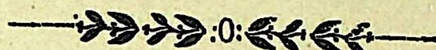
CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

Gab. Gabriel.
Gen. General.
Gent. Gentleman.
Gov. Governor.
Gr. Grains, or Gross.
Hon. Honourable.
I. the numeral for 1.
Imp. Imperial.
Inst. Instant.
Jan. January.
Knt. Knight.
lb. a Ponnd Weight.
L. C. J. Lord Chief Justice
Lieut. Lieutenant.
LL. D. Doctor of Laws.
M. A. Master of Arts.
M. D. Doctor of Medicine.
Messers. or MM. Messieurs or Gentlmen.
M. P. Member of Parliament.
Mr. Mister.
M. S. Secred to the Memory
N. S. New Style.
Parl. Parliament.
P. C. Privy Council.
Ph.D. Doctor of Philosophy.
P. M. After Mid-day.
P. S. Postscript.
Q. C. Queen's Counsel.
Q. D. as much as to say.
Qy. Query.
Rev. Reverend.
R. H. Royal Highness.
R. N. Royal Nevy.
S. South, Saint.
S. T. P. Professor of Divinity.
U. S. United States.
V. the number of 5.
Viz. Namely.
V. R. Victoria the Queen.
W. West.
Wp. Worship.
Wpl. Worshipful.
X. the number for ten.
Xmas. Christmas.
Xt. Christ.
Y*d*. Yard.
Yds. Yards.
& and.
&c. and so forth.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

वर्णानुक्रमाचा

मराठी–इंग्रजी शब्द–संग्रह.

(Alphabetical Marathi—English Vocabulary.)

अ

अकरमाशा	(इलिजिटिमेट)	Illigitimate
अकराळविकाळ	(फ्राइटफुल)	Frightful
अंकलिपी	(फिगर–रायटिंग)	Figur–writing
अकलेचे खंदक	(वायझएंकर)	Wiseacre
अकल्याण	(इन्फेलिसिटि)	Infelicity
अकस	(मॅलिस)	Malice
अकसखोर	(मॅलिशियस)	Malicious
अकाबाई	(मिस्फॉर्च्यून)	Misfortune
अक्कडबाज	(स्टट्)	Stut
अगडबंब	(कॉर्प्यूलेंट)	Corpulent
अगरु	(अलो–वुड)	Aloe–wood
अंगविक्षेप	(जेश्चर)	Jesture
अंगूर	(ग्रेप)	Grape
अग्यारी	(फायर–टेम्पल)	Fire–temple
अघटित	(इम्प्रॉबेबल)	Improbable
अचरट	(फूलिश)	Foolish
अफाट	(स्ट्रेंज)	Strange

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

अचानक	(सडन्ली)	Suddenly
अंजन	(कॉलिरियम)	Collyrium
अजीबात	(ऑल्टुगेदर)	Altogether
अजीर्ण	(इन्डिजेशन)	Indigestion
अजरामर	(इम्मॉर्टल)	Immortal
अटकाव	(इम्पेडिमेन्ट)	Impediment
अटणें	(मेल्ट)	Melt
अट्टहास	(ऍडो)	Ado
अडकित्ता	(नट-क्रॅकर)	Nut-cracker
अडगळ	(लिटर)	Litter
अडगांव	(हॅम्लेट)	Hamlet
अडणी	(ट्रिपॉड)	Tripod
अडाणचोट	(ब्लॉकहेड)	Blockhead
अडाणी	(रूड)	Rude
अडून	(फ्रॉम बिहाइन्ड)	From behind
अडेलतट्टू	(ऑब्स्टिनेट)	Obstinate
अंडेंपिलें	(सीक्रेट)	Secret
अड्डा	(स्टॅन्ड)	Stand
अणकुची	(पॉइन्ट)	Point
अंत:करण	(हार्ट)	Heart
अत:पर	(हेन्सफॉर्वर्ड)	Henceforward
अंत:पुर	(सेरॅग्लिओ)	Saraglio
अंतर्दृष्टि	(इन्ट्रॉस्पेक्शन)	Introspection
अंतर्गळ	(हार्निया)	Hernia
अंतिम साध्य	(गोल)	Goal
अत्यानंद	(ओव्हरजॉय)	Overjoy

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

अंदण	(डावरी)	Dowary
अदमास	(एस्टिमेट)	Estimate
अदालत	(कोर्ट ऑफ जस्टिस)	Court of justice
अदावत	(एन्मिटि)	Enmity
अदृश्य	(इन्व्हिजिबल)	Invisible
अद्भुत	(वन्डर्फुल)	Wonderful
अधण	(इब्युलिशन)	Ebullition
अधम	(बेस)	Base
अंधळेंगारूड	(जग्लरी)	Jugglery
अंधार कोठडी	(डंजन)	Dungeon
अधिकोत्तर	(एक्स्ट्रा)	Extra
अधिवेशन	(सेशन)	Session
अधु	(वुइक)	Weak
अधोवायु (पाद)	(व्हेन्ट्रिस क्रेपिटस)	Ventris crepitus
अध्ययन	(स्टडी)	Study
अध्यात्मिक	(स्पिरिच्युअल)	Spiritual
अध्यक्ष	(प्रेसिडेन्ट)	President
अननस	(पाइन–ऍपल)	Pine-apple
अनमान	(डिसरिगार्ड)	Disregard
अनाचारी	(लिबर्टाइन)	Libertine
अनिश्चित	(अन्सर्टन्)	Uncertain
अनिवार	(एक्सेसिव्ह)	Excessive
अनीति	(इम्मोऱ्यालिटि)	Immorality
अनीश्वरवाद	(अथीइझम्)	Atheism
अनुकरण	(इमिटेशन)	Imitation

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

अनुमान	(रीझनिंग)	Reasoning
अनुमोदन	(सेकंडिंग)	Seconding
अनेकवार	(फ्रीक्वेन्टली)	Frequently
अनोळखी	(अन्नोन)	Unknown
अन्न	(फूड)	Food
अन्नदाता	(सपोर्टर)	Supporter
अन्नद्वेष	(लोदिंग ऑफ फूड)	Loathing of food
अन्यत्र	(एल्सव्हेअर)	Elsewhere
अन्यथा	(अदर्वाइज)	Otherwise
अन्याय	(इन्जास्टिस)	Injustice
अन्यायी	(फॉल्टी)	Fauity
अन्याय	(अन्जस्ट)	Unjust
अपकार	(इन्जुरी)	Injury
अपंक्त	(इजेक्टेड फ्रॉम कास्ट)	Ejected from cast
अपभ्रंश	(करप्शन)	Curruption
अपक्व	(अन्राइप)	Unripe
अपमान	(डिस्ग्रेस)	Disgress
अपराध	(ऑफेन्स)	Offence
अपशकुन	(पोर्टेंट)	Portent
अपस्मार	(एपिलेप्सि)	Epilepsy
अपात्र	(अन्वर्दी)	Unworthy
अपायकारक	(हार्मफुल)	Harmful
अपूर्ण	(इन्कम्प्लीट)	Incomplete
अपूर्णांक	(फ्रॅक्शन)	Fraction
अपूर्व	(सिंग्युलर)	Singular
अपेक्षा	(डिफिकल्टी)	Difficulty

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

अपेक्षित	(एक्स्पेक्टेड)	Expected.
अप्रबुद्ध	(डल)	Dull.
अप्रसन्न	(डिस्प्लीज्ड)	Displeased.
अफवा	(रूमर)	Rumour.
अंबराई	(मॅन्गो–पार्क)	Mango-park.
अभद्र	(ईव्हल)	Eval.
अभिप्राय	(ओपीनियन)	Openion.
अभिमानी	(प्राउड)	Proud.
अभ्युदय	(राइज)	Rise.
अभ्रा	(कव्हर्लेट)	Coverlet.
अमदानी	(पीरियड)	Period.
अमर्यादा	(डिस्रिस्पेक्ट)	Disrespect.
अमीर	(नाबलेमन)	Nobleman
अमृत	(नेक्टर)	Nector.
अमोल	(व्हॅल्युएबल)	Valuable.
अरेराव	(बोस्टर)	Boaster.
अर्क	(इसेन्स)	Essence.
अर्चन	(वार्शिप)	Worship.
अर्थ	(मीनिंग)	Meaning
अलाहिदा	(सेपेरेट)	Separate.
अलीकडचा	(मॉडर्न)	Modern.
अवकळा	(डिक्लाइन)	Decline.
अवकृपा	(डिस्प्लेझर)	Dipleasure
अवघड	(डिफिकल्ट)	Difficult
अवजार	(सेल)	Sale.
अवतरण	(कोटेशन)	Quotation

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

अवतार	(इन्कार्नेशन)	Incarnation.
अव्वल	(फर्स्ट)	First.
अवलाद	(ब्रीड)	Breed
अविवाहित	(अन्मॅरिड)	Unmarried
अशक्य	(इम्पॉसिबल)	Impossible.
अशुभ	(इनऑस्पीशियस)	Inauspicious.
अशौच	(मोर्निंग)	Mourning.
णष्ट	(एट)	Eight.
असंतोष	(डिस्कन्टेन्ट)	Discontent.
असन्मान	(डिस्रिस्पेक्ट)	Disrespect.
असत्य	(अन्ट्रू)	Untrue.
असमंजस्	(अन्वाइज)	Unwise.
अस्सल	(एक्सलेन्ट)	Excellent.
असा	(सच)	Such.
असूड	(ए लॉंग व्हुइप)	A long whip.
अहंकार	(प्राइड)	Pride
अहिंसा	(अन्किलिंग)	Unkilling.
अळणी	(वॉन्टिंग सॉल्ट)	Wanting salt.
अक्षर	(लेटर)	Letter.
अक्षरशत्रु	(इग्नरंट)	Ignorant.
अज्ञ	(अन्लर्नड)	Unlearned.
अज्ञात	(अनूनोन)	Unknown.

आ.

आकारमान	(मॅग्निट्यूड)	Magniutde.
आकार	(फॉर्म)	Form.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

आकांक्षा	(डिझायर)	Desire.
आखात	(बे)	Bay.
आख्यायिका	(ट्रॅडिशन)	Tradition.
आगतस्वागत	(ऑस्पिटॅलिटी)	Hospitality
आगंतुक	(इन्ट्रुडर)	Intruder.
आगबोट	(स्टीमर	Steamer.
आगलाव्या	(मेक-बेट)	Make-bate.
आग्रह	(इन्फ्लेक्सिबिटि)	Inflexibility.
आचारी	(कुक)	Cook.
आज	(टु-डे)	Today.
आजवर	(अप-टु-डे)	Up-to-day
अंड	(टेस्टिकल)	Testicle
आडपडदा	(स्क्रीन)	Screen.
आडपदर	(फिल्म)	Film.
आडफाट्या	(पर्व्हर्स)	Perverse.
आडून गोळी मारणें	(टु स्टॅब इन दि डार्क)	To stab in the dark.
आणखी	(मोअर)	More.
आततायी	(फेलन)	Felon.
आदर	(रिस्पेक्ट)	Respect.
आधार	(सपोर्ट)	Support.
आधुनिक	(रीसेन्ट)	Recent.
आनंद	(जॉय)	Joy.
आनंदाश्रु	(टियर्स ऑफ जॉय)	Tears of joy.
आपमतलबी	(सेल्फिश)	Selfish.
आपलेपणा	(ओननेस)	Ownness.
आपसांत	(अमंगस्ट)	Amongst.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

आपसूख	(स्पॉन्टेनियस्ली)	Spontaniously.
आफत	(कलॅमिटी)	Calamity.
आबादानी	(पॉप्युलसनेस)	Populousness.
आभार	(ऑब्लिगेशन)	Obligation.
आभाळ	(स्काय)	Sky.
आम	(डायरिया)	Diarrhiea.
आमवात	(क्रॉनिक र्‍हमॅटिझम)	Chronic rhumatism.
आय	(इन्कम)	Income.
आयता	(रेडी मेड)	Ready made.
आरपार	(ऍक्रॉस)	Across.
आरोप	(चार्ज)	Charge.
आर्जव	(फ्लॅटरी)	Flattery.
आलंकारिक	(एलिगन्ट)	Elegant.
आलिंगन	(एम्ब्रेस)	Embrace.
आव्हान	(चॅलेंज)	Challenge.
आविर्भाव	(मॅनिफेस्टेशन)	Manifestation.
आवेश	(एक्साइटमेन्ट)	Excitement
आश्रम	(हर्मिटेज)	Hermitage
आश्रयदाता	(पेट्रन)	Patron.
आसन	(सीट)	Seat
आसपास	(अराउन्ड)	Arround
आसरा	(रेफ्यूज)	Refuge.
आसव	(स्पिरिट)	Spirit.
आल्हाद	(रॅप्चर)	Rapture.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

आळ	(फॉल्स ऍक्युझेशन)	False accusation
आक्षेप	(ऑब्जेक्शन)	Objection
आज्ञा	(ऑर्डर)	Order
आज्ञांकित	(ओबीडिअन्ट)	Obedient

इ.

इकडे तिकडे	(हिदर ॲन्ड थिदर)	Hither and thither
इंगित	(पिथ)	Pith
इज्जत	(डिग्निटि)	Dignity
इजा	(टॉर्मेंट)	Torment
इजारा	(कॉन्ट्रॅक्ट)	Contract
इतःपर	(हेन्सफॉर्वर्ड)	Henceforward
इतबार	(कॉन्फिडन्स)	Confidence
इतमाम	(रेटिन्यू)	Retinue
इनसाफ	(जस्टिस)	Justice
इमान	(सिन्सिरिटि)	Sincerity
इरसार	(ऍरन्ट)	Arrant
इरादा	(इन्टेन्शन)	Intention
इलाज	(रेमिडि)	Remedy
इवळणें	(टु मोन)	To moan
इशारत	(साइन)	Sign
इषक	(लव्ह)	Love
इषकबाज	(लीचर)	Lecher
इस्त्री	(आयर्निंग)	Ironing
इहलोक	(धिस वर्ल्ड)	This world
इहवृत्त	(लोकल न्यूज)	Local news
इळा	(साइद्म)	Sythe

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

इक्षुदंड	(शुगर केन)	Sugar cane

ई.

ईंट	(ब्रिक)	Brick
ईर्षा	(एम्युलेशन)	Emulation
ईश्वरी	(डिव्हांइन)	Divine

उ.

उकलणें	[डिस्‌एन्टँगल]	Disentangle
उकळी	[एब्युलिशन]	Ebullition
उकाडा	[सल्ट्रिनेस]	Sultriness
उकिडवा	[स्क्वाटिंग]	Squatting
उखाणा	[रिडल]	Riddle
उग्र	[फियर्स]	Fierce
उघड	[ओपन]	Open
उचकी	[हिकॉफ्]	Hiccough
उचल्या	[सोजर्नर]	Sojourner
उच्छेद	[डिमॉलिशन]	Demolition
उजवा	[राइट]	Right
उजळा	[स्कोरिंग]	Scouring
उडत वातमी	[फ्लाईंग रिपोर्ट]	Flying report
उद्मी	[ट्रेडर]	Trader
उधार	[ऑन-क्रेडिट]	On credit
उपकार	[फेव्हर]	Favour
उपमा	[सिमिलि]	Simile
उफराटणें	[टर्न ओव्हर]	Turn over
उंबरठा	[थ्रेशोल्ड]	Threshold

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

उभयतां	[बोथ]	Both
उभा	[इरेक्ट]	Erect
उमदळणें	[फील क्वाल्मिश]	Feel qualmish
उरणें	[रिमेन]	Remain
उलटा	[रिव्हर्स]	Reverse
उरुण	[शूटिंग पेन]	Shooting pain

ऊ.

ऊ	[लाऊस]	Louse
ऊर	[ब्रेस्ट]	Brest
ऊर्फ	[अलियस]	Alias
ऊहापोह	[डिस्कशन्]	Discussion

ऋ.

ऋण	[डेट]	Debt
ऋणकरी	[क्रेडिटर]	Creditor
ऋणी	[इन्डेटर]	Indebtor

ए.

एक	[वन्]	One
एकएक	[वन् बाय वन्]	One by one
एकटा	[अलोन]	Alone
एककली	[वन् साइडेड]	One sided
एकचित्त	[अटेंटिव्ह]	Attentive
एकछत्री	[सब्जेक्ट टु वन किंग]	Subject to one king
एक जात	[प्युअर]	Pure
एकजूठ	[कॉम्बिनेशन]	Combination

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

एकतर्फी	(पार्शल)	Partial
एकतान	(क्लोजली मांइड)	Closely mind
एकतीस	(थर्टि वन्)	Thirty one
एकदम	(ऍट वन्स)	At once
एकंदर	(ऑल–टुगेदर)	All-together
एकदा	(वन्स)	Once
एकनिश्चय	(फर्म रॅझोल्यूशन)	Firm resolution
एकमेक	(म्यूच्वल)	Mutual
एकवचनी	(ऑफ वन् प्रॉमिस)	Of one promise
एकाएकीं	(सडन्ली)	Suddenly
एकाक्ष	(वन् आइड)	One eyed
एकी	(युनियन)	Union
एकून	(टोटल)	Total
एणेंप्रमाणें	(अकॉर्डिंग टु धिस)	According to this
एथर्पयत	(अप टु धिस)	Up to this
एरंडेल	(कॅस्टर ऑइल)	Castor oil

ऐ.

ऐकीव	(हर्ड)	Heard
ऐच्छिक	(व्हालंटरी)	Voluntary
ऐट	(स्मार्टनस)	Smatrness
ऐटबाज	(शोइ)	Showy
ऐवज	(प्रॉपर्टी)	Property
ऐश्वर्य	(लॉर्डशिप)	Lordship
ऐश्वर्यवान	(नोबल)	Noble

ओ.

ओकणें	(व्हॉमिट)	Vomit
ओझरता	(ग्लॅन्सिंगली)	Glancingly

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

ओझें	(लोड)	Load
ओठ	(लिप)	Lip
ओढणें	(ड्रॉ)	Draw
ओढा	(स्ट्रिंग)	String
ओणवा	(स्टूपिंग)	Stooping
ओतणें	(पोअर)	Pour
ओतप्रोत	(फुल्ली)	Fully
ओतारी	(मोल्डर)	Moulder
ओबडधोबड	(क्लम्झी)	Clumsy
ओल	(मॉइस्चर)	Moisture
ओलांडणें	(क्रॉस)	Cross
ओलसर	(डॅम्प)	Damp
ओला	(वेट)	Wet
ओवा	(अजवन)	Ajwan
ओशट	(ग्रीस्ड)	Greased
ओशाळलेला	(अशेम्ड)	Ashamed
ओळ	(रो)	Row
ओळख	(ऍक्वेन्टन्स)	Acquaintance
ओळखीचा	(नोन)	Known

औ.

औत्सुक्य	(इम्पेशन्स्)	Impatience
औदार्य	(लिबरॅलिटि)	Liberality
औद्योगिक	(इंडस्ट्रियल)	Industrial
औपचारिक	(फॉर्मल)	Formal
औषध	(ड्रग)	Drug
औषधि	(अर्ब)	Herb

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

औषधीक्रिया	(फार्मसी)	Farmacy
औषधोपचार	(रेमिडीज)	Remidies

क.

कंकण	(ब्रेसलेट)	Bracelet
कंगवा	(कोम्बं)	Comb
कंगाल	(पुअर)	Poor
कचरा	(डर्ट)	Dirt
कच्चींबच्चीं	(यंगवन्स)	Youngones
कज्जा	(क्वीरल)	Quarrel
कज्जेदलाल	(क्वॉरलसम)	Quarrelsome
कंठ	(थ्रोट)	Throat
कठीण	(हार्ड)	Hard
कडकडून	(फर्मली)	Firmly
कडसर	(बिटरिश)	Bitterish
कडू	(बिटर)	Bitter
कडून	(फ्रॉम)	From
कडें	(सर्कल)	Circle
कढविणें	(बॉइल)	Boil
कणीस	(इअर ऑफ कॉर्न)	Ear of corn
कणिक	(कॉर्न-बिन)	Corn-bin
कथानक	(स्टोरी)	Story
कथील	(टिन)	Tin
कंदर्प	(ओनिअन)	Onion
कदाचित्	(लेस्ट)	Lest
कनवाळू	(पिटिफुल)	Pitiful
कंप	(शेकिंग)	Shaking

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

कपट	(फ्रॉड)	Fraud
कपाळकरंटा	(लकलेस)	Lukless
कबुलायत	(अँकनॉलेजमेंट)	Acknowledgement
कमकुवत	(वीक)	Week
कमळ	(लोटस)	Lotus
करडूं	(किड)	Kid
कमी	(शॉर्ट)	Short
करपट	(बर्न्ड)	Burned
करभार	(ट्रिब्यूट)	Tribute
कर्तव्य	(डयूटी)	Duty
कळप	(फ्लॉक)	Flock
कातडें	(स्किन्)	Skin
कापड	(क्लॉथ)	Cloth
कारण	(रीझन)	Reason
कारागृह	(प्रिझन)	Prison
किरकोळ	(रिटेल)	Retail
केळ	(प्लॅन्टेन)	Plaintain
कोळसा	(चारकोल)	Charcoal
क्लेश	(डिस्ट्रेस)	Distress

ख.

खचीत्	(सर्टन)	Certain
खजिना	(ट्रेझरी)	Treasury
खटपट	(ट्रबल)	Trouble
खंडभर	(इम्मेन्स)	Immence
खडू	(चॉक)	Chalk
खणणें	(डिग)	Dig

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

खंबीर	(फर्म)	Eirm
खरपूस	(वेल रोस्टेड)	Well roasted
खर्च	(एक्सपेंडिचर)	Expenditure
खल	(मॉर्टर)	Morter
खलाशी	(सीमन)	Seaman
खाऊ	(स्वीटमीट)	Sweetmeat
खाणावळ	(हॉटेल)	Hotel
खादाड	(ग्रीडी)	Greedy
खांब	(पोस्ट)	Post
खिडकी	(वुइन्डो)	Window
खिसा	(पॉकेट)	Pocket
खुपणें	(प्रिक)	Prick
खुपसणें	(थ्रस्ट)	Thrust
खुळचट	(सिली)	Silly
खून	(मर्डर)	Murder
खोळंबा	(स्टॉपेज)	Stoppage

ग.

गच्च	(टाइट्‌ली)	Tightly
गजकर्ण	(रिंगवर्म)	Ringworm
गंजणें	(रस्ट)	Rust
गठ्ठा	(बेल)	Bale
गडद	(थिक)	Thick
गडबड	(कनफ्यूजन)	Confusion
गढूळ	(मडी)	Muddy
गंधक	(सल्फर)	Sulpher
गरजवंत	(नीडी)	Needy

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

गर्दी	(क्राउड)	Crowd
गांभीर्य	(ग्रॅव्हिटी)	Gravity
गायन	(सिंगिंग)	Singing
गिलावा	(प्लॅस्टर)	Plaster
गुण	(क्वॉलिटी)	Quality
गुणणें	(मल्टिप्लाय)	Multiply
गोंगाट	(नॉइज)	Noise
ग्रंथकार	(ऑथर)	Author
ग्राम्य	(रस्टिक)	Rustic

घ.

घटणें	(डिक्रीज)	Decrease
घड	(बंच)	Bunch
घणसर	(थिकिश)	Thickish
घस	(लॉस)	Loss
घातक	(मर्डरस)	Murderous
घायाळ	(वुंडेड)	Wounded
घार	(काइट)	Kite
घांसणें	(रब)	Rub
घुंघूर	(टो–बेल)	Toe-bell
घुसणें	(रश)	Rush
घेणेंदार	(क्रेडिटर)	Creditor
घेर	(सरकम्फरन्स)	Circumference
घेवडा	(बीन)	Bean
घोडेस्वार	(ट्रूपर)	Trooper
घोरणें	(स्नोअर)	Snore
घोस	(बंच)	Bunch

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

च.

चकचकीत	[ब्रिलियंट]	Brilliant
चकपक	[नीट]	Neat
चकाकणें	[ग्लीम]	Gleam
चकित	[डॅझल्ड]	Dazzled
चक्राकार	[सर्क्युलर]	Circular
चंगळ	[अबन्डन्स्]	Abundance
चटई	[मॅट]	Mat
चढणी	[ॲसेन्ट]	Ascent
चढणें	[ॲसेंड]	Ascend
चढेल	[हॉटी]	Haughty
चतुर	[श्रूड]	Shrewd
चंदन	[सॅन्डल]	Sandal
चमत्कारिक	[वंडरफुल]	Wonderful
चाक	[व्हील]	Wheel
चाकू	[पेन–नाईफ]	Pen–knife
चाल	[कस्टम]	Custom
चाळण	[सीव्ह]	Seive
चिडखोर	[इरिटेबल]	Irritable
चिमटा	[पिंच]	Pinch
चोरी	[थेफ्ट]	Theft

छ.

छत	[सीलिंग]	Ceilling
छपविणें	[कन्सील]	Conceal
छप्पर	[रूफ]	Roof
छळणें	[टीज]	Tease

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

छानदार	(फाइन)	Fine
छातीचा	(बोल्ड)	Bold

ज.

जकात	(कस्टम्स)	Customs
जगणें	(लिव्ह)	Live
जंगम	(लोकोमोटिव्ह)	Locomotive
जंगली	(वाइल्ड)	Wild
जड	(हेवी)	Heavy
जत्रा	(फेअर)	Fare
जत्रेकरी	(पिल्ग्रिम)	Pilgrim
जन्म	(बर्थ)	Birth
जप्ती	(अटॅचमेंट)	Attachment
जबरदस्त	(ऑप्रेसिव्ह)	Oppressive
जबरदस्ती	(ऑप्रेशन्)	Oppression
जबरी	(व्हायोलेन्स)	Violence
जबाबदार	(रिस्पॉन्सिबल)	Responsible
जबाबदारी	(रिस्पॉन्सिबिलिटी)	Responsibility
जमीनदार	(लॅन्डलॉर्ड)	Landlord
ज्वर	(फीव्हर)	Fever
जवळ	(निअर)	Near
जवाहिरी	(ज्युवेलर)	Jeweller
जाडा भरडा	(कोर्स)	Coarse
जात	(काईंड)	Kind
जादू	(मॅजिक)	Magic
जादुगार	(मॅजिशिअन्)	Magician
जामीन	(सिक्युरिटी)	Security

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

जासूद	[मेसेंजर]	Messenger
जिरवा जिरव	[कन्सीलिंग]	Concealing
जिल्हई	[पॉलिश]	Polish
जीन	[सॅडल]	Saddle
जुगार	[गॅम्ब्लिग]	Gambling

झ.

झांकण	[कव्हर]	Cover
झाडणें	[स्वीप]	Sweep
झाडी	[थिकेट]	Thicket
झाडू	[स्वीपर]	Sweeper
झीज	[वेस्टिंग]	Wasting
झुगारणें	[थ्रो]	Throw
झुंज	[फाइट]	Fight
झेंडा	[फ्लॅग]	Flag
झोंप	[स्लीप]	Sleep
झोंपाळू	[स्लीपी]	Sleepy

ट.

टचका	[पंक्चर]	Puncture
टवटवी	[फ्रेशनेस]	Freshness
टवटवीत	[फ्रेश]	Fresh
टवाळ	[फूलिश]	Foolish
टाकणें	[अबॅंडन]	Abandon
टांगणें	[हॅंग]	Hang
टिकाऊ	[लास्टिंग]	Lasting
टाळणें	[अव्हॉइड]	Avoid
टिपण	[नोट]	Note

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

टिंब	(डॉट)	Dot
टेंकडी	(हिल्)	Hill
टांचणी	(प्रिकिंग)	Pricking
टोलेजंग	(हाय)	High
टोळ	(ग्रास-हॉपर)	Grass–hopper
	ठ.	
ठक	(चीट)	Cheat
ठणकणें	(थ्रॉब)	Throb
ठणका	(थ्रॉबिंग)	Throbing
ठपका	(स्लर)	Slur
ठरविणें	(सेटल्)	Settle
ठराव	(रेझोल्यूशन)	Resolution
ठसविणें	(इंप्रेस)	Impress
ठाव	(बॉटम्)	Bottom
ठिकाण	(प्लेस)	Place
ठिगळ	(पॅच)	Patch
ठिणगी	(स्पार्क)	Spark
ठिसूळ	(ब्रिटल्)	Brittle
ठेंगणा	(ड्वार्फ)	Dwarf
ठेव	(डिपॉझिट)	Deposit
ठोकणें	(स्ट्राइक)	Strike
ठोकळ	(ग्रोस)	Gross
ठोंब्या	(डल्)	Dull
ठोसर	(सबस्टॅनशनल्)	Substantial
ठोसा	(ब्लो)	Blow
	ड.	
गणें	(ट्रेम्बल)	Tremble
डगमग	(इन्स्टॅबिलिटी)	Instability

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

डचकणें	[स्ट्राईक]	Strike
डर	[फिअर]	Fear
डसणें	[स्टिंग, बाइट]	Sting, Bite
डाग	[स्कार]	Scar
डागडुजी	[रिपेअरिंग]	Repairing
डांग्या खोकला	[हूपिंग-कॉफ]	Hooping-cough
डाव	[गेम]	Game
डाळ	[पल्स]	Pulse
डाळिंब	[पोमॅग्रॅनेट]	Pomegranate
डिंक	[गम्]	Gum
डुबणें	[सिंक]	Sink
डुलकी	[नॅप]	Nap
डोंबकावळा	[रॅव्हन]	Raven
डोलकाठी	[मास्ट]	Mast
डोळा	[आय]	Eye
डोळेफोड	[हार्ड इन्स्पेक्शन]	Hardinspection
डोळेभेट	[फायनल इंटर्व्ह्यू]	Final interview
डौलदार	[वेल–शेप्ड]	Well–shaped

ढ.

ढ	[डल्]	Dull
ढग	[क्लाऊड]	Cloud
ढपला-ली	[चिप]	Chip
ढवळाढवळ	[डिस्टर्बिंग]	Disturbing
ढळढळीत	[क्लिअर]	Clear
ढाल	[शील्ड]	Shield
ढाळक	[पर्गेटिव्ह]	Purgative

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

ढिला	(लूज)	Loose
ढीग	(हीप)	Heap
ढेकुळ	(क्लॉड)	Clod
ढेकूण	(बग्)	Bug
ढेरपोट्या	(पॉट-बेलीड)	Pot-bellied
ढोंग	(हिपॉक्रसी)	Hypocracy
ढोंगी	(हिपोक्राइट)	Hypocrite
ढोबळ	(लार्ज)	Large
ढोली	(हॉलो)	Holow

त.

तकतकीत	(शाइनिंग)	Shining
तकवा	(फ्रेशनेस)	Freshness
तक्त	(थ्रोन)	Throne
तक्र	(बटर–मिल्क)	Butter-milk
तजेला	(लस्टर)	Luster
तटबंदी	(फॉर्टीफिकेशन)	Fortification
तंटा	(क्वारल)	Quarrel
तडकणें	(क्रॅक)	Crack
तडकफडक	(प्रॉम्प्ट)	Prompt
तडजोड	(कॉम्प्रमाइज)	Compromise
तडाखा	(सिव्हिरिटि)	Severity
तंतरणें	(व्हीडल)	Wheedle
तंतु	(फायबर)	Fiber
तथापि	(स्टिल)	Still
तत्वतः	(ॲक्च्युअली)	Actually
तत्त्वज्ञानी	(फिलॉसफर)	Philosopher

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

तदनंतर	(देन्)	Then
तपस्वी	(ॲसेटिक)	Asetic
तपास	(इन्कायरी)	Inquiry
तपासणें	(एक्झॅमिन)	Examin
तंबाखू	(टॉबॅको)	Tobacco
तंबू	(टेंट)	Tent
तरंगणें	(फ्लोट)	Float
तरणोपाय	(रिसोर्स)	Resource
तलवार	(सोर्ड)	Sword
तलम	(फाइन)	Fine
तहान	(थर्स्ट)	Thirst
तळणें	(फ्राय)	Fry
तागडी	(बॅलन्स)	Balance
तार	(वायर)	Wire
तिरंदाज	(आर्चर)	Archer
तिऱ्हाईत	(स्ट्रेंजर)	Stranger
तीर	(ॲरो)	Arrow
तीक्ष्ण	(पंजंट)	Pungent
तुरट	(ॲस्ट्रिंजंट)	Astringent
तुरटी	(ॲलम)	Alum
तुरुंग	(जेल)	Jail
तुळई	(बीम)	Beam
तूट	(लॉस)	Loss
तूप	(घी)	Ghee
त्वेष	(पॅशन)	Passion

थ.

थकणें	(टायर)	Tire
थट्टा	(जोक)	Joke

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

थंड	(कुल)	Cool
थवा	(मल्टिटयूड)	Multitude
थुंकणें	(स्पिट)	Spit
थोपटणें	(पॅट)	Pat
थोरवी	(ग्रेटनेस)	Greatness

द.

दगड	(स्टोन)	Stone
दगडाळ	(स्टोनी)	Stony
दगदग	(बॉदर)	Bother
दगलबाज	(डिसीटफूल)	Deceitful
दफ्तर	(रेकॉर्ड)	Record
दमा	(अस्थमा)	Asthama
दर्जा	(रँक)	Rank
दवाखाना	(डिस्पेन्सरी)	Dispensary
दही	(कर्डस)	Curds
दक्षता	(ॲबिलिटी)	Ability
दाढी	(बिअर्ड)	Beard
दाबणें	(प्रेस)	Press
दारिद्र्य	(पॉव्हर्टी)	Poverty
दालचिनी	(सिनॅमन)	Cinnamon
दिलगिरि	(सॉरोफुल)	Sorrowful
दुप्पट	(डबल)	Double
दुर्बल	(वुइक)	Weak
दुष्ट	(विकेड)	Wicked
दृष्टि	(साइट)	Sight
देऊळ	(टेम्पल)	Temple
देश	(कंट्री)	Country

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

दैना	(रेचेढनेस)	Wretchedness
दोर	(रोप)	Rope
द्विरुक्ति	(रिपिटिशन)	Repetition
द्वेष	(स्पाइट)	Spite

ध.

धक्का	(शॉक)	Shock
धगधगीत	(बर्निंग)	Burning
धजावणें	(डेअर)	Dare
धड	(ट्रंक)	Trunk
धडा	(लेसन)	Lesson
धंदा	(बिझिनेस)	Business
धन	(रिचेस)	Riches
ऋणको	(बॉरोअर)	Borrower
धनगर	(शेपर्ड)	Shephard
धनगरवेड	(एक्सीडिंग स्टुपिडिटी)	Exceeding stupidity
धनत्तर	(इनॉर्मस)	Enormous
धनलोभी	(अव्हॅरिशस)	Avaricious
धनुर्धारी	(बोमन)	Bowman
धमक	(स्पिरिट)	Spirit
धमकावणी	(स्कोल्डिंग)	Scolding
धरणीकंप	(अर्थ-क्वेक)	Earth-quake
धरसोड	(वेव्हरिंग)	Wavering
धर्म	(रिलिजन)	Religion
धर्मवान	(रिलिजस)	Religious
धर्मार्थ	(इन चारिटि)	In charity
धाडशी	(बोल्ड)	Bold

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

धाडस	(बोल्डनेस)	Boldness
धाप	(पॅन्टिंग अस्थमा)	Panting asthama
धारण	(रेट)	Rate
धास्ती	(ऑ)	Awe
धीर	(पेशन्स)	Patience
धुंडाळणें	(सर्च फॉर)	Search for
धूर	(स्मोक)	Smoke
धूर्त	(प्रूडन्ट)	Prudent
धूळ	(डस्ट)	Dust
धैर्यशाली	(फर्म)	Firm
धोका	(डेंजर)	Danger
धोपट	(स्ट्रेट)	Strait
धोरण	(एम)	Aim
ध्वज	(फ्लॅग)	Flag

न.

नकटा	(नोज–कट)	Nose-cut
नकल	(इमिटेशन)	Imitation
नकल्या	(रोमान्सर)	Romancer
नखरेबाज	(प्रूडिश)	Prudish
नंगा	(नेकेड)	Nacked
नट	(ॲक्टर)	Actor
नरक	(हेल)	Hell
नाइलाज	(हेल्पलेसनेस)	Helplessness
नाखूष	(डिस्प्लीज्ड)	Displeased
नाजूक	(डेलिकेट)	Delicate
नादान	(फीबल)	Feeble
नारळ	(कोकोनट)	Coconnut

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

नाश	(रुइन)	Ruin
निकामी	(यूसलेस)	Useless
निंदा	(सेन्शर)	Censure
निधडा	(फीअरलेस)	Fearless
निपज	(प्रॉडक्ट)	Product
निमकहरामी	(इनग्रॅटिटयूड)	Ingratitude
नियमित	(रेग्युलेटेड)	Regulated
निराशा	(डिस्पेअर)	Despair
निरोप	(मेसेज)	Message
निर्लज्ज	(शेमलेस)	Shameless
निश्चय	(रिझॉल्व्ह)	Resolve
नैसर्गिक	(नॅचरल)	Natural
न्याय्य	(राइट)	Right

प.

पगार	(सॅलरी)	Salary
पचन	(डिजेश्चन)	Digestion
पत	(क्रेडिट)	Credit
पत्ता	(ट्रेस)	Trace
परवाना	(परमिशन)	Permission
परवाना	(लायसेन्स)	Licence
पराजय	(डिफीट)	Defeat
पश्चात्ताप	(रिपेन्टन्स)	Repentance
पहारा	(गार्ड)	Guard
पाचक	(डिजेस्टीव्ह)	Degestive
पानथरी	(स्प्लीन)	Spleen
पाळणा	(क्रेडल)	Cradle
पितळ	(ब्रास)	Brass
पित्ताशय	(लिव्हर)	Liver
पुनर्जन्म	(रीबर्थ)	Rebirth
पोकळ	(हॉलो)	Hollow
प्रकरण	(चॅप्टर)	Chapter

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

प्रकाशक	(पब्लिशर)	Publisher
प्रदर्शन	(एक्झिबिशन)	Exhibition
प्रधान	(मिनिस्टर)	Minister

फ.

फरक	(डिफरन्स)	Difference
फसवणें	(डिसीव्ह)	Deceive
फाटका	(टोर्न)	Torn
फाणस	(लँटर्न)	Lantern
फिरविणें	(टर्न)	Turn
फुटका	(ब्रोकन)	Broken
फुरसत	(लीझर)	Leasure
फूटतूट	(डॅमेज)	Damage
फौज	(आर्मी)	Army

ब.

बचाव	(प्रोटेक्शन)	Protection
बंड	(म्युटिनी)	Mutiny
बढती	(प्रमोशन)	Promotion
बतावणी	(ॲक्टिंग)	Acting
बदक	(डक)	Duck
बरोबर	(ईकल)	Equal
बस्तियंत्र	(एनिमा)	Enema
बहिष्कार	(बायकॉट)	Boycott
बहुतेक	(ऑल्मोस्ट)	Almost
बाकी	(बॅलन्स)	Balance
बालिश	(चाइल्डिश)	Childish
बुद्धिपुरःसर	(पर्पजली)	Purposely
बेधडक	(बोल्डली)	Boldly
बेमुरवत	(इम्पोस्टर)	Imposetr
बेशरम	(शेमलेस)	Shameless
बेशुद्ध	(इनसेन्सिबल)	Insensible

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

भ.

भंगी	(स्कॅव्हेंजर)	Scavanger
भग्न	(ब्रोकन)	Broken
भत्ता	(अलॉवन्स)	Allowance
भयंकर	(फ्राइटफुल)	Frightful
भरंवसा	(कॉन्फिडन्स)	Confidence
भाबडा	(सिंपल)	Simple
भेटणें	(मीठ)	Meet
भोळा	(पुअर)	Poor
भ्याड	(टिमिड)	Timid
भ्रष्ट	(फॉलन)	Fallen

म.

मऊ	(सॉफ्ट)	Soft
मक्ता	(कॉंट्रॅक्ट)	Contract
मगदूर	(ॲबिलिटि)	Ability
मजल	(स्टेज)	Stage
मतदार	(व्होटर)	Voter
मत्सर	(एन्व्ही)	Envy
मंदस्मित	(स्माइल)	Smile
मदोन्मत	(इन्टॉक्सिकेटेड)	Intoxicated
मनोरंजक	(इन्टरेस्टिंग)	Interesting
मानसिक	(मेंटल्)	Mental
माप	(मेझर)	Measure
मार्जनी	(ब्रूम)	Broom
मार्दव	(सॉफ्टनेस)	Softness
मिलाफ	(हार्मनी)	Harmony
मुंडन	(शेव्हिंग)	Shaving
मुद्दा	(आर्ग्युमेंट)	Argument
मुनीम	(एजंट)	Agent
मुरली	(फ्ल्यूट)	Flute
मुलामा	(गिल्डिंग)	Gilding

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

मूत्र	(यूरिन)	Urin
मेण	(वॅक्स)	Wax

य.

यत्न	(एफर्ट)	Effort
यंत्र	(मशीन)	Machine
युति	(जंक्शन)	Junction
योग्य	(फिट)	Fit
योद्धा	(वॉरिअर)	Warrior
यौवन	(यूथ)	Youth

र.

रक्कम	(सम्)	Sum
रक्त	(ब्लड)	Blood
रखरखीत	(ड्राय)	Dry
रंगारी	(डायर)	Dyer
रत्तल	(पाउंड)	Pound
रम्य	(चार्मिंग)	Charming
राज्य	(किंगड्म)	Kingdom
रास्त	(ट्रू)	True
रिकामा	(एम्टी)	Empty
रुंदी	(ब्रेड्थ)	Breadth
रोग	(डिसीझ)	Disease
रोगण	(व्हार्निश)	Varnish
रोज	(डेली)	Daily

ल.

लंगडा	(लेम)	Lame
लग्न	(मॅरेज)	Marriage
लंघन	(फास्टिंग)	Fasting
लज्जा	(शेम)	Shame
लाट	(वेव्ह)	Wave
लाच	(ब्राइब)	Bribe

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

लुटणें	[प्लंडर]	Plunder
कीर्ति	[फेम]	Fame

व.

वक्ता	[स्पीकर]	Speaker
वजनदार	[इन्फ्लुएन्शल]	Influential
वदंता	[रूमर]	Rumour
वरिष्ठ	[सुपीरियर]	Superior
वर्णन	[डिस्क्रिपशन]	Distripton
वर्तणुक	[कॉन्डक्ट]	Conduct
वहीम	[सस्पिशन]	Suspicion
वांटणें	[डिस्ट्रिब्यूट]	Dtsuribute
वाढविणें	[इनक्रीज]	Increase
वाद्यविद्या	[म्यूझिक]	Music

श.

शारीरिक	[फिजिकल]	Physical
शीतज्वर	[एग्यू]	Ague
शुश्रूषा	[अटेंडन्सः]	Attendance

स.

संग्रह	[कलेक्शन]	Collection
संघ	[असेम्ब्ली]	Assembly
सनदशीर	[कॉन्स्टिट्यूशनल]	Constitutional

क्ष.

क्षयरोग	[कंझम्शन]	Cansumpticn
क्षमा	[पार्डन]	Pardon
क्षीण	[लीन]	Lean
क्षुब्ध	[ऍजिटेटेड]	Agitated

ज्ञ.

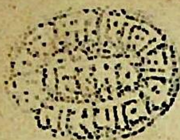
ज्ञानतंतु	[नर्व्ह]	Nerve
ज्ञानी	[सेन्सिबल]	Sensible

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

SRI JAGADGURU VISHWARADHYA
JNANA SIMHASAN JNANAMANDIR
LIBRARY,
Jangamwadi Math, VARANASI,
Acc. No. 3926 2142

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

जंगमवाड़ी मठ
वाराणसी

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

इंग्रजी-मराठी पॉकेटडिक्शनरी

मराठी उच्चारांसहित. इंग्रजी १ ले यत्तेपासून ७ यत्तेपर्यंत शिकणाऱ्या विद्यार्थ्यांचे उपयोगाकरितां अवश्य लागणारी. शिवाय घरचेघरीं इंग्रजी शिकणारांस फारच उपयोगीं. शब्दसंख्या १५००० वर आहे. यांत इंग्रजीचे मराठी शब्दांतच उच्चार दिले असल्यामुळें शिक्षकाचे मदतीशिवाय बरोबर उच्चार या पुस्तकावरून समजतात. जाड पुठ्याचें बाइंडिंग. कागद ग्लेज. पृष्ठसंख्या ६६४ आहे.

—किंमत १॥ रुपया.

मराठी-इंग्रजी पॉकेटडिक्शनरी

ही डिक्शनरीही वरीलप्रमाणेंच विद्यार्थ्यांच्या व शिक्षकाचे मदतीशिवाय घरचेघरीं शिकणाऱ्यांच्या अत्यंत उपयोगाची आहे. पृष्ठसंख्या ७८४. शब्दसंख्या १६,००० चे वर असून बाइंडिंग सुंदर, जाड पुठ्ठ्याचें.

—किंमत २ रुपये.

याशिवाय सर्व प्रकारचीं पुस्तकें विकत मिळतात.

ल. ना. गोडबोले, बुकसेलर,

लक्ष्मीरोड, बुधवार, पुणें.

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri